NNCL1880-60Fv1.0

PSZICHEDÉLIKUS SÁMÁNIZMUS

Pszichotróp növények termesztése, feldolgozása és sámáni alkalmazása

Jim DeKorne

Ursa Maior Budapest, 1997.

PSZICHEDÉLIKUS SÁMÁNIZMUS
Pszichotróp növények termesztése, feldolgozása és sámáni alkalmazása

A fordítás alapjául szolgáló mű eredeti címe:
PSYCHEDELIC SHAMANISM, *The Cultivation, Preparation and Shamanic Use of Psychotropic Plants,*
mely a Loompanics Unlimited gondozásában jelent meg (ISBN 1-55950-110-3).

© Jim DeKorne, 1994.

A borítón a szerző gyűjteményéből származó “Pedro D." festmény látható.

Fotók: Jim DeKorne

Illusztrációk: © John Megahan, 1994.

Fordították: Melocco János,
Nagy Mónika

Kiadja: Ursa Maior

Könyvkiadó Felelős kiadó:

Kovács Zoltán

ISBN 963 04 7685

1 Második, javított

kiadás

E könyvet kizárólag információterjesztés céljából értékesítik. Sem a szerző, sem a kiadó nem felelős a könyvben közzétett információ előnyös vagy hátrányos, törvényes vagy törvényellenes alkalmazásáért.

Tartalom

ELSŐ RÉSZ
A sámáni hipotézis.....1
ELSŐ FEJEZET
A megváltozott tudatállapotok.....3
MÁSODIK FEJEZET
Sámáni dimenziók.....21
HARMADIK FEJEZET
Számtalan világ - a világok sokféleségének tapasztalása.....25
NEGYEDIK FEJEZET
Élet az egyetlen világban.....31
ÖTÖDIK FEJEZET
A képzelet birodalmának lényei (első rész).....37
HATODIK FEJEZET
A képzelet birodalmának lényei (második rész).....45
MÁSODIK RÉSZ
Pszichedélikus katalizátor-növények.....51
HETEDIK FEJEZET
A belladonna-alkaloidok.....53
NYOLCADIK FEJEZET
D-lizergsavamidok: hajnalkamagok és a Stipa Robusta..... 63

KILENCEDIK FEJEZET
Meszkalin: a peyote és a San Pedro.....73
TIZEDIK FEJEZET
Az ayahuasca és analógjai: a harmin, a harmalin és a DMT.....81
TIZENEGYEDIK FEJEZET
Szívható növényi DMT.....91
TIZENKETTEDIK FEJEZET
Pszilocibin: a “varázsgomba".....95
TIZENHARMADIK FEJEZET
Kisebb pszichedélikus növények
.....
101
TIZENNEGYEDIK FEJEZET
Kivonatok készítése
.....11
1
TIZENÖTÖDIK FEJEZET
Módszertani gondolatok.....
117
Utószó
.....
125
A könyvborítóról
.....
129
Növények és vegyületek jegyzéke.....
131
Szakkifejezések, nevek és fontosabb idegen szavak jegyzéke
.....
135

Bevezetés

> A sámánizmus messze túlmutat a hétköznapi valóság elsősorban az énre figyelő transzcendenciáján. Ez a transzcendencia átfogóbb célokat szolgál: az emberi faj megsegítését. A sámánizmus által nyújtott megvilágosodás esélyt ad annak láttatására, amit mások sötétségnek érzékelnek - általa lehetségessé válik látni, “utazni" az emberiség érdekében, mely veszélyesen közel áll ahhoz, hogy elveszítse minden kapcsolatát rokonaival, Földünk növényeivel és állataival[1]

> Darabokra tépjük a földet, mérgeket bocsátunk ki - és ez az egész bolygót érinti. A pszichedélikus anyagoknak óriási szerepük lesz abban, hogy az ember megértse, mi is történik valójában.[2]

A drákói törvények, melyeket a pszichedélikus növények ellen hoztak - ideértve a pszichedélikum-ok tudatunkra gyakorolt hatását célzó kutatások megtiltását, végső soron azon a félelmen alapulnak, melyet kultúránk: a valóságnak a drogok által implikált új modellje iránt érez. Nyíltan fogalmazva: ha komolyan vennénk a pszichedélikus paradigmát, arra kényszerülnénk, hogy teljesen megváltoztassuk életünket. Nehéz elképzelni ennél forradalmibb és ugyanakkor konvencionális szempontból ennél veszélyesebb és elnyomásra érdemesebb fejleményt.

A drogok alkalmazásával elért tudatállapot módosulásokat a nyugati társadalmakban halálos, öncsaló illúziónak minősítik, mivel megkérdőjelezi a *status quo*-t, amit örökre meg kell tiltanunk. A drogellenes törvényhozást tápláló esztelen pánik megvilágítja a nemzet pszichéjében megbúvó ijesztő irracionalitást. Bevett gyakorlat szerint még a gyilkosok is enyhébb börtönbüntetést kapnak, mint azok, akiket “törvénybeütköző" növények birtoklása miatt fognak el.

> Amíg a gyilkosságért járó átlagos büntetés az Egyesült Államokban hat és fél év, addig mondjuk 700 tő *marijuana* birtoklásáért nyolc év börtön (a szabadlábra helyezés minden esélye nélkül) a szokásosnak mondható büntetés. Teljesen mindegy, hogy a növények még palánták-e vagy kifejlett példányok, a szövetségi kormány mindegyiket egy kilogramm potenciális terméknek tekinti.[3]

Az efféle törvénykezés és az ezt éltető ellentmondásos, kilúgozott értékrend súlyosan eltávolodott a valóságtól. Azok, akiknek szüksége van rájuk, és akik betartatják őket, már elveszítettek minden emberi perspektívát, így ezek az elborzasztó jogszabályok már régen eljátszották a gondolkodó elmék tiszteletét és lojalitását. Az igazságtalanság rendre a törvény iránti megvetést szül.

A helyzet iróniája persze abban rejlik, hogy a pszichedélikus anyagok éppen korunk legégetőbb emberi kérdéseire kínálnak választ, mind közösségi, mind egyéni szinten. Fejlődésünket segítő gyógyszerről van szó, mégis lehetetlenné tesszük megszerzését, használatát. Ez pedig - legalábbis számomra úgy tűnik - jobb esetben a krónikus betegséget, rosszabb esetben evolúciós öngyilkosságot jelent.

Lelki és spirituális értelemben kiteljesedett embernek érzem magam ma, hála az évtizedekre visszanyúló pszichedélikus kísérleteimnek, mégis én lennék az utolsó, aki ezen anyagok használatát mindenki számára követendő útként hirdetné. Ezen anyagok a személyes útkeresés hatékony katalizátorai lehetnek. Viszont, ha olyan személyek szervezetében szívódnak fel, akik még nem készek a befogadásukra, akkor bizonyítottan romboló hatásúak egyéni és közösségi értelemben egyaránt. Mindez persze nem a drogokat, hanem az őket fogyasztók tudatát minősíti, ezért a pszichedélikumok ellen hozott reakciós törvények egyszerű jelzéseknek tekinthetők. Megmutatják, hogy meddig kell még saját kultúránknak fejlődnie ahhoz, hogy e kérdésekben a pszichológiai kifinomultságnak akár a legminimálisabb szintjeit is elérhessük.

Elég annyit mondanom, hogy nekem - számtalan társammal együtt - mély értelmű tapasztalatokat nyújtottak a hallucinogének; használatuk nélkül szinte biztos, hogy szegényebbek lennénk. Segítségükkel tudtam meg, hogy az emberi tudat az egység és sokaság által határolt világban táncol, és hogy e sokaságban értelmes lények élnek, akik az alkotó ember szövetségeseivé tehetők. Az a legelgondolkodtatóbb, hogy ezek az esetek korántsem mennek ritkaságszámba: mások is hasonló következtetésre jutottak - függetlenül attól, hogy használtak-e kémiai katalizátort. A misztikus irodalom világszerte tartalmaz ide vonatkozó képzeteket, s a mélylélektani kutatások, az összehasonlító vallástudomány és a sámánizmus adatai egyaránt erősen alátámasztják: *könnyen lehet, hogy ilyen észleletek alkotják magát a tudat rejtett alapját. A* tudat legmélyebb világaihoz való hozzáférést megtiltó irgalmatlan, félelem táplálta törvénykezésről könnyen kiderülhet, hogy a kortárs kultúra legégbekiáltóbb tévedése, s nem más, mint emberlétünk lényegének tagadása.

A tagadás patológiai értelemben a tudattalan pszichébe mélyen beágyazott hárító-mechanizmus: a hiedelmeinket és megszokásainkat érő jogos kihívások felismerésének irracionális elutasítása. Az

elutasítás például az állapotukról tudomást venni nem akaró alkoholisták szokásos reakciója. A tagadás a mai világban jóval jelentősebb problémát okoz, mint amit egyes függésben élő szenvedélybetegek téves alkalmazkodási taktikája jelent. Nem más ez, mint egy ragályos (s meglehet, halálos) kulturális megbetegedés. Sandra Postel *Denial in the decisive decade* (Tagadás a döntő évtizedben) című esszéjében közvetlen összefüggést mutat ki a tagadás, a kulturális stratégiátlanság és a bolygónk egyensúlyát fenyegető világméretű gazdasági válság között:

> A tagadás áldozata az igazság feldolgozása helyett a lassú öngyilkosságot választja. Életstílusokat, környezetpusztítással járó gazdasági célokat követve ugyanígy áldozzuk fel hosszú távú egészségünket és jólétünket az azonnali kielégülés oltárán, de ebből az üzletből hiányzik a happy end.
>
> Az alkoholizmus kezelésében létezik egy intervenció néven ismert gyakorlat, amelynek során a családtagok és a barátok egy tanácsadó segítségével megkísérlik az alkoholistát kizökkenteni az elutasítás állapotából. Valami hasonló beavatkozásra lenne szükség a környezetpusztulás globális járványának megfékezésére is. *Döntő változás csak akkor lehetséges, ha elegendő bátor ember ismeri fel a bajt, s válik tettrekésszé... Egyszer végre majd levetkőzzük a tagadást - mi egyéb választásunk is maradt?* (kiemelés tőlem)[4]

Bárki, akinek elég mersze van farkasszemet nézni a valósággal, belátható, hogy a természeti ember használata által előidézett ökológiai erózió önálló erővé nőtte ki magát. Nem egy esetben már azon varázslótanoncok irányítását is lerázta, akik eredetileg az erőket elszabadították. A természetes rendszerek az áttételeződés egyre gyorsuló fázisában vannak miközben az Individualizmus, a Nacionalizmus és a Kizárólagosság ősi ragadozó paradigmái szinte már minden jelentőségüket elveszítették. Teljesen lényegtelen, meddig kívánjuk tagadni: ezeknek a hiedelmeknek a túlélés szempontjából igen kicsi az értékük még az egyén részére is, s még ennél is kevesebb a társadalom számára.

Ezen problémák bármilyen valószínű megoldása magában foglalja annak felismerését is, hogy “egyet len rész sem virágozhat a többiek rovására úgy, hogy közben ne rombolná az egészet". A lényegre szorítkozva ezt úgy foglalhatjuk össze, hogy a válság a tudatban jelentkezik: válságban van közös akaratunk - képességünk arra, hogy meghaladva a közvetlenül

adott, nyilvánvalónak tűnő tapasztalatot erők rendszere által irányított bolygókként fogjuk fel magunkat. Ha a tudatosságunk, és valóságérzékelésünk módja kórosan elkorcsosul, akkor az új paradigma megtalálása, új helyünk, új önképünk kialakítása az idő és az események sodrásában, azon kevesek dolga lesz, akik ismerik e tényeket.

A sámánkultúrák mindig is ama transzcendens valóság részeként határozták meg magukat, melyet mi, kissé megkésve, “kitágított tudatnak" neveztünk el. Noha ezek a többnyire törzsi társadalmak a mi szemünkben “primitívnek" tűnnek, ők azért megőrizték azt az ítélőképességet, melyet mi már régen elvesztettünk - mindannyiunk rovására. Ők nem szakítják ki magukat környezetükből, s gyakran legmélyebb bölcsességüket is pszichedélikus katalizátorral elért felismeréseknek tulajdonítják.

> A természet számunkra nem megerőszakolni, leigázni való ellenség: mi magunk vagyunk a természet, melyet gondozunk és fürkészünk. Nem volt ez ismeretlen a sámánizmusban, melynek leghitelesebb formái mindig is azt üzenték, hogy az út során nélkülözhetetlenek a szövetségesek. A hallucinogén növények szövetségeseink, ahogy azok a titokzatos tanítók is, ragyogón s transzcendentálisan, akik az extatikus szépségnek és megértésnek abban a közeli dimenziójában székelnek, melynek létét mindaddig tagadjuk majd, míg túl késő nem lesz.[5]

Ha mi mindannyian, a kultúra egésze, valaha egyáltalán hajlandóak leszünk feladni az élet néhány legfontosabb elemének elutasítását, a végrehajtásra úgy tűnik akkor sem marad sok idő. Ha az új tudás kritikus tömege idejében meg is nyilvánul ahhoz, hogy megakadályozza a globális életfenntartó rendszer további elkorcsosulását, ennek még a mai emberek többségének életében felszínre kell kerülnie. A korábbi evolúciós változások idejével mérve ez az elénk táruló lehetőség pusztán a másodperc töredékéig tart: a lassú mutáció évmilliói a választás egyetlen felgyorsult pillanatába sűrítve, egy az anyagi léttől függő, félig tudatos faj egyetlen lehetősége arra, hogy még egy pillanattal a fenyegető kihalás előtt végre tudatára ébredjen.

Terence McKenna a legfőbb mai hirdetője annak az elképzelésnek, hogy a pszichedélikus drogok értelmes használata a tudás elnyerésének egyik útja lehet a maradék időben - azok számára, akik felkészültek arra, hogy a javukra fordítsák azokat:

> A kémiai függéstől egészen az elfojtott pszichózisig és neurózisig sok modern betegségnek gyógyírját jelenti a valóságos kockázatnak a vállalása, melyet a pszichedélikus növénnyel átélt tapasztalat közvetlen megízlelése jelent. A pszichedélikus növények melletti állásfoglalás egyértelműen drogellenes álláspont. A drogfüggőség szokáson alapuló, nem tudatos, megszállott viselkedés eredménye, és pontosan ezeket a hajlamokat mérsékelnék lelkialkatunkban a pszichedéliák. A növényi hallucinogének megtörik a szokás hatalmát, és indítékainkat az egyénen belüli, mélyebb, kevésbé egocentrikus, szélesebb látókörű szemlélő elé tárják. Felelőtlenség volna azt hangoztatni, hogy nincs semmi veszély, de legalább ugyanolyan tájékozatlanságról árulkodna, ha azt mondanánk, hogy nem érdemes vállalni a kockázatot.[6]

Ez a radikális és láthatóan excentrikus gondolat már legalább a hatvanas évek óta kísért. A kései hetvenes években az alábbi formában bukkant elő:

> Az emberiségnek nagy szüksége van arra, hogy az élet óceánján tökéletesítse navigációs képességét, s minden kínálkozó segítséget el kellene fogadnia. Lehet, hogy a tudatbefolyásoló drogok drasztikus eszközök, de mi lehet drámaibb a bolygónkat elborító problémáknál? Az orvos sem habozik, ha gyógyszereket kell rendelnie, miért ne rendeljünk gyógyszert a lélek bajaira, különösen akkor, ha tulajdon túlélésünk a tét?[7]

Az idézet szerzője a Ketamin pszichoterápiás alkalmazását javasolta. Ez az érzéstelenítőszer kisebb dózisban erős hallucinogén. John Lilly, aki e téren talán a legtöbb tapasztalattal rendelkező kutató, végül is a Ketamint túlságosan kockázatosnak találta ilyen célokra. Felmerül a kérdés, hogy visszavonulásának fő oka vajon nem a sámáni struktúrának a vizsgálati csoportból való nyilvánvaló hiánya volt-e, hiszen ennek megléte elősegíthette volna a hallucinogén tapasztalat következményeinek kezelését:

> Sokan úgy érezték, egyfajta robotszerű viselkedés áldozatává válnak, egészen annyira, hogy úgy tűnt: idegen erők veszik át testük irányítását.[8]

A legtöbb ember a fejét rázza ennek hallatán, azt gondolva, hogy az “idegen erők általi megszállottság" drog keltette hallucináció. Pontosan ez az érzéki csalódásra hivatkozó materialista hitetlenség a prob-

PSZICHEDÉLIKUS SÁMÁNIZMUS

léma veleje. A szűken értelmezett konszenzuális valóságon túli élmények pszeudo-tudományos tagadásával egyre hátrányosabb helyzetbe hozzuk magunkat, egészen fajunk kihalásáig. Végső soron meg kell kérdeznünk - mennyire vagyunk készek arra, hogy elfogadjuk egy másik dimenzió létének hipotézisét: nem a monoteista vallások Pokolról és Paradicsomról szóló üres szavait, hanem ismeretlen tapasztalati valóságok azonnali és személyes megismerésének lehetőségét.

Ennek a könyvnek egyik legfőbb témája egyúttal magában foglalja annak elfogadását is, hogy ez a transzcendens dimenzió, a benne lakozó lényekkel együtt *valóságos,* és hogy a pszichedélikumok előnyös használatának legfőbb kihívása annak megtanulásában rejlik, hogy hogyan lehet az ilyen felismeréseket saját világképünkbe illeszteni. A “lény-jelenség" kihívás akaratunk és képességeink előtt a tudati fejlődés egy újabb lépésének megtételéhez, miközben veszélyben van fajunk túlélése. A józan ész azt diktálja, hogy tér-idő dilemmáink legtöbbjére a sámánizmus technikáinak vizsgálatában rejlik a válasz, ez az, ami iránymutató struktúrákat szolgáltathat az életbevágóan fontos új felfedezésekhez.

Ami e kérdések “törvényes" voltát illeti, Noam Chomsky egyszer úgy fogalmazott: “Akik az országot birtokolják, megvásárolják a kormányt is" “Nincs szükség meteorológusra, hogy megtudd, honnan fúj a szél" - így Bob Dylan. Elég nyilvánvaló, hogy kinek az érdekei sérülnek itt, mint ahogy az is nyilvánvaló, hogy ugyanazok az erők húznak hasznot bolygónk elpusztításából, akik elkobozzák a vagyonod és börtönbe zárnak, ha tágítani mered tudásod határait. Ha ebből a szempontból nézzük, a pszichedélikus sámánizmus művelése egyenesen erkölcsi kötelesség azok számára, akik kellőképpen törődnek a mi életünkkel ahhoz, hogy sajátjukat kiteljesülten, félelem és a következmények figyelembe vétele nélkül éljék le. A következmények újabb választásokat szülnek, és azok megint más következményeket: alig néhány évszázada még főbenjáró bűn volt egy szelet kenyér ellopása.

Mindezek figyelembevételével nagy sajnálatomra kultúránk perlekedő természete rászorít arra, hogy személyes védelmem miatt kijelentsem: noha e könyv tárgya jogilag kérdéses témákat is érint, ám - értelmezésem szerint - legyenek bár egyes növények látszólag “törvénytelenek", a természet tényei és az ezekre vonatkozó (igaz vagy hamis) emberi gondolatok jelenleg nem esnek ilyen korlátozás alá. Mindenki rendelkezik azzal az alapvető joggal, hogy el-

döntse, mihez kezd azzal, amit olvasott, de ennek semmi köze a fentiekhez. Az én felelősségem ott végződik, ahol a tiéd kezdődik. Azok, akiket tettre csábítanak az itt olvasottak, saját elhatározásukból cselekszenek, és döntésüknek minden következményét vállalniuk kell.

Mindannyian magunk vagyunk a sámáni dimenziókban, és csak hálát adhatunk ezért az isteneknek.

Jegyzetek:

1. Hamer, M. (1980) *The Way ofthe Shaman* (A sámán útja) Harper & Row, San Francisco, 139. old. (Magyar kiadás 1997-re várható az Édesvíz kiadónál)
2. McKenna T. (1991) “Sacred Plants and Mystic Realities," (Szent növények, misztikus valóságok) *The Archaic Revival,* (Az ősi újjászületés) Harper, San Francisco, 249. old.
3. Potterton, R. (1992) “A criminal system of justice," (Bűnös igazságügyi szisztéma) *Playboy,* September, 47. old.
4. Postel, S. “Denial in the decisive decade," (A tagadás a döntő évtizedben) Brown, L. (1992) *State ofthe World,* Norton, NY, 3. old.
5. McKenna, T. (1992) *Food of the Gods* (Istenek eledele). Bántam, NY, 274.old.
6. McKenna, T. (1991) “Plan/Plant/Planet," (Terv/Növény/Bolygó) uv.Tfie *Archaic Revival* (Az ősi újjászületés) Harper, San Francisco, 219. old.
7. Moore, M. (1978) *Journeys intő the Bright World,* (Utazások a világosság világába) Pára Research, Rockport, MA, 53. old.
8. Ugyanott, 167. old.

ELSŐ RÉSZ
A sámáni hipotézis

Nem változott a véleményem abban a tekintetben, hogy [az LSD feltalálása] az ember legértékesebb felfedezése. Szerintem az eltelt éveknek csak annyi a tanulsága, hogy nem való mindenki számára. Rengeteg őszinteséget igényel, hiszen oly könnyű félrevezetnünk magunkat, ám nem tudom, mi is érhetne fel igazi természetünk és csodálatos univerzumunk nagyszerűségének felfedezésével.

Stolaroff, M., idézi Peter Stafford *Magic Grams: Inquiries in: Psychedelic Conscionsness,* Rosetta Folios, Berkeley, 334. old.

A- pszichedélikus drogok naiv vagy rekreációs használata senkit sem tesz szentté vagy sámánná. Ha mégis így volna, akkor 1967-ben Bay Area (San Francisco-i öböl) környékén Dunát lehetett volna rekeszteni szentekkel és sámánokkal. A hagyományos sámáni társadalomban sajátos hagyomány, történet, rítus és gyakorlat létezik - ennek célja a megbízható és hosszan tartó belső és külső körülmények kialakítása, melyben a drogos tapasztalat értelmezhető és irányítható.

Gracie és Zarkov (1985) “Psychedelic drugs and shamanism", *Notesfrom Underground,* Berkeley, 1. old.

ELSŐ FEJEZET

A megváltozott tudatállapotok

> Számos kutató felfigyelt a pszichoaktív drog-élmény kultúrától és történelemtől független hasonlóságaira, egyetemes jellegére. Mandell (1978) például a “transzcendens állapotok" mögötti közös neurobiokémiai összefüggéseket vizsgáló klinikai és kísérleti felmérések áttanulmányozása után megállapította, hogy “a világkép valami agyi molekuláris közvetítő segítségével áll össze."[1]

Noha ez a könyv a normálistól eltérő tudatállapotok eléréséhez alkalmazható pszichoaktív növények használatát mutatja be, hiba volna ilyen tanulmányra vállalkozni anélkül, hogy először meg ne vizsgálnánk az említett növények ismert hatásából eredő pszichológiai és filozófiai következményeket. A pszichotróp növényeket használó sámáni kultúrák *majdnem univerzális* hiedelemrendszerrel rendelkeznek a növényekkel és a rajtuk keresztül megnyíló tudati világgal kapcsolatban. Ez már önmagában is elgondolkoztató tény, mely az emberi lélek szerkezetének fontos vonatkozásaira világít rá. Annyi mindenesetre biztos, hogy léteznek a nyugati tudomány által komolyan szinte még sosem tanulmányozott valóságok - mintha valami tabuval állnánk szembe, mely tiltja, hogy komolyan vegyük a bizonyítékot,

mert ha hitelesnek bizonyul, teljesen felfordíthatja az önmagunkról alkotott képet. Könyvünk részben ezt a mulasztást igyekszik pótolni.

Az itt következő tizenkét történet néhány előzetes lélektani adat bemutatására szolgál, melyet tudományos körökben jobb esetben rendellenesnek vagy paranormálisnak, rosszabb esetben félrevezető szélhámosságnak neveznének. Mindegyik saját személyes, szubjektív életélményem, legjobb képességem szerint, a valóságnak megfelelően mesélem el őket, noha néhány apró részletet azóta homályba borított a sok eltelt év. Például a nyolcas számú történet pontos évére nem emlékszem, 1970 és 1973 között történhetett valamikor. A történetek lényege azonban pontosan úgy áll itt, ahogyan emlékezetembe véső dött.

1. AZ ELSŐ LSD UTAZÁS -A MENNYEI UNIVERZUM

1964 október 25-én körülbelül délután fél négy és éjfél között tapasztaltam meg először az LSD hatását. Huszonhét éves voltam, a San Francisco State College angol szakos végzőseként Berkeleyben éltem

PSZICHEDÉLIKUS SÁMÁNIZMUS

második feleségemmel. Dick barátom szerezte a drogot a később hírhedtté váló szerző, Ken Kesey ismerőseitől. Akkor az LSD még legális volt, s rengeteget cikkeztek róla mind a népszerű, mind az “underground" sajtóban. Nemzedékem számtalan többi tagjával együtt engem is igen érdekelt ez az új anyag, mely állítólag képessé tesz a transzcendens valóság megtapasztalására.

Dickék lafayette-i házában nyeltem le a kis kap-szulányi acidot. Hátradőltem a kényelmes, öreg fotelben, amíg ő a ház körül tett-vett percenként megállva, hogy ellenőrizze, merre halad a “trip". Ma már tudjuk, hogy a “set" és “setting" [kb. “helyszín és beállítottság"] döntően befolyásolhatja a pszichedélikus élményt. A “set", a személyes várakozások összessége, és a “setting", a környezet, melyben a drog bevételre kerül általában befolyásolja a belőlük származó élmény minőségét és fajtáját. Bár akkoriban még fogalmam sem volt setről és *settingről,* már az első LSD utazás megmutatta, mennyire fontosak.

Életemnek abban a korszakában mélységesen vonzódtam a keleti vallásokhoz, és amikor a drog elborította a tudatomat, kezdtem megtapasztalni azt az állapotot, amelyet csak a *samadhi* szó fed igazán: “a jóga gyakorlásának legvégsőbb állomása, melyben eltűnik a személyiség és összeolvad a meditáció tárgyával". Akkor először, és sajnos, egyetlen egyszer megtapasztalhattam az egység és összetartozás kimondhatatlan örömét. Eggyé vált a szemlélő és a tárgy - nem voltak kérdéseim, hisz minden önmagára és önmagában eredendő válaszként létezett, tökéletes összhangban minden mással az összefüggő egységben. Nem volt jó vagy gonosz, helyes vagy helytelen, csakis tökéletesség, önmagában.

Az élmény legérdekesebb eleme talán e tudatállapot egyszerű, magától értetődő jellege volt. Hogyan is lehetséges, hogy bárki egy ilyen igazság tapasztalása után bármi más módon lássa a világot? Isten érzékelheti így a dologokat. Ez volt a hatás, tökéletes extázisban voltam. Tulajdonképpen sokkal többről volt szó, de a tapasztalat elmondhatatlan, szavak nem ragadhatják meg. Mai napig csodálkozom, hogyan lehet egy tudatállapot ennyire közel a mindennapi állapothoz, s mégis ily nehezen hozzáférhető és fenntartható.

Akár a kor többi jólfésült berkeley-i értelmiségije, én is odakészítettem egy jegyzettömböt, hogy (egy-két nekirugaszkodás után belátva, milyen abszurd az egész) szavakba öntsem, amit megtapasztalok. íme a jegyzet lényege:

Kérdés: “Hogy fogalmazható meg a megfogal-mazhatatlan?"

Válasz: “Köszönet!"

Ha követni tudják ezt a fajta “gondolatmenetet", talán halvány képet kaphatnak arról, hogy mi is történt velem azon a hajdani délutánon.

TANULSÁG: Lehetséges egy teljességgel objektív tudatállapotot megtapasztalni, a szubjektív, elkülönült ego-rudatot meghaladni, és a tökéletes Egységben időzni. Ha valaki egyszer megtapasztalta, akkor ez a tudatállapot lesz a legértékesebb, amire csak vágyhat. Személy szerint én *bármit* odaadnék, csakhogy állandóan részem lehessen benne.

2. MÁSODIK LSD UTAZÁS -A POKOLI MULTIVERZUM

1965 február 21-én alkalmam volt másodszor is kipróbálni az LSD bámulatos hatását. Akkor már olvastam Leary, Metzner és Alpert *The Psychedelic Experience - A Manual Based on the Tibetian Book of the Dead* c. könyvét: (A pszichedélikus élmény - kézikönyv a Tibeti Halottaskönyv alapján). Ez a “kézikönyv" kísérlet a pszichedélikus élmény feldolgozására a tibeti szövegek metaforájának segítségével, melyeket a hagyomány szerint az éppen elhunyt ember holtteste fölött olvastak fel. Szándékuk az volt, hogy a zavarodott emberi lelket megtanítsák a *bardo* világában közlekedni. Ez a létállapot közvetlenül a test halála után tapasztalható meg. Természetesen az analógia lényege az volt, hogy a pszichedélikus utazónak hagynia kell egóját elpusztulni, átruházva minden irányítást egy megbízható vezetőre, aki ezután, amint a trip előrehalad, megfelelő sorokat választ ki, s olvas fel. Elméletben az alany egy új és folytonosan magasabb tudatállapotba születik újjá az élményen keresztül, olyan ez, mint az azonnali megvilágosodás.

Utólag mindez egy harvardi pszichológus-trió hihetetlenül bizarr ötletének tűnik, mellyel igencsak meglepték a korabeli gyanútlan Amerika közvéleményét. Nem árt emlékezetünkbe idézni, hogy - noha ekkor már a közepénél járt - alig eszmélt még magára a hatvanas évek zsúfolt évtizede, s hogy egy efféle egzotikus, ismeretlen keleti tanokon alapuló LSD-terápiás “csináld magad" kézikönyv bizonyára hozzájárult az elképesztő furcsaságok gyors felhalmozódásához, mely a következő hetek, hónapok és évek jellemzője lett. Az én esetemben mindenesetre tanul-

ságos élmény kerekedett belőle - kíváncsi volnék, hány rossz acid-tripért felelős önmagában ez az egyetlen könyv.

' Itt viszont be kell vallanom, hogy nem pontosan az előírásnak megfelelően használtam a kézikönyvet, s ennek sok köze lehetett az ebből származó élményekhez. Először is Dicket (az egyetlen személyt, aki az akkori ismeretségi körömből rendelkezett LSD tapasztalattal) nem tudtam elérni, hogy vezetőm legyen. Másodszor pedig feleségemet egészen felzaklatta és megijesztette friss érdeklődésem a pszichedéliák iránt, és nyomasztónak érezte, hogy bármi módon részt vegyen belső utazásaimban. Mivel nem kívántam várni arra, hogy a technikát megfelelőképpen alkalmazhassam, készítettem egy magnófelvételt a kézikönyvből. Úgy képzeltem, hogy a drog hatása alatt képes leszek majd kiválasztani a megfelelő sorokat. Visszagondolva hihetetlen naivitásnak, sőt, butaságnak tűnik a dolog, de ahogy mondják, “akkor jó ötletnek látszott".

Röviden szólva: “saját" nagyon idegen, elektromos-gép hangom, elmondhatatlanul rémisztő lett, amint efféle sorokat hallottam a magnószalagról:

> “Egyik békés vagy rémes látomás, Vérivó démon, szörnyeteg, szerkentyű vagy ördög Sem létezik a valóságban Csakis koponyádba zárva..."[2]

Mivel a drog éppen eltörölte az egómat, ennél a pontnál már azt sem tudtam, ki vagyok; a verssorok által felidézett démoni képek tulajdonképp önmagammal voltak azonosak (vagy csak az “én" hangom sugallta ezt?). Utólag különösnek tűnhet, de félni kezdtem önmagámtól. Nemcsak önmagamtól, de körülöttem mindentől féltem: a faltól, a padlótól, a polctól, a kezemtől, a cipőmtől - minden az “énemre" irányuló totális fenyegetéssé alakult, amitől nem kevésbé féltem, s ami *mellesleg úgysem létezik* - ez a gondolat már önmagában is elég taszító. Mondhatjuk, hogy dupla, tripla zűr! A tiszta rémület zavaros tengerén sodródtam, mindenféle viszonyításként használható én-struktúra nélkül. Csak az érti igazán, mit is próbálok itt megfogalmazni, akinek volt rossz acid-tripje.

Ruhástul lefeküdtem az ágyra, annak ellenére, hogy ezt is fenyegetőnek éreztem, fejemre húztam a takarót, s behunytam a szemem, akár a halottasház-ban. Reszkettem, mint a nyárfalevél. Nem tudom, pontosan meddig ostromoltak az ördögi képek, de óráknak tűnt. Aztán ismerős hang szűrődött be az

előszobából. Egy másik barátom látogatott meg. Kiszabadítottam magam az ágyból, akár egy gyerek, megragadtam a karját, és hebegve előadtam neki, hogy éppen a trip hatása alatt vagyok, és meg fogok őrülni, és hogy segítenie kell, különben nem élem túl. Jacknek kellett volna betöltenie az egóm szerepét egy darabig.

Nos, Jack a legrégebbi barátom volt, még a gimnáziumból ismertem. Szolid, igen konzervatív srác, aki még sört sem igen ivott. Soha semmilyen drogos élménye nem volt, úgyhogy természetesen nem is sejthette, milyen lehet egy horror-trip. (Persze a korai hatvanas években a jelenség éppen csak feltűnőben volt - kevés laikus tudta volna kezelni.) Testi-lelki jóbarátok voltunk. Az ötvenes években kivénhedt Fordok helyrepofozásával töltöttük tinédzserkorunk legjavát. Engem később már más vonzott, de Jack-ből hivatásos szerelő lett, s szabadidejét is a lerobbant motoroknak szentelte. Aznap este éppen az akkor induló oaklandi Roadster Show-ra készült, s csak úgy beugrott, hátha elmegyek vele. Fogalma sem volt, min megyek keresztül, de talán érezte, hogy jót tenne, ha egy időre kiszabadulnék a házból. Jack keresetlen magabiztossága (melyet az tett zavartalanná, hogy nem is értette a fejemben tomboló pánikot) szinte azonnal megnyugtatott. “Persze Jack, a Roadster Show-n a helyünk!" Feleségem miután látta, hogy jobban vagyok, s hogy Jack majd vigyáz rám, elhatározta, hogy ő is eljön.

Most, hogy már “biztonságban" voltam, a rövid út Berkeley és Oakland közt maga volt a tiszta pszi-chedélikus gyönyör. Neonfények, fényszórók és féklámpák az autópályán, mindez leírhatatlanul csodálatosan hatott. Jack vezetett, semmivel nem kellett törődnöm. Tőlem akár az egész East Bay-t is megkerülhettük volna, felhőtlen boldogságban, de sajnos a többiek a Roadster Show-ra vágytak.

Azok, akik még emlékeznek a hatvanas évek közepén virágzó amerikai “populux" kultúrára, bizonyára fel tudják idézni, hogy akkoriban micsoda “szörny-mánia" tombolt a televízióban. Igen népszerű szituációs komédiák voltak az “Addams Family" és a “The Munsters", s eme egyetlen poénra épülő műfajban a humor forrását annak “iróniája" szolgáltatta, hogy a horror-show-k szörnyetegei ott élnek az amerikai elővárosokban. Nos, a Roadster Show-t abban az évben szintén a “szörny-mánia" jegyében rendezték, úgyhogy mikor Jackkel és feleségemmel beléptünk a nézőtérre, olyan különlegességek köszöntöttek, mint a “mozdony-rángatók", melyek

PSZICHEDÉLIKUS SÁMÁNIZMUS

irdatlan krómozott motorokkal és fekete plüss-szélű koporsókkal voltak teleaggatva, míg a volán mögött Frankenstein-, Farkasember- és Drakula bábuk gubbasztottak...

> “Egyik békés vagy rémes látomás Vérivó démon, szörnyeteg, szerkentyű vagy ördög Sem létezik a valóságban Csakis koponyádba zárva..."[3]

Józanul vagy betépve, egyre megy: ezek a tünemények nem voltak pusztán koponyámba zárva, s a világ minden furmányos acid-logikája sem tudta volna eltűntetni őket. Azonnal visszazökkentem a paranoid rémületbe: csapdába estem egy olyan bolygón, ahol minden oldalról sugárzóan sátáni masinák szorongatnak, melyeket démoni tetszhalottak irányítanak. Ráadásul nyomban tetovált fiatalok szűnni nem akaró áradata sodort tova minket. Mogorván feszítettek marhabőrből készült fekete dzsekijeikben, s hűségesen követték őket rikítóan kikészített, kirúzsozott asszonyaik, akik viszont testre simuló torreádornadrágot viseltek és obszcén méretű rágógumikat fújtak, s le voltak nyűgözve a gyorsaságnak és halálnak szentelt négyszáz lóerős, krómborítású gépezet láttán... Koporsók, szörnyek, króm, halál. Még nem kívántam meghalni.

Komplett pszichikai-lelki leépülés volt. Testem megállíthatatlanul remegett, amint tovasétáltunk a látnivalók közt. Jacket teljesen lekötötte a kiállítókkal folytatott társalgás, s rá nem jellemző módon teljesen hidegen hagyta, hogy én min mehetek keresztül. Szép csendben kikészültem, és még csak észre sem vette senki, nemhogy megértette volna az okát. Feleségem belém karolt, és folyton azt hajtogatta, hogy mindez nem is olyan rossz, mint ahogy én képzelem. Ha mindez egy órával korábban történik, talán kórházba kellett volna vinni, de addigra annyival gyengült a drog hatása, hogy már képes voltam az egészet egy csodás metaforának tekinteni arra, ahogy saját kultúrámat érzékelem. (Ismét csak *set* és *setting!)* Elképesztő erőfeszítés árán sikerült a józanság látszatát fenntartanom a Roadster Show emberpróbáló gyötrelmei során, és a végén otthon egyenest az ágyba bújtam, folytonosan egyetlen mantrával erősítve magam: “Soha többet nem veszek be LSD-t! Soha többet!"

Két vagy három napba telt mire aránylag “normálisnak" éreztem magam, és hat hónap is eltelt mire annyira megemésztettem az élményt, hogy egyáltalán felmerüljön egy újabb pszichedélikus tapasztalat lehetősége. “Sohase mondd: soha."

TANULSÁG: Ha az első utazás mennyország volt, a második maga a pokol. Ha az első trip egység és szeretet, a második szétesés és félelem. Ahogy egy korabeli népszerű dal mondja: “Most már láttam a világot mindkét oldaláról..." Sok évnek kellett eltelnie, míg feldolgoztam ezt a két látomást, de egy dolog néhány hét alatt is világossá vált: többé soha nem kell félnem semmitől, hisz - legalábbis pszichológiai értelemben - túléltem a lehető legrosszabbat.

3. UTAZÁS A TESTEN KÍVÜL

1968. november 11-én a san franciscoi Haight-Ashbury negyedben, a Colé Street 1329 emeleti lakásában laktam a feleségemmel. Azon az estén épp Oliver Fox *Astral Projection* (Asztrális Kivetülés) című könyvét olvasgattam. Aznap vettem egy utcai antikvárius bódéban, csak később tudtam meg, hogy a könyv a műfaj élenjáró műve. Akkor még csak annyit tudtam a testen kívüli tapasztalatról, hogy szokatlan és érdekes jelenség. A témával kapcsolatos véleményem, esetleges ilyen vagy olyan irányú részrehajlásom még nem alakult ki. Ha akkoriban valaki megkérdezett volna, valószínűleg óvatos szkepticizmussal azt válaszoltam volna, hogy a testen kívüli tapasztalat (“asztrális kivetülés") talán csak érzéki csalódás lehet.

Lenyűgözött a könyv, mélyen megérintett eleven hitelessége. Nem is tudtam letenni, órákig fenn voltam jóval azután is, hogy feleségem lefeküdt, csakhogy egy ültő helyemben befejezhessem. Fox a könyvében leírja saját módszerét, melynek segítségével tudatosan hagyhatja el a testét - lényege, hogy az álom közben sikerüljön “felébredni". Ő ezt “A Tudás Álmának" nevezte.

> “Ahhoz, hogy megtapasztalhassuk a Tudás Álmát, fel kell ráznunk az ítélőképességet, mely az álmok során alig működik... Lefekvés előtt tudatomba kell vésnem: azt kívánom, hogy ítélőképességem ne szunnyadjon el. Ébren kell maradnia, hogy az álomban lecsaphasson minden inkonzisztenciára, s hogy felismerje, miről is van szó."[4]

A módszer elég egyszerűnek tűnt, úgyhogy lefekvéshez készülődve, elhatároztam, hogy rögtön azon az éjjelen, az első álmomban felébresztem a tudatomat. Miért is ne? Lehunytam a szemem, színültig eltelve várakozással.

Fogalmam sincs, meddig aludtam, egyszerre azon vettem észre magam, hogy álmodom. Egy kicsi,

fehér kutyát láttam, úgy pörgött, mint egy búgó- csiga, biztos valami álomkép... Ébresztő! ; Bumm! Máris ébren voltam az ágyamban. Nem álmodtam, nem is aludtam, és nagyon úgy tűnt, hogv ugyanabban a testben maradtam. Hát, ez nem ment. Próbáljuk csak újból! Elbóbiskoltam megint. *Egy* hatalmas pezsgősüveget láttam, a címkéjén az állt: “Levegő". Sebesen forgolódni kezdtem... Ébresztő!

Bumm! Ébren találtam magam a szobámban, feleségem mellettem aludt, arca furcsán kipirulva, és mellette az ágyban ott voltam... ÉN! Tehetetlenül lebegtem a testem felett, és kifelé bámultam, a hálószoba bejárata felé. Fiatal, kövérkés, tizenkilenc-húsz év körüli spanyol nő állt ott, arcán álmodozó, Mona Lisa mosollyal. Valami nem stimmelt vele. Fejét és vállát nagyon halvány zöld aura vette körül két vagy három hüvelyknyi kiterjedésben. Furcsa módon tudomása volt ottlétemről, de a figyelmét teljesen lekötötte valami. Kisétált a hallba, én meg azon vettem észre magam, hogy ugyanarra lebegek, ami igen különös (mégis őrjítően ismerős) érzés volt.

Ez a tapasztalat nyilvánvalóan nem volt *azonos* a “normális" éber tudatossággal, de abban az értelemben, hogy különbséget tudtam tenni a tapasztalatok közt, legalább annyira éber voltam, mint most, ahogy papírra vetem e szavakat. A történtek teljességgel lenyűgöztek, majdnem teljesen elborított a felismerés: “Megcsináltam!" “Kivetültem!" Semmi félelmet nem éreztem. Sőt, kifejezetten vidám dolog volt - a maga módján pontosan olyan jelentőségteljes, mint a négy évvel korábbi LSD-s *samadhi* utazásom.

Egyszer csak visszatért a nő, én pedig tudatosan és szándékosan kinyúltam felé, hogy megtapinthassam, valóságos-e (annak ellenére, hogy éppen néhány órával korábban olvastam, hogy az ilyen kísérlet az asztrális kapcsolat esetében egyszerűen véget vet az egész élménynek). Elemi szükségét éreztem, hogy megtudjam, anyagból van-e. Kezem átsiklott a testén, mintha levegő volna - nagyon nyugtalanító “érzet" volt, vagyis inkább annak hiánya.

Bumm! A jelenet egy szempillantás alatt átalakult. Lakásunk eltűnt, egyszerre egy felső középosztálybeli család nappalijában találtam magam. Egy nagy ablakot láttam széthúzott függönyökkel, mely úgy tűnt, a South Bay fényeire néz. (Később arra a következtetésre jutottam, hogy valahol a félszigeten kellett lennie, talán a Menlo Parknál.) Ez nem hallucináció volt. A mai napig emlékszem a bútorokra, és a szoba berendezéseire. Sötét volt, de mégis annyira tisztán kivehető volt minden, akárcsak nappal. A

szobát árnyék nélküli borostyán-arany színű ragyogás árasztotta el.

Az előtérben, jobbra egy másik fiatal nő állt, körülbelül ugyanolyan korú, mint az előző: húsz év körüli, alacsony, szép, rövid szőke hajjal, rövidke hálóingben. Tudta és zavarta, hogy az otthonában vagyok, eléggé zavartan mozgott, kissé tántorgott, mint egy alvajáró. Noha megváltozott tudatállapotban voltam, de azért bizonyos értelemben teljesen éberen, ő ezzel szemben úgy viselkedett, mintha álmodna. Az egész élmény alatt megmaradt ez az éles különbség viszonylagos tudatállapotunk között. Megfordult, és kiment jobbra a hallba.

Követni “szándékoztam" őt - nem tudom, hogyan írhatnám le, mivel más volt ez, mint ahogyan normálisan járunk. “Átlebbentem" a szobán, le a hallba, követve a lányt - semmihez sem tudom hasonlítani ezt az érzést! Egyszerűen csak gondolni kell rá, s máris mozog az ember. Lefelé, a hallba menet egy félig nyitott ajtón át láttam egy valóságos (nem álom) fürdőszobát: a zuhanyajtóra vetett törülközők, lefolyó, szemfestékek és krémek, ruhák szanaszét a földön.

A hall másik végén egy másik ajtó - valahonnan “tudtam", hogy a hálószobája van ott. Megállt, megfordult, és látta, ahogy odalebegek. Arcára kiült a pánik! Elrohant mellettem, megint föl a hallon át. Biztosan nem jelenthettem veszélyt a számára, boldog voltam az új élménytől, erősen kíváncsi, kommunikálni próbáltam vagy bármely módon felvenni a kapcsolatot. Megpördültem a levegőben, és visszasuhantam a nappali felé. Megállt a kanapé melletti asztalkánál, és hisztérikusan kiragadott valamit a hamutartóból. Gondolom, talán cigarettacsikk lehetett (egy asztrális cigarettacsikk?). Pánikszerűen igyekezett a kezembe erőltetni azt a valamit. Az én szemszögemből nézve az ő részéről mindez elég tiszta álombéli logikának tűnt: mintha arra akarna kényszeríteni a cigarettacsikkel, hogy eltűnjek.

Akárcsak az előző alkalommal, most is igyekeztem megérinteni, visszafojthatatlanul szükségét éreztem, hogy megtapasztaljam, tényleg anyagból van-e (ez a késztetés teljesen irányíthatatlan volt - ez mutatja, hogy nem voltam teljesen ura a történteknek, noha tudatomnál voltam, úgy, ahogy soha korábban). Finoman megfogtam a vállát várva a pillanatot, hogy minden eltűnjön, ahogy Fox a könyvében leírja. Meglepve tapasztaltam, hogy az előző nővel szemben ő szilárd volt, sőt pont olyan volt őt megérinteni, mint bárki más “valóságos" embert. Tisztán éreztem a hálóing szövetét, és alatta testének melegségét.

Egészen eddig a pontig semmiféle szándékot vagy irányultságot nem fedeztem fel magamban (a megszállott kíváncsiságot leszámítva), de abban a pillanatban, mikor kapcsolatba kerültünk, az egésznek szexuális töltete lett, mintha valami mágneses mezőt kapcsoltunk volna be. A pillanat egy töredékére eltaszított magától, majd a polaritást megfordítva, ugyanolyan erősen ragadott magához, hogy kétségbeesetten megöleljen. Megcsókoltam a nyakát, és valóságosan éreztem, ahogyan a szakállam a bőréhez ér (ez nagyon is valóságos volt!). Összekulcsolta a lábait a derekamon, és szenvedélyesen szájon csókolt. Nem történt a hétköznapi értelemben vett “behatolás", pusztán valami hirtelen, az ívhegesztéshez hasonlító, vakító kékesfehér fényrobbanás, mely a legrövidebb időre egyesített minket: BZZZZZZZ...!

Bumm! Teljesen ébren találtam magam az ágyban, feleségem mellettem aludt, mellkasom annyira erősen zihált, hogy attól féltem szívrohamot kapok. Alig kaptam levegőt - olyan volt, mintha fénysebességgel robbantam volna vissza testembe. Felkeltem, és ide-oda tántorogtam a hajnal előtti lakásban, s valamilyen oknál fogva rémült voltam. Nem a második acid-utazás mindent elborító félelme volt ez, hanem valami aggodalommal teljes bizonytalanság: most itt vagyok, de az előbb még valahol egészen máshol voltam - ki is vagyok én, és mi is volt valóság? A megszokott fizikai környezetem különös módon hiteltelenebbnek tűnt, mint ahonnan jöttem. Valahol, tán csak néhány mérföldnyire innen tényleg ott van a szép, fiatal, szőke lány, amint a nappaliban topog, s próbálja összerakni a képet, melyre csak úgy emlékezhet, mint valami nagyon szexis álomra. De az istenért, épp most csaltam meg a feleségem! Idétlenül hangzik, de tényleg bűnösnek éreztem magam!

A következő hetekben minden éjjel, és a későbbiekben többször is próbáltam megismételni azt a testen kívüli élményt. Bár különböző szintű “sikereket" értem el (általában elég álomszerű, és irányíthatatlan módon), eddig még nem tudtam megismételni az első csodás kaland tisztaságát, és *viszonylagosan* tudatos irányítottságát. Az évek során inkább “misztikus" megértéssé fejlődött bennem: ha valahogy szándékosan el tudnám érni azt a tudatos, irányított tapasztalást, valószínűleg ugyanígy viselkednék, és úgy hiszem, létezik lelkemben egy bölcsebb rész, mely nem engedi, hogy szabadon randalírozzak az “asztrális világban", az itt és most kötelességei elől menekülve.

TANULSÁG: Teljességgel lehetséges szilárd testünkön kívül is tudatosan érző lényként létezni. E

tény következményei a lehető legforradalmibbak. Aki rendelkezik ezzel a gnózissal (vagyis, aki tapasztalta már), annak a materialista felfogás nyomban részigazsággá zsugorodik, s ez a jobbik eset - rosszabb esetben elviselhetetlen illúzióvá redukálódik. A tömegek “konszenzus-valósága", és ennek vezérelvei innentől kezdve viszont nem tűnnek többnek az egyénre erőltetett, gyengítő hatású érzékelésbeli zsarnokságnál. A hatvanas évek számtalan kiútkeresője azért halt meg vagy került börtönbe, mert képtelen volt bölcsen összerendezni felfogása hirtelen átalakulását.

4. BEAVATÁS A SZINKRONICITÁSBA

1968-ban a téli ünnepek alatt elmentem egy partira barátaimhoz, akik néhány háznyira laktak a Haight negyedben. Tipikus akkori hippi-értelmiségi összejövetel volt ez. Talán inkább beatnikeknek, mint hippiknek tartottuk magunkat, mivel egy picit idősebbek voltunk, a környéket viszont természetesen az utóbbiak árasztották el. Mondanom sem kell, kannabisz, sör és bor volt bőséggel, amennyi csak belénk fért.

Jól éreztem magam, kellemesen beszívtam, s a többiek is hasonlóképpen. Valaki a *Ji Kinget* emlegette. Már hallottam a *Ji King-ről,* az ősi kínai műről, a *Változások Könyvéről,* de fogalmam sem volt, hogy pontosan mi is az. Teljesen új dolog volt a számomra. Valami jóskönyvnek tűnt, mely néha beválik. Érdeklődni kezdtem, mire mindenki hitetlenkedve meredt rám. “Micsoda, te még nem használtad a *Ji Kinget?*" Rögtön előkerült egy könyv, s nekem fel kellett tennem egy kérdést, hogy megtudjam a *Ji King* válaszát. Csak így jöhettem rá, hogyan működik a könyv, s hogy milyen csodálatos.

Egyrészről kissé be voltam szakítva, másrészt szórakoztatott a keleti jóskönyv miatt rám irányuló érdeklődés. Valami kérdésfélét követeltek tőlem. Hát rendben. Eszembe jutott, hogy néhány hónapon belül éppen el akartam utazni San Franciscóból Új-Mexikóba. 1966-ban és 67 egy részében feleségemmel Santa Fé-ben éltünk, és annyira beleszerettem a vidékbe, hogy megvettem egy házat a környék egyik távoli hegyi falujában. Nagyon hiányzott már, úgy éreztem, mintha az otthonom volna, és különben is rettenetesen szerettem volna eltűnni az egyre inkább elidegenedő Kaliforniából. Mivel feleségem nem osztotta lelkesedésemet, kénytelen-kelletlen valami próba-szétváláson gondolkodtunk, hogy ő folytathassa pályafutását a San Franciscoi-öböl környékén,

én pedig magamra találjak az új-mexikói vidéken. Kemény időszak volt ez a számunkra: nem akartunk igazán elválni, de azt sem tagadhattuk, hogy életünk fonala szétágazóban van.

Megkérdeztem a *Ji Kinget,* hogy jó ötlet-e Új-Mexikóba mennem. Mindenki helyeselt, mondván hogy ez jó kérdés. Barátaim érdeklődése minden egyes pénzdobásnál egyre nőtt, messze felülmúlva várakozásaimat. Mi lehet akkora nagy szám ebben? Mire befejeztem, mindenkin hihetetlen izgalom lett úrrá, nyilván valami szokatlant dobtam - az első hexagramot, A Teremtőt (The Creative), hat mozgó vonallal (bármit is jelentsen az).

Több, mint egy évtizeddel később valóságos *Ji King-tudor* vált belőlem. Sok évet szántam szinte egyedül a *Ji King* tanulmányozására. Csak ekkor jöttem rá, hogy az első hexagram, amit legelőször dobtam, kétségtelenül a legerősebb *ómen,* melyet a Változások Könyvéből kaphatunk. Csillagászati léptékű annak a matematikai valószínűsége, hogy valaki egymás után hat változó jang vonalat dobjon. Körülbelül annak felel meg, mintha valaki egymás után tizennyolcszor dobna írást. Dobtam már úgy pénzeket, hogy az egyik megállt az oldalán egy egész óra hosszat, de hat változó jang vonalat soha többé ezután nem dobtam, de még csak nem is hallottam róla. A könyv erre azt mondja:

> Egész sereg sárkány fej nélkül.
> Üdv! (szó szerint: *Jó szerencse!*
> - a ford.)[5]

Anélkül, hogy belemennénk a részletekbe, a szimbólum sorsszerű körülményre utal, valóságos “égi rendelkezésre", melynek során láthatatlan erők irányítják a történéseket. Nos, akkor teljesen elfecsérlődött az üzenet, de az egymást követő események végül meggyőztek arról, hogy azon a hajdani beszívott estén, a Haight Ashbury-ben, a *Ji King* kérdésemre adott “válasza" nagyon pontos lenyomata volt életem legfőbb vízválasztójának. Akkor még az igazából *meggyőző* üzenet nem érkezett meg, csak két hónappal később, februárban.

Kora reggel volt, a Nap éppen csak, hogy felkelt. Egy telepakolt dzsip és egy tömött utánfutó várt a Colé Street-i házunk előtt, orral lefelé, az autópálya felé, mely egyenest Új-Mexikóba futott a messzi távolban. Feleségemmel éppen fájdalmas búcsút vettünk egymástól. Iszonyú személyes szorongás és bizonytalanság keveredett bennem az ellenállhatatlan vággyal, hogy otthagyjam ezt az istenverte kaliforniai várost. A minden irányba szertefutó forgalom lüktetett a párában, miközben lementem a lépcsőn -

akkor úgy tűnt, utoljára. A dzsip melletti csatorna mentén egy összegyűrt rágógumipapírt fújt a köny-nyű szél. Zavart tudatomban ez úgy jelent meg, mint valami alig feltűnő ezüst villanás. Hirtelen egy kicsi sólyom bukkant elő az égből, és lecsapott a sodródó ezüstpapírra, majd rögtön elejtette, s egy pillanatra a fejem feletti telefondróton pihent meg. Egy vad sólyom, San Francisco belvárosától két háznyira!

A maga ádáz sólyomszerű tekintetével meredt rám egy pillanatig, mielőtt újból felröppent. Kiválasztottnak éreztem magam, hogy egy ilyen ritkaságnak lehettem tanúja, s úgy véltem, hogy ez egy jót ígérő ómen. (Nem tulajdonítottam túlságosan nagy jelentőséget neki, egyszerűen kellemes jelenség volt, teljesen szokatlan, mégis illeszkedett a dolgok természetes menetébe. Egyszóval nem hittem, hogy Isten üzenetet küldött, vagy ilyesmi.) Beszálltam a dzsipbe, és elindultam.

Három nappal később, miután túlterhelt és alulméretezett dzsipemmel néha még a negyven mérföldet (kb. 54 km/óra) is meghaladó sebességgel átverekedtem magam a nagy amerikai sivatagon, rákanyarodtam az új-mexikói házamhoz vezető földútra. Egy művészbarátom vigyázott a házra. Mivel nem volt telefon, csak néhány napja tudta meg, hogy mikor érkezem. Ahogy leállítottam a kimerült motort, és kiszálltam a dzsipből, hogy kinyújtózzak, barátom előtűnt a házból, s kezében tartott valamit. Üdvözöltük egymást, ő pedig rögvest megmutatta legújabb alkotását, egy gondos kézimunkával készített, rézlemezből kalapált *bolo tie-t* ébenfa, elefántcsont és türkiz berakással. Az egyiptomi istenség, Hórusz gyönyörű, hagyományos ábrázolása volt, a sólyomistené, mely igencsak hasonlít az amerikai kerecsensólyomhoz *(kestrel hawk).* A kor szóhasználatával élve “teljesen elszálltam". Utazásom Kaliforniából Új-Mexikóba egy sólyommal kezdődött és azzal is végződött! Nem kellett órákat ülnünk és beszélnünk mielőtt előállt volna a dolgokkal: a kezében tartotta, mikor kijött a kapun, pontosan akkor, amikor megérkeztem. Megmondtam neki, hogy mindenképpen szükségem van a művére, bármit kifizetek érte. Erősen meglepődve harmincöt dollárt kért (még jelképes összegnek is alig mondható), mire adtam neki két húszast azzal, hogy tartsa meg a visszajárót. Ez volt az összes pénzem. Ekkor még semmit sem tudtam a *szinkronicitás* jungi fogalmáról, habár akkor tapasztaltam meg először.

TANULSÁG: Az LSD megtanított arra, hogy léteznek olyan érvényes érzékelésmódok, melyek eltérnek attól, amit hanyagul a “mindennapi

PSZICHEDÉLIKUS SÁMÁNIZMUS

tudatosság" címkéjével illetünk. Ezek némelyikével összehasonlítva a megszokott emberi értelem triviálisnak tűnik. Az “asztrális kivetülés" megmutatta, hogy az észlelés lehetséges testen kívülről is. A *Ji King* és a sólyom története határozottan arra utalnak, hogy az okság tér-idő keretétől függetlenül működnek titkos erők, melyek szimbolikusan keretezik, de lehet, hogy irányítják is a szubjektív emberi tapasztalatot. Úgy tűnik, ezek az erők valamilyen módon összeköttetésben állnak magával a tudattal.

5. A MÁSIK ÉLET ÉS AZ IDŐ ILLÚZIÓJA

1971 telén harmadszor is megnősültem, s ennek tetejébe két kis mostohagyermekkel gazdagodtam. Gazdálkodó telepesként kerestük a kenyerünket, fenn éltünk a házamban az új-mexikói hegyekben. Egy iszonyú hideg januári napon szürkületkor átutaztunk Taosba, hogy együtt vacsorázzunk feleségem barátaival. Alig ismertem őket, és mikor jó későn megérkezett a férj síedzői munkájából, nyilvánvaló volt, hogy halálosan fáradt, és hogy teljesen kiment a fejéből, hogy estére meghívott minket. Egyszóval nem volt valami udvarias velünk, s ez mindenkiből, különösen a feleségéből, érthető feszengést váltott ki.

A feszültség tompítása céljából a feleség meggyújtott egy jointot, s a felnőttek körbe is adták a vacsoraasztalnál. Egyáltalán nem kellett volna beleszívnom, mert nem voltam felkészülve a házigazdából felénk sugárzó öntudatlan ellenségességre. Látható viselkedéséből (akkor már teljesen civilizált volt) mindez nem volt észrevehető, nem szavakba foglalt, mégis kitapinthatóan a gyomorszájamnak feszülő erőnek éreztem - mintha folyton rugdostak volna. Bármelyik sámán “harcos" tudta volna, hogyan védje meg magát, én azonban teljesen nyitva álltam. Nem gondoltam volna, hogy efféle erők valóban léteznek Carlos Castaneda könyvein kívül is.

Később megtudtam, hogy ez az ember évekig tanulmányozta az amerikai bennszülött (különösen a navahó) boszorkányságot, viszont hangsúlyoznom kell, hogy érzésem szerint akkor egyáltalán nem volt tudatában, hogy mit csinál velem - az egész élménynek volt valami sötét, öntudatlan jellege. Ráadásul annyira azért ismertem, hogy feltételezzem irányomba való jóindulatát - már amikor nem fáradt, vagy öntudatlan. Ettől viszont még nem lettem jobban. A kannabisz addigra már olyannyira felnyitotta normális ego-védelmemet, hogy kezdtem úgy érezni, menten elájulok.

Aránylag gyorsan felfogtam, hogy sokkos állapotban vagyok, és hogy pillanatokon belül elvesztem az eszméletemet. Felkászálódtam az asztaltól, valamit nyöszörögtem, hogy “egy kis levegőre van szükségem". Körülbelül egy hete mínusz húsz fok körül ingadozott a hőmérséklet Taosban. Amikor kiléptem a házból a hirtelen hideg megint csak nagyot ütött rajtam. Nekitámaszkodtam a furgonom lökhárítójának, és egy pillanatra előttem volt a Tejút, fényszilánkok a tüdőlyukasztó oxigén fekete ürességében. Aztán, ahogy mondják, “lefagyott a rendszer".

Nehéz leírni, mi történt. Egy teljes emberi életet éltem le akkor. Talán egy másik élet emléke lehetett, mert, úgy tűnt, a tizennyolcadik században játszódik: csomó lóvontatta jármű meg korabeli kosztümök, de nem is ez volt a fontos. Az fogott meg, hogy *egy teljes élet* volt, születéstől az öregségen át egészen a halálig. Ráadásul “valós időben" történt, egyáltalán nem volt felgyorsítva. Mégis, a halálom pillanatában, aránylag idős korban, arra ébredtem, hogy a fagyos taosi utcán egy 1970-es Toyota furgon sárverte kerekénél fekszem.

Éppen ekkor eshettem le - az emlékezés szökőárként tért vissza, elmosva (bár nem teljesen) a másik lét emlékét. Ez az “élet" az eszméletvesztés és a földre zuhanás között mutatkozott, a “mi" időnkben összesen két másodperc alatt. Sikerült feltápászkodnom, néhányat szippantottam a fagyos levegőből, és bementem. Időérzékem “valóságtesztet" kívánt, megkérdeztem, meddig voltam kinn. Kivétel nélkül beszívott nevetésben törtek ki - de az ég szerelmére, még csak most mentél ki! Aztán észrevették az arcom, és rögtön gondjaikba vettek: “Le kéne feküdnöd, kérsz egy kis vizet?, stb". Elmondták, hogy az arcom falfehér volt, s bár ők még mindig beszívott állapotban voltak, én már színjózan voltam.

TANULSÁG: Először is a lélek tudattalan része bizonyos mértékben önálló, ezért fontos figyelni arra, hogy mások szellemi energiái érzelmileg, mentálisan és néhány esetben fizikailag hogyan hatnak ránk. Házigazdám tisztában volt a sámáni támadás technikájával, bár továbbra is úgy gondolom, hogy szándékosan sosem fenyegetett volna. Tudatalattijának egy része bizonyára így tudta levezetni azt a zavartságot, hogy testi, lelki kimerültsége ellenére egy vacsoravendéggel kellett foglalkoznia. Másodszor: az idő nemcsak viszonylagos, hanem valami különös módon összefügg a tudattal. Általában csak a szubjektív, egyéni tudatot tapasztaljuk, a “szubjektív" szó pedig a “viszonylagos" egyik szinonimája. De az viszi el a főnyereményt, aki megfejti, vajon *mihez képest is* viszonylagos.

6. ELSŐ TALÁLKOZÁSOM EGY ERŐTÁRGGYAL

Valamikor 1971 telén santa fei cimborám, Peter meglátogatott minket egy hétvégére. Valahonnan **szerzett** egy kis “kristálytiszta" acidot, s mivel ez **volt** élete első LSD-s tapasztalata, szerette volna, ha én vezetem az utazás alatt. Izgatott és hízelgett nekem a nagy felelősség, azt ajánlottam, hogy én egy minimális mennyiségű meszkalint veszek be, így egyszerre osztozhatok az ő tudatállapotában, s lehetek két lábbal a földön - arra az esetre, ha valami gond lenne. Feleségem vállalta, hogy teljesen józan marad, hogy mindkettőnket segíthessen. A gyerekeket aludni küldtük az este.

Peternek volt egy különös fémkupája, egy régi barátnője adta neki, aki nemrég tért vissza Indiából. Egy tibeti menekülttől vásárolta, és az oldalára vésett kopott, geometrikus ábrákból ítélve, igen régi, talán ősi darab lehetett. (Vajon hány emberkéz érinthette a csészét mire a vésés annyira elkopott, hogy helyenként már alig látszott?) A csészét vörös és sárgaréz síkok egymásra hajtásával készítették - két eltérő fém vízhatlan összekapcsolása a forrasztás legkisebb jele nélkül. Peter, mivel kovács volt, tökéletesen ismerte az alapvető fémmegmunkálási technikákat; de bevallotta, hogy fogalma sincs, hogyan egyesítették a fémcsíkokat. Mivel a csésze különösen fontos volt neki, kiment, hogy hóval töltse meg, s hogy a felolvasztás után azzal vegye be az LSD-t.

Már egy órája utazgattunk, mindenki a magáében. Peter a nappaliban üldögélt a pamlagon, teljesen eltelve a csészével, nyilvánvalóan rendben volt, pillanatnyilag semmilyen társaságra sem volt szüksége. Én visszavonultam a ház másik felébe, a hálószobában, az ágy szélén ülve, kinéztem az ablakon, s bámultam a holdfényt a havon. Nyugodt pszichedélikus percekben volt részem ismét, mikor minden jelentőségteljesen elrendeződött a tudatomban és vica versa. Álmodozásom hirtelen megszakadt, mikor Peter belépett az ajtón. Kezembe nyomta a csészét, és azt mondta: “Fogd, és nézd meg tüzetesen!" Aztán távozott. Semmi több, semmi magyarázat vagy ilyesmi.

Kicsit meg voltam döbbenve, de tanulmányozni kezdtem a csészét az ablakon beszűrődő holdfény-ben, ez volt az egyetlen fényforrás a szobában. Te jó Isten! Mi a fenét tartok a kezemben? A csészéből szavakban elmondhatatlan energia áramlott. Hirte-len elfogott a félelem, hasonlóan a második LSD-s utazásomhoz, de aztán magamhoz tértem. A csésze

kimondhatatlanul ördöginek tűnt, olyan erőt lövellt ki magából, melyet a megváltozott tudatállapotban könnyűszerrel láthattam, de nem értettem. Aztán tisztán láttam, hogy az erő se nem jó, se nem ördögi. Egyszerűen erő volt, melyet használni lehetett volna (ha valaki tudta volna, hogyan) bármilyen választott célra. Úgy éreztem magam, mint egy kezdő, akit egy jó magasan húzó 747-es Boeing sugárhajtású repülő vezérlőpultjához ültettek: erő és az erő eszközei (kapcsolók, műszerek és kormányrúd) voltak a kezem között, de a leghalványabb elképzelésem sem volt arról, hogyan lehet ezeket használni. Percekig a legkülönfélébb érzelmeken mentem keresztül: először féltem tőle, aztán csodáltam, végül a legádázabb, mindent elsöprő kapzsiság vett erőt rajtam - *akartam a csészét.*

Rövid időre eszembe jutott, hogy még egy gyilkosságot is megérne. Micsoda? Öljem meg a barátomat, Petert, csak hogy elvehessem tőle erőtárgyát? Megráztam a fejem: a csésze önmagában nem volt ördögi, de a benne rejtőző erő képes volt megidézni valami nagyon primitív vágyat. Visszamentem a nappaliba, és csendben visszaadtam neki. Ismerniük kellett volna Peter humorérzékét, hogy megérthessék azt az elvetemült vigyort, ami akkor ült ki az arcára, mikor ezt megtettem. Halálosan pontosan tudta, hogy min mentem keresztül, és az egészet baromi viccesnek találta.

A mai napig sem tudott meg egyikünk se többet a csészéről, hogy honnan származik (mi Tibetre gondolunk), mire használták és hogyan, és, hogy most hogyan kellene használni: mindez rejtély. Megemlítettem neki, hogy nem bánnám, ha végrendeletében rám hagyná, de ott egyen meg a fene, ha tudom, mire használnám.

TANULSÁG: Lelketlen fizikai tárgyaknak is lehet olyan erejük, mint a tudatnak, vagy legalábbis olyasféle, melyet a tudat érzékelhet és manipulálhat, feltéve ha valaki tudja, hogyan használja anélkül, hogy bajba sodorná magát.

7. EGY TÁRGY TELEPORTÁCIÓJA

Mikor 1969-ben harmadik feleségemmel megismerkedtem, különös ezüstkeresztet adományozott nekem, egy ismeretlen észak-amerikai indián ezüstmester kezemunkáját. Képzeljünk el egy kilapított sarlót, hosszú nyéllel, melyet csonka keresztdarab vág ketté, nagyjából egy keresztény feszületnek megfelelő arányban - s máris van némi fogalmunk arról hogyan is nézett ki. Körülbelül egy hüvelyknyi (2,54

cm) hosszú volt, parányi türkiz berakással a hosz-szanti és szélén található lapok találkozásánál. Különféle geometrikus ábrák voltak több helyen az ezüstbe ütve. Valaki azt mondta rá, hogy kopt kereszt, de sohasem tudtam igazolni, sőt igazság szerint sosem láttam más ilyen keresztet. Alig egy évig viseltem a nyakamon, mikor is a lánc elszakadt, és elveszett. Ez Santa Fe-ben történt, valamikor 1970-ben.

1-1. ábra A szerző kopt keresztje

1972 őszén igen rosszul állt a szénánk, az önfenntartó tanya végül is nem váltotta valóra romantikus álmainkat. Elfogadtam egy angoltanári állást egy arizonai bentlakásos magániskolában. Az első szemeszter végén sikerült eltörnöm a jobb karom. Tíz hétig volt gipszben. Minden diák elutazott a karácsonyi szünetben, mi viszont maradtunk az iskolában, mivel nem kívántunk Új-Mexikóban telelni a fafűtésű kályha mellett, hiszen képtelen lettem volna fűrészelni vagy fát vágni. A gipsz kényelmetlenségével egy hónapig tartó szakaszosan jelentkező krónikus fejfájásrohamok párosultak. Iszonyú fájdalom ez, mely tizenhat éves korom óta hol eltűnik, hol megjelenik. (Akik nem ismernék, azoknak elmondom, hogy az orvosok szerint ez a fajta főfájás sokkal fájdalmasabb, mint a migrén.)

Mondanom sem kell, eléggé ki voltam készülve, úgyhogy az a vakáció mindennek volt mondható, csak kellemesnek nem. Teljesen kiborultam. Rémes emlékeim vannak, ahogy gipszemmel ütöm a falat tehetetlen kétségbeesésemben, amint a kín fehéren izzó pengéje két órán át hasítja szét az agyam, s két óra múlva az egész kezdődik elölről. Zokogtam és üvöltöttem, egy olyan istenhez imádkoztam, akiben még azt sem tudtam, hogy hiszek-e, olyan bűnök bocsánatáért, melyeket nem tudtam, hogy vajon elkövettem-e. Feleségem semmit sem tehetett, csak állt tehetetlenül az őrjöngések alatt. Nem volt fájdalomcsillapító, mely hatott volna, a maroknyi Seconal kapszulának csak annyi értelme volt, hogy kellemetlenül bugyután álltam a megsemmisítő erejű kínnal szemben.

Egy reggel, a fentiek kellős közepén, bementem a hálószobánkba, és legnagyobb megdöbbenésemre rátaláltam a régen elvesztett kopt keresztre, tisztán kivehetően ott hevert a padló közepén. Öt perccel azelőtt még nem volt ott. Feleségemmel órákig próbáltunk racionális magyarázatot találni arra, hogy hogyan kerülhetett oda. A kereszt akkor már majdnem három éve elveszett Santa Fe-ben. Másfél évig még Új-Mexikóban éltünk, aztán pedig ebben az arizonai internátusban, a padlószőnyeget az elmúlt huszonnégy órán belül porszívózták (az iskola porszívójával), én pedig betegségem miatt szinte folyamatosan a szobában voltam két hete. Mégis, honnan került elő?

Bármilyen valamire való tudományos materialista könnyűszerrel legyintene erre a hat történetre, mondván, hogy vagy hallucináció, vagy véletlen. Ha szkeptikus hangulatban vagyok, ugyanezt gondolom jómagam is. Elég különös történetek ezek, én pedig az idő legnagyobb részében teljesen normális életet élek egy normális világban. Másképp mondva, *lehetséges,* hogy önálló, tudattalan képzelőerővel rendelkezem, és képes vagyok furcsa illúziókat kergetni, csakhogy elszórakoztassam az egómat. Lehetséges. Mindenesetre képtelen vagyok megmagyarázni, hogyan került a kereszt a hálószoba padlójára, ha egyszer évekkel azelőtt elvesztettem egy hatszáz mérföldre (kb. 1000 km-re) található városban. Ez nem hallucináció, s ezért tűzbe tenném a kezem.

A tényeket kielégítő egyik magyarázat, melyet kutatók fedeztek fel, hogy az erős személyes stressz előidézheti a poltergeist jelenséget, azaz a lelki feszültség gyakran összekapcsolódik paranormális fizikai eseményekkel. Jung szintén megemlíti, hogy a szinkronicitás-tapasztalatot kivétel nélkül lelki

stressz előzi meg. Én pedig igen alapos stresszhatás alatt voltam, mikor ez az esemény történt, de maga a mechanizmus, ahogy mindez elősegítette egy régen elveszett, elfelejtett tárgy aláhullását a levegőből, teljes rejtély marad.

TANULSÁG: A tudat oly módon is kölcsönhatásba léphet az anyaggal, mely meghaladja az okság téridő rendszerét.

8. LÁTOGATÁS EGY MÁSIK DIMENZIÓBAN

1973 nyarán visszatértünk az új-mexikói hegyi házba. A gazdag főiskolások angoltanítását biztosan nem nekem találták ki.

73 őszén két-három éves szünet után ismét fogyasztottam LSD-t. Számomra az acid sosem volt olyan drog, amit érdemes lenne gyakran szedni. (Az első utazás óta eltelt harminc év alatt alig tizenöt alkalommal fogyasztottam LSD-t.) Hamar rájöttem, hogy a lelki felismerések gyakran ugyanazok, mint korábbi tripjeimen, viszont a fizikai kellemetlenség és a kemény érzelmi állapotok, melyeket ez a szintetikus drog felerősít, egyre jobban megviselik öregedő testem, lelkem. (Néha az volt az érzésem, hogy lefolyótisztítóval öblögetem át agyi szinapszisaimat -nem véletlen, hogy ezt a pszichedélikus szert “acid"-nak, azaz “sav"-nak becézik.) Mindazonáltal úgy gondoltam, hogy hasznos időnként ebbe a tudatállapotba lépnem, hogy tudjam, honnan jövök és hová tartok.

Ez alkalommal a tudatom nyomban egy különös, nem földi helyre lökődött. Bár teljesen evilági volt, valahogyan éreztem, hogy ez nem a normális dimenzió. Hatalmas teremben találtam magam, melyet kézzel kivágott fahasábokból alakítottak ki. Rengeteg ember volt ott rajtam kívül. Ijesztőek voltak, nem is kicsit. Először az volt a benyomásom, hogy náci rohamosztagosok, akik bőrszerkós suhancoknak vannak öltözve, de akkor a jelenet hirtelen megváltozott, mintha csak a félreértést kívánták volna eloszlatni, és már inkább viking harcosokhoz hasonlítottak.

A látomás egyre élesedett: nem is vikingek voltak, de biztosan valamilyen harcosok, s egy széles faasztalt ültek körül. Eleinte egóm pusztán gonosznak és kegyetlennek látta őket, ahogy egy béke-aktivistától (egyébként évekig az is voltam) el is várható ez, mikor állati bőrökbe öltözött figurákat lát páncélban és fegyverrel. Értésemre adták, hogy én is ebbe a testvériségbe tartozom. Megborzongtam még a gon-

dolattól is. De ismét, mintha valami Intelligencia játszaná le az okulásomra ezt a filmet, megmagyarázhatatlanul megváltozott a látószögem, és a harcosok többé nem voltak gonoszak. Sőt, pont az ellenkezői - a látomás költői nyelvén ők voltak “az igazság kíméletlen harcosai".

A leginkább így tudnám elmesélni az üzenetet: Mi emberek arra vagyunk kárhoztatva, hogy születésünktől fogva elnyomjuk eredeti benyomásainkat, csakhogy a nagy közös illúzió fennmaradjon. Nem szeretjük “megbántani embertársainkat", nem szeretünk ellenkezni, és hogy elkerüljük a kulturális zavart megszállott, örökös hazudozóvá válunk. Mire felnövünk, legtöbbünk társadalmilag arra van programozva, hogy még csak észre se vegye, hogy ez történik. (Csak egy példa erre a jelenségre, ha egy Shirley Temple filmet nézünk, s számoljuk az egy percre jutó “ártatlan hazugságokat" és a “kegyes ferdítéseket".)

A harcosok e társasága annak szentelte életét, hogy saját tapasztalata szerint érzékelje, mondja el és élje meg az igazságot - megalkuvás és következményekre való tekintet nélkül. Le voltam nyűgözve. Évek múltak el e másik dimenzióból származó valóság-látomásom óta, s én végig arra törekedtem, hogy tudásomhoz mérten eleget tegyek szigorú hitvallásuknak. Mindez nem túl könnyű, és én még sehol sem tartok. Ennél fogva *ebben* a dimenzióban sokan hűvös seggfejnek látnak - mint mondtam, távolról sem vagyok tökéletes.

TANULSÁG: Minden emberi lélekben léteznek tényleges dimenziók, melyekben az ego észlelésétől függetlenül is létező archeptipikus erők lakoznak. Az általuk képviselt energia a tudatos ego rendelkezésére áll.

9. A SÓLYOM VISSZATÉR - BEAVATÁS

1973. december 17-én egyedül voltam a házban, egyszercsak éktelen riadalomra kapom fel a fejemet. Akkorát szólt, mintha teljes, tíz csirkét számláló tenyészetünk egyszerre “kapta volna fel a vizet". Kimentem megnézni, mi a gond. Különös kép tárult elém, mikor kinyitottam az ajtót. Az úton egy hatalmas galambászhéját láttam (Goshawk, amerikai sólyomféleség), karmait egyik *Leghorn* tyúkocskámba mélyesztve, széles szárnyát oltalmazóan a tyúk köré terítve. A tyúk még életben volt, tekintete, félig nyitott csőre a szemléletesebb mexikói feszületeken

látható arckifejezésekre emlékeztetett - kis híján már szatíra az agóniáról és a mártíromságról.

A sólyom egyenest nekem szegezte csaknem vérvörös szemeit, sohasem láttam még azoknál vadabbat, ádázabbat. A két madár ottléte, spirituális lényege közti ellentét nem is lehetett volna erősebb. Alig tíz lábnyira álltam a sólyomtól, lenyűgözött, ahogy a területét védte, s hogy nem repült el. Percekig meredtünk egymásra - fogalmam sem volt, mit tegyek, nyilván esze ágában sem volt elereszteni a zsákmányt. Viszont én sem engedhettem, hogy holmi sólymok dézsmálják a csirkéimet, úgyhogy határozottan léptem felé egyet-kettőt. Rákiáltottam, és úgy tettem, mintha megdobnám. Lejjebb ereszkedett, behúzta a nyakát, és onnan méregetett iszonyú szemeivel. Megbénultam. Mi a fene! Meg van ez veszve? Bevallom, meg voltam szeppenve, nem is kicsit. Soha nem hallottam még, hogy egy vadállat ennyire közel engedné az embert. Talán öt lábnyira voltunk egymástól, és már el tudtam képzelni, ahogyan csőrével, karmával arcomnak repül. Visszafaroltam a farakáshoz, s egy ponyvának használt, jókora fekete műanyagzsákra akadtam. Az volt a tervem, hogy ezt rádobom, és a nejlonon keresztül megragadom, azután pedig nem is tudom... valahogy ki kell találnom, hogyan engedjem el, anélkül, hogy megsebesülnék.

Amint a nagy sötét ponyvát kiterjesztve közeledtem felé úgy festhettem, mint a halál kísértete. Keményen kapaszkodott, míg csak karnyújtásnyira nem értem, aztán alacsonyan kirepült a nyárfák között. A tyúk meg iszkolt vissza a tyúkketrechez, szemmel láthatóan sértetlenül.

Micsoda félelmetes élmény! Alig vártam, hogy elmesélhessem, mikor a gyerekek meg a feleségem megérkeznek a városból. Visszamentem a házamba.

Alig öt perc múlva a csirkék megint rikácsolni kezdtek. Mi a fene! Visszatért a sólyom. Ezúttal a nyúlketreceim hálóját tépdeste karmával a dróton lógva, miközben a fehér nyuszi hisztérikusan rohan-gászott körbe-körbe. A ketrecnél termettem egy ge-reblyenyéllel a kezemben. Akkor már csak a legközelebbi amerikai nyárfáig repült el. Ott ült a csupasz ágon, hat-hét méterre fölöttem.

Hogy rövidre fogjam, jókora sziklákat vágtam a fatörzsnek - semmi. Kövekkel bombáztam az ágat -oda se bagózott. Aztán *őt* vettem célba, nem találtam el, de végig meg se moccant, csak bámult rám kérlelhetetlen, vörös szemeivel. Világos volt, hogy amint otthagyom, azonnal nekiesik a csirkéknek.

Megragadtam 22-es karabélyomat, és a feje fölé lőttem a levegőbe - észre sem vette. Kilőttem az

ágakat körülötte, minden alkalommal csak úgy záporozott a faforgács. Volt valami hidegvér benne, a tollait rendezte, és félrenézett - megkockáztathatom: megvetően. Addigra tudatot váltottam, elemi izgatottság vett erőt rajtam. Mi van ezzel a madárral? Reménytelenül szerettem volna, ha nem kell megölnöm - csodáltam őt. Csak éppen nem akartam, hogy megegye a csirkéket. Bal féltekém valamiért képtelen volt szabadulni ettől a kis gyakorlatiasságtól.

Aztán végzetes felismerés kerített hatalmába: vagy megölöm, vagy övé a csirke. Volt ebben valami kozmikus közöny: végül is mindegy, a végső tényállás szerint minden egyre megy. Döntéssel szembesültem. Eljött a kíméletlen igazság ideje. Talán misztikus azt mondani, hogy az ő döntése egyértelmű volt?

A történet igaz. Lelőttem, de nem zuhant le. Megint lőttem, mire kicsiny tollak szálltak ki a melléből. De még mindig nem esett le. A seregben kiváló lövészként szereltem le, az egységem lövész-elitcsapatának is tagja voltam, de már kamaszkoromtól híres voltam arról, hogy milyen jól célzok.

Az igazat mondom, hétszer lőttem rá, mire végre lezuhant a nyárfáról, és még akkor is élt! Addigra már elmondhatatlan érzelmeken mentem át. A nyolcadik lövésre múlt ki, gyönyörű fejét közelről péppé zúzta a golyó. Kimondhatatlan szomorúság ereszkedett rám. Megbocsáthatatlan bűnt követtem el. Robinson Jeffers verssora ötlött a fejembe: “Előbb ölnék egy embert, mint sólymot, hacsak nem büntetésből..."

Kegyetlen igazság. Behoztam magammal a szétzúzott tetemet. Azon az éjjelen hat peyotegombot (a peyote föld feletti része) ettem meg, és gyertyafénynél virrasztottam a tetem mellett egészen hajnalig. Felfogtam, hogy bár furcsa, de mindez szándékosan történt. Később, az évek során, egyre többet értettem meg ebből. De nem illene leírnom, az már túlságosan személyes lenne.

Mikor körülbelül egy évre rá kinéztem a hálószobaablakon, egy másik sólymot (amerikai galambászhéját) vettem észre a ház melletti földön, karmai közt az egyik jércénk, de már a tollait és a húsát tépdeste. Az ágy végéből figyeltem, amíg csak be nem fejezte a lakmározást. Jó étvágyat, testvérem! Minden csirkémet odaadnám nekik - nehezebben ölnék meg még egyet közülük, mint önmagamat.

TANULSÁG: Az archetípusok erői képesek az adott pillanatban céltalannak tetsző döntésekre késztetni minket. Az ilyen pillanatokban megérezhetünk egy olyan *transzcendens és tudattalan folyamatot,* melyben az ego csak másodlagos szerepet játszik.

10. A HANG

A bevezető történetek közt a legtitokzatosabb, életemre a legnagyobb hatást gyakorló a következő. 1979. február 18-án délelőtt, háromévnyi szünet után megint LSD-t ettem. Épp egy kisszéken ülve vártam a hatást, amikor egyszer csak kedvem támadt bemenni a másik szobába, és leemelni a tíz éve a falra függesztett, mexikói, antik *machetémet.* Akár a többi dísztárgyat, megszoktam ezt is már annyira, hogy szinte észrevétlenné vált. Emlékezetem szerint, évek óta felé sem néztem, szégyenletesen beborította a por.

1965-ben a toluca-i vásárban vettem, Mexikóváros mellett. Egy használtszerszám-kereskedő bódéjának hátuljában lógott, szétütött kalapácsok, meghajolt csavarhúzók, rozsdás motorláncok fölött. Nyilván régi darab volt (talán század eleji, a mexikói forradalom idejéből), és használták is: tele karcolásokkal, markolata meghasadt. Egy mondás, azaz egy *"dicho"* volt a pengéjébe vésve: *"Nada del mundo es verdad por lo que mi ojos ven."* "Semmi sem igaz, mi a szem útjába kerül.", vagyis: "Minden illúzió." Különös ez a mondás, sosem éreztem a mexikói katolikus érzületbe illőnek. Ha valami, akkor inkább buddhista.

Valamiért a kezemben akartam érezni a *machetét,* és, amint az LSD eltérítette a tudatom, egyre szorosabban markoltam. Akárcsak Peter tibeti kupájából, ebből is az erő-tárgy energiája áradt. Hamarosan olyan volt, mintha a *machete* fényjel volna különféle testembe lépő erők számára. Úgy érzem, akkor még ha akartam volna sem tudtam volna elengedni.

Rettenetesen betéptem. A *machete* parancsolóan tündökölt, felhúzott a székből, át a szobán, ki az udvarra, ahol is erővel térdre kényszerített. Életemben először és utoljára tisztán hallottam, amint egy hang szól hozzám a fejemben. A hang forrása nem "én" voltam, de még csak nem is egy "részem". Idegen volt, és egyetlen kérdést tett fel:

- Vállalod a felelősséget?

Nem igazán értettem, hogy ez mit jelent: vállaljak felelősséget - de miért? Mégis tudtam, nagyon fontos, hogy igent mondjak: felelősséget vállalni bizonyára fontos dolog és én mindig hittem a felelősségben.

- Vállalom.

Akkor a hang kétszer olyan hangosan kérdezett:

- Vállalod a felelősséget?

- Hát, azt hiszem.

Teljesen megzavart, hogy megismétlődött a kér-

dés, ráadásul akkor már nagyon el voltam szállva. A hang ereje és természetfölötti jellege kétszer olyan erős lett és hirtelen iszonyú ijesztővé vált. Mibe keveredtem!

- Vállalod a felelősséget?!!!

- Igen, vállalom a felelősséget!

Fogalmam sem volt róla, miért kell vállalnom, de tudtam, hogy fel kell nőnöm a feladathoz. Egyszer csak “valami másra" váltottunk - azok az istenverte acid-tripek, miért is csinálom ezt a hülyeséget?! Második LSD-s utam pokoli képei peregtek előttem. Ez sem volt kevesebb, mint amit az Úr hangja követelt:

- Vállalod a felelősséget?

Akkor már egyáltalában nem vonzott a nagy felelősség, viszont éreztem, ha nemet mondok, akkor halott vagyok. A hang kimondatlanul sugallta, hogy vagy vállalom, vagy meghalok. Abban a tudatállapotban ez teljesen hihető volt.

- Igen, igen! Vállalom a felelősséget!

Elhallgatott. Kis idő múlva valahogy felálltam, és betántorogtam a házba. Az utazás maradék része aránylag eseménytelen volt - nagy mennyiségű szomatikus zaj és “lefolyótisztító" kavargott a fejemben. A helyi rádióadást hallgattam, Egy számot Alán Movhaness-től (Mountains And Rivers Without End) - igen nagy élmény annak, aki éppen “utazik". Késő délutánra már tudatomnál voltam, s boldog voltam, hogy megérkeztem.

Aznap este kissé savmarta állapotban, de ismét a konszenzus-valóság gyermekeként tértem nyugovóra. Néhány órát alhattam, s közben álmot láttam:

A *machete* előttem lebegett a teljes végtelen sötétségben. A pengébe égő, héber betűk vésődtek. Nem vagyok zsidó, nem tudok héberül, de felismerem az írást. Maga a machete akkora már eltűnt, csak a lángoló betűk lebegtek a semmiben. Aztán megmozdultak, és újrarendeződtek a római ábécé szerint: “Szefiroth" olvastam ki a lángokból. Aztán csak a semmi maradt.

Felriadtam, szívem erősen vert (mitől ijedtem meg?). Felkeltem, és járkálni kezdtem a házban. Mi lehet ez a “szefiroth"? Megnéztem a Webster Nemzetközi Szótárát - nincs benne ilyen szó. Ez volt egész életemben a legsajátosabb álom, olyan, ami csak egyszer fordul elő (igazi álom, nem pedig testen kívüli tapasztalat, ami teljesen más). Legalább olyan magasztos volt, mint a hanggal való találkozás, de kezdetben ugyanúgy nem értettem a jelentését, ahogy azt sem tudtam, mit vállalok. A megfejtés csak két héttel később kezdett derengeni.

Céltalanul turkáltam egy Santa Fé-i könyvesboltban, s egy könyvre akadtam: “Misztikus és okkult kifejezések szótára", vagy valami hasonló. Végre meglesz! Felütöttem a “szefiroth"-nál: “A zsidó *Kabbalában* Isten tíz emanációja". El voltam képedve. Hallottam már a *Kabbaláról,* s csak annyit tudtam róla, hogy valami zsidó misztikus hagyomány. Lehetséges, hogy tudattalanom olyan információval rendelkezik, mellyel még nem is találkoztam tudatosan?

Mondanom sem kell, rákészültem egy behatóbb nyomozásra, csak a fontosabbakat említve beszereztem Dión Fortune *The Mystical Quabbalah* (A misztikus Kabbala) és Gareth Knight *Útmutató a kabbalisztikus szimbolikához* című művét. Az élmények szinkronicitása csak úgy egy évvel később, Knight művének alapján állt össze bennem.

A kabbalista filozófiának számtalan iskolája van, most felesleges részletekbe bocsátkozni, de megértettem, hogy a *machete*/hang élményem az “élet fájának 17. útjához" kapcsolódik. Erről azt mondják, hogy “A választás ösvénye, az élet útjai találkoznak itt" (például: “Vállalod a felelősséget?"). Ezzel az ösvénnyel a Tarotban a “Szeretők" kártyája áll kapcsolatban, ennek héber betűszava a *“zayin"* “kardot" jelent. (A machete nyilvánvalóan egyfajta kard.) Maga az *ergot* nevű szer is ehhez az ösvényhez kapcsolódik, az LSD pedig, mint tudjuk, ergot-származék.

Így már kellő mennyiségű szinkronjelenség zsúfolódott össze az eseményben, bár még ma sem kristálytiszta az egész, az biztos, hogy jó nyomon keresgéltem. Évekkel a kabbalista trip után találtam egy az LSD terápiára vonatkozó megjegyzést Stanislav Gróf könyvében, *The Realms of Human Unconscious* (Az emberi tudattalan birodalmai). Leírja, hogy mások LSD-s hatás alatt hasonló élményen mennek át:

> A kabbalában járatlan egyének is a Zóharban és a Széfer Jecirában (két kabbalista alapszöveg) leírt élményeken esnek át, s ezek meglepő hasonlóságot mutatnak a kabbala szimbólumaival.[6]

TANULSÁG: Ez az élmény végleg meggyőzött arról, hogy valami magától működő folyamat zajlik bennem. El kellett ismerjem, hogy a tudatos “én" csak egy nagyobb valóság parányi egysége, mely az általam tudattalannak érzékelt leiekből árad. Valahol ebben az egybefüggő “tudattalanban" létezik egy elkülönült értelem (“én", egy oktávval feljebb), mely képes befolyásolni bármely információt, mely felsőbb rendű bármely itt ismert tér/idő-belinél. Természetesen nem realizáltam azonnal eme tanulságokat, évekbe telt, mire a hipotézis kiforrott.

11. AKIT MEGSZÁLLT AZ ARCHETÍPUS

1979 júliusában alkalmam volt megtapasztalni, hogy a “kegyetlen igazságot" nem szükséges erővel kikényszeríteni - persze, eredeti értelemben, ez valószínűleg nem is lehetséges.

Egész nyaram azzal telt, hogy huzakodásba bocsátkoztam egy szomszédommal, akinek marhái rendszeresen behatoltak kertembe. Akkor éppen két lova tört át a kerítésemen, széttaposva a kukoricát. Eszemet vesztettem, és söréttel farba lőttem az egyiket. Nem okoztam nagy sérülést, de legalább infantilis módon enyhítettem tomboló frusztrációmat, ami újabb tűrhetetlen bosszúság forrása lett.

A régi új-mexikói hagyomány szerint a marhát nem be-, hanem kikerítik. Tehát nem a marha, hanem a terület tulajdonosának kell megvédenie a birtokát. Tipikus pusztai felfogás ez, felmenti a gulyást, ha állatai kárt tesznek. A “ridegtartásnak" ezt a képzetét a jog már régen nem ismeri el, de a hagyomány szívós, és felénk is nem egy gyilkosság esett, pontosan emiatt. Magam úgy gondolom, hogy mindenki saját magáért és tulajdonáért felel, azért nehezen viseltem, hogy arra köteleznek, hogy kerítéssel zárjam el magam a kóborló marhák, juhok és (néha!) sertések elől. Egyszerűen az történt, hogy dühömben gondolkodás nélkül nagy nyomásra állítottam a fegyvert, a sörét megsebezte a ló bőrét, és vérezni kezdett. Mikor a szomszéd látta a sebet, azt gondolta, a 22-essel lőttem. Pillanatokon belül nyakamon volt a két fia (16 és 18 évesek), teljesen be voltak vadulva, bármelyik megölt volna annak alapján, amit hitt. Nekem meg már tele volt a hócipőm az állataikkal, és nem óhajtottam megbeszélni a dolgot. Üvöltözéssel nyitottunk - kezemben volt a sörétes puska, ütni akartam, hidegvérrel kiszámítottam, hogy egálban lennénk. Kész voltam felaprítani a két kócos semmirekellőt, még jól is esett volna. Ha egy pillanattal tovább pörgetjük magunkat, akkor vér folyik.

Valami történt. Hirtelen elsöpört valaki, és egy tiszteletteljes, hűvösen tényszerű hang kezdett beszélni belőlem. Teljes személyiségem átrendeződött, beszédem “kíméletlenül" elismerte a tényeket, röviden összefoglalta az ide vezető események láncolatát, nem feledkezve meg saját szerepemről, végül megvilágította a jövőben szomszédságunk előtt álló lehetőségeket. Lassan megváltozott az erő, s ami végzetes összecsapásként indult, egy létező probléma aránylag nyugodt megvitatásába fordult át. A végén kölcsönös tisztelettel szorítottunk kezet. Egy hóna-

pon belül állt a kerítés, s azóta egyszer sem tévedt állatuk a birtokunkra. Nem lettünk barátok, de legalább jó szomszédok vagyunk.

A csodálatos az volt, hogy ahogy a vitának vége lett, visszatértem a házba, és nyugodtságom elpárolgott, rövid ideig teljes döbbenetben álltam. Mostohafiam és feleségem az egészet végignézték, s földbe gyökerezett a lábuk. Feleségem azt mondta, hogy sosem látott még ilyennek, de a hangja többet árult el, mint amit mondott:

- Hihetetlen!

Egy ideig még hős voltam, aztán visszatért a hadviselő, és azon kezdtem füstölögni, hogy “azért nem kell ezektől minden szart lenyelnem". Csak akkor világosodott meg a számukra, hogy aki csodásán elintézte az ügyet, nem a megszokott személyem volt. Még ma is fut a hátamon a hideg, ha arra gondolok, mennyire közel álltam a tragédiához. Amekkora nehézségi erő volt abban az üvöltözésben, valaki biztosan a kórházban végezte volna, talán nem is én, s akkor éveket húzhattam volna le a börtönben. Arra gyanakszom, hogy lelkem egy erősebb és hatalmasabb eleme lépett közbe, miután világossá vált, hogy baj nélkül nem tudom megoldani a helyzetet.

TANULSÁG: A lélek felsőbb része Jung *“Felettes* én"-je) képes közbelépni, ha válságos helyzetben a testi létezés veszélybe kerül.

12. JELEK A HÓBAN

Három év telt el. A gyerekek felnőttek, és elköltöztek, tizenhárom évi házasság után elváltunk a feleségemmel. Otthon maradtam egyedül, egyre többet néztem a köldököm. A kabbalista filozófia megszállottja lettem, diktafonnal feküdtem, csakhogy leírhassam az álmaimat. Mesterien csináltam, nem egyszer nyolcat gyűjtöttem össze egyetlen éjjelen. Sokszor teljes napomat lekötötte az adatgyűjtés, és a spirálfüzetek egyre csak szaporodtak a polcomon. Elszoktam a barátaimtól, előfordult, hogy egy álló hétig ki sem mozdultam. Apám után maradt kötvények szerény jövedékéből éltem, rászorítottam magam, hogy hat évig havi 100 dollárból jöjjek ki.

Könnyedén, kényelmetlen esküdözések nélkül leálltam mindenfajta drogfogyasztással - beleértve az alkoholt és a kannabiszt is - majdnem egy évtizedre, az álmok váltak az új, alternatív valósággá. És a *Ji King.* Mivel a “felelősségvállalást" kikényszerítő belső hangot nem hallottam többé, a kínai jóskönyvet használtam helyette. Hamarosan oda jutottam, hogy

a legegyszerűbb döntésre is képtelen voltam nélküle. Rövid lábjegyzetet írtam minden kérdéshez és válaszhoz, és összegyűjtöttem az irdatlan mennyiségű egymásra utaló adatot - sok fontos és sok lényegtelen dolgot. Meg voltam győződve, hogy rajta vagyok a “spirituális ösvényen", s ez talán egy rövid ideig igaz is volt. De az ilyen mértékű, megszállott magamba fordulás értelemszerűen beteges tünet, rövid úton egyre extrémebb hiedelemrendszerek engedelmes rabszolgája lettem.

Az egyik ilyen a cölibátus volt - megingathatatlan meggyőződésemmé vált, hogy alapvető szükség van rá belső fejlődésem érdekében. Álmaim és a *Ji King* újra és újra megerősítettek ebben. Ez volt a legnagyobb kihívás. Szentül hittem, hogy az egómnak minden kihívást el kell fogadnia, amit belső Énem tanításának értékelek. (Addigra tökéletesen magamévá tettem a jungi elméletet, és Jung elképzeléseit arra használtam, hogy a lelkemből felbukkanó legőrültebb képre is racionális magyarázatot adjak.) Elszegődtem Énem szolgálatába (nagy “É"-vel szemben Jung kifejezésével), s az bármit követelt, kész voltam megadni.

Íme egy példa, csak hogy érzékeltessem, miféle világban éltem akkoriban: megismerkedtem egy fiatal nővel, aki házat bérelt a földem szomszédságában. Értelmes, vonzó és teljesen modern gondolkodású volt, én pedig cölibátusban éltem, és ez igen nehezen ment. Egy este látogatóba jött, és szemtől szembe megkérdezte, nem aludhatna-e nálam. Meséltem neki az “ösvényemről", és elmondtam, hogy bár eléggé vonzódom hozzá, engedelmeskednem kell “Énem" akaratának. Jellemző módon azt ajánlottam: “Kérdezzük meg a *Ji Kinget."* Ő is jó ötletnek tartotta, maga dobta az érméket. A válasz? A negyvennégyes hexagram jött ki, változó vonalak nélkül. Ennek az alakzatnak egyik olvasata a *“Kísértés".* Az ítélet így szól: “A *Kísértés* azt jelzi, hogy egy erős és bátor nő tűnik fel. Nem jó ilyen nőt elvenni." Ismerősöm teljesen le volt taglózva: “Ez rám vonatkozik?" Keserűen nevettem. A válasz jellemző volt, teljesen egybevágott az élményeimmel, csak egy bolond engedte volna el a füle mellett. Barátok maradtunk az én mércém szerint, szerintem még tán tisztelt is érte, mivel nyilvánvalóan nem volt könnyű dolog ezen az ösvényen maradni.

1984 végére talán a klinikai őrület határán voltam. Már a legegyszerűbb szükségleteimet sem voltam képes ellátni. Egy olyan elképzelés rabszolgája lettem, mely mai napig homályos előttem, de ami ugyanakkor tökéletesen egybevágott tapasztalatom-

mal. Valami rajtam kívülről vagy belülről, vagy mindkét helyről támadó erő a legvégső pontig kényszerítette a folyamatot. Egy hideg, téli napon valami sebesült, nagyméretű állat hátborzongató nyögéseire ébredtem, mintha egy haldokló bölény ordítana. Csak akkor rémültem meg igazán, mikor rájöttem, hogy a hang belőlem jön.

Egész éjjel forgolódtam, hajnalban kiléptem a házból a frissen hullott hóra. Amerre csak néztem összefüggő fehérség, teljesen friss, se állati, se emberi nyom nem volt sehol. Az első nyom, amire figyelmes lettem, egy hosszú, a hóba húzott vonal volt, mintha egy gyerek bottal rajzolta volna. Vagy harminc láb hosszú volt, körülötte semmi nyom. Aztán láttam még egyet, egy rövidebbet, három vagy négy láb hosszan. Aztán többet. Bejártam az egész birtokot, és csodáltam ezeket a fura, céltalanul szétszaladó vonalakat a hóban, az egyméterestől egészen a tizenöt méteresig mindenféle méretben. A semmiben kezdődtek és ott is értek véget. A környező mezőkön egyet sem találtam. Csak a kerítésen belül voltak vonalak, mindenhol máshol érintetlen, jeltelen fehérség.

Honnan jöhet ez az össze-vissza kalligráfia, hogyan rajzolták? Alig két centi mélyek voltak, és rajtuk kívül semmi nyom. Ilyen vonalakat csak egy mélyen repülő helikopterből kihajolva rajzolhatott volna valaki egy hosszabb bottal, de hát ez eléggé abszurd.

Az egyetlen valamire való magyarázat, hogy az erős stressz poltergeist jelenséget hozhat létre. Körülbelül akkor ébredtem rá, hogy ha továbbra is a választott “ösvényemen" maradok, végem van. Az erős hiedelmek azonban nem eresztettek könnyen. Két évembe került, mire a legszilárdabb mániámat is levetkőztem. Még mindig tele vagyok karcolásokkal, és nem is gondolhatok arra, hogy teljesen megszabaduljak a hatásától.

TANULSÁG: A pszichén belüli erő vagy értelem képei nem feltétlenül jóindulatúak vagy hasznosak. Jungi terminusokban szólva, ha létezik is bennünk egy kiteljesedést kereső én, azért vannak még bőven egyéb autonóm komplexumok, melyek a saját céljaikat követik.

Könyvem lényegében annak vizsgálata, hogy a pszichotróp növények miként engednek bepillantást az emberi tudás legmélyebb szintjeire, s hogy az érintett növényeket szokásszerűen felhasználó sámá-ni társadalmak hiedelmei a növények erejéről és az általuk felébresztett világokról egybecsengnek, függetlenül az idő, a tér és a kulturális különbségek távolságaitól.

Közöttük talán a legszembeszökőbb az a hiedelem, hogy minden növényfaj egy “szellemi lény" otthona, akit legtöbbször tanítómesternek tekintenek, s aki képes a növényt fogyasztó egyénnel kapcsolatba lépni. Az alábbi részletben egy antropológus foglalja össze ezeket az általános képzeteket, az ide vonatkozó irodalom egyébként igen bőséges:

> A droghasználatból fakadó pszichopatológi-kus hatásokon túl, a rendelkezésre álló adatokból azt látjuk (...), hogy nem egy társadalom közel azonos hiedelemrendszerrel rendelkezik. A hallucinogén növényekhez kapcsolható, eleven szellemek képzete mindenhol megtalálható. A sámán a rá bízott közösség védelmében fel is keltheti ezeket az erőket. E szellemek mindig hatalmasabbak az embernél, a velük való kapcsolat a túlvilággal összefügg, s kevéssé lehet uralni.[7]

A nyugati emberek hagyományosan megmosolyogják ezeket a babonákat - efféle naiv képzetek nem tartozhatnak a modern tudományos gondolkodás egyetemes világképébe. A fenti tizenkét, személyes jellegű történet alapján legalább azt el kell ismerni, hogy nem ismerünk minden adatot az emberi tudat természetével kapcsolatban. Sőt, az emberi tudás mibenléte maga is akkora rejtély, hogy illenék elismerni: szinte semmit nem tudunk még róla! E tudatlanság, ami a logikus magyarázatokban való tetszelgéssel egészül ki, gyakran oda vezet, hogy egyik extravagáns hipotézisünket a másikkal cseréljük fel:

> A mazatékok azt mondják, hogy a *[Psilocybe cubensis]* gombák beszélnek. Ha egy sámánt kérdezünk, hogy honnan veszi képzeteit, valószínűleg azt válaszolja: nem én mondom, hanem a gomba. A gomba nem beszél, ez a természet primitív antropomorfizációja, hiszen csak az ember képes beszédre; aki megette a gombát, s ha ért a mesélés művészetéhez, különleges képessége lesz a beszédre, ez minden... Olyan érzés lehet ez, mintha valaki megmondaná, mit kell mesélni: a szavak egymás után bukkannak fel a tudatban, anélkül, hogy keresni kellene őket: hasonló jelenség ez a szürrealisták automatikus írásához, azzal a különbséggel, hogy itt a tudatfolyam nem a széttagozódás, hanem az összetartozás jegyeit mutatja: jelentések racionális kifejeződése. (...) Olyan ez a sámán számára, mintha rajta keresztül a lét fejezné ki önmagát.[8]

A “mintha" ellenére is legalább ennyire homályos dolog arról elmélkedni, hogy a “lét" mint gombaszellem beszél valaki révén. A fő kérdés rejtve ma-

rad: hogyan beszélhet valaki “idegen", valaki “nem-én", a saját lelkemből? A “naiv" magyarázat szerint, valahol lennie kell egy *másik világnak,* talán egy teljesen új multiverzumnak, melyből láthatatlan, de értelmes lények kommunikálnak velünk. A tudomá-nyos értekezők ezt az elméletet “dualizmusnak" becézik, s a racionális elmélkedés vesztének tartják.

Azonban a bonyolult témákra sokszor új fényt vet a legegyszerűbb magyarázat előítéletek nélküli vizsgálata. De ha ez az egész úgy is egy rejtély, miféle adalékokkal szolgálhat nekünk az, ha legalább részben elfogadjuk, hogy a növények is érző lények, akik képesek az őket fogyasztóval kommunikálni, vagy hogy bizonyos növények molekulái testetlen intelligenciát idézhetnek fel a lélekben, mely érző mesterként mutatkozik?

Erről szól ez a könyv, de mielőtt megkérném az olvasót, hogy tegye magáévá e radikális feltevéseket, szeretném először a józan gondolkodás számára is elfogadhatóvá varázsolni őket. Az alábbi hipotézisek, melyek empirikus tapasztalaton alapulnak, megfelelő kezdőpontot szolgáltatnak a majdan következő fejtegetések számára.

1. Az emberi psziché meghaladja a testi létet, tehát multidimenzionális lények vagyunk.
2. Az ego nem a psziché középpontja, pusztán egy olyan nagyobb valóság térbeli és időbeli része, mely ama helyről nyilvánítja ki magát, amelyet az ego saját tudattalanjaként észlel.
3. A tér/idő csak részleges valóság: ha szó szerint vesszük, akkor a materialista álláspont illúzió.
4. A tudat az energia egyik formája.
5. Mivel anyag és energia ugyanannak az alapvető jelenségnek két megnyilvánulása, más dimenziókban az anyag energia, és fordítva.
6. Bizonyos dimenziókban a gondolatok “fizikai" létezők.
7. Az ego tudatára merőleges dimenzióban e testet len intelligenciák olyan valóságokat érzékelnek, melyek normálisan tudattalanok az ego számára.
3. “Életük során" e rejtett erők az okság tér/idő képzetein túl működnek, gyakran szimbolikusan tükrözik az ego szubjektív fizikai valóságbéli tapasztalatát (szinkronicitás).
9. Mások lelki energiája tudatosan vagy öntudatlanul összpontosítva közvetlenül befolyásolhat minket - testileg-lelkileg egyaránt.

10. Az idő a tudathoz viszonyul és elválaszthatatlanul ahhoz van kötve.

Feltűnő, hogy mindegyik hipotézis összhangban áll a sámáni világképpel, s ez utóbbi gyakorta érhető el, erősíthető fel vagy érzékelhető tudatmódosító anyagok segítségével.

Jegyzetek:

1. Lukoff(1990) “Transpersonal psychology research review: psychoactive substances and transpersonal states," (Pszichoaktív anyagok és transzperszonális állapotok transzperszonális pszichológiai vizsgálata) *The Journal of Transpersonal Psychology,* Vol 22:2.
2. Leary, T. (1964) *The Psychedelic Exverience, A Manual based on the Tibetian Book of the Dead,* (A pszichedélikus élmény: kézikönyv a tibeti Halottak Könyve alapján) University Books, New Hyde Park, NY, 139. old.
3. Ugyanott,
4. Fox, 0. (1962) Astral Projection: *A Record of Out-of-the-Body Experiences,* (Asztrális kiverülés: testenkívüli élmények jegyzete) University Books, New Hyde Park, N% 34-35 old.
5. Wilhelm,R.,and Baynes,C (1967) *The I Ching,* Bollingen Series XEK, Princeton University Press, Princeton, NJ, 10. old.

   Magyarul: *A Ji King - A Richárd Wilhelmféle változat.* Pressing Lajos fordítása, Orient Press, Budapest, 1992
6. Gróf, S. (1975) *Realms of the Humán Unconcious* (Az emberi tudattalan birodalmai) Viking, NY, 201, old.
7. Dobkin de Rios, M. (1990) *Hallucinogens: Crosscultural Perspectives,* (A hallucinogének: Kultúraközi perspektívák) Prism Press, Dorset, England, 193-199. old.
8. Munn, Henry (1973) “The mushrooms of language," (A nyelv gombái) in: Harner, ed., *Hallucinogens and Shatnanism* (A sámánizmus és a hallucinogének) Oxford University Press, London, 88. old.

MÁSODIK FEJEZET

Sámáni dimenziók

> Úgy hiszem, hogy a tudatról készített legpontosabb térkép a sámánok térképe. E szerint a világnak van egy “középpontja" (természetesen bennünk), és amikor megérkezünk oda, akkor egy függőleges tengely mentén utazhatunk fel és le. Léteznek égi, pokoli és paradicsomi világok. E világok nyílnak meg számunkra a sámáni utazás során, s úgy hiszem kötelességünk, hogy felfedezzük e területeket, és hogy tudásunkat továbbadjuk a lélek feltérképezése iránt érdeklődőknek. A jelen történelmi pillanatban talán ez a legizgalmasabb utazás, amire vállalkozhatunk.[1]

Az elmúlt két évtizedben hihetetlenül sok könyv és cikk íródott a sámánizmusról. A mostani értekezéshez elég annyi ismeret, melyet a fenti idézet tartalmaz. Lényegében a sámáni térkép a valóság “magasabb dimenzióit" rajzolja meg, melyeket a tudaton keresztül érhetünk el.

Mindemellett azért vegyük észre, hogy a fenti definíció háromdimenziós fogalmakra épül. A test kimondatlanul is a lelket hordozó tartály, mely úgyszintén magában hordozza a felső és alsó világok hierarchiáját, melyek egy központi függőleges tengely mentén helyezkednek el. Mint holmi kínai dobozok, világok vannak világokban, s azok megint másokban. Figyelembe véve a háromdimenziós térbe való fizikai bezártságunkat, talán még ez a legköny-nyebben elképzelhető *metafora* a tapasztalás transzcendens birodalmaira.

A “dimenzió" szó már annyira elcsépelt, hogy gyakran nem is fordítunk rá kellő figyelmet. De mit is jelent ez pontosan? Mivel megértése létfontosságú a megváltozott tudatállapotok kutatásához, egészítsük ki értekezésünket még egy definícióval:

> Könnyedén elképzelhetjük a nulladimenziós pontot, az egydimenziós (hosszúság) vonalat, a kétdimenziós síkot (szélesség, hosszúság) és a térbeli tárgyat, egy kockát vagy gömböt, három dimenzióval (szélesség, hosszúság, magasság). (...) Manapság *szilárd tárgyon,* azaz anyagi tárgyon, a szó euklideszi értelmében *háromdimenziós* tárgyat értünk.[2]

Mindebből látható, hogy mindegyik származtatott dimenzió az előzőre “merőlegesen" rendeződik. Ez a felépülő sorozat olyan következetes elv, mely magasabb dimenziójú rendszerek építését is megelőlegezi. Tehát az egy dimenziós vonal is “merőleges" a nulldimenziós pontra, a kétdimenziós sík “merőleges a vonalra, és így tovább. Ha az elv következetes, akkor nyitva az út a négydimenziós tér felé. De melyik dimenzió “merőleges" a kockára, hangzik a logikus kérdés?

PSZICHEDÉLIKUS SÁMÁNIZMUS

Képileg lehetetlen megjeleníteni, hiszen háromdimenziós térben érzékelünk. A pont, a vonal, a sík és a kocka még könnyen felfogható. Az első három irányt egy gyermek is könnyedén megkülönbözteti, a négydimenziós tér körülírása viszont még a titkos tanok hirdetőinek is nehézséget okoz. A “merőleges" szót ezért abban az értelemben használom, hogy bármelyik, az előző dimenzió határait meghaladó szög vagy irány merőleges az előzőre. (A derékszög geometriai értelemben pusztán az elképzelhetőség miatt szükséges.)

Mivel a háromdimenziós teret népesítjük be, igen nehéz elképzelnünk, mi is lehet a kockára merőleges, hiszen minden egyes külső dimenzió egyszerűen egy már létező dimenzió kiterjesztése volna. Vajon a három feletti térdimenzióknál a merőlegesség analógiája nem működik? A logikai következetesség az ellenkezőjét követeli. De hogyan?

A valóság sámánok által kidolgozott modelljének legelemibb felismerése, hogy a három dimenzió egyetlen logikus, merőleges kiterjesztése a “belső" lehet. Akkor válik ez világosabbá, amikor kiderül, hogy a folyamatból nem rekeszthetjük ki a megfigyelőt: minden megfigyelés szubjektív tapasztalaton alapszik. A középpontból, a “pontból" (a szubjektív lélekből) származó érzékelés áll az első helyen, a három külső dimenzió innen terjed szét. Kicsit megzavarja a képet, hogy például bárki megvizsgálhatja egy ház háromdimenziós kiterjedését a házon kívül is, de ez nem cáfolja azt, hogy *én mindig a körülöttem levő tér/idő középpontjában vagyok.*

Innentől kezdve válik a sámánok világa felfoghatóvá, mivel *a tudat többdimenziós jelenség.* Minden megfigyelő saját tapasztalatának középpontjában van, ez a tény valamilyen “háttérvalóságra" mutat (a tudattalanra), melyből a különálló tudatok a fizikai térbe vetülnek. Mindez egybecseng Jung elméletével a *kollektív tudattalanról* vagy az *objektív lélekről:* eme elmélet nem egyszerűen a tudattalant tételezi föl, de annak szerkezetét, helyeit, vagy helyeinek hierarchiáját is leírja az extradimenzionális térben. A következő idézet a “három világ" szinte általános sámáni képzetét írja le. Természetesen a Felső és Alsó világok a Középső, “külső", háromdimenziós világhoz képest “belsőek", azaz “merőlegesek".

A legtöbb sámáni kultúra szerint az univerzum legalább három szintből áll: a Középsővilág olyan, ahogy azt megismertük, ez a normális emberi történések világa. Alatta az Alsóvilág, a holtak és veszélyes szellemek tanyája, felette az Égi világ, ami gyakran a Nap lakhelye, máshol a transzcendens tudat valósága.[3]

Ettől lesz a fizikai test egyfajta tartály, melyben megférnek magasabb dimenziójú rendszerek. Háromdimenziós fogalmak szerint nyilvánvalóan logikátlan olyan tartályról beszélni, mely kisebb, mint ami belefér, de ha újabb dimenziókat illesztünk *a* rendszerbe, akkor ez már nem feltétlenül kizáró ok Másképpen is elképzelhetjük ezt, ha a tér/időre mint a belső végtelen kivetülésére gondolunk. Vajon milyen lehet kétdimenziós lényként a kocka valamelyik lapján élni? Talán nem világos elsőre, de saját világunk akkor öt másik, láthatatlan, s a miénkhez hasonlatos, kétdimenziós világgal érintkezne, mindegyikben egyedi népességgel. Fordítsuk ezt át három dimenzióba, és intuitíve máris átérezhetjük, hogyar férhet el a többi világ odabenn. Kis időbe telik, de ha összeáll a kép, többé nincs semmi “rejtelmes" e sámáni vagy az egyéb megváltozott tudatállapotokkal kapcsolatban, sőt a dolgok nem egyszerűen hihetőek, hanem maguktól értetődőek lesznek.

> Amilyen hatalmas odakinn a világ, olyan hatalmas a belső, a szív lótuszában. Megvan benne a menny és a föld, a nap, a hold, a fény forrása és minden egyes csillag. Ami benne van a makrokozmoszban, az a mikrokozmoszban is megtalálható.[4]

Másképpen a szubjektivitás és objektivitás (személyes és személytelen) különbségétől közelítve érthetjük meg mindezt. Először is valóságos objektivitás egyetlen különálló (szubjektív) megfigyelő számára sem lehetséges. Ha lehetséges volna egy ilyen szemszög kiválasztása, többé nem volna kérdés, hogy mi az “igazság", mivel minden megfigyelő számára világos volna. Mivel nem lehetünk objektívek, csak *relatív értelemben,* az “objektivitás" a képzelet egyik funkciója marad. Azaz, elképzelhetem, hogy mi az objektivitás, de én magam, igazi vagy végső értelemben, nem lehetek objektív, csakis “interszubjektíven" azaz társadalmilag előállított szabályoknak megfelelően. Ilyen például a tudományos megközelítés is. A mindennapi életben nélkülözhetetlen a személytelen, objektív megegyezés (konszenzus), de sose feledjük, hogy az egész (akár a pénz) mindössze elvonatkozatás, melyet a társadalmi kapcsolatok fenntartásának érdekében találtunk ki.

Az élet elsődleges ténye a szubjektív, személyes tapasztalat: ezt nem lehet letagadni vagy megkerülni. Ez nem azt jelenti, hogy nem létezik objektív mindenség, csak azt, hogy mi szubjektíve észleljük. Az objektív *multiverzumot* úgy lehet elképzelni, hogy az az összes szubjektív tapasztalat összessége, plusz

az, amitől “önmaga", azaz az Univerzum. Még a képzeletünk is megzökken ilyen mértékű konceptualizálás láttán: az Univerzum objektív meglátásához rajta kívül kellene lennünk.

Mindazonáltal az egy- és kétdimenziós teret aránylag objektíven átláthatjuk, mivel “fentről és kintről" látunk rá. A három dimenziót már nehezebb igy látni, mert mi is belefoglaltatunk, tehát a három dimenzió objektív szemléléséhez egy merőleges dimenzióval “külsőbben", azaz a negyedik térdimenzióban kellene lennünk. Ha mindezt integráljuk sámáni modellünkbe, azt láthatjuk, hogy a háromnál kevesebb térdimenzió az emberi lények számára *külső,* míg a háromnál magasabbak *belsőek.* Tehát a három feletti dimenziók mind tudati vagy pszichés jellegűek. Ebből az következik, hogy egy négydimenziós lényt *szubjektíven* valami belső hangként vagy hallucinációként érzékelnénk.

> Álljunk meg egy pillanatra, és képzeljük el a négydimenziós teret. Ott van mellettünk, de nem tudunk rámutatni. Nem rejtőzhetünk el úgy, hogy egy négydimenziós lény meg ne lásson kívülről, belülről tökéletesen.[5]

Ne törődjünk most azzal a lehetőséggel, hogy a négydimenziós lények, mint amilyenek az ufók, holografikusan belevetíthetik magukat a mi fizikai terünkbe. így a belső az egyetlen lehetőség egy ember számára, hogy magasabb dimenziók lényeivel találkozzon: nyilvánvaló példa erre a skizofrének által hallott “belső hang". Tehát már maga az a tény, hogy a tudat személyes, dimenziókon átvezető, több valóságot összekötő híd, megmagyarázza, miért nem írható le a sámáni állapot három dimenzióban. Noha képzelt előírásaink bizonyos értelemben “objektívek", nem tudjuk tárgyiasítani a tudatot abban, amint éppen felméri magát ezekkel az eszközökkel. Ez *éppen azért* van így, mert *a tudat multidimenziós,* tehát saját dimenziójából felmérhetetlen.

A másik gond, hogy mivel elsődleges tapasztalataink háromdimenziósak, a nyelvünk is az. Lehetetlenség szemantikailag helyesen beszélni a hipertérről, hiszen a nyelv csak metaforikusan közelítheti meg. Például a “menny" szó gyakran transzcendens paradicsomot jelöl, mivel a miénknél “magasabbnak" éljük meg. Egy háromdimenziós képet használunk egy belső, a három dimenziót teljesen meghaladó állapot leírására. *Szemantikai értelemben* a “menny" szó a föld feletti csillagos eget jelöli, mely Háromdimenziós végtelenbe tágul. A metaforikus “menny" ezzel szemben egy belső multiverzum rész-

letét jelenti, mely minden tudati módot felölel, a pokoli dimenziókat is beleértve. Köznapi értelemben a menny fent, a pokol lent van, de a hipertér szemszögéből mindkettő *bent* található.

Fontos megjegyezni, hogy ez a metaforikus elv mindkét irányba működik: az álmok, a tudattalan psziché (hipertér) nyelve általában a tudat szavakba nem foglalható állapotainak metaforái, melyek ennélfogva nem alakíthatóak hétköznapi nyelvvé. Pszichedélikus és sámáni tudatállapotok gyakran hasonló módon leírhatatlanok. Azaz a hipertér lényei függetlenül attól, hogy saját disszociált, pszichológiai komplexumaink vagy igazi “idegenek", legtöbbször (különösen az álmokban) magasabb dimenziójú valóságok metaforáiként jelentkeznek. Bár nem alkalmazkodnak megszokott, háromdimenziós várakozásainkhoz, azért nem biztos, hogy saját terükben sem valóságosak.

Dimenziókról beszélni helytelen az idő nélkül. Már külső világunk újabb leírásai is “tér-idő kontinu-umról", vagy egyszerűen téridőről beszélnek. íme egy kis sűrített összefoglalás:

> A negyedik dimenziót (…) *Hermann Minkowski* vezette be a modern köztudatba, aki 1908-ban úgy fogalmazott, hogy Einstein alkalmazott relativitáselmélete nem más, mint annak kimondása, hogy világunk nem három, hanem négydimenziós, a negyedik dimenzió pediglen az idő. Mivel a “tér" három dimenziót jelent, Minkowski nem “négydimenziós térről", hanem “négydimenziós tér/idő kontinuumról" beszélt. A három térbeli dimenzióra elég úgy gondolni, mint térbeli kiterjedésre. Könnyű a következő lépésben a negyedik dimenziót az időbeli kiterjedéssel azonosítani, azaz minden tárgy negyedik dimenziója az időtartama.[6]

Ahhoz, hogy ezt beilleszthessük a sámáni kozmoszképbe, fel kell ismernünk, hogy az idő elválaszthatatlan a tudattól.

> Az idő össze van kötve a tudattal. Az ember képes megtapasztalni az időt, kinyomozhatja az örökkévalóság változásait, de sohasem tudhatja, hogy tőle függetlenül, önmagában is létezik-e. A tudósok és filozófusok egyaránt foglalkoznak vele, és valóban, a legnagyobb kérdés az idő objektív léte, a tudatról való leválasztása - ez az idő tudományos megértésének egyik legfontosabb kérdése.[7]

Ebből következik, hogy noha az időt az “időtartam" dimenziójának képzelhetjük el, mégis szubjektíven állandónak, “nulladimenziós" jelennek érzékeljük:

PSZICHEDÉLIKUS SÁMÁNIZMUS

> Az idő vonalhoz hasonlatos, melyen egy pont a múltból a jövő felé igyekszik. Ez a jelen. Mivel pont, ezért végtelenül rövid (…) Mivel egyedül a jelen létezik, a múltnak vége, a jövő pedig még itt sincs, az efféle időfogalom még az élettelen világ leírására is alkalmatlan. Mégis csak ennyire vagyunk képesek.[8] [5]

Ez a paradoxon úgy oldható fel, ha belátjuk, hogy az idő az állandóság *megfigyelőközpontú szubjektív tapasztalata* a háromdimenziós jelenben. így az “időtartam dimenzióként" felfogott idő a tudat két funkcióján alapul: az emlékezeten és a képzeleten. Mivel *emlékezhetünk* a múlt eseményeire és *elképzelhetjük* a jövőt, a múltat és a jövőt csak tudatos jelenünk termékeként *tapasztalhatjuk* meg. Ebből az következik, hogy az idő (a közvetlen jelen) merőleges a tudatra, hiszen az emlékezet (a múlt) és a képzelet (a jövő) mind a psziché alkotóelemei. Ennélfogva ha az idő dimenzió, akkor a tudat is az, hiszen létükben elválaszthatatlanok.

Ha felidézzük azt a tételt, hogy minden magasabb dimenzió merőleges az alatta levőre (ezek háromdimenziós képzetek, de az alapelv túlmutat a leíráson), akkor kimondhatjuk, hogy a tudat és az idő a térre merőleges, ennélfogva multidimenzionális jelenség. Visszaérkeztünk a lélek sámáni képéhez, melyről világosan látszik, hogy a nyugati pszichológiánál sokkalta árnyaltabb leírást biztosít.

Összefoglalva, saját háromdimenziós valóságunk a “középső világ", s mind az alsó, mind a felső világokba a tudat megváltozásán át vezet út. Mivel a hipertér merőleges az ego-tudatra, a tudat lesz az a híd, mely a világokat összeköti.

A belső dimenziókhoz való hozzáférhetőség sok mindenen múlik. Álmodás közben mindenki belép ide, de a hipnózis, a meditáció, a kemény stressz és más katalizátorok, beleértve a pszichedélikus drogokat is, további bejáratokat jelentenek. Ebben a könyvben a pszichotróp növényekre irányuló tudatos sámáni szándékra összpontosítjuk figyelmünket, így próbálunk meg belépni a hipertérbe. Ám a terület elkülönítése után először meg kell vizsgálnunk felépítését és tartalmait.

Jegyzetek:

1. McKenna, Terence (1991), “Sacred Plants and Mystic Realities," (Szent növények, misztikus valóságok) in *The Archaic Revival* (Az ősi újjászületés) Harper, San Francisco, 250. old.
2. McLaughlin, S.C. (1979-80) “The relation between physical dimensions and higher consciousness," (A fizikai dimenzió és a tudat kapcsolatáról) *The Journal of Altered States of Consciousness* (A megváltozott tudatállapotok folyóirata) 5:65-82. old.
3. Halifax, Joan (1990) “The shaman's initiation," (a sámáni beavatás) *ReVision,* Vol!3, No.2 (Ősz), 55. old.
4. “Chandogya Upanishad" (1957) *The Upanishads* (Az Upanisádok) Mentor, NY, 74. old.
5. Rucker, R. (1984) *The Fourth Dimension - Toward a Geometry of Higher Reality* (A negyedik dimenzió: a magasabb létezés geometriája felé) Houghton Mifflin, Boston, 8. old.
6. McLaughlin, *op.cit.*
7. Shallis, Michael (1982) *On Time* (Az időről) Schocken, NY, 14. old.
8. Clynes, M. (1978) *Sentics - the Touch ofthe Emotions,* Anchor-Doubleday, Garden City, NY, 21. old.

24

HARMADIK FEJEZET

Számtalan világ - a világok sokféleségének tapasztalása

> Valami közös kötelék fűzi össze a föld összes sámánját. (...) Az, hogy ez a közösség átnyúlik egyértelmű etnikai és kulturális különbségeken, a mítoszok forrásának, az emberi léleknek az erejét és rejtelmességét mutatja. (...) Lappföldtől Patagóniáig, a korai kőkorszaktól a mai időkig megdöbbentően hasonlítanak a sámánok szertartásai és révülése által megidézett archetípusok.[1]

Nagyon keveset tudunk a lélekről, ami azt jelenti, hogy nemcsak a hipertérről, de önmagunkról sem tudunk sokat. A *belső dimenzió* a kultúrák és történelmi korok megfigyelőinek milliónyi leírása ellenére is *terra incognita* maradt. Amellett, hogy a sámánizmus Felső és Alsó világnak ismeri, ugyanez a vidék a gnosztikusok Pleromájával, az okkultisták asztrális világával, a tibeti buddhisták Bardojával, az ausztrál bennszülöttek Örök Álomidejével, a modern pszichológia tudattalan lelkével (“pszichéjével") és a fundamentalista szekták poklával és mennyországával is azonos. A lista szinte végtelen hosszúra nyújtható, **s** kötetekre rúg az élmények összehasonlítása, de mostani fejtegetésünkhöz elég annyi, hogy mindezek **a** hipertér, a tudat számára elérhető, belső dimenzió leírásai.

Fizikai testbe inkarnálódott emberi lényként kialakítottuk a hiedelemrendszert, amit “konszenzuális valóságnak" nevezhetünk, és ami az itteni tapasztalat összehangolására hivatott. E hiedelemrendszerben további finomabb határvonalakat húztunk, úgy mint “szubjektivitás" és “objektivitás", csak azért, hogy ha még nagy vonalakban is, de egységesíthetőek legyenek a világról való észleleteink. Mivel fizikailag a háromdimenziós térbe vagyunk zárva, a konszenzuális valóság általában természetesnek tűnik: a föld, levegő, tűz és víz tulajdonságaiban egyetért a legtöbb megfigyelő. Ugyanakkor a megegyezésen alapuló (konszenzuális) valóság egyfajta politikai platformra emlékeztet, melyet a többségi szavazat hagyott jóvá: egy részével mindenki egyetért, egy részét lobbik erőltették keresztül, akik saját elképzeléseikről győztek meg minket. De a tapasztalásnak nyilvánvalóan vannak olyan területei, ahol egyáltalán nincs egyetértés. Mindez nem lenne így, ha a tényleges objektivitás lehetséges volna.

Nyilvánvaló felismeréssel kezdtük: bármely térdimenzió érzékelésének feltétele a szubjektív tudat. Megállapítottuk, hogy az idő tudományos képzete, mint az “időtartam dimenziója", a képzelet és emlékezet kettősétől függ, és hogy a szubjektív tapaszta-

lat megsértése nélkül nem lehet az időt a tudatról leválasztani. A “téridő" fogalma a modern konszen-zuális valóság része, de véleményem szerint ez magában foglalja az emlékezet és a képzelet objektivizálását az idő egyik dimenziójaként, pedig ezek valójában a tudat funkciói. Éppen ezért “téridő" helyett helyesebbnek tűnik “tértudatról" beszélni, s a fizikai teret az őt észlelő tudattal összekapcsolni.

A tértudat szubjektív tudatunk tapasztalatát írja le a háromdimenziós térben. Ez még távolról sem meríti ki teljes valóságunkat. Mikor a tudat “nulldi-menzionális" pontja, önmagába fordul, egy másik területtel találkozik, melyet szerintem a legjobban a “tudattér" fogalma ír le, a tértudat megváltozott tükörképe. A tértudat és a tudattér két, egymás hátának feszülő végtelen, melyek a tudat révén szembesülnek egymással:

> Az ismeretlen a tárgyak két csoportjába kerülhet: egyrészt az érzékek útján átélhető, külső és - másrészt - a közvetlenül átélhető, belső helyzetekébe. Az első csoport a környezet, a második a belső világ ismeretlenjét jelenti. Az utóbbi területet nevezzük *tudattalannak.*[2]

Mikor a háromdimenziós valóságban mozgok, akkor a tértudat felé fordulok, amikor a lélek belső világában mozgok, akkor pedig a tudattér felé.

A konszenzuális valóság biztosít arról, hogy léteznek természeti törvények, melyek meghatározzák, hogy a fizikai tér hogyan jelenik meg a tudat számára: a szilárd testek megmaradnak, a gravitáció szabályozza a mozgást, a fény tulajdonságai meghatározzák, hogyan látjuk a térben a tárgyakat, stb. Számunkra e törvények *objektíve* maguktól értetődőek, azaz képzeletünkben szubjektív megfigyelésünktől függetlenül is működnek.

Mivel a tudattérrel kapcsolatban nincs ilyen egyértelmű egyetértés (konszenzus), általában legyintünk rá, mint a túlajzott fantázia termékére, a szubjektív képzelet ködképére. Így a lélek lényegére az “objektivitás" illúzióját kényszerítjük. Érzékleti lényegünk *képzelt* tagadása ez, tévesen megállapított szabályok alapján. Ez a hiedelemrendszer aztán biztosítja, hogy soha ne térképezhessük fel módszeresen a más dimenziókat.

A sámánok kultúrái nem ilyen szárnyaszegettek, ennélfogva a nyugati pszichológiánál lényegesebben jobb rálátásuk van a tudattérre. A gyógyítók évezredek óta könnyűszerrel befolyásolják a betegségek okait a multidimenzionális térben. A nyugati orvoslás ezt az ellenkezőjét igazoló bizonyítékok ellenére is lehetetlennek mondja.

A tudattér tapasztalati leírásaiban úgy beszélnek róla, mint a képzetek világáról, másik elnevezése ezért “a képzelet birodalma". Eme elképzelés magvas definíciója következik itt, mely hangsúlyozza, hogy ezek a képzetek *valós* entitások, melyek saját terükben legalább annyira szilárdak, mint mi a magunkéban.

> A képzelet birodalmának dolgairól szólva nem mai értelemben vett fantázia- és képzeletszüleményekről beszélünk. Különösen nem a képzelt dolgok, vagy az alkotói képzelet teremtményei az érdekesek itt. (...) A képzelet birodalmának nemcsak ontológiai értelemben valós a léte, abban a világban ugyanúgy léteznek formák, irányok, és - talán ez a legfontosabb -személyek. (...) A képzelet birodalma magától létezik, (...) és megváltoztatott tudatállapotban érhető el (...), ontológiailag valós, megszemélyesült lények lakják, és (...) kölcsönhatásban áll a mindennapi, anyagi világgal, bár gyakran úgy, hogy dacol a racionális megértéssel.[3]

Mivel a képzelet birodalmának tényeit csakis a szubjektív tudat tapasztalhatja meg, teljességgel lehetetlen tudományos, megismételhető felmérést készíteni róluk. Ez a terület csakis az észlelésre, az *érzékelésre* korlátozódik, mely igyekszik megkülönböztetni magát az észlelés tárgyától *egy finomabb érzékelési valóságban,* amely ugyanakkor merőleges a hatalmas, megegyezéssel megerősített “külső" világra.

Minden nehézség ellenére azonban nem tűnik lehetetlennek e belső dimenziók megegyezéssel (konszenzussal) is megerősített leírása. Már a világ mitológiájával, a néprajzzal, az összehasonlító vallástudománnyal, a mélylélektannal és a misztikával való felületesebb ismeretség is megmutathatja a tudattérben létező képzeletbéli világok fő elemeit *és* határvonalait. Könnyen lehet, hogy Jung elmélete a kollektív tudattalanról, azaz “az objektív *pszichéről* (lélekről)" legalább annyira pontos tudományos leírás, mint a modern pszichológia nyelvezete:

> Az alkimista (...) pontosan tudta, hogy az egész részeként képet őriz magában az egészről (...) Ez a belső mikrokozmosz volt az alkimista kutatás töretlen célja. Ma kollektív tudattalannak neveznénk, és “objektívnek" gondolnánk, hiszen minden egyénben ugyanaz, s ennélfogva egyetlen. Ebből az univerzális Egyből keletkezik az egyéni, szubjektív tudat, vagyis az ego.[4]

A sámán valójában olyan ego, aki megtanulta hogyan kösse össze magát a tudattér forrásával (Jung kollektív tudattalanjával). Egy másik, e dimenzióba

nyíló kevésbé céltudatos (de tapasztalatilag idevágó) bejárat széles nyilvánosságot kapott az utóbbi harminc évben: a halálközeli állapotokról szóló tanulmányok felfedezései egyértelműen alátámasztják a képzelet birodalmának sámánok által nyújtott leírásait. Kikerülhetetlen tehát az a következtetés, hogy teljes létünk sokkal tágabb annál, mint amennyit abból a tudomány (a mostani értelemben) magyarázni képes.

Az alkotóerő motorja az emberi képzelet: a képalkotás pedig a képeket a tudattérben rakja össze. A hiedelem (bármely összefüggésében elképzelt kép) különösen erőteljes képalkotás, mert létrejötte után, önfenntartó. A hiedelem erőssége meghatározza a képzet erejét (a tudattérben való fényerősségét és élességét), másrészt annak a fizikai valóságban érvényesülő hatását is. Minden erős hiedelemnek különálló élete van - tudatról tudatra terjedhet, akár az élő vírus, és ha kockán forog az élete, képes magát (gyámolítói segítségével) megvédeni.

Ebből következik, hogy mivel a képzelet világa a szubjektív tudaton keresztül érhető el, ezért minden megfigyelő a valóságot kezdettől fogva saját legmélyebb meggyőződései függvényében érzékeli. A szubjektív tudat először térbeli dimenzióként találkozik a Felnagyított Tudat egyedi alosztályaival, tájképekkel és létezőkkel benépesítve. Számos itt található lény vagy tárgy nem más, mint saját személyes komplexumaink szimbolikus képe, a sámáni hagyomány és a mélylélektan azonban egyaránt rámutat arra, hogy az “idegen" (tehát extradimenzionális) lények úgyszintén a képzelet valóságában kerülnek velünk kapcsolatba.

Mindez az istenek és démonok láthatatlan királyságának ősi elképzelésére emlékeztet. E transzcendens Multiverzumot *Pleromának* nevezték a gnosztikusok, ami görögül “teljességet" vagy “sokaságot" jelent. Jung figyelt fel rá, hogy ez a tudattalan lélek ősi, de hihetetlenül pontos leírása.

> Saját használatban a paradox létezés - az ösztönös tudattalan elme - szféráját Pleromának hívom, az elnevezést a gnosztikusoktól kölcsönözve, (...) Az a baj, hogy a lélekre úgy gondolunk, mint saját találmányunkra és szabályzó erőnkre, és sehogy sem fér a fejünkbe, hogy védtelenül ki vagyunk szolgáltatva a különféle lelki erőknek.[5]

“Védtelenül ki vagyunk szolgáltatva" - ez még gnosztikus elképzelést rejt magában, az *Arkhónok*at (görög: uralkodó), akiket mindenekelőtt démoni lényekként érzékelhetünk, s akik a Pleromában, a tudattalan lélekben vagy a tudattérben székelnek:

> Az univerzum, az *Arkhónok* területe óriási börtönhöz hasonlít, melynek legrejtett

ebb zugában található a Föld, az emberi élet színtere (...) Az *Arkhónok* együtt uralják a világot, s külön-külön mindegyik saját szférájában a kozmikus börtön őrzője. Zsarnoki uralmukat *heimarmenének,* univerzális végzetnek nevezik, (...) ennek célja az ember rabszolgasorba döntése. Saját szférájának őreként minden *Arkhón* a lelkek halál utáni felemelkedésének útjában áll, hogy ne szabadulhassanak a világból, s ne találhassanak vissza Istenhez.[6]

A legfontosabb észrevétel, hogy a képzelet valóságának eme lényei legtöbbször kegyetlen, érzéketlen, zsarnoki viszonyban állnak az emberrel, körülbelül olyasféle módon, mint a skizofrének által hallott hangok. Íme egy példa a pszichiátriából annak érzékeltetésére, hogy miféle hangok ezek:

- Isten azt parancsolta, hogy ürüléket egyek.
- Ő mondta ezt?
- Igen. Engem nem érdekel. Megettem.
- Ürüléket ettél ma reggel?
- Persze. Isten parancsa szerint. Nem érdekel.
- Saját ürülékedet?
- Igen, de csak egy kicsit, (nevet)[7]

Igen keveset tudunk e zsarnoki, belső “parancso-lókról", noha a tibeti buddhisták szerint ezek pusztán saját személyes, kulturális és vallási hiedelmeink megszemélyesedései:

> E negyvenkét istenség (...) saját szívünkből emelkedik majd ki, és megjelenik előttünk. A mi kivetülésünk igazi formái ezek, ismerjük fel őket. (...) Ama valóságok (...) nem léteznek sehol másutt, mint szívünk négy irányában - és ötödikként a közepébe zárva, s most a szívünkből jönnek elő, és előttünk megjelennek. (...) [Ezek] saját tudatunk eredeti, spontán játékai.[8]

Feltűnő, hogy a képzelet valóságának e leírása mennyire összecseng saját meghatározásunkkal a *hipertérről,* mely merőleges a tudatra: “A szív négy iránya, s ötödikként a közepe". Az istenségek *(Arkhónok)* a szív közepéből jönnek, és “saját kivetülésünk igazi formájaként" definiálódnak. A tapasztalati jelenségek és az “illúziók" tipikusan keleti azonosítása igaz lehet valami végső értelemben, de a tapasztaló számára ezek eléggé valóságosak abban a dimenzióban, melyben felbukkannak. Számánokként *objektiváló dott víziókkal* kell megvívnunk, s nem

felejthetjük, hogy ugyanúgy elbánhatnak velünk, mintha “valóságosak" volnának. Úgy kell felfognunk az élményt, ahogy megjelenik. Annak a feltételezésnek, hogy “minden illúzió" van egy másik oldala: “minden létezik".

A sámáni gyakorlatiasság azt mondja, hogy saját helyükön az *Arkhónok* pontosan annyira elevenek, mint mi a magunkén. Az emberi személyiségre is könnyűszerrel mondható: “a valóságról szóló illúziók egy csoportja, mely fizikai testbe összpontosul". (A megvilágosodás az illúzió *hiánya*) a leírásokban úgy szerepel, mint Tiszta Fény. Olyan állapot ez, mely túlságosan transzcendens ahhoz, hogy különálló személyiségekhez, vagy hús-vér testekhez kapcsolhassuk. Ebből következik az, hogy mindannyian megtestesült illúziók vagyunk, nem kevésbé mint a fejünkben felbukkanó képek.) Távolról sem misztikus fantáziáról van szó: a fizikai valóság e felfogása a modern fizika közhelyei közt szerepel.

> Amit fizikai valóságnak érzékelünk, az valójában saját tudati konstrukciónk. E tudati konstrukció, meglehet önállónak tűnhet, de a kvantummechanika koppenhágai értelmezése közvetlenül ahhoz a konklúzióhoz vezet, hogy a fizikai valóság nem az.[9]

Ha a fizikai valóság egyszerűen “tudati konstrukció", melyben mindannyian egyetértünk, akkor a hipertér dimenzióit nem lehet anyagtalan illúzióként elintézni. Sőt, a legtöbb metafizikai hagyomány szerint, minél magasabb dimenzióban mozgunk, annál közelebb vagyunk a “valósághoz".

Mindez egyszerűen visszafelé haladó bizonyítása annak, hogy a képzelet valóságában felbukkanó lények pontosan olyan valóságosak, mint mi, néhányuk még “valóságosabb" is, jelenlétükre, erejükre és a háromdimenziós látogatót megfélemlítő képességükre való tekintettel. Hazai pályán az efféle “hallucinációk" sokkalta anyagszerűbbek, mint ahogy azt általában gondolnánk.

Mindez egyetlen őrjítő kettősségre egyszerűsít
hető: “Mi vagyok *én,* és mi az, ami *nem-én* vagyok?"
A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján az emberi lélekkel kapcsolatos megfigyeléseink kétféle
kontextusba helyezhetők:

1. Az egyéni tudat összekapcsolt pszichológiai komplexumok “családja", mely a központi *én* köré rendeződik. A fizikai test tartály, mely magasabb dimenziójú valóságokat tartalmaz, e lények ezekben lakoznak. A háromdimenziós ego-komplexum az összetartozás illúzióját tapasztalja, ami valójában

nem is létezik. íme a lelki jelenségek vizsgálatára alapított Monroe Intézet egyik jelentése:

> [Egy alanyon keresztül beszélő hang] Próbáljuk megmutatni neki, hogy többdimenziós, s ezért lát úgy, mintha ének egy csoportja volna. Olyan ez neki, mintha egy körből szétáradó több én volna. Próbáljuk megmutatni, hogy számtalan dimenzió van egyetlen emberi lélekben.[10]

2. E multidimenzionális lény *(az én)* több értelmes lénnyel *{a nem én)* áll kapcsolatban a belső valóságban, melyek nyilvánvalóan nem tartoznak az eredeti “családba". Az évezredekre visszamenő történeti, vallási és kulturális adatok mellett ezt az elképzelést szinte valamennyi modern, az emberi tudattal foglalkozó kutatás megerősíti. Következzen ismét a Monroe Intézet:

> Ha valamelyik kísérletezőnk testelhagyásos állapotba került, vagy egyszerűen *fejlett 12-es fókusz-állapotba,* majdnem mindig találkozott értelmes lényekkel, akik többé-kevésbé készek -és képesek is - voltak a párbeszédre.[11]

Mivel a tudat belső dimenzióinak eléréséhez bevált módszer a pszichedélikus szerek alkalmazása, nem meglepő, hogy azok rendszerint elősegítik az ilyen lényekkel történő kapcsolatteremtést:

> A pszilocibin alkaloidok (...) megkönnyítik a megszemélyesített Másikkal való találkozást (...) Egyetlen ilyen tapasztalat képes bárkit meggyőzni a megszemélyesített Másik valóságosságáról, mint a pszilocibin neurokémiai kulcsa által elérhetővé tett, szervezett *entelekheiáról.* (...) Sokakat lenyűgöz a Másik intim közelsége a korábban sérthetetlennek hitt személyes lélek belsejében. (...) Előkerült mindenféle régi kategória, mely képes lenne leírni az új tapasztalatot: néhányan jó élménynek érezték, mintha isteni tudat áradna szét, míg mások démoni megszállottságról beszéltek, vagy mindkettőről. Az élmény másik megfogalmazási módja, amikor valaki azt érzi, hogy a *Tanú* szerepébe cseppen saját tudatának megjelenítési folyamatával kapcsolatban, mely a Másik témája köré szerveződik (...) Nem hétköznapi élmény azt érezni, hogy valaki más gondolatokat alkot saját magunkon belül, vagy hogy hangszerként játszik érzelmeinken.[12]

A bizonyítékok tanulsága szerint az idézett szerző várakozásainál sokkalta gyakoribb az efféle jelenség. A következő beszámolóban egyetlen eseményben gyönyörűen összefonódnak a gnoszticizmus, a

SZÁMTALAN VILÁG - A VILÁGOK SOKFÉLESÉGÉNEK TAPASZTALÁSA

hallucinogének, a sámánizmus és a halálközeli tapasztalat motívumai. Az antropológus, Michael Harner, az amazóniai sámánizmus igen erős, pszichedélik**us** italát, az ayahuascát ízlelte meg:

> Tökéletesen biztos voltam benne, hogy meghalok. Amint igyekeztem elfogadni a végzetem, agyam egy mélyebb része még több látomást és információt küldött. "Tájékoztattak", hogy ezt az új anyagot csak azért mutatják meg, mert úgyis meghalok, s ezért a kinyilatkoztatás biztonságban marad. Közölték, ezek a halottak és a haldoklók számára fenntartott titkok. Csak nagyon homályosan érzékeltem e gondolatok "feladóját": óriás hüllők gyanánt hevertek lustán az agyam fenekén, pontosan ott, ahol összeért a gerincemmel. A sötét homálynak tűnő mélységben csak homályosan láttam őket.
>
> Egyszer csak látható jelenetet vetítettek elém. Először a bolygót mutatták eonokkal ezelőtt, még élet nélkül. Egy óceánt láttam, puszta földet és fényes kék eget. Azután fekete cseppek hulltak az égből százszámra, és előttem értek földet a kopár földön. Láttam, hogy a "cseppek" igazából hatalmas, fényes, fekete lények zömök, *Pterodactylus-szerű* szárnyakkal és nagy, bálnaszerű testtel. Fejüket nem láttam. Lehuppantak, láthatólag elcsigázta őket az út, nem mozdultak évezredekig. Egyfajta gondolati nyelven magyarázták el nekem, hogy valami űrbéli eseménytől menekülnek. A Földre azért jöttek, hogy ellenségüktől megmeneküljenek.
>
> E lények azután megmutatták, hogyan teremtettek életet a földön, hogy a temérdek formában megbújva elrejtezzenek. Csodálatos növényi és állati teremtés és kiválasztódás vette kezdetét a szemem előtt, százmillió évnyi termékenység leírhatatlan gazdagságban és elevenségben. Megtudtam, hogy a sárkányszerű lények az élet minden formájában benne vannak, még az emberben is. *Ők az emberiség és az egész bolygó igazi mesterei,* mondták. Mi emberek egyszerűen e lények hordozói, szolgái vagyunk. Emiatt szólhatnak hozzám saját magamból (...)
>
> Attól féltem, hogy a lelkemet nem ismert, de rejtett és rettegett módszerekkel megkaparintják illetve visszaszerzik a mélységek sárkányszerű lakói. Hirtelen érezni kezdtem sajátos emberlényemet, a különbséget saját fajom és a hüllőősök között. Harcolni kezdtem, hogy nehogy visszatérjek az ősök közé, akik egyre idegenebbek és gonoszabbak lettek.[13]

Ez a sámáni beszámoló az Arkhón-szerű lények által benépesített belső dimenziókról nem más, mint tiszta gnoszticizmus. Az emberek olyan archetipikus erők “szolgái és hordozói", melyek Harner tudatában sárkányképet öltenek. Nagyon különös, hogy e lények ott tartózkodnak, ahol az agy “a gerinccel találkozik". Ez az úgynevezett “hüllőalakzat", az agy legősibb területe és az agresszív, állati magatartás kapcsolódik hozzá. (A sárkány nem más, mint harcias hüllő.)

Eme élményanyag jungi meghatározása a következőképpen hangzik: az ego-komplexum kapcsolatban áll bizonyos, a kollektív tudattalanból származó személytelen archetípusokkal (vagyis a személyes tudattalantól függetlenül létező entitásokkal). Valójában a modern kutatások fényében Jung eredeti elképzelése az archetípusokról szükségtelenül bonyolult, és kevésbé használható, mint az extradimenzionális lények, a klasszikus mitológia isteneinek és démonainak “primitívebb" fogalma. Maga Jung nyilvánvalóan kész volt elfogadni ezt az elképzelést:

> Egyszer sokáig vitatkoztam New Yorkban William James barátjával, Hyslop professzorral az identitás bizonyítékáról. Azt hangozatta, hogy az egész metafizikus jelenségkört sokkal jobban magyarázza a szellemekre épülő elmélet, mint a tudattalan sajátosságai és minősége. És itt, saját tapasztalataim alapján hajlok arra, hogy igazat adjak neki. Minden egyedi esetnél szükségszerűen szkeptikusnak kell lennem, de hosszú távon el kell ismerjem, hogy a szellemelmélet gyakorlatban bármi másnál eredményesebb.[14]

Mindezek az adatok megerősítik azt a feltevést, hogy a transzcendens dimenziók a tudaton keresztül állnak összeköttetésben a téridővel. A tudattalan tulajdonképpen a *dimenziók dimenziója.* Az általunk téridőnek nevezett erők szűk köre csak kicsiny részlet a tapasztalat felszínes pillantása számára láthatatlan világok nyilvánvalóan végtelen multi-verzumában.

A gnosztikusok *Pleromája* (teljessége) most már az alapvető valóság igen pontos leírásának tekinthető. Ha a multiverzum, a hipertér, a képzeleti világ, a tudattér vagy a tudattalan lélek nem “teljes", akkor semmilyen, amint azt a modern és régi leírások bámulatos sokasága bizonyítja. Rengeteg világ van a lélekbe zárva, és úgy tűnik, a maga terében mindegyik (legalábbis amelyeket elérhetünk, és amelyekre emlékezhetünk) háromdimenziós.

Jegyzetek:

1. Halifax, Joan (1990) *SMman: The Wounded Healer*
   (A sámán: a sebzett gyógyító)
   Thames and Hudson, NY, 5. old.
2. Jung CG. (1959) *Avon,* Bollingen Series XX,
   Princeton University Press, Princeton, NJ, 3. old.
3. Ring, Kenneth (1989) “Toward an imaginal
   interpretation of TJFO Abductions"
   (Az UFO-elrablások képzeleti magyarázatairól) *ReVision,* Vol.ll, No.4,18. old.
4. Jung, u.o., 164. old.
5. Jung, CG. (1975) *Letters* (Levelek) Vol.l,
   Priceton University Press, Princeton, NJ, 61. old.
6. Jonas, Hans (1963) *The Gnostic Religion*
   (A gnosztikus vallás)
   Beacon Press, Boston, 42-43, old.
7. Modell, A.H. (1958) “The theoretical implication
   of halludnatory experiences in schizophrenia"
   (Hallucináló skizofrén tapasztalatok elméleti
   vonatkozásai) in *Journal ofthe American Psychoanalytic Association.* 6:442480
8. Freemantle, R, and Trungpa, C. (1975)
   The Tibetan Book of the Dead,
   (A tibeti Halottak Könyve) Shambhala,
   Boston, 51. old.
9. Zukav, Gary (1979) *The Danang Wu LiMasters*
   (A táncoló Wu Ii mesterek)
   William. Morrovv, NY,105. old.
10. Monroe, R. A. (1987) *Far Jourmeys*
    (Messzi utazások) Doubleday, NY, 66. old.
10. Ugyanott, 39. old.
11. Billings, Robin (1989) *The Way ofthe Little Clowns*
    (A kis bohócok útja) kiadatlan monográfia,
    13-15. old.
13. Harner, Michael (1980) *The Way*

ofthe Shaman
(A sámán útja) Harper&Row, San Francisco,
4-5. old.

13. Jung, *Letters* (Levelek) Vol. 1,431. old.

30

NEGYEDIK FEJEZET

Élet az egyetlen világban

> Az embernek új viszonyt kell kiépítenie a környező világgal. (...) Ez csak akkor sikerülhet, ha a külső problémák helyett az azokat észlelő *tudatnak* ad elsőbbséget. (...) Még szinte el sem kezdődött a hétköznapi világ és a csak nemrég megnyílt belső végtelen, a tudattalan és az álmo-dás eleven összeillesztése. (...) Problémáink nyilvánvalóan a megszokott emberi ellenőrzésen túl keletkeznek, ezért a tudat egyetlen választása csakis az lehet, hogy akkorára tágítja magát, hogy beláthassa ezeket. A baj csak az, hogy a tudatnak *önmagában* nincs ehhez elég ereje. Segítséget kell találnia magán kívül.[1]

A dimenziók építkezési elvének megfelelően láttuk, hogy a magasabb dimenzió megfigyelője “objektívebben" rálát az alsóbb dimenzióra, mint fordítva. Minden világ szubjektív addig a pontig, míg meg nem látjuk egy felsőbb szintről. Ez az elv teszi képessé a sámánt, hogy “a másik oldalról" gyógyítsa a betegséget, hogy annak szimbolikus megfelelőjét befolyásolja a képzeleti világban. A sámán megtanulta, hogyan vetítheti tudatát magasabb dimenziójú terekbe, ezért elég erős ahhoz, hogy az általunk hagyományosan “mágikusnak", a természetfeletti lény tevékenységének, nevezett módon hasson a háromdimenziós térre. (A “természetfeletti" szó természetesen jelenlegi természetfelfogásunk korlátoltságáról árulkodik).

Nyilvánvaló, hogy a tudattérbe való szándékos belépés után a kiegyensúlyozott személyiség más dimenzióval találkozik (vagy legalábbis másképp észleli), mint a kevésbé kiegyensúlyozott. A sámáni beavatások leggyakoribb eleme a tanítvány testének jelképes szétdarabolása és újra összerakása. Ez az általános motívum mély pszichológiai egyesülés jele, mely nélkülözhetetlen a képzeletbeli valóságban való sikeres tájékozódáshoz.

Nyilvánvalóan több tudást igényel a dimenziós létrán felfelé mászni, mint lefelé, egyszerűen ezért könnyen belátható, hogy a pszichedélikus drogok zöldfülű használója könnyen fejreállhat. A kiegyensúlyozatlan személyiség nincs jobban felszerelve a tudattér erőinek befolyásolásakor sem, mint egyébként a hétköznapi világban. Ezért a magasabb dimenziókba történő belépést komoly belső felkészülésnek kell megelőznie, melynek azonban mindenki maga alakítja ki programját.

Bár a beavatott sámán olyan erővel rendelkezik, mely a legtöbb ember számára elképzelhetetlen, mé-

gis kevesen vállalnák az árat, amelyet megfizetett. A régi kultúrákban a sámáni hivatást nem lehetett könnyen venni, sőt, gyakran ellenálltak a szellemek kiszemeltjei. Aki tisztában van vele, miről is van itt szó (márpedig aki sámáni kultúrába születik, az tisztában van vele), az sohasem fogja magától keresni a beavatást, csak akkor, ha már elkerülhetetlen. Nem egyszer az élete forog kockán: ha jelöltjük szembeszáll akaratukkal, a szellemek a halálos fenyegetéstől sem riadnak vissza.

> A szellemvilág hívása gyakran istenverése: a sámán hivatása, bár spirituálisán kiválasztott személyről van szó, kemény, teljes embert igénylő és magányos, maga a beavatási szertartás pedig - függetlenül attól, hogy a törzs, vagy maguk a szellemek végzik - kivétel nélkül szélsőségesen fájdalmas: mindez egyfajta természetfeletti szelekciót eredményez. Ha a sámán elbukik a beavatási próbán, őrület vagy akár halál vár rá, illetve az őrület és azután halál lehet a sámánhivatás elutasításának jutalma is (...)[2]

A sámáni hivatás általános feltétele a beavatás. Mindég}', hogy valaki szándékosan vállalja, vagy lelki-szellemi válságként éli meg, a képzeletbeli valóság erőit befolyásoló képességet előbb a kalapács ütése, majd a beavatási szertartás tüze edzi meg. Aki a pszichedélikus növényt beavatatlanul, felkészületlenül használja, azt kockáztatja, hogy megszállják saját feldolgozatlan komplexumai, a tibetiek által oly pontosan “békés és haragos istenségeknek" nevezett lények képében.

A kész sámán ezzel szemben ugyanolyan köny-nyűszerrel mozog a transzcendens világban, mint a mienkben. Ezen képességek megszerzése elérendő cél volt a középkori alkimisták számára is (a nyugati sámánok e testvérisége mára teljesen kiveszett), akik felismerték, hogy *a különféle dimenziókat a tudat köti össze.* E kitágított nézőpont latin neve az *unus mun-dus,* azaz Egyetlen világ.

Már-már a sámáni világlátás alapjának tekinthető, oly sok hagyomány részét képezi az a felismerés, mely szerint *létünk egy nagyobb egység elzárt részét képezi.* Megtévesztően egyszerű ötlet, s ez minden belső fölkészülés alapja, mivel nem más, mint a tudat és az anyag kölcsönhatásának legegyszerűbb magyarázata.

> A sámán világai és szintjei nemcsak egyszerűen össze vannak kötve, hanem *holokoenotikusak, azaz* minden rész befolyással van a többire. A sámánok hite szerint eme kölcsönhatásokat észlelni és befolyásolni lehet egy avatott sze-

mély, azaz a sámán által, aki egy hálója közepén várakozó pókhoz hasonlatosan távoli valóságokra érezhet rá és azokra hathat. A sámán ezért a későbbi kínai bölcsek előfutárának mondható, akik azt állították, hogy: “A Menny és a Föld és mind a tízezer létező egyetlen testet formál."[3]

E kettős képzet - az *egyetlen világ,* és a titkokba való sámáni *beavatás* - a kozmikus átalakulás jelképe, az alany itt önmagára ébred az objektív világban, a végső egyesülés céljából. A pszichedélikus sámánizmus a fejlődés és az integráció céljait szolgálva megtévesztően egyszerű lehetőséget nyújt a belső világ elérésére. Mint mindig, az efféle hadműveletek jutalma eltörpül a velük járó veszélyek mellett.

A “Nagy Mű véghezvitele" (azaz az alkimisták *egyetlen világában* való létezés megtanulása) a sámáni beavatás archaikus nyugati megfelelője. E tudás megszerzése bármely korban vagy kultúrában a legnagyobb ritkaságnak számít, s a legmagasabb rendű személyes áttörést képviseli. Mégis, feltéve, hogy a tudattér dimenzióiban a tudat örök folytonosságban van, elkerülhetetlenül nyilvánvaló a következtetés:

> A lét ezek szerint az élet folytonos árama, mely szüntelen átalakulásnak és változásnak van kitéve. A földi hús-vér élet, a finom halál utáni test élete a Menny vagy a Pokol világaiban, vagy a Közbülső Állapotban és a méh kapuinál kezdődő élet valójában egy és ugyanaz.[4]

A legtöbbünk elfogult tévképzetet dédelget magában a tértudat és a tudattér “kettős" világáról. Az “első világ" nyugati tisztelete és a “másik" megtagadása jól példázza, hogy egy élő hiedelemrendszer (jelen esetben a tudományos materializmus) hogyan védi meg magát akár azon az áron is, hogy a szűken értelmezett határokon túl, egyszerűen tagadja a lélek szerepét. Bizonyítottan ez a hiedelemrendszer tehető felelőssé legkomolyabb mai gondjainkért, szélsőséges formáinak pedig már sem számunkra, sem pedig környezetünk számára nincs túlélési értéke.

Az *egyetlen világ* képzete ezzel szemben holisztikus és integratív, és egy, a vallási doktrína és a pszichológiai elmélet által is megfogalmazott egyesülést ír le. A sámánok által elért tudati szint kozmikus léptékű evolúciós előrelépést jelent, hiszen azon kevesek, akik elérik, egyben meg is haladják a köznapi értelemben vett és tapasztalt emberi viszonyokat.

A nyugati kultúra sajnos deviánsnak és patologikusnak bélyegzi a sámán-beavatást, ezt a kivétel nélkül fájdalmas behatolást a valóság emelt szintű

tapasztalatába. Míg a törzsi szemlélet a sámánt a kö-zösség excentrikus, de nélkülözhetetlen tagjának tartja, addig mi elmeháborodottként intézzük el azokat, akik efféle képességgel rendelkeznek. Az azonosítás és a megbélyegzés után a mi sámánjelölt-jeink általában az elmegyógyintézetben, börtönben vagy az utcán kötnek ki. A sámánok minden kultúrában kívülállók, de a mienkben egyben kitaszítottak is.

> A sámán általában egyfajta értelmiségi, aki elkülönül a közösségtől (...) Sámánnak lenni e hagyományos társadalmakban nem különösebben kellemes tisztség. A sámánnak rendszerint nem lehet túl sok politikai ereje, hiszen szent (...) A sámánnak a közösség mindennapjaiban a szó minden értelmében periférikus szerep jut.[5]

A sámánizmus általánosan elterjedt, mégis különösen személyes jelenség a világ bármely táján, és az emberi psziché legmélyebb archetípusait zabolázza meg. Mivel a tudatot annak forrásával együtt tárja fel, a sámánizmus a rendelkezésre álló legrégibb modell a belső világ megismerésére. Amellett, hogy a vallás legősibb formája, őse a pszichológiának és a gyógyászatnak is.

> A sámánizmust olyan hagyományrendszerként határozhatjuk meg, melynek gyakorlói önként lépnek megváltozott tudatállapotba. Ebben akaratuk szerint más valóságokba utazva élik meg magukat vagy lelküket, s közben más lényekkel lépnek kapcsolatba közösségük javára.[6]

Itt a legfontosabb az, hogy a sámán - veleszületett képessége révén vagy pszichotróp drogok segítségével - *szándékosan* megváltoztathatja tudatállapotát A sámán a testen kívüli tapasztalat mestere (azaz oda utazik a másik valóságban, ahová akar, és tudja, mitévő legyen az ott lakó erőkkel). Végül, de nem utolsó sorban, hogy a sámán közössége javát szolgálja.

> [A sámán] az, aki képes a természetfelettivel kommunikálni (a legtöbb sámánhitben ez a szellemek világa), és képes közbenjárni a szellemek, illetve az istenek és az ember között, hogy kölcsönösen a másik fél tudtára hozza annak szándékát. Emiatt primitív prófétának is tekinthető. Elragadtatása nyilvánvalóan nem a saját, hanem a többiek - betegei, tanítványai és egész közössége - javát szolgálja. Ne feledjük, hogy miközben az istenek szócsöveként tevékenykedik, hivatást teljesít. Egyes beszámolók szerint az a sámán, akinek nincs lehetősége hivatását gyakorolni, hajlamossá válik a betegségekre.[7]

A holisztikus kultúrák éppen a másokért teljesített szolgálat miatt zárják szívükbe a sámánt. Feladata nélkülözhetetlen, s noha kívülálló, és a többiektől pszichológiai értelemben elkülönített, ereje éppen e különbözőségből fakad. Képességeit gyakran félik, de tisztelik és igénylik is, mivel a sámán hagyományosan saját törzsének gyógyítója.

A miénkhez hasonló “nem holisztikus" kultúrák nem ismerik el a sámánok képességeit, s szolgálatuktól elzárják magukat. Pedig éppen az a közösség szorul leginkább segítségükre, mely nem enged teret a természetes gyógyítóknak, mely saját szentnek született férfiait és asszonyait félelemből, vagy megvetésből, intézetekbe zárja vagy nyomorba taszítja.

Nehéz erre másképpen gondolni, mint jelenlegi, a teljes rendszerek elutasításából származó földi betegség, az ökológiai válság terminusaival. Pontos ellentéte ez a sámáni világlátásnak, s ez az egyik magyarázat arra, miért lesznek “páriák" e világlátás képviselői a mi kultúránkban. Ha a sámáni tanításnak megfelelően lehetséges a valóság belső térből való befolyásolása, akkor éppen itt az ideje, hogy akiknek van hozzá érzékük, megtapasztalják, miként lehetséges mindez. Talán nevetségesen hangzik, de éppen a kitaszítottak hordozhatják magukban megváltásunkat.

A probléma gyökere abban rejlik, hogy oly mértékben eltávolodtunk saját velünk született, nyugati sámánizmusunktól, hogy nem maradt senki, aki megtaníthatná a mesterséget. Biztosan vannak olyanok, akik az alkímiában, a mágiában, boszorkányságban vagy a kabbalában tevékenykednek, ám ezen ősi rendszerek évszázadokkal ezelőtt megálltak kulturálisan érdeminek tekinthető fejlődésükben. Bár ez az elfeledett örökség rengeteg értékes szimbolikus adalékkal szolgálhat, általában nem tartott lépést a modern élettel. Az igazi holisztikus szemlélet szerint a kollektív tudattalan archetípusai tudatos értelmünkkel párhuzamosan fejlődnek, hiszen az *unus mundus-ban* élünk, függetlenül attól, hogy tudunk-e róla, vagy sem. Az archaikus rítusok és a 17. századi grimoire-ok latin nyelvű varázsigéi megőrizhettek némi romantikus vonzerőt, talán még némi erőt is, de ritkán tükrözhetik mindennapi valóságunkat. Ezzel szemben egy élő sámáni hagyomány szertartásai relevánsak a kultúra résztvevői számára.

Saját hagyományunk elvesztése miatt az utóbbi egy vagy két évtizedben az egész nyugati társadalomban felszínre került és gyorsan terjedt a klasszikus sámánizmus iránti lenyűgözött csodálat. A téma mely még két évtizede is csupán antropológiai különlegességnek számított, ma már az átlagos

népesség nagy része által is ismert. Mivel az ipari világ elvesztette az ökologikus élet modelljeit, e váratlan érdeklődést talán a törzsi társadalmak természetközeli élete iránti ösztönös vonzódásnak tudható be. Sajnos e mozgalom inkább romantikus elvágyódásról, semmint a bolygóhoz való viszonyunk életképes újradefiniálásáról szól Függetlenül attól, hogy mindez jó-e vagy rossz, a nyugati lélek már annyira eltávolodott a törzsi életforma földi valóságától, hogy többé már nem színlelheti, hogy ismét ugyanolyan viszonyban élhet a Föld szellemeivel. A kihaló fajok tollaival és szőrméjével játszott indiánosdi nem adhat új válaszokat. Azokat csak a bolygót jelenleg formáló posztmodern erőkkel való összefonódásunk elfogadásával, és újradefiniálásával lelhetjük fel újra.

Noha a mai világ egyre erősebben tart a kulturális egyöntetűség felé, a nyugati tudat még mindig eltér a keletitől, - nem is beszélve a törzsiről. Bár jungi értelemben univerzálisak lehetnek a kollektív tudatból felemelkedő szimbólumok, kulturálisan mégiscsak egyediek. Ez azt jelenti, hogy ha valóban élni kívánunk életünkben a pszichedélikus sámánizmus eszközeivel, akkor egyedi nyugati hagyományainkat is fel kell ismernünk - ahelyett, hogy antropológiai szakkönyvekben lelt romantikus jelképek és világképek után sóhajtoznánk.

> Igencsak kérdéses, hogy ténylegesen sámánnak tekinthető-e az a nyugati ember, aki eredeti kulturális, mitologikus környezetéből kiemelt sámáni gyakorlatokat végez.[8]

Nem meglepő, hogy e kérdésekben Amazóniá-ban, a sámáni világkép egyik utolsó fellegvárában kaphatunk használható eligazítást. E kortárs gyógyítók nem haboznak egyaránt ősi és modern elemeket gyakorlatukba olvasztani. Itt, ahol a haldokló törzsi kultúrák és rohamosan szennyeződő környezetük a világromlás kicsiny másai, a sámáni gyakorlatiasság igényt tart minden, a halál elriasztásához használható forrásra:

A sámánok szimbolikus módon folyamatosan használják a látott vagy hallott újdonságokat látomásaikban, hogy eleven metaforáikkal még jobban behatolhassanak a szellemvilágba, s hogy tudásukat gyarapítva megvédhessék magukat a természetfeletti támadástól. A *Sipibo* sámánok például könyveket forgatnak, melyből kiolvassák a beteg állapotát, szellemgyógyszereik vannak, és jelentéssel bíró, geometrikus ábrákkal festett repülőkön utaznak a tó fenekére,

> ahol meggyógyítják [a beteg] lelkét. (...) Canelos Quichua a szellemektől röntgenkészüléket, vérnyomásmérőt, sztetoszkópot és nagy, fényes sebészeti sugarat kap. (...) Egy valamelyest már civilizált *campa* sámán rádiófrekvenciákat használ gyógyító énekében, hogy víziszellemekkel beszélgethessen. (...) Egy Iquitosban élő *vegetalis-ta* [azt mondta], hogy kardos angyalokon és fegyveres katonákon túl még egy vadászgépe is van, arra az esetre, ha erős boszorkányok támadnák meg. (...) Egy pucallpai *ayahuasquero* mondta, hogy látomásaiban mágikus kulcsokat kapott, s hogy ezért képes többféle gyönyörű autót és repülőt is vezetni.[9]

Mint korábban megállapítottuk, a hagyományos sámánizmus háromszintű hierarchiában gondolkodik: az Alsó világ az állati erők valósága, a Középső világ a földi tapasztalat gyűjtőhelye, a Felső világ pedig a magasrendű szellemek lakhelye. A modern sámáni kihívás az alsó és felső világnak középső világbeli testünkben való integrálásában áll: élő egyensúlyt kell teremteni a sebzett anyagi erők és a tudattér tág tapasztalata felé húzó erők között. E szintézis nélkül egyik dimenzióban sem működhetünk teljesen. Ez jelenti az *egyetlen világban* való életet, mely egyenlő a sámáni beavatással.

Az *egyetlen világban* élni annyit jelent, mint tökéletesen tudatára ébredni a külső és a belső világnak, amely közvetlen tapasztalásunk számára a jelen pillanat energikus áradásaként jelenik meg, s amelyben az idő elválaszthatatlan a most tudatától. Az idő-múlt mindig a jelenben létező emlék, a folytonosság érzetének lényege, mely döntéseinkre hat. Ez tehát a *közvetlen* idő-múlt, nem pedig a jelen tapasztalatától elválasztott képzeletbeli múlt idő.

A jelen nélküli múlt képzete illúzió, hiszen egyedüli hatalmi pontunktól, a *most* döntésétől vonja el az erőt. Az igazi sámán nem feledkezhet meg erről: hatékonysága az *egyetlen világ* elfogadásán és gyakorlati megértésén alapul. A romantikus hagyományőrzők ezzel szemben szinte mindig dilettánsok.

Mivel saját kultúránk többé nem adhat tanácsot abban, hogyan kormányozzuk hajónkat a sámáni vizeken, a nehezebbik utat kell járnunk, saját tapasztalatunkból kell tanulnunk. Bár a pszichotróp növények könnyű bejutást biztosítanak a tudattérbe, alapvető igazság, hogy a felkészülés vagy a vezetés hiánya jelentős hátrányt jelent. Talán az egyik legfontosabb tanítás az, hogy a hipertér nem minden lakója megbízható tanár vagy szövetséges. Ez teszi feladatunkat, ha lehet, még nehezebbé.

Jegyzetek:

11. McGlashan, A. (1967) *The Savage and Beautiful*
Country (A vad és gyönyörű ország) s* Houghton Mifflin, Boston, 54. old.

2. Kohsen, A. (1966) *Recenzió a*
Shatnanism: Archaic Techniques of Ecstasy ff (A sámánizmus: az eksztázis ősi technikái)
c. műről (M. Eliade), in: *Psychedelic Review,* |. 7. sz, 120. old.

j - 3. Walsh, R. (1990-a) *"Shamanic cosmology:*
l a psychological examination of the shaman's worldview"
| (A sámáni kozmológia: a sámáni világnézet
' pszichológiai vizsgálata) in *ReVision,*
t 13. kötet, 2. sz, (Ősz), 89. old.

4. Evans-Wentz: W. Y. (1969)
Tibet's Great Yogi: Milarepa
(Milarepa, a nagy tibeti jógi)
Oxford University Press, N. Y. 286. old. (lábjegyzet)

5. McKenna, T. (1991)0
"Tryptamine hallucinogens and Consáousness"
(A tudat és a triptamin-hallucinogének)
The Archaic Revival, Harper, Sn Francisco, 44-46. old.

6. Walsh (1990-a) *op. cit.*

7. Naranjo, C. and Ornstein, R. (1971)
On the Psychology of Meditation
(A meditáció lélektana) Viking, New York, 97. old.

8. Walsh, R. (1990-b) *The Spirit ofShamanism*
(A sámánizmus szelleme)
Tarcher, L. A.

9. Luna, Luis Eduardo és Amaringo, Pablo (1991)
Ayahuasca Visions: The Religious leonography of
a Peruvian Shaman (Ayahuasca-látomások: Egy perui sámán vallási ikonográfiája) North Atlantic Books, Berkeley, 34-35 old.

ÖTÖDIK FEJEZET

A képzelet birodalmának lényei

-ELSŐ RÉSZ-

> Ha valamit megtanultunk a lélek kutatásából, akkor az abban áll, hogy nem-emberi intelligenciákkal vagyunk körülvéve, akik rendszeresen hazudnak nekünk. Hogy miért teszik ezt, az nem világos - ha csak nem saját szórakoztatásukra. E lények legalább olyan öregek, mint az emberi tudat (innen származik a legendák és a néphagyomány Szélhámos motívuma), és úgy tűnik, hogy különös módon ránk vannak utalva létük folytonossága érdekében. (…) John Keel 1983-ban annak lehetőségéről írt, hogy “Mi vagyunk e jelenséget irányító értelem." Nyilvánvaló a következtetés: egyedül akkor érthetjük meg a minket befolyásolni próbáló erőket, ha képesek leszünk tökéletesebben és kiegyensúlyozot-tabban megérteni magunkat.[1]

Ha meg akarjuk fejteni a lény-jelenséget, akkor jól tesszük, ha elvetjük a monoteizmus koncepcióját úgy általában, különösképpen pedig a jóindulatú, jó szándékú istenek képzetét. A köznapi kereszténység fogékonnyá tette a nyugatiakat az egyetlen, szerető Atyaisten képére. Tapasztalati tények alapján ennél célszerűbbnek tűnik megvizsgálni az “istenek" a miénkhez hasonlatosan tarka pantheonjának ősi képét. A dimenzionális felépítés hipotéziséből (vagyis, hogy a magasabb dimenziójú lények könnyebben rálátnak az alsóbb dimenziójú lényekre, mint az alsóbb dimenziójúak a felsőbbre) pedig logikusan következik, hogy e lények nekünk csak saját tudatosságunkkal szoros összefüggésben jelenhetnek meg.

> A miénknél kifinomultabb érzékek atomi világokat, fényt és energiát mutatnának nekünk ott, ahol most asztalt, épületeket, személyeket látunk. Nemcsak hogy létezhetnek finom lények, kiket nem érzékelünk, de belénk is hatolhatnak, játszhatnak velünk, befolyásolhatják gondolatainkat, érzékelésünket, anélkül, hogy egyáltalán észrevennénk.[2]

Évezredek óta tudjuk, hogy az ember bizonyos körülmények közt meghallja az “idegenek" paranor-mális hangját. Ennek talán leggyakoribb kiváltói a skizofrénia és a misztikus elragadtatás, de hasonló hatású a pszichedélikus anyagok használata is. A pszichedélikus sámánizmus e belső hangokat hagyományosan az anyagokban lakozó “tanítóknak" tulajdonította. A nyilvánvaló kérdés az, hogy tényleg a hallucinogén növényekben laknak-e a “lények", vagy azok pusztán a tudattalan egy olyan területét mozgósítják, mely ilyen formát ölt? Talán még ennél is fontosabb: hihetünk e annak, amit mondanak? Terence McKenna egyszer így fogalmazott:

PSZICHEDÉLIKUS SÁMÁNIZMUS

> “Az még nem művészet, ha valaki hangokat hall a fejében. Az a művészet, ha meg is tud bizonyosodni arról, hogy az igazat mondják-e!"[3]

E kérdéseket talán nem is lehet megválaszolni, de mindenképpen megérnek némi további kutatást. A sámánhagyomány egyik újabb fejleménye, hogy a növényben rejtező szövetséges már nem ugyanolyan módon kommunikál régi bennszülött gazdájával, ami azt jelenti, hogy megváltozott a viszony a törzsi kultúrák és pszichedélikus “szövetségeseik" között, íme a ma oly közismert mazaték sámán, Mária Sabi-na megjegyzése a pszilocibin-gombában rejtőző mesterhez fűződő megváltozott viszonyáról:

> *Wassonék* előtt úgy éreztem, a szent gyermekek [a gomba lényei] felemelnek. Többé már nem érzem ezt. Eltűnt ez az erő. Ha [az idegenek nem jöttek volna] a szent gyermekek megtartották volna az erejüket.(...) Mikor azok megjelentek, ők azonnal elvesztették tisztaságukat. Az erejüket. Az idegenek megzavarták őket. Mostantól már nem lesz jó használni őket. És erre nincs gyógymód.[4]

Most még elégedjünk meg azzal, amit első olvasásra sugall a kijelentés - így a folyamatot *a bennszülött használó és a növényi szövetséges viszonyának eltolódásaként* értékelhetjük. Talán olyan tudati mutáció ez, mint a delphoi jósda elnémulása a görög korban. Ha el tudunk képzelni érző növényeket, akkor elmélkedhetünk azon is, hogy a modern, balféltekés emberi tudattal való találkozásuk az ő érzékelésüket is annyira megváltoztathatta, mint a mienket.

El kell ismerni, hogy hatalmas az eltérés a mexikói fennsík régi mazaték indiánja és a modern nyugati ember tudata között. A gombák és az ember közötti kapcsolat évezredeken át a vadásztársadalmakra és a kezdetleges, földműveléssel foglalkozó törzsi közösségekre korlátozódott. Olyan emberekre tehát, akiknek figyelme szükségszerűen más valóságra irányult. Mivel a bal agyfélteke tevékenységének elkülönülése, és oly irányú fejlődése, mint amely a modern nyugati világban megfigyelhető, nem játszott szerepet a túlélésben, ezek az emberek egy, a sajátos körülményeiknek sokkal inkább megfelelő tudatot alakítottak ki. Az ötvenes évek közepétől azonban a mazatékok gombaszövetségesei egy újfajta tudatosságnak voltak kitéve, s onnantól kezdve valószínűleg ennek megfelelő módon fejlődtek:

> Sok Mária Sabina állításával rímelő gondolattal szolgál a szerző 1969-es interjúja az idős Apolonio Terannal, a közösség hatalmasnak tartott bölcsével:

- (...) Hallgass ide, a legrosszabb az, hogy az
  isteni gombák többé nem tartoznak hozzánk.
  Szent nyelvük profán lett, összezavarodott,
  már nem értjük.(...)
- Milyen ez az új nyelv?
- Most a gombák angolul beszélnek.
  Igen, ahogy az idegenek...
- Miért változott meg?
- A gombáknak isteni lelkük van, az mindig is
  kedvelt minket, de az idegenek idejöttek és
  elijesztették azt (...)
- Hová tűnt?
- Céltalanul cselleng a levegőben, a felhők
  között. És nemcsak az isteni lélek, hanem mi
  [a mazatékok] is szentségtörők lettünk.[5]

Fontos megjegyezni, hogy ez az öreg sámán a szövetséges lelkével azonosítja a törzsét: mindkettő “céltalanul cselleng": nagyon pontos leírása ez a nyugati “civilizációnak" kitett bennszülött kultúrák sorsának. Bár lehet, hogy ez egyszerű kivetítés, s kevésbé szól a gombaszellemről, mint inkább a törzs helyzetéről. A régi szövetséges ma angolul beszél, tehát nem növényekben, állatokban, stb. mutatkozik, hanem a kor nyugati tudatának megfelelő, féltudományos kifejezésekben beszél. Íme a gomba üzenete, ahogyan azt Terence McKenna O.T.Oss álnéven leírta:

> “Vén vagyok, vénebb, mint a gondolkodás fajtádban, mely már önmagában is ötvenszer idősebb, mint a történelem. Bár időtlen ideje a földön vagyok, a csillagokból érkeztem. Egyetlen bolygó sem a hazám, a fényes galaxis korongjában több világ alkalmas spóráim életre keltésére (...) Mivel nehezen ismered fel magad körül a többi intelligens formát, leghaladóbb politikai és társadalmi elgondolásaid is csak a kollektivizmusig jutottak. Ám sokkal gazdagabb és burjánzóbb evolúciós lehetőségek állnak egy faj előtt tagjainak egyetlen társas organizmusként működő kohézióján túl. Ezek egyike a szimbiózis. A szimbiózis olyan kölcsönös függőségen alapuló kapcsolat, mely mindkét résztvevő fajra jótékony hatást gyakorol. Fejlődésem hosszú korszakai alatt köztem és a magasabb rendű állatok civilizációja közt nem egyszer, s nem egy helyen állt fenn szimbiotikus viszony. E viszonyok kölcsönösen hasznosak: hiperfény-sebességű hajók emlékét őrzöm, a tervrajzokkal együtt. Átadom ezt a tudást a tiéteknél fiatalabb és stabilabb Napok körül forgó világokban is cserébe egyetlen menetjegyért. Hogy örök létet biztosítsak végig a kozmikus idő folyamán, rendre megteszem ezt az ajánlatot a magasabb

rendű lényeknek, így terjedtem szét a galaxisban hosszú ezredévek alatt. A micélium-hálózatnak nincs szerve, amivel a világot mozgathatná, nincs keze, de a mozgatóerővel rendelkező magasrendű állatok társaim lehetnek a bennem lakozó csillagtudásban, s ha jószándékkal cselekszenek, úgy ők és alázatos [sic!] gomba-mesterük visszajuthatnak abba a millió világba, melynek örököse e csillagraj minden polgára."[6]

Ez a nyelv csillagászati távolságra van Mária Sabina énekétől, melyet mazatékból fordítottak spanyolra, s onnan angolra. Egy 1956-ban rögzített alkalommal, a gomba így fejezte ki magát:

Atyám Jézus, Jézus, Jézus, Jézus,
Te Anya, Anya, én Anyám,
aki a mennyek házában lakozol,
Te Anya, aki a mennyek házában lakozol,
Gyönyörű világodban, mondja,
Friss világodban, mondja,
Tiszta világodban, mondja, .
Oda megyek, mondja,
Oda érkezem, mondja,
Mert egyszerűen szólok, alázattal, mondja,
Hozzád szólok, te vagy az egy, te Anyám, akihez alázattal szólhatok, te Anyám, aki a
mennyek házában lakozol, mondja,
Atyám, aki a mennyek házában lakozol, mondja,
Odamegyek, mondja... (stb.)'

Figyeljük meg, hogy bár a tapasztalat eltérő nyelven fogalmazódik meg, lényege hasonló: arra szóló ígéret, hogy a gombaszellem transzcendens világba szállítja vendéglátó gazdáját. A nagy különbség viszont az, hogy dagályos stílusa ellenére a nyugati szöveg valamiféle *társkapcsolatra* való felhívás.

> Társaim lehetnek a bennem lakozó csillagtudásban a mozgató erejű állatok, s *ha jószándékkal cselekszenek,* úgy ők és alázatos [sic!] gombamesterük visszajuthatnak abba a millió világba, melynek örököse e csillagraj minden polgára. (szerző kiemelése)

Ugyanakkor, a modern nyugati ember számára még ez az egyenlőtlen társkapcsolat is jobb ajánlat, mint a gyerekes, szolgai engedelmesség. Mária Sabina szövege láthatóan szülői fogalmak mögé bújik.

Atyám Jézus, Jézus, Jézus, Jézus,
Te Anya, Anya, én Anyám,
aki a mennyek házában lakozol,
Te Anya, aki a mennyek házában lakozol, (stb.)

Ugy tűnik, a mazatékok szerint az anyagi valóság meghaladásának (a “mennyek házába" való bejutásnak) egyetlen módja nem a megfontolt törekvés által, hanem kozmikus szülőfigurák közbenjárásán keresztül lehetséges. Korántsem következik ebből, hogy a mazaték világnézet elemzésével felsőbbrendű pozíciót érhetnénk el, csupán annyi, hogy a *gomba vendéglátó gazdáinak hiedelemrendszerét használja,* hogy küldetését beteljesítse, azaz ebben az esetben kegyetlenül elhagyta régi mazaték “szövetségeseit". Nem igazán illik ez a viselkedés gyermekeit felelősséggel vezető “isteni" szülőhöz. Ellenben, sajnos, kifejezetten jellemző az ilyesmi a skizofrének által hallott hangokra is. E belső hangok majdhogynem meghatározó jellemzője, hogy erőszakosak, patarnalisztikusak, fennhéjázóak és gyakran kifejezetten kegyetlenek, íme e belső hang első személyű leírása a skizofréniával foglalkozó irodalomban:

> A hang minden megjelenéskor csak egy vagy két mondatot mondott. Azt állította, hogy Istentől származik (...) A hangosan gondolkodó [azaz a belső hang] általában monológ formájában igyekszik meggyőzni az egót a hangos gondolat mögött álló akarat tekintélyéről, hogy az elfogadja a megváltó képzetéhez való kötődést. (...) Lehetetlen, hogy valakire ne hasson egy ilyen jelenség. Függetlenül társadalmi tényszerűségétől, e hangok *az őket megtapasztaló számára bizonyítékot jelentenek egy bármely emberi tényezőnél hatalmasabb információ-hordozó* lénnyel való kapcsolat meglétére. [Saját kiemelésem: a szerző a jövő eseményeinek paranormális, de igaz megjósolására utal, melyet a hang négy külön alkalommal nyilatkoztatott ki.]
>
> Szoros összefüggés volt a hallucinációs kínok és a hangosan gondolkodás között. A hallucinációs kínok akkor jelentkeztek, mikor az ego kételkedni kezdett a hangosan gondolkodó isteni tekintélyében, megjelenésüket a hangnak a kételkedés miatti büntetéseként magyarázta. Nem egyszer a fájdalmak a hangosan gondolkodó fenyegetéseit követték, előre megjósoltattak, arra az esetre ha az ego nem engedelmeskedik a parancsnak.[3]

A skizofrének által hallott hangok gyakran tartalmilag megkülönböztethetetlenek a pszichedélikus növények által előhívottaktól. Figyeljük meg egy “gombalénynek" egy másik nyugati emberhez címzett fennhéjázó üzenetét, 1982-ből:

> Mágikus, misztikus erőmet fajtád már Krisztus előtt is ismerte. A hatalmamnak engedelmeskedő társadalmak együtt éltek a természettel, és megvalósították magukat. Nyújthatok nevetést, de lepergethetem a szemed előtt a legiszonyatosabb háborúkat is. Semmibe sem kerül megmutatnom a jövőt annak, aki megérti és megőrzi azt. Az istenek közé emelhetlek. Ha egyszer megtapasztaltad a hiper [sic!] fénysebességű átalakulást, többé nem lehetsz ugyanaz az ember. Amint megtanulod reprodukálni növekedésem körülményeit, rögvest megszeretsz majd engem. Később, ahogy rálépsz az Útra, csodálattal és tisztelettel fogsz adózni nekem. A legnagyobb becsben állok. Én vagyok az istenek húsa.[9]

Bármi is e párbeszéd forrása, nyelve jelentősen különbözik a Terence McKenna által kapott értelmiségi kinyilatkoztatástól. Ebből az következne, hogy a belső hang legalábbis részben inkább az egyéni tudattalan teremtménye, mint ember és növény közti igazi kommunikáció. Ha e lények általában a vendéglátó gazda szótárát és nyelvtanát használják, akkor a nagy kérdés az, hogy vajon mennyi szűrődik át az “isteni szózatba" a vendéglátó személyes hiedelemrendszeréből.

Egyáltalán nem valami eltévelyedett elme teremtményéről van szó: az “isteni", paternalista retorika a misztikus, vallási írások tipikus jellemzője világszerte, íme a Gnosztikus Szentírás egy részlete (kb. i. e. 350-ből):

> Az erőből születtem,
> s azokhoz jöttem, akik elmélyülnek bennem,
> s az engem keresők között kerültem elő.
> Tekintsetek rám ti, kik elmélyültetek bennem,
> kik hallgattok, hallgassatok engem.
> Kik rám várakoztok, vegyetek magatokhoz.
> És ne veszítsetek szem elől.
> Ne gyűlöljön hangotok, sem hallásotok.
> Soha, sehol ne feledkezzetek el rólam.
> Óvakodjatok!
> Ne legyetek tudatlanok felőlem.
> Mert én vagyok az első és az utolsó
> (...) [stb.][10]

Az ilyen kommunikáció általában magában hordozza a burkolt fenyegetést: “Jobban teszed, ha elfogadod hatalmam, mert ha nem, megbánod!" Vegyük észre, hogy ott, ahol ez a stratégia nem válik be, a fenyegető hangnem leereszkedővé alakul át. Hasonlítsuk össze a fentieket a következő leereszkedő modorú üzenettel:

> Figyelj! Tégy előbb engem
> mindenbe, aztán
> minden a tiéd lesz! (...) Figyelj! (...)
> Legyen benned béke! Sehová sem vezet
> a küzdelem... Csak

> kimerít és megzavar, mert sohasem érzed a cél közeledését. Tanulj meg *lenni.* Ha már nem küz-desz, akkor szaladj szerető karjaimba, mint a fáradt gyermek. Érezd át karokkal körbefonva a békét, a kényelmet, s a velem való egység teljességét. Erezd, ahogy belém olvadsz. (...) Figyelj! Járd az utamat, és teljesítsd be akaratomat. Engedd, hogy megmutathassam csodáim, dicsőségem. Előbb keress engem, azután találj énrám! Íme az egyszerű válasz. Helyezd előre ami elsőrendű, mindegy, hogy milyen áldozatot, árat is követel az. Teljes szíveddel, teljes lelkeddel, teljes eszeddel szeress engem![11]

Ennek az üzenetnek a lényege nem nyíltan fenyegető, inkább megalázóan atyai. (Ilyen a modern közvetített üzenetek prózája, ami arra mutat, hogy a New Age igazi feladata talán az, hogy az emberi tudat felnőhessen, s hogy végre elfogadja a felnőttséget.) Egy biztos: itt a legfőbb intés a gyermekként tűrő, vezetett szerep elfogadását célozza a belső hanghoz fűződő viszonyban. Mindez a fejlődés feltartóztatása: bármely növekedési folyamat természetes eredménye az érettség, ezért a gyermeki szolgaságot követelő lények saját rejtett tervük érdekében gátolják a bennünk alakuló természetes folyamatot.

Más is utal arra, hogy inkább az emberi rudat tevékenységéről, semmint “növényi mesterekről" van itt szó, hiszen laboratóriumban készült mesterséges hatóanyagtól is származhat hasonló üzenet. Íme a DET “szelleme":

> Péter Stafford (1982-es) *Psychedelics Encydo-pedia* (Pszichedélikus Enciklopédia) idézi [az Igaz Belső Fény Templomának - Temple of the True Inner Light - alapítóját, Alán] Birnbaumot: “A DET (Dietil-triptamin) volt az első pszichedélikus szer, mely meggyőzött arról, hogy a pszichedélikum nem más, mint az Ősi Fénylény, azaz Isten, a Teremtő. Nagy vízipipából szívtuk, és annyira tisztán, és ragyogóan - nem tévedés - éreztük, hogy ő egy Lény." (...) Az Igaz Belső Fény Temploma a DET használatából származó közvetlen - hangos vagy hallott - “szózaton" alapszik.[12]

Ezzel csak azt kívántam illusztrálni, hogy ha elfogadjuk a növényi mester hipotézisét, akkor a szintetikus kémiai tanítók hipotézisét is el kell fogadnunk. Akkor viszont, véleményem szerint elszabadul a pokol. Nem volna elegánsabb inkább arra következtetni, hogy e lények bizonyos kémiai molekulák hatására ugranak elő a tudattalanunkból? Miért istenítenénk a katalizátort?

40

Az ezeken a csatornákon szétkürtölt következetesen veretes nyelv olyan, az emberi tudatot elárasztó testetlen erők létére utal, melyek legfőbb célja, hogy meggyőzzenek minket jelentőségükről. Nos ez nem valami “isteni" viselkedés - éppen ellenkezőleg. Miféle igazi természetfeletti lény az, aki annyira bizonytalan, hogy szüksége van az ember imádatára és szolgálatára? Vagy még egyértelműbben: miféle felnőtt ember igényel efféle isteneket az életében?

A valóság hierarchiákban mutatkozik meg vagy legalábbis úgy tűnik, hogy az emberi tudat - szerkezete alapján - így érzékeli. A hierachia az értékek egyfajta *leülepedéseként* fogható fel. A Jung által megkülönböztetett négy pszichológiai funkció - az intuíció, a gondolkodás, az érzés és az értelem (tűz, levegő, víz és föld) magától értetődően rendeződik viszonylagos “sűrűségükre" utaló absztrakt hierarchiába. Azaz, az érzékelés (föld) “sűrűbb", mint az érzelem (víz), amint a víz is “sűrűbb" a levegőnél, és a gondolat (levegő) is “sűrűbb", mint az intuíció (tűz). Az ősi föld, víz, levegő, tűz metafora annak az alapvető lélektani hierarchiának jelképe, melyről Jung világosan megállapította, hogy az emberi tudat archetipikus leírása.

A Kabbala tovább megy, és jungi funkciókat -illetve azok megfelelőit, melyek Assziah (föld), Jecirah (víz), Briah (levegő) és Aciluh (tűz) -tényleges dimenziókként írja le. Sőt, úgy tartják, hogy mindegyik birodalom legalább olyan végtelen, mint a fizikai multiverzum. Ha elfogadjuk, hogy Jung négy pszichológiai funkciója a kollektív tudat négy “térbeli" dimenziójának felel meg, akkor az emberi testet e hierarchiát tartalmazó tartályként határozhatjuk meg. Mindez, tökéletesen megfelel a sámánok korábban már körvonalazott világképének. A tapasztalat azt bizonyítja, hogy a képzelet birodalmának minden dimenzióját érző energia-monádok lakják. Mint minden érző szervezet, e lények is önmaguk megőrzésére, táplálására és terjesztésére törekednek. Minél közelebb van a lény érzékelése a miénkhez, érvei annál vonzóbb hatást gyakorolnak tudatunkra, s annál valószínűbb, hogy táplálni fogjuk őt hitünkkel. E csere-bere közvetlen leírása szerepel az Upanisádokban is:

> Tudatlan az, ki másik istenséget imád, azt gondolván, hogy akkor az istenség és ő két külön létező. Akkor a Dévák prédájául esik. Bizony, ahány állat tartja el az embert, annyi Dévát tart el az ember. Milyen kellemetlen volna, ha egy ilyen állat is hiányozna, hát még ha egyszerre több is! Ennélfogva nem kellemes a Dé-

vák számára, hogy az emberek tudatára ébredhetnek ennek.[13]

A hinduizmusban és a teozófiában a Dévák különálló lelkek, melyek az angyali lények, a gnosztikus *Arkhonok* és az ehhez hasonlóak megfelelői. A kulcs, azaz hogy ezek a mi gondolati folyamatunk függvényei, az első mondatban szerepel: “Tudatlan az, ki másik istenséget imád, azt gondolván, hogy akkor az istenség és ő két külön létező." Ez lényegét tekintve egy gnosztikus kijelentés: a tudatlanság egyenlő a *Déva-Arkhónok* szolgálatával, azaz saját hitünk szolga-létével. A “Dévák prédájául esni" azt jelenti, hogy etetjük, tápláljuk, életben tartjuk őket. Mivel e hitek érző teremtmények, melyek saját jólétüket keresik, “nem kellemes a Dévának, hogy az emberek tudatára ébredhetnek ennek".

A gnosztikus hit Arkhónjai a képzelet birodalmában valóságban élő lények, testük gondolatból és érzésből áll. Képesek tudatunkra hangolódni az ő hullámhosszuk iránti vonzódásunkon, azaz hitünkön keresztül. Saját dimenziójukba szippantják energiáinkat, és más Arkhónokkal versengenek megmaradásukért a mindent átfogó hierarchia egy másik szintjén. Bármely külön kifejlődött lényhez hasonlóan ösztönösen megvédik identitásukat és az egyetemesebb egységbe való beillesztés minden kísérletét elutasítják. Egyszerűbben mondva, minden szervezet megpróbálja saját magát fenntartani és az elmúlást elkerülni: az életért táplálkozik, s igyekszik, hogy ne váljon táplálékká, pontosan úgy, ahogy mi magunk is. Ismét a pszichedélikus tapasztalat felismeréseihez fordulhatunk megerősítésért.

> G. I. Gurdjieff (1950) fejében fogant meg az az érdekes elképzelés (...), hogy a Világegyetemben minden létező minden másik létezőt “reciprok módon fenntart". Azaz, minden eszik és minden megetetik testi, pszichológiai és spirituális értelemben egyaránt. Ahogy nekünk is ennünk kell, hogy fenntartsuk magunkat, jóval túl az egyensúlyi állapoton, azaz, ahogy a dinamikus, önműködő életfolyamat megkívánja, ugyanúgy működnek e struktúrák is, mikor azonos célból felfalnak minket. A központi kérdés (...) az, hogy *mit is etetünk* viselkedésünkkel, gondolatainkkal, érzelmeinkkel, vagyis: *Mi az ami belőled táplálkozik? (...)* A “minden eszik, minden megetetik" elv hasznos metafora, mely segít megérteni önmagunkat a magasabb rendű, más értékrendekre épülő struktúrák vonatkozásában. Mi magunk vagyunk, akit etetünk és mi vagyunk maga a táplálék is. A [pszilocibin]

gombával kiépülő viszony az Univerzum e sajátosságát jelzi: különös szimbiózis veszi kezdetét, mikor valaki megeszi a gomba testét. A termőtest elfogyasztása után a gomba tudata a mi tudatunkból falatozik.[14]

További felismeréseket kínál Robert Monroe testen kívüli tapasztalata. Alább a tipikusan Arkhón-szerű lényekkel való találkozását írja le, melyeket "az értelem erőinek" nevez:

> Ugyanaz a személytelen próbatétel, ugyanaz az erő, ugyanabból a szögből. Ekkor azonban egyértelműen tudomást szereztem róla, hogy a hűség visszavonhatatlan szálai kötnek ehhez az értelemmel bíró erőhöz, s ez mindig is így volt, s hogy hivatást töltök be, itt a földön. Munkám nem volt feltétlenül nekem tetsző, de ez lett rámszabva. Benyomásaim szerint egy szivaty-tyútelep legénységéhez tartoztam. Koszos, közönséges munka ez, de az enyém, ezt sózták rám, és semmit az égvilágon nem tehettem helyzetem megváltoztatására (...) Emlékszem az irdatlan csövekre; annyira öregek voltak, hogy belepte őket a rozsda meg a gaz. Valami olajszerűség folyt át rajtuk, de energiatartalma magasabb volt az olajénál, s valahol máshol nélkülözhetetlen volt az élethez, nagyon értékes valami (felteszem: nem ezen az anyagi bolygón). Évezredek óta így volt ez már, s léteztek más erőcsoportok is, melyek igen jó versenypozícióból pályáztak ugyanarra az anyagra. Ezt az anyagot egy messzi ponton vagy civilizációban az én felfogóképességemet jóval meghaladó lények számára át lehetett váltani valami nagyon értékesre.
>
> Aztán megint éreztem, hogy a szivattyútelep alkalmazottja vagyok, a lény a sugár mentén leszáll (...) a tudatomban kutat (...) Tudati úton (vagy szavakba öntve is?) megkérdeztem, hogy ők kicsodák. A választ nem tudtam lefordítani vagy megérteni. Aztán éreztem, hogy távozni készülődnek, és valami jelét kértem annak, hogy ténylegesen ott voltak, de csak atyai vállon-veregetést kaptam. Aztán úgy tűnt, elrobognak az égbe, én meg könyörögve maraszta1tam őket. Teljesen biztos voltam abban, hogy gondolkodásmódjuk és intelligenciájuk messze túl van az én felfogóképességemen. Személytelen, hideg értelem, melyben cseppnyi szeretet vagy együttérzés sincs, melyeket mi oly nagyra becsülünk, mégis talán mindenható képesség ez, melyet isteninek is nevezhetünk. Az emberiség múltjában tett hasonló látogatások könnyen eredményezhették vallásos hitünket, de ezekre a kérdé-

> sekre a mai tudásunkkal sem tudunk jobb választ adni, mint ezer esztendővel ezelőtt. Akkorra már világosodott. Leültem, és sírni kezdtem. Mélyen zokogtam, úgy mint soha azelőtt. Mert megbizonyosodtam arról - fenntartás nélkül, megváltoztathatatlanul -, hogy gyermekkorom istene, a templomoké s a világ vallásaié, nem olyan, mint akit eddig imádtunk, és hogy egész maradék életemben megérzem majd az illúzió elvesztését[15]

Eme modern huszadik századi benyomást valamiféle olajszerű anyagról, értékes árucikkről, melyet a földönkívüli létezők (Arkhónok) számára szivattyúznak, az ősi gnosztikusok harmatként fogták fel.

> “Miért érdeke az Arkhónoknak megakadályozni a lélek elvándorlását a világból? A gnosztikusok válaszát Epiphanius írja le:
>
> Azt mondják, a lélek az Arkhónok, az Erők tápláléka, mely nélkül nem élhetnek, mert a [lélek] hulló harmatból van, mely erőt ad nekik."[16]

Az Arkhónok a képzelet birodalmának monádjai-ként igyekszenek magukat fenntartani, s lehetőség szerint mindent el is követnek, hogy figyelmünket és imádatunkat megszerezzék. Ez az “istenek" eredete: olyan lények, melyek imádatot *követelnek,* ugyanúgy, ahogy nekünk élelemre van szükségünk az életben maradáshoz. Imádat nélkül az istenség éhezik, és beolvad, megetetik egy másik lény által. Ebből a perspektívából megmagyarázható az oly sok modern fundamentalista szektára jellemző szeretet nélküli félelem. Nyilvánvaló, hogy bármely istenség, mely követeli az imádatot, érdemtelen arra.

Akkor válik számunkra is természetessé ez a (mi szemszögünkből) kegyetlen és erőszakos arkhóni hozzáállás, ha összevetjük saját viselkedésünkkel, azzal, ahogy saját dimenziónkban a tápláléknak használt állatokkal és növényekkel bánunk. Senkit nem ismerek, aki a fennmaradása miatt elfogyasztott csirkék, sültek vagy répák “érzései", végső jólléte miatt aggódott volna. A krumpli szempontjából még a békés vegetáriánus is önkényes ragadozó, az előb binek “az élethez, szabadsághoz, a boldogság keresé séhez való joga" alapján. Ugyanakkor az ember szempontjából a krumpli *entelekheiája,* magában rej tett célja az, hogy megegyék, megemésszék, s hogy a végén emberré alakítsák. Múlt héten még krumpli volt, most én vagyok. Elméletben a krumpli maga sabb tudatszintet ért el ezáltal, de megbocsátjuk neki azt is, ha ezt nem így látja.

42

Ezen a bolygón a harc elsődleges oka kétségtelenül az élelemért folyó versengés. Ugyanez a rendszer parancsolja a lelki energia megtermelését, stressz, fájdalom, félelem és agresszió formájában. Ha a fizikai test csak fizikai élelem elfogyasztásával képes életben maradni, akkor feltehetően a finomabb testeknek is magukhoz hasonló táplálékra van szükségük, azaz gondolatokra, érzelmekre, szándékokra, stb. Vélhetően mi is efféle “táplálékkal" szolgálunk az Arkhónok számára. Ami az embereknek a keresztény Szentháromságban vagy az iszlám Dzsihádban való hit, az a képzeleti valóság lényei számára a rántott borda megfelelője, hisz túlélésük függ tőle. Egy éhes Arkhón bármit megtesz, hogy meggyőzzön: etetnem kell őt. A pszichiátriai irodalom tele van “belső hangokról" szóló példákkal, melyek erősen megkérdőjelezhető hiedelemrendszerekhez fűződő engedelmesség abszurd szintjeit követelik meg. Ezek minőségükben gyakran igen közel állnak a világ vallásaiban előforduló legbizarrabb dogmákhoz.

Ki állíthatná, hogy a hit nem az energia egy formája, hogy a lét elvontabb valóságaiban nem használják táplálék vagy üzemanyag gyanánt olyan létezők, akiket eddig isteneknek hittünk? Bárkik vagy bármik legyenek is e lények, a sámán számára létkérdés, hogy valóságosan is “jóban legyen" velük. Ha “ők" valami sajátos, külön értelemben “mi" vagyunk, akkor magunkba kell olvasszuk e belső szülő-gyermek szembenállást, s felnőttként kell sorsunkkal megbirkóznunk. Ha ők tényleg “idegenek", akkor meg kell tanulnunk tárgyalni velük, ha nem is egyenlő felekként, de legalábbis tisztelettel mindkét fél részéről. Feltehetően minden valamire való sámán megteremti ezt az egyensúlyt.

Annyira keveset tudunk a tudat rejtelmeiről, hogy éretlenség, sőt elvakultság lenne meghatározó érvényű kijelentéseket tenni e belső hangok identitásával kapcsolatban. Bizonyára lehetséges, hogy igazi növényi mesterekre, vagy más testetlen intelligenciára akadjunk, túl saját személyiségünk disszociált törmelékein is. Mi más a lélek, ha nem erők sokaságát tartalmazó *Multiverzum:* annál több okunk van szkeptikusan értékelni üzeneteiket.

Csak a kisgyerek fogadja el fenntartás nélkül az utcán akárki széptevését. A *New Age* elcsépelt közhelye, hogy sokan öltenek magukra ilyen szerepet: az irodalomban se szeri, se száma az önjelölt sámánoknak, kik alárendelik akaratukat és választásukat az első jöttment fura erőnek, mely atyai útmutatást ígér. A mágikus hagyomány (nyugati sámánizmus)

egyik felismerése irányt mutat a lélek valóságaiban való haladáshoz:

> A Mágia (Magic) egész fájának legfontosabb ága a szellemek ellenőrzése. Enélkül nyomban elveszünk a tévelygés rengetegében. Minden lélek, fölfelé egészen Istenig, ha teheti, kész a bolondját járatni velünk, csak hogy a valóságosnál sokkalta fontosabbnak lássék - röviden: hogy 333 különféle módon leselkedjen lelkedre (...) A mágus legyen tudatában az ezernyi finom támadásnak és félrevezetésnek, melyet tapasztal, mindig gondosan ellenőrizze annak igazát, akivel szóba áll. Mert dicsőségbe öltözhet a legádázabb lény is, s a megfelelő pentagram hatására mégis összeesik és elporlad. A gyakorlat végtelen óvatossá teszi a tanoncot.[17]

E könyv ragaszkodik a dimenziók sokaságának sámáni modelljéhez, mely az emberi tudaton át érhető el, s melyben különálló értelmes lények úgy táplálkoznak emberi hittel, ahogy mi a hamburgerrel. Ezen lények előnye annyi, hogy valós terveiket illetően tudatlanságban tartanak minket. Nyomban elvesztik független létüket, ha úgy döntünk, magunk válunk istenivé az *ő* energiájuk segítségével, nem pedig fordítva. Ahogy az Upanisádokban írva van, s itt már harmadszor emelem ki: “nem kellemes a Déváknak, hogy az emberek tudatára ébredhetnek ennek".

Következésképpen a pszichedélikus drogok bölcsen eltervezett használatában a drog mint az önfejlesztés, az összeépülés és csiszolódás katalizátora szerepel. így az istenek (Dévák, Arkhónok, szellemek, hiedelemrendszerek stb.) nem kényszeríthetik ránk többé az imádatot, hanem megnövelt személyi erő formájában mi kényszeríthetjük ki belőlük ugyanezt. Nyilván feladata lesz minden pszichedélikus felfedezőnek ama választott “szövetséges" természetének kínos pontossággal való mérlegelése, melyet ilyen módon saját lelkébe olvaszt. Minél nagyobb fokú az egyesülés, annál jobb, máskülönben csábító könnyedséggel eshetünk olyan dimenzionális hullámok csapdájába, melyeknek végső értéke igen kétes.

PSZICHEDÉLIKUS SÁMÁNIZMUS

Jegyzetek:

1. Blaske, Ian (1993) “A question of ethics"
(Az etika kérdése) *Crash Collusion,*
3. sz, Austin, Texas, Tavasz, 13. old.

2. Danielou, A. 1966 “The infhience of sound
phenomena on humán consciousness"
(Hangjelenségek hatása az emberi tudatra)
Psychedelic Revieiv 7. sz, 20. old.

3. McKenna, T. (1991) *The Archaic Revival*
(Az ősi megújulás) Harper, San Francisco, 35. old.

4. Mária Sabina, idézve A. Estradától (1981) *Mária*
Sabina: Hsr Life and Chants (Mária Sabina: Élete és
dalai) Ross-Erickson Inc.,Santa Brarbara, Califomia
90-91 old.

5. Ugyanott, 205. old. *passim*

6. [A gombaszellem hangja] Oss és Oeric [tudatának médiumán át] (1976) - , *Psilocybin Magic Mushroom Grower's Guide, "*
(A pszilocibin-varázsgomba termesztésének
kézikönyve) And/Or Press, Berkeley, 8-9 old.

7. Estrada, id. mű 110. old.

8. J. Láng (álnév) (1938) ■ '
“The other side of hallucinations"
(A hallucináció másik oldala)
American Journal of Psychiatry 94:1087-97 old.

9. Előzetes idézet (valószínűleg a gomba Dévájától
való) in: Peele, S. L. (1982) Lepiota Peele - *a newly discovered hallucinogenic mushroom*
(A *Lepiota Peele,* egy újonnan felfedezett hallucinogén gombafaj) Fénymásolt jegyzet a pensacolai Florida Mycology Research Centerből

10. “The Thunder, Perfect Mind"
(A mennydörgés, a tökéletes értelem)
in: Robinson, J. M. ed (1988) *The Nag Hammadi*
Library Harper and Row, San Francisco, 297. old.

11. P. Hawken (1976) *The Magic ofFindhorn*
(A findhorni varázslat) Bántam, New York, 138. old.

12. Thomas Lyttle (1987 körül) “Drug Based Religions
and Contemporary Drug Taking" (A drogokon
alapuló vallások és a mai drogfogyasztás)
Journal ofDrug Issues

13. “Brihadaranyaka Upanisád", in: Yutang, Lin ed.
(1942) *The Wisdom ofChina and India*
Modern
Library, New York 36. old.

14. Billings, R. L. (1989) *The Way of the Little Clowns*
(A kis bohócok útja) 13-15 old.
(Nem publikált monográfia, nincs róla több adat.)

15. Monroe, R. (1977) *Journeys Out ofthe Body*
(Testen kívüli utazások)
Anchor/Doubleday,
Garden City, New Jersey, 261. old.

16. Jonas, H. (1963) *The Gnostic Religion*
(A gnosztikus vallás) Beacon Press,
Boston, 169. old.

17. Crowley, A. (1976) *Magick in Theory and Practice*
(A Magick elmélete és gyakorlása),
Dover, New York, 147 és 388 old.

44

HATODIK FEJEZET

A képzelet birodalmának lényei

- MÁSODIK RÉSZ -

> Néhány ufológus (...) párhuzamos világoknak, sőt párhuzamos univerzumoknak a mi valóságunkba történő behatolásáról értekezik. [Jacques] Vallée például így nyilatkozik: “Úgy hiszem, az UFO-jelenség azt bizonyítja, hogy létezik a téridőn túli dimenzió. Az UFO-k nem kerülhetnek ide a megszokott térből, csakis a körülöttünk levő multiverzumból." Igen figyelemre méltó, hogy az [UFO-k] által elrabolt személyek később még hipnózis hatása alatt is arról számolnak be, hogy más, a megszokott tér/idő valóságtól eltérő dimenziók hatoltak be a tudatukba.[1]

Milyen lehet a találkozás egy, a tudattérből származó létezővel valamely pszichedélikus anyag hatása alatt? Azaz, hogyan él át a modern nyugati ember egy ilyen kalandot mindenfajta értelmet adó, kulturálisan meghatározott keret hiányában? Az emberiség ősi mítoszai és vallásai már alig tükrözik a mai tapasztalatot. Egy olyan tudomány új, rideg szabványai váltották föl ezeket, mely kegyesen illúziónak nevezi a tudás többi formáját. Nem meglepő ezek után, hogy a manapság előbukkanó “isteneket" a *science fiction* kellékeivel cicomázzák fel. Ez a műfaj áll talán a legközelebb az *unus mundushoz,* (az *egyetlen világhoz)* mely egyaránt felöleli a kortárs Techno-logikát és a képzeletbeli valóságot is.

A földönkívüliekkel kapcsolatos témák szilárdan megalapozott motívumai fejlődő mitológiánknak. Az UFO-kapcsolat sok kutató számára ma már belső és külső dimenziók összetalálkozását jelenti, mely egyfajta önkéntelen sámáni élményre hasonlít. Figyelemreméltó jelenség, hogy a pszichotróp drogok, melyek bizonyítottan a lélek mitikus valóságának elérését segítő katalizátorok, gyakran az idegenekkel történő kapcsolatteremtés élményét hozzák elő. Terence McKenna a földönkívüli - vagy UFO-motívumot tipikusan pszichedélikus eseménynek tartja:

> A pszilocibinevők között talán az UFO-val való találkozás a leggyakrabban hallott motívum... Egy másik térbe kerülve UFO-kkal és idegenekkel - a nagykönyvben leírt kis zöld emberkékkel találkoznak... Az UFO-k más dimenzióból tűnnek elő, talán azt is mondhatnánk, hogy a halálon is túlról. Egy, a miénktől teljesen eltérő dimenzióból érkeznek hozzánk, de érdekfeszítő, ijesztő és megnyugtató módon kötődnek az emberi pszichéhez: sámáni módon.[2]

Itt következik egy saját történet az idegenekkel való találkozásról. Úgy gondolom, elég tipikus, s később össze fogom hasonlítani más forrásokból vett idézetekkel is. Ezt a kalandot a DMT (N,N-dimetil-triptamin) tudományos tanulmányozásakor éltem át

PSZICHEDÉLIKUS SÁMÁNIZMUS

egy neves egyetemen. Szokás szerint kétszer adtak a drogból. Az első küszöbdózis volt (hogy megbarátkozzak az anyag hatásával), a második a testsúlyom szerinti legnagyobb megengedhető adag a DMT-élmény teljes átéléséhez. íme néhány, a második alkalom után készült jegyzetem:

1993. január 14.
csütörtök, reggel
9:15 és 9:30 között.

Alkalom: a tegnapi dózis folytatása, ezúttal kilogrammonkénti 0.4 mg, azaz 26.56 mg DMT i.v. “Maximális dózis".

Helyszín: Az Új-Mexikói Állami Egyetemi Kórház keleti szárnyának 529-es szobája.

A legelső hatás hasonlított a fénnyel és hanghullámokkal dolgozó agyhullám-gépekéhez, de szinte azonnal tetőfokára hágott, s valóságos hangrobbanással érkeztem egy másik valóságba. Noha tudtam, hogy “nem kéne", első reakcióm mégis az elveszettség és a sokk volt. Semmit sem olvashatunk, ami előkészíthetné az embert, hogy milyen is 1.3 másodperc alatt a nulláról 150 km-es sebességre gyorsítani - a “normális", konszenzuális valóságból kilőve egy pillanat alatt azonnal egy bizarr, mélyen idegen térbe! Nem írhatok semmit, ami közvetítené, milyen is volt az a hely, vagy akár azt, hogyan is éreztem magam.

Durván szólva (és közelítőleg) egy űrállomás felé tartottam (hosszú, bézs-színű, háromszög alakú “fogadórámpával") tőlem jobbra lefelé. Legalább két lény volt ott (mindkét oldalamon), akik a rámpához irányítottak. Noha valójában nem “láttam" őket, egészen világosan éreztem jelenlétüket. Sok más lénynek is tudatára ébredtem az űrállomásban - automataszerű android-lényeknek, kik úgy festettek (ez persze mind túllép a normális látás érzékhatárain), mintha az autóbiztonsági próbák próbababáinak és a *Csillagok háborúja-béli* Birodalom csapatainak a keresztezései lettek volna, kivéve, hogy élőlények voltak, nem robotok. Valamiféle rutinszerű technológiai ellenőrzést hajtottak végre, s rám egyáltalán nem figyeltek. Megint minden felgyorsult. Ha a “normális" valóság idejével hasonlítom össze, legalább kétszer olyan gyorsan történnek a dolgok a DMT birodalmában. A képek túl gyorsan ömlöttek befelé, hogy feldolgozzam és összerakjam őket, s mélyen idegen jellegük kezdetben el is ijesztett.

De ez mind smafu volt ahhoz képest, ami eztán következett. A sokktól és a zavartól elborulva kinyitottam szemem, s a doktor rettenetes bohóccá varázsolt segédnővérét láttam magam

mellett, kinek óriás, kitüremkedő ajkai talán a szokásosnak húszszorosai voltak... ez maradt meg uralkodó képként, a többit valahogy kegyesen elfelejtettem. Az volt a benyomásom, hogy valami idegen lény veszi át a nővér helyét. Már LSD-tripeken láttam, hogy milyen az, amikor elváltozik az emberek arca, de azok a változások mégis az illető “valóságos" arcára alapultak - azért felismertem őket. Amit a DMT-n láttam, annak viszont semmi köze nem volt ahhoz, amit arról a nővérről tudtam.

Ekkor váratlanul rosszul lettem, s kértem, adjanak valamit, amibe belehányhatok. (Még mindig tudtam, ki vagyok és hol vagyok, s nem akartam magam lehányni.) Nem találtak edényt, s egy összehajtott kórházi köpenyt kaptam. Mire kinyitottam a szemem, nem jöttem rá, mit adtak nekem, (ez még tovább fokozta zavarom): valami olyasmit tartottam kezeimben, amilyennek az ektoplazmát képzelem: fura, másvilági anyagot, “éteri gyapjút". Anyag nélküli aurának tűnt - talán azoknak a betegeknek, haldoklóknak a látható rezgéseiből állt, akik valaha viselték azt a köpenyt - teljes misztérium. Noha megrémültem, nem estem pánikba, de tudtam, hogy azt akarom, *most rögtön* álljon le az élmény, s attól rettegtem, hogy vég nélkül abban az állapotban maradok. Kisvártatva lecsökkent, körülbelül tizenöt percen belül már szilárdan lejöttem, s félórán belül normálisnak éreztem magam. Szubjektíve úgy éreztem, mintha csak kevesebb, mint két perc lett volna az egész!

Eme tapasztalatom tudományos helyszínen játszódott, teljesen szintetikus DMT-vel, ami híres nagyon rövid, de végletesen bizarr, mégis összefüggő hatásáról. Hasonlítsuk össze a következő DMT-élményeket előző tapasztalatom általános tartalmával:

> ...Valami nagy térben voltam, s úgy láttam, lények ezrei nyüzsögnek körülöttem. Maguk között valamit gyorsan előre és hátraadogattak, s szándékkal méregettek, mintha azt mondanák: “Nézd, mit csinálunk!" *V, kísérleti alany*

> ...Hirtelen más világba kerültem, s testem minden tudatát elveszítettem. Mintha ott vártak volna rám az idegen lények, s úgy emlékszem, mintha úgy beszéltek volna, hogy várták jövetelemet, de nem tudom pontosan visszaidézni, mit mondtak... M, *kísérleti alany*

> ...Nemcsak, hogy volt közeli találkozásom, hanem két észrevételem is támadt. Az egyik,

46

hogy vártak rám, a másik, hogy nem valami barátságosak. A harmadik alkalommal úgy tűnt, alig várják, hogy a kísérletbe kezdjek. Ekkor nem volt közvetlen kapcsolatom, de mintha éreztem volna, ahogyan a tudatomba hatolnak. A valóságos élmény sokkal rémisztőbb volt, mint bármilyen fontosabb, addig átélt “trip". *S, kísérleti alany*[3]

Noha ez nem minden esetben fordul elő, a DMT használói között általános, hogy a képzeleti valóság-ba tett kirándulásaikat félelem kíséri. Bár az élmény rövidsége folytán jól kezelhető, nehéz elképzelnünk, milyen is lenne, ha néhány percnél hosszabb ideig kellene ilyen rettegést elviselnünk. Egy másik kutató ily módon jellemezte ezt az állapotot:

> Ez nem egy *trip,* amit LSD-vel, gombával vagy peyotéval él meg az ember. Inkább mintha a *trip* egyértelműen utaztatna engem… Alázatossá váltam és féltem mindennek a rémisztő dicsőségétől. Rémisztő? Úgy beszartam, hogy nem igaz, de nem volt hova szarni… Tudhatunk-e bármit is mi embernek hívott parányi hangyák isten képességeiről, vagy arról, hogy mit tartogat számunkra? [4]

Az biztos, hogy a pszichedélikumok oly messzire engedik kóborolni tudatunkat a szokásos, elfogadott valóságtól, amennyire csak lehet. A sámáni élmény eme katalizátorai sámáni tudatállapotokat idéznek elő. Aki fel akarja fedezni ezeket a világokat, annak kell, hogy legyen mersze elszenvedni azt, amit többnyire *a sámáni beavatás rettenetének és terhének* szokás nevezni. Ez nyilvánvalóan nem való mindenki számára, illetve még sokunk számára nem. Fontos megjegyeznünk, hogy eme felfedezések lényegesen hasonlítanak ahhoz, amit az “idegenek általi elraboltatás" néven szoktak jelölni a szakirodalomban. Ezek nem drogok által előidézett élmények. Whitley Strieber, akit többször is elraboltak már, írt arról a csaknem legyőzhetetlen félelemről, mely mindig velejárója az ilyen élményeknek. Bárki, aki már átélt egy teljesen kifejlett triptaminos élményt - például DMT-vel -, az együtt fog érezni beszámolóival. Az UFO-kapcsolat, az elrablások jelensége, a pszichedélikus állapotok, valamint a sámáni beavatás rítusai között túl sok a hasonlóság ahhoz, hogy úgy tegyünk, mintha nem volna semmi közük egymáshoz.

Az embert a félelem zavarja meg és tartja vissza. Ez a fő akadály előttünk. A vele való sikeres szembesülés áttöréshez vezet, amelyből megértés származhat. A látogatók - véletlenül,

vagy terv szerint - egy csodálatos és rettenetes félelmeimen át vezető utazásra vittek. Az elképzelhető legrosszabb, valós élményként még százszor is rosszabb volt... Tanuljunk meg együtt élni a bizonytalanság magas fokával. Csak így sajátíthatjuk el azt a fegyelmezetten letisztult és objektív látásmódot, amelyre szükségünk van annak helyes érzékeléséhez, hogy mi is történik valójában... A látogatóknak megvan az a képességük, hogy belépjenek az ember tudatába, és befolyásolják a gondolkodást. Bámulatos dolgokat képesek ezzel a képességükkel elérni... A félelem elfojtására vagy letagadására irányuló minden igyekezet hiábavaló. Felfedeztem, hogy hogyan fogadhatom el úgy a félelmemet, hogy ne törjön rám... Minél félelmetesebbekké váltak, annál erősebb lettem... Sohasem kísérelték meg, hogy erőmön túli terheléssel támadjanak. Ezért nemigen hívhatnánk őket gonosznak. Annak alapján, hogy ténylegesen milyen következménye volt a velem történteknek, ők inkább a fejlődésünket segítő szövetségeseknek tekinthetők... Úgy tűnik, hogy lényegét tekintve ez az egész a lélek megerősítésére irányul. Kétségtelen, hogy az én velük kialakult kapcsolatom e köré rendeződött. A látogatókkal való valóságos szembenézés azt is jelenti, hogy nagy rettegést kell kiállnunk... s meg kell szabadulnunk minden félelemtől...[5]

Ez így, ebben a formában, ahogy rátaláltam megfelel a sámáni akarat és szándék egy kortárs leírásának, s vezérelvként használható a képzelet birodalmának feltárásához. Abból, hogy az idegenek (úgy tűnik, amikor csak akarnak) képesek belépni háromdimenziós világunkba, az következik, hogy hasonló sámáni elvekre támaszkodnak, mint mi, amikor az ő terükbe vetülünk ki. Másszóval, a sámáni ösvény kétirányú, s az *unus mundus-ban,* az *egyetlen világban* való élet eszméje pártatlanul vonzó bármely dimenzió lényei számára. Ezt az igazságot valószínűleg mindig is ismerték a *"sámánok",* valamennyi világban. Ez teszi lehetővé a valódi interdimenzionális szövetség kialakítását azok számára, akik elég jártasak és erősek hozzá. A jelenlegi kontextusban, bármi is legyen az UFO-val történő találkozás, legalább a szövetségesi kapcsolat lehetőségét kínálja: hagyományos sámáni szerződést a rejtett erő forrásával, a törzs meggyógyításának érdekében.

Ha egy DMT-tartalmú anyagot MAO-blokkolóval (például harmalinnal) kombinálunk - ezt az elvet a második rész részletesen kifejti - akkor egy, a délamerikai sámánok által a hipertér eléréséhez és manipulálásához fogyasztott ayahuasca-itallal mege-

PSZICHEDÉLIKUS SÁMÁNIZMUS

gyező képletű vegyületet állítunk elő. A tiszta DMT-élménnyel szemben az ayahuasca hatása több óráig tart. Noha mindennapi valóságunk ítélete szerint nagyon furcsák és rémisztőek az utazások, többnyire nem annyira lehengerlőek, mint amikor tiszta DMT-t fogyasztunk. A következő, az eddigiektől eltérő típusú kapcsolatteremtést egy nyugati fiatalember meséli el, aki az Amazonasnál fogyasztott ayahuasca t:

Mindig félelmetes volt az ayahuasca-ivás. Az általa hozott látomások többnyire nem azok voltak, amiket az ember látni akart, s még a csodás látomásokat is nehezen lehetett beleilleszteni a mindennapi valóságba...

Akkor egy másik hang szólalt meg:
- Szervusz! - mondta.
Senkit sem láttam, csak hallottam a hangot, de nem volt ismerős.
- Ki vagy te? - kérdeztem, abban reménykedve,
hogy csak egy magam által kivetített hanggal
van dolgom.
- Tudod, ki vagyok - mondta egyszerűen.

Tudtam. Azt éreztem, hogy ő volt az ayahuasca szelleme. Nem csupán kép vagy látomás volt ez... Valami olyasmi érzés volt, mintha a kiismerhetetlennel néznék farkasszemet. Ez a gondolat már akkor is őrültnek tűnt, de tudtam, hogy igaz. Tiszteletteljes félelem fogott el. Hittem a dolgok szellemében, s tudtam az ayahuasca erejéről, de ehhez a testetlen hanghoz hasonlóról még álmodni sem mertem volna.

Kinyitottam a szemem, reménykedve, hogy elmegy, ha nem figyelek rá. Nem ment el. Csak várt rám tovább.

- Mit akarsz? - kérdeztem meg tőle végül.
- Te hívtál - mondta. - Te vagy az, aki egyre hív.
- Nem volt szándékomban... Csak... látni akar
tam egy-két dolgot...

A hang azt mondta, ez nem igaz. Azt mondta, azért hívtam, hogy szembenézzek félelmeimmel, vágyaimmal, és mély bánatommal, s most azt kaptam, amire szükségem volt. A hang azt mondta, hogy itt a tisztulás ideje...

Tudtam, hogy igazat mond, s jelenlétének kezdeti félelmetessége alábbhagyott. Akkor megkérdezte, hogy beengedem-e. Olyan furcsa kérés volt ez, hogy egészen meglepett. Azt mondtam, hogy már bennem van az ayahuasca. Azt felelte a hang, hogy nem erre gondolt.

Azonnal egy fejem köré csavarodó kígyót láttam, s láttam, ahogyan kinyílik a fejem, mintha kettévágták volna az agyamat. Olyan volt,

mint a méhkas. Kígyók tucatjai jöttek, s bele-csusszantak agyam alagútjaiba. Először csodás érzés volt, olyan mintha hatalmas erők áradtak volna belém. De egyszer csak kételkedni kezdtem, vajon beengedjem-e őket. Eszembe jutott Julio figyelmeztetése, hogy egyes szellemek jók, mások rosszak. Attól tartottam, hogy egy gonosszal akadt dolgom. Mi van, ha nem az ayahuasca szelleme volt ez, vagy, ha az is, mi van, ha egy sötét, rémes oldala annak?

Megkérdeztem a hangot, hogy mit jelentenek a kígyók - miért kellett belém jönniük - de nem kaptam választ. Részben azt gondoltam, próbának vagyok kitéve. Másrészt viszont tudtam, hogyha a kígyók befészkelik magukat agyamba, sosem szabadulok meg tőlük. Ez rémes gondolat volt.

Hirtelen rájöttem, hogy ki kell szednem azokat a kígyókat az agyamból. Elkezdtem őket farkuknál fogva kihuzigálni. Erősek voltak, s nehéz volt őket kiszedni, de minél tovább küzdöttem velük, annál biztosabb lettem benne, hogy a hang nem az ayahuasca valódi szelleme. Nem kért volna arra, hogy ilyen zavaró módon léphessen belém. Életemért küzdöttem. Attól tartottam, hogy ha elvesztem a játszmát, örökké a rabszolgájuk maradok.

Mihelyt kirántottam az utolsó kígyót, kételkedni kezdtem döntésemben. Úgy éreztem: lehet, hogy elbuktam a vizsgán, s különleges alkalmat szalasztottam el. Megkérdeztem a hangot, miért tűnik úgy, hogy vizsgáztat. Azt válaszolta a hang, hogy már annyi ajándékot hozott az életembe, hogy igazán lehetne bizodalmam és hitem benne. Nem hangzott dühösnek vagy csalódottnak. Csak annyit mondott, hogy nem kérhetek ennyit anélkül, hogy ne adnék valamit érte. Akkor eltűnt, s tudtam, aznap estére véget értek látomásaim.[6]

Az előző leírással összevetve úgy tűnik, hogy itt egy szövetségesi viszony létrejötte holt hamvába. A szerzőt persze nem vádolhatjuk azért, hogy visszautasított valamit, amit nem értett. A hipertér bármely elővigyázatos felfedezője jól teszi, ha így jár el. Elég tudással és tapasztalattal viszont valószínűleg kialakítható egy kölcsönösen jövedelmező egyezség - Igazi sámáni szövetség - a tudás és az erő eléréséért.

De milyen fajta tudás? És miféle erő?

Vegyük figyelembe a következőt: amikor a DMT-tripen voltam, éterszerű gyapjúnak, illetve ektoplaz-mának láttam az összehajtott kórházi köpenyt. Azt hiszem, úgy láttam, mint a sámánok gyógyító transzaik során. Ha többet tudtam volna erről a tudat-

állapotról, úgy érzem, sámáni módon befolyásolhattam volna egy valóságos tárgyat a hipertérből. Ez az elv többé nem lesz olyan fantasztikus, mint amilyennek hangzik, ha egyszer valaki meglátja, milyen sok szokás tartja kényszer alatt érzékelésünket. Ez a konszenzuális (közösen hitt) valóság zsarnoksága. Kultúránkban bármit, ami ezen kívül esik, automatikusan őrültségnek, vagy a társadalmi normáktól való szándékos, bűnös eltávolodásnak minősítünk.

> A varázslók olyan képességnek tekintik tudásukat és tevékenységüket, mely az energia közvetlen meglátását, azaz a dolgok lényegének észrevételét teszi lehetővé. A mindennapi életben tulajdonképpen csak azt érzékeljük, amit már ismerünk. Újra, meg újra megerősítjük világunkat. A szocializáció - azaz a társadalomba való beépülés - során fogalmakat tanulunk meg arról, hogy mi micsoda, s így sohasem érzékeljük, mi is van a valóságban. *"A priori"* tudjuk, mi az igazság, és onnan kezdve csupán megerősítjük azt. A varázslás nem más, mint eme *a priori* kitörlése. Világunk azért valóságos, mert közösen beleegyeztünk abba, hogy fenntartsuk... A varázslók azonban tudják, hogy sokkal több létezik annál, mint amennyit a közös megegyezés alapján észlelni engedünk érzékeink számára.[7]

Eme általános elvet hadd illusztráljam a *jívaro* sámánizmusból vett példával:

> Úgy vélik a *tsentsak-ok,* vagyis a sámáni segítőszellemek okozzák, vagy gyógyítják a mindennapi élet betegségeit. Akik nem sámánok, többnyire nem látják őket, s a sámánok is csak megváltozott tudatállapotban... Minden *tsentsak-nak* van egy mindennapi és egy nem-mindennapi oldala... a mindennapi oldal a tárgyi létező, amit anélkül is látunk, hogy ayahuascát innánk. A *tsentsak* nem-mindennapi, igazi oldalát azonban a sámán az ital elfogyasztása után ismeri meg.[8]

Mármost, a kórházi köpeny aligha erőtárgy vagy szellemi segítő, de Peter tibeti kupájához hasonlóan (ld. első fejezet) olyan energiával van feltöltve, amely a pszichedélikus transzban jól látható. Bárki, aki hasonló tapasztalatokkal rendelkezik, azonnal megértheti, mi a sámáni gyógyító gyakorlat elvi alapja. A megfelelő tudatállapotban ugyanis teljes mértékben lehetséges, hogy irányítsuk az egyébként láthatatlan erőket a “másik oldalról" úgy, hogy annak következményei legyenek az anyagi világban. Természetesen ez a sámánizmus lényege.

Az olyan segítőszellemek (szövetségesek, tanárok) megnyerése is a sámánizmus lényegéhez tarto-

zik, akik megtanítják, hogyan kezeljük a nem-mindennapi valóság tárgyait. A törzsi kultúrákban eme létezőket gyakran a hallucinogén növényben lakozó szellemeknek tekintik. íme egy ilyen tanítóval való találkozás tipikus nyugati leírása:

> Mindkét alkalommal egy “tanítóval" találkoztunk, aki magát a Szíriai rutafű növénnyel azonosította. A beszélgetés során - s ez hangosan folyt, mert a fojtott mormolás nem bizonyult hatásosnak - a növényi tanító látomásokat mutatott, kérdésekre válaszolt, és különféle egészségügyi, érzelmi és pszichológiai tanácsokkal szolgált. A “fejben megszólaló hang" jelensége nem volt oly erősen észlelhető, mint a magas dózisban fogyasztott gomba esetében. Ennek ellenére meglepő volt a beszélgetést illusztráló látomások élénksége, világossága és érthetősége. Felfigyeltünk továbbá az erős érzésekre, (amelyek a látomásokhoz kapcsolódtak), a hangszín és a beszédmód változásaira, ideértve a különböző nyelveken történő megszólalásra (amit szalagra is vettünk) és erős *contact high* élményekre is. Eme növényi tanító személyisége határozottan férfias volt, nagyon barátságos, humoros, s annyira érdekelte a történetmesélés, hogy már-már szószátyárnak nevezhető.[9]

A Szíriai rutafű *(Peganum harmala)* érdekes faj, amelyet hosszabban tárgyalok az ayahuascáról és analógjairól szóló fejezetben. Elég itt annyit mondanom, hogy ez a növény igen ígéretesnek bizonyult a modern sámáni kutatás számára. Egyes tudósok feltételezései szerint a Szíriai rutafű nem más, mint az árja Védákban dicsért Szóma, bár a DMT-tartalmú keverékanyag hiánya miatt nem túl meggyőzőek az ilyen feltevések. A fenti kísérletben otthoni P. harmala kivonatot vegyítettek szintetikus DMT-vel, hogy az amazóniai ayahuasca-italokhoz hasonló új főzetet állíthassanak elő. Eme érdekes keverékből előjövő “szövetséges" nagyon sok információval szolgált a látomások során:

- Diagramokkal és locsolási tervezetekkel a Szíriai rutafű növénybetegségeivel és kertben történő elhelyezésével kapcsolatban.
- Az emberi szív ábrájával, mely az *auricularis* csomót és a szívverés idegtanát mutatta.
- Ősi európai civilizációkból származó művészeti és iparművészei tárgyakkal Kr.e. 10.000 körüli időből, fazekakkal és szobrokkal Catal Hüyükből
- Látomással az Istennőről, amint a kezében tartja a növényi tanítót összefűzve az emberi kapcsolatteremtővel.

PSZICHEDÉLIKUS SÁMÁNIZMUS

- Lélektani tanácsadással mindkettőnknek, ideértve gyermekkorunkkal kapcsolatos megértéseket.[10]

Az átlagos nyugati ember számára hihetetlenek az ilyen adatok, de bármilyen sámán természetesnek venné őket. Persze mi csak megkarcoltuk a (számunkra) ismeretlen valóság felszínét, s jó sokat kell még behoznunk tanulásban. Ahogyan korábban is megjegyeztem, jelenleg lehetetlen lenne meghatározni, mik is ezek a lények vagy, hogy mennyire szolgálnak megbízható tanáccsal. Eme világokat merész lélekutazóknak kell majd a következő évek során felderíteniük. Remélem, hogy e könyv - még ha nem is teljes e tekintetben - kiindulópontul szolgálhat a ránk váró felfedezésekhez.

Jegyzetek:

1. Mack, J. E. MD (1993) “The Men Abduction phenomenon" (Az idegenek által történő elraboltatás jelensége) *Venture Inward* (Merészkedj befelé!) Március-április, 38. old.
2. McKenna, T. (1991) “A conversation over saucers" (Beszélgetés a repülő csészealjakról) in. *The Archaic Revival* (Az ősi megújulás) Harper, San Francisco, 62. old.
3. Meyer, P. (1993) “Apparent communication with discarnate entities induced by dimethyltryptamine *(DMT)"* (A dimetiltriptamin (DMT) által előidézett látszólagos kapcsolatfelvétel testetlen élőlényekkel), in: *Psychedelic Monographs and Essays,* 6. sz, 40. old.
4. Williamson, D. (1985) “Recreational and sacramental use of 5-MeoDMT" (Az 5-metoxi-DMT szórakozási és szent használata), *The Psychozoic Press,* 10. sz, nyár.
5. Strieber, W. (1988) *Transformation: the Breakthrough* (Az átalakulás: az áttörés) Willliam Morrow, New York, 11. old. passim.
6. Gorman, P. (1992) “Journeys with ayahuasca, the vine of the little death" (Utazások az ayahuascával, a kis halál iszalagjával) *Shaman's Drum* (Sámándob) ősz, 49-57 old.
7. Donner, F. (1992) “Being in Dreaming" (Álomlét) *Body Mind Spirit* (Test, elme, szellem) Nov/dec.
7. Hamer, M. (1980) *The Way of the Shaman* (A sámán útja) Harper and Row, New York, 16. old. Magyarországon 1997-re készül el a fordítás.
9. Grade és Zarkov (1986) “An Indo-European Plant Teacher." Egy indo-európai növényi tanító) *Notes from underground* (Feljegyzések a föld alól) 10. szám, Berkeley
10. Ugyanott.

50

MÁSODIK RÉSZ
Pszichedélikus katalizátor-növények

“Bár nem tudományos szempontból, de a növények is érdekeltek. Nem értettem vonzódásom okát, s intenzíven éreztem, hogy nem szabad kitépni és kiszárítani őket. Élőlények gyanánt csak addig jelentenek valamit, amíg nőnek és virágzanak - jelentésük pedig rejtett és titokzatos: Isten egy-egy gondolata. Tisztelettel kell kezelni őket, s filozófusi kíváncsisággal. Érdekes ugyan, amit a biológus mond róluk, de nem az a lényeg."

C. G. Jung: [Emlékek, álmok, gondolatok]

“Minden egyes fának, minden egyes növénynek lelke van. Sokan azt mondják, hogy a növényeknek nincs tudata. Szerintem a növények élnek és tudatuk is van. Bár nem beszélnek, de van bennük tudatos szellem, s az mindent lát - az a növény lelke, lényege, ami élteti. A víz és az életnedv csatornái alkotják e szellem érrendszerét.

Nagy szomorúságot érzek, amikor fákat égetnek, és erdőket pusztítanak. Azért vagyok szomorú, mert tudom, hogy az emberek valami nagyon helytelent tesznek. Az ayahuasca hatása alatt bárki hallhatja, hogyan sírnak a fák, mielőtt kivágják őket. Már előre érzik, és sírnak. És ilyenkor a szellemek más helyre költöznek, mert testi részüket, a házukat pusztítjuk el."

Luis E. Luna és P. Amaringo: *Ayahuasca Visions: The Religious Iconography of a Peruvian Shaman* (Ayahuasca-látomások: Egy perui sámán hiedelmeinek ikonográfiája). North Atlantic Books, Berkeley, 33. oldal

HETEDIK FEJEZET

A belladonna-alkaloidok

> Lenyűgöző a másvilági utazás, de ijesztő lehet az a világ, ahová a *Datura* viszi az embert: szörnyek és ördögök lakják; teli erőszakos, őrjöngő energiával.[1]

A *belladonna-alkaloidok* igen erőteljes hallucinogének, melyek több, a *burgonyafélék (Solanaceae)* családjához tartozó növényféleségben is előfordulnak. E hatalmas és rendkívül hasznos botanikai családba tartoznak például a különböző paradicsom- és burgonya félék, a paprika-, és padlizsánfajták, valamint a dohányfélék is. Mivel a növénycsaládban előforduló mindhárom pszichoaktív alkaloid - az atropin, a szkopolamin és a hioszciamin is - megtalálható az óvilági belladonnában, vagyis a nadragulyában, először ennek a fajnak a nevével jelölték ezt a vegyületcsoportot. E kémiai anyagok, melyekre ma már pontosítva az eredeti elnevezést a *burgonyaféle-alka*-loidok *{Solanaceous Drugs)* illetve a *tropán-alkaloid* kifejezéssel utalnak, fellelhetők a belladonna óvilági és újvilági unokatestvéreiben is. Sokuk neve a boszorkányságot és a fekete mágia képeit idézi fel: Mandragóra, Beléndek, Datura.

A burgonyafélék családjából a legrégebb idők óta a maszlagféleségeket *(Datura)* alkalmazták az Újvilági sámánok. A *Datura inoxia* (korábban *Datura meteloidesként* is ismert) az Egyesült Államok délnyugati részéről származik. Carlos Castaneda szerint don Juan “Ördögfűnek" nevezte. A zunik, a navahók és más törzsek kevésbé pejoratív módon “Szent Datura"-ként emlegetik. Bűzös levélszerű, nagy bokros faj ez - angolul úgy is hívják: *stinkweed* (szó szerint: büdösgaz). A növény áthatóan rossz szagú levelei éles kontrasztot alkotnak éjszaka nyíló, liliomnagyságú fehér virágaival, melyek illata részegítő és kifejezetten erotikus.

A *Datura inoxia* határozott megjelenésű növény. Szokatlan lenne, ha nem tűnne fel már akkor, amikor először haladunk el mellette, még ha nem is tudjuk pontosan megmagyarázni, mitől olyan különösen lenyűgöző. De legyen bármilyen lenyűgöző, évente csekély, mégis figyelemre méltó számú személy (többnyire tizenéves) akut daturamérgezés miatt kerül a kórházi segélyszolgálatokhoz és a kábítószerkezelő klinikákra.

A növény körül az utóbbi években fellángolt érdeklődés kétségtelenül Carlos Castaneda írásaira vezethető vissza, aki mind a maszlagot, mind a sámánizmust népszerűsítette (állítólagos) ténybeszámoló könyvében, a *Don Juan tanításai-ban.* Ebben a kötetben, és a rákövetkezőkben a maszlagot az aszt-

PSZICHEDÉLIKUS SÁMÁNIZMUS

rálkivetítés eszközeként magasztalja, míg Don Juant olyan archetipikus sámánnak mutatja be, aki beavatja tanítványait a képzelet birodalmában tehető utazások rejtelmeibe. Sajnálatos módon manapság sokan úgy vélik, hogy Castaneda könyvei csupán meggyőző erejű regények, bár különleges elővigyázatosságot kell tanúsítania annak, aki hiteles sámáni kézikönyv gyanánt kezeli őket. A maszlag halálos lehet, és gyakran végez is azokkal, akik helytelenül kezelik.

A leginkább keleti faj az *Inoxia* unokatestvére, a *Datura stramonium,* a Csattanó maszlag, amelyet angolul Thornapple (tüskealma) vagy Jimson weed névvel is illetnek, valószínűleg Nyugat-Indiából került ide. Az indiánok úgy emlegetik: a fehérek növénye, mivel szeret a szemétdombon nőni. Nyugati rokonához hasonlóan a *Datura stramonium* is nagy, bokros növény, de virága kisebb, vörössel, vöröses rózsaszínnel tarkított fehér. Sok trópusi változat is létezik, például a *Brunfelsia és* a *Brugmansia,* két faj a dél-amerikai sámánok által gyakran használt úgynevezett “Daturafa" csoportból. Ezeket gyakran keverik adalékanyagként a később tárgyalt *ayahuasca* és *San* Pedro-italokba.

Noha a *burgonyafélékből* előállított drogok mind az óvilági boszorkányság, mind az újvilági sámánizmus berkeiben hosszú múltra visszatekintő színes történelemmel dicsekedhetnek, sokan egyetértenek abban, hogy annyira veszélyesek, és hatásuk oly beláthatatlan, hogy csak mestersámánok fogyaszthatják őket. Még don Juan is azt vallja: “Az Ördögfű szövetségessé szelídítése az általam ismert legnehezebb feladatok egyike".[2]

A maszlagfélék hatalma kétségtelenül nagy, s már termesztésük is megigéző élmény. Ha figyelemmel kísérjük, hogy egy ilyen növény miképpen fejlődik palántából hatalmas bokorrá, érzékelhetjük, hogy leveleiből és virágaiból a kísértés és a tiltott tudás tapintható légköre sugárzik. [A szerző felhívja a figyelmet, hogy az angol nyelv nőnemű névmásával utal rá, mert gondolatban szinte mindenki a női energiát társítja e fajhoz]. Tény, hogy nagyon gyakran, a női erők sötétebb oldalát kapcsolják a belladonna-alkaloidokat tartalmazó növényekhez. Vegyük csak szemügyre a család főnövényének latin nevét: *Atropa Belladonna* (nadragulya), innen származik e vegyületek egész osztályának az elnevezése. A név két szóból tevődik össze. Az első az *Atroposz,* a görög mitológia három párkájának egyike, míg a második, a *belladonna* olasz szó, mely azt jelenti: gyönyörű hölgy.

Atroposz (mely görögül azt jelenti: megváltoztathatatlan, elkerülhetetlen, hajlíthatatlan) az az istennő, aki elvágja az élet fonalát a halál pillanatában. Többnyire ollóval ábrázolják, s a *párkák* közül őt tekintik a legfélelmetesebbnek, mivel egyetlen célja az ölés. A

54

belladonna szó, melynek jelentése gyönyörű nő, arra a korra utal vissza, amikor az olasz nők beléndek-tinktúrát *{Atropa belladonna)* csepegtettek szemükbe, hogy pupillájuk kitáguljon, s így növeljék szexuális vonzerejüket. Az atropin pupillatágító hatását ma is alkalmazzák a szemorvosok bizonyos szemvizsgálatoknál.

Ha összekötjük a halál, a sors és a gyönyörű nő gondolatát egymással, *a femme fatale* motívuma tűnik elő: a csábító, szexuálisan kísértő nő, aki a férfiakat a bájak iránt mutatott gyengeségük révén pusztítja el. Való igaz, Don Juan is nőként írja le a Datura-szövetségest, aki "…elpusztítja a férfit. Túl hamar megízlelteti vele az erőt, anélkül, hogy megerősítené szívét; uralkodó hajlamú, kiszámíthatatlan emberré teszi. Leghatalmasabb ereje közepette gyengíti el."[3] Jellemző, hogy e növények szinte kivétel nélkül összefüggésben állnak a szerelmi varázslattal.

> Az erotika pillanata uralja a hallucinációkat... Régen eme élmények előidézésére a nők testüket "boszorkánykenőccsel" kenték be, aminek fő hatóanyaga a nadragulya, vagy valami más a burgonyafélék családjába tartozó növény kivonata volt.[4]

A szóban forgó kenőcs az európai boszorkányságban gyakorta alkalmazott “repülőkenőcs", amit a boszorkányok arra használtak, hogy boszorkányszombatra repüljenek (valószínűleg a képzeleti világ egyik helyszínéről van szó), ahol vad szexuális orgiákat tartottak az ördöggel és hódolóival. Ez persze a korai görög Dionüszosz-kultuszra emlékeztet, s valószínűleg ebből fejlődött ki a középkori boszorkányság.

> Imádói arra vártak, hogy megszállja őket, vagy a vad tánc révén magába olvassza őket... Követői között voltak termékenység-szellemek is, mint például a szatírok, s szertartásában a fallosz játszotta a főszerepet.[5]

Elterjedt az a feltevés, hogy a közismert seprűs boszorkányábrázolás olyan időket idéz fel, amikor e nők a seprűket arra használták, hogy nyelével nemi szerveikbe juttassák a hallucinogén kenőcsöt, azaz, hogy maszturbáljanak vele. Akár használtak ilyen durva mesterséges falloszt a régi világ boszorkányai, akár nem, tény az, hogy a Burgonyafélék családjához tartozó növények alkaloidokban gazdag levéből készült kenőcsöt vagy bedörzsölőszert általánosságban a támadó női szexualitás motívumával kötik össze. Ez a motívum - hasonlóan a *femme fatale-hoz* és a boszorkány-archetípusokhoz - az ősi istennővallások csaknem meghatározó jellemzője.

E kitartóan visszatérő minták azt a következtetést engedik levonni, hogy a belladonna-alkaloidokhoz társított létezők, elsősorban föld-erők (szimbolikusan mindig nőneműek), melyeket többezer éve következetesen és kegyetlenül elnyomnak az emberi tudatban. Az elnyomott istennő megvetett nő, s archetípusa a kollektív tudattalanban veszélyes, pusztító lényként jelenik meg, ki kész bosszút állni az ő hatalmát eltulajdonító patriarchális renden.

Például, hogy lássuk, mennyire szorosan függenek össze ezek a témák, a mi latin *datura* szavunk a szanszkrit *dhattura* szóból származik. A *dhatturea* változat (jelentése: nadragulyával mérgező) már a félelmetes, fanatikus Thug szekta tagjait jelenti. Káli hindu istennő eme imádói szertartási áldozataikat a hasonló nevű, Indiában honos fajjal (Datura metel) mérgezték. Káli, a hindu Anyaistennő sötét és pusztító oldala nem kevesebbet követelt imádóitól, mint az emberáldozatot, s úgy tűnik, a *Thug-ok,* akiktől a brutális bűnöző szinonimájául használt angol kifejezést származtatják, emberek százezreit áldozták fel, mielőtt múlt századi brit uraik felszámolták e gyakorlatot.

> Az orgyilkosság vallási kötelességük volt, szent és dicsőséges foglalatosságnak tartották. Fel sem merült bennük, hogy rosszul cselekszenek, erkölcsi vonatkozások nem játszottak szerepet tetteikben. Előjelek bonyolult rendszere fedte fel előttük az Istennő akaratát, akinek parancsára, és dicsőségére hivatásukat űzték. Ennek engedelmeskedve olykor *többszáz mérföldre* is *elkísérték áldozatukat,* mielőtt biztonságos alkalom kínálkozott tervük végrehajtásához. Tettük elkövetése után szertartásokat rendeztek a védistennő tiszteletére, s a hadizsákmány oroszlánrészét is számára tették félre.[6]

Nem hangzik-e úgy ez a furcsa, fanatikus hiedelemrendszer, mint a képzeletvilág teremtményeinek ismert stratégiája? Vajon nem a szellemi térség megzavart női erejéről van itt szó, ki bosszúra tör, mert mélyen elnyomták az emberiség kollektív tudattalanjába? Ha a nadragulya-alkaloidok kifejezetten a legősibb női erő előhívói, amely erő rendszerint *a femme fatale* archetípusának formájában jelenik meg az emberi lélekben, abból arra következtethetünk, hogy egy olyan ősi természeti erővel állunk szemben, mely már a földművelés, és a patriarchális vallási rendszerek kialakulása előtt is létezett. A vad és szelídítetlen nővel, aki még nem vált a férfi rabszolgájává, akit még nem háziasítottak a családi tűzhelyhez.

Ha még azt is figyelembe vesszük, hogy a nyugati civilizációban a férfiak többnyire rossz maszlagutazásokról számolnak be, míg mind a boszorkányok, mind az újvilági sámánok tiszteletteljes vonzódással tekintenek e növényre, ismét visszajutunk ahhoz a már ismert tényhez, hogy *a nyugati lélek férfi-női polaritása teljesen kibillent,* különösen a férfiak körében. Ha tudatunk minősége befolyásolja a képzeletvilág tapasztalásának minőségét, arra kell következtetnünk, hogy maga alatt vágja a fát bármely olyan nem integrált személyiség, aki fennhéjázóan behatol az Istennő hatáskörébe.

Az *"Ördögfű"* szó is segíthet az ilyen összefüggések felderítésében, mivel az ördög hagyományosan összekapcsolódik a boszorkánysággal, aminek mesterségét többnyire szabadon élő nők gyakorolták. Szertartásaikon a "szarvas istennel" közösültek, ami pedig, attól kezdve, hogy a patriarchális egyistenhit kiirtotta az istennővallások szabad szexuális gyakorlatát, egyre inkább csak a hipertérben gyakorolható tevékenységgé vált. Makacs szabadságuk kiváltotta az Inkvizíció haragját, s azokét a férfiakét is, akik "feleségük" birtoklására vágytak.

Mikor Castaneda szerint don Juan azt mondja, hogy: "Az Ördögfű szövetségessé szelidítése az általam ismert legnehezebb feladatok egyike", meglehetősen finoman fogalmaz! Itt ugyanis az egyik legprimitívebb archetípusról van szó, s balgaság azt képzelni, hogy egy ilyen erőt valaha is meg lehet szelídíteni. Talán lehet óvatosan és bölcsen kezelni, de megszelídíteni soha, mivel ez az archetípus definíciója szerint megszelídíthetetlen, noha az esetenkénti újraegyesítés lehetősége érdekes elképzelésnek hangzik.

A képzelet birodalmának minden reménybeli felfedezője jól teszi, ha komolyan veszi don Juan figyelmeztetését: a nadragulya szövetségesül hívását csak a hipertér haladóbb mesterei kísérelhetik meg - képzeljük el posztgraduális munkaként.

A klasszikus sámánoktól eltérően az európai varázslók elkülönítették a szellemvilággal való transzbéli találkozóikat a természetfeletti világ manipulálásától. Azt hiszem, ennek a jellegzetesen európai boszorkánymintának az oka az általuk alkalmazott drognövényekben keresendő. Például a *burgonyafélék* családjának hallucinogénjei oly erősek, hogy használóik nem képesek testük és lelkük urai maradni, hogy egyidejűleg szertartásos tevékenységet is űzhessenek. Ezen kívül a kezdeti beállást követő három-négy, nap-

A BELLADONNA-ALKALOIDOK

ra is elnyúló alvás, a szokásos amnéziával (emlékezet-kihagyással) súlyosbítva nem kedvez túlságosan a boszorkányság mindennapi gyakorlásának. Ezen is túlmutat az a néprajzi bizonyíték, hogy a *burgonyafélék* családjából kinyert anyagok túl gyakori használata fokozatosan összezavarja az elmét.[7]

Ez persze nem jelenti azt, hogy egyáltalán nem termeszthetjük e csodálatos növényeket, s hogy nem ismerhetjük meg őket fizikai valójukban. Maga Castaneda azt nyilatkozta, hogy ez is beavatása részét képezte, s tanácsai, legyenek azok képzeltek vagy valódiak, érdekfeszítőek mindenki számára, akit érdekel a hallucinogén növények termesztése. Én magam a *Datura inoxia* és a *stramonium* több példányát nevelem fel minden nyáron. Mivel a be nem avatottak szemében ezek pusztán gyomok, nem nagy meglepetés, hogy eme botanikai alanyokat igen könnyű termeszteni, s kevés törődést igényelnek a csemetekoron túl. Még a legszegényebb sivatagi talajban is láttam jól tenyésző növényeket, tehát kevés törődéssel és locsolással is nagy méretű példányok nevelhetők.

Termesztés: Melegre van szükség a csírázáshoz. Vessük a magokat fél centi mélységbe teljes napsütésben. Tulajdonképpen bármilyen föld jó, egy-két héten belül könnyedén kicsíráznak. Tartsuk őket nedvesen. Fiatalon ültessük át, s a gyökerek növekedésével párhuzamban növeljük a cserépméretet, vagy ültessük ki. A legjobban akkor nő, ha elég hely jut gyökerének, és termékeny a földkeverék. A *Datura stramonium* egyéves, és magzás után elhal. Kedveli a napos forróságot.[8]

Noha a *strarnoniumot* egynyári növénynek mondják, udvaromban másodévben is kihajtott egy *Datura* inoxia-példány, s itt Új-Mexikóról van szó, ahol néha keservesen fagyosak a telek. Ha üvegházi növényeimet cserepekben megóvtam a fagyástól, rendszeresen évelőként viselkedtek, és amikor egy *inoxiát* is felástam koratavasszal, hogy egy másik növénynek helyet csináljak, úgy tűnt, nyilvánvaló, hogy a gyökér még él. A két faj közül az *inoxiát* (indiánmaszlag) érzéki fehér virágai és erotikus illata miatt jobban kedvelem a *stramoniumnál.*

Óvatos kísérleteket folytattam a maszlaglevél szívásával, de még sohasem leheltem be annyi füstöt, hogy beálljak tőle. Egy száraz levelekből csavart cigarettától elég unalmas “részeges" érzésem támadt, még enyhe másnaposságot is észleltem a következő nap. Kisebb adagoknál még gyenge minőségű

cannabiszéval (marihuánával) sem lehet összehasonlítani a maszlag hatását.

> A leveleit szívják el... Személyenként 2 grammnál kevesebbet kell adagolni, s csak hetente egyszer. Etilalkohollal remek maszlagkivonatot lehet készíteni. Úgy készítjük elő a füstöt, hogy egy cigarettát vagy gyógyfűcigarettát belemártunk a kivonatba, s hagyjuk, hogy megszáradjon a levegőn... Az asztrális kivetülés élményét uralandó azt ajánlják, hogy böjtöljünk a kísérletet megelőző napon, ideértve a drogokat is. Délután rendezzük el úgy szobánkat, hogy hang vagy más zavaró tényezők ne jussanak be, se telefon, se látogatók. Szívjunk két nagy gyógyfüves cigarettányi datura-levelet, kb. fejenként 1 grammot. Majd dőljünk hátra, s engedjük szabadjára az “eseményeket".[9]

> Bizonyították, hogy egyetlen *Stramonium-ci*-garetta füstjében 0,25 grammnyi levélsúly mellett 0,5 milligramm atropinra számíthatunk. A leveleket cigarettává sodorhatjuk, vagy pipában szívhatjuk, akár magukban is, akár dohánnyal, kubeóborssal, zsályával, belladonnával, vagy más kábítószerekkel keverve... A száj-és torok-szárazság azt jelzi, hogy túl sokat fogyasztottunk.[10]

Ha elfogadjuk, hogy 0.25 gramm datura-levélben 0.5 milligramm atropin van, a fent ajánlott kétgrammos mennyiség kb. négy milligramm alkaloidot tartalmazna. Sajnálatos, hogy az idézett forrás nem közli, hogy vajon mennyi szkopolamint tartalmazhatott két grammnyi nyersanyag, mivel a szkopolamin az, ami igazából felelős a maszlag részegítő hatásáért.

Sötétzöld kenetet készíthetünk úgy, hogy több maréknyi friss datura-levelet összeturmixolunk, és a masszát elkeverjük egy kiló méhviasszal, hatvan-hetven deka zsiradékkal - valami olcsó kézkrémmel, amennyi szükséges. Amikor ezt a testre kentük, különösen a nemi szervek köré, nem észleltünk különösen drámai hatást, bár a következő szeretkezési élményeinket fokozta valamennyire, talán már a kísérlet puszta újdonságától fogva is. Noha a kenőcsök és kenetek talán a legbiztonságosabb kísérleti médiumok a belladonna-alkaloidok megtapasztalására, vigyáznunk kell, mert még ezzel a módszerrel is halálos lehet, ha felelőtlenül adagoljuk, vagy ha nem megfelelő fajokkal keverjük.

> Dr. Karl Kiesewetter, a jól ismert történész, aki az elsők között próbálta ki a modem korban a repülőkenőcsöt, valójában mérgezésben halt meg

PSZICHEDÉLIKUS SÁMÁNIZMUS

egyik kísérletét követően. Halálos kenőcsébe sisakvirágot is tett. Minden repülőkenőcsben használt gyógyfű között az a leghalálosabb.[11]

Ha az olvasó még mindig nem sejti a tropán-alkaloidok bármelyikének fogyasztásáról alkotott véleményemet, a következő idézet még világosabbá teheti azt:

> Körülbelül egy grammnyit vehettem a szárított nadragulya-levelekből, összenyomtam ezüstdollárnyi méretűre, s egy aranyozott teatojásban főztem kb. huszonöt percig, majd még további 10 percig hagytam állni. Ezután mézzel elfogyasztottam ezt az ősi teát. Tizenöt-húsz percen belül zsibbadás és erős bizsergés kezdte váltogatni egymást ujjvégeimtől felfelé az alkaromon át és a vádlimban... A hallucinációk tökéletesen valószerűek voltak, s az álmoktól vagy más pszichedélikus anyagoktól eltérően sokkal inkább bevilágították más kultúrák és egy más, de valamelyest felismerhető hely és idő színárnyalatai. Lehunyt szemmel olyan valósak voltak e látomások, mintha egy kéz az orrom elé festette volna őket. A teremtésit! Két napig tartott a hatás. A pupillatágulás csökkent, de még mindig észlelhető volt 30 óra után. Túl erős és felkavaró ez ahhoz, hogy akármikor megismételjem! Azt hiszem, az aktív alkaloidok mennyisége megközelíthette a 300 milligrammot. A gyógyszertári dózis kb. 15 mg. Szerencsém van, hogy az általam elfogyasztott adag (és balga voltom miatt az egészet, amit nekem adtak, elfogyasztottam) méretem és súlyom szerint nem volt halálos... Majdnem minden forrás egyetért abban, hogy olyan ez az utazás, amit csak kevesen akarnak megismételni, és én is egyetértek velük. Noha a belladonna rendkívül hallucinogén, pszichoaktív dózisban túl fárasztó a testre nézve ahhoz, hogy élvezhető lehessen.[12]

A következő beszámoló egy olyan sámáni keverék hatására átélt tapasztalatról szól, amelyet részben a *Datura-fa* egy dél-amerikai változatából főztek:

> Először is bizsergésérzés terjedt el ajkaimban, amit hamar ugyanez az érzés követett az ujjbegyeimben. Olyan volt ez, mint amikor az elzsibbadt lábba visszatér a vérkeringés. A bizsergéssel párhuzamosan érintett részeim kifejezett rezgésbe kezdtek. Kezdettől fogva éreztem, hogy krákognom kell, s egy idő múlva rájöttem, hogy valósággal habzik a szám... Nagyon elszédültem, amit ájulásszerű érzés kísért, s ez egyre fokozódott. Úgy tűnt, minden jobbra forog és pörög, bár nem láttam mozogni semmit. Elmém ezután a pörgéshez igazított, hogy

helyes kerékvágásba helyezzen. Ekkor már teljesen elvesztettem az uralmat izmaim fölött, nem tudtam se járni, se felállni... Másnap rendkívüli gyengeséget észleltem, s minden mozdulat kellemetlen volt. Társam is feljegyezte a drog egy-két hatását: “dagadt ajkak, elnehezedett nyelv, őrült a feje, hideg izzadság borítja, fáj a gyomra, hányingere van és gyengén hány, viszket, járó- és mozgóképtelenség, szédülés." Ezt is érezte: “a világ a fejem fölött kék korongként vagy kerékként pörög az égben... Úgy éreztem, meg fogok halni..."[13]

Még egy - kevésbé megterhelő, s poétikusabb beszámoló egy sámánnövendék nőtől, aki hasznosnak és tanulságosnak vélte élményét. A *“Huantuj"* ecuadori szó, a *Brugmansia* fajból - Datura-fából - készített szent italnak a neve.

Celso Fiallo, az Ecuadorbeli Quito városából származó sámán *“pollitának"*, azaz “molyocs-kának" hívott mert úgy vette észre, hogy megérkezésem napján virágzottak a datura-növényei. A maszlagfát megtermékenyítő kolibrimolyokra gondolt, amelyek a fejecskéjük hátoldalán húzódó finom emberkoponya alakú rajzolatokról ismerhetőek meg. Ebből az előjelből arra következtettem, hogy fontos növényi tanítóm a *datura.*

Celso (szokása szerint) extatikus volt amiatt, hogy így alkalmam lesz találkozni az *Archidona*-béli Taita Carlos Tanguilával. Hipster-stílusú szürke zakójával és elegáns, gyöngyözött gombú ingével Taita Carlos úgy festett, mint valami ópiumtól beszívott kínai hippi. Családjával együtt igen visszahúzódó, pedig az ő *ayahuasquero-i* képességeinek köszönhetően, és ezen belül a *Brugmansia datura*-fa adagolójaként igen nagy tiszteletnek örvendett az egész környéken. A sámán Celsót is meghívta, hogy aludjunk nála. Akkor a dzsungelben ihatnánk egy kis *huantujt,* és ayahuascát, majd megfürödhetünk egy folyócskában, mely teli van állati és emberi fejformára emlékeztető kövekkel.

Két órán keresztül gyalogoltunk föl és alá az iszapos hegyeken át, hátunkon a csomagjainkkal, hogy Taita Carlos ültetvényeihez érjünk. Celso egyenesen belesétált a szögesdrótba, és engem kért meg, hogy a vérmérgeket kiszívjam a homlokából. Végre megérkeztünk Taita Carlos erőteljes, ideiglenes támcölöpökkel megerősített faszerkezeteihez. Modernista ayahuasca-festmé-nyek lógtak a kunyhók külső falain, mint egy nagy beatnik otthonában, s csontok lógtak a mennyezetről szobrok gyanánt.

Miután elköltöttük fehér rizsből, levesalapból és a pálmák között termesztett sárga *chicából* álló vacsoránkat, a tizenévesek szobáiba vonulunk, ott várjuk a *huantujt.* Carlos és barátai felmennek a lépcsőn ezzel a két maréknyi datura-levélből készült főzettel. Taita Carlos dalol a főzetnek, és dohányfüstöt fúj rá. Akkor Celso is eljátssza dallamát, s iszunk. Cigarettázva várunk a fiútanítványokkal. Sok mindent mesél nekünk Taita Carlos: hogy az átlagosnál kicsit nagyobb dózis halálos lehet, hogy van, aki tizenkét napig be van tépve - a test hátramarad, míg a szellem helikopterei az esőerdőt járják. Jellemző, hogy olyan vidékeket látogat az ember, ahová fizikailag nemigen juthat el. Celso arra is emlékeztet minket, hogy a boszorkányszombatokon is ezt itták, s testük, seprűnyeleik kupacban maradtak a földön.

Az első utazás a mozgás teljes lebénulásával és erőteljes térbeli torzulásokkal indult. Ugyan rá tudok guggolni az éjjeliedényre, mert gyakran kell pisilnem, de képtelen vagyok beletalálni az edénybe. A szék, amelyről azt hiszem, hogy mögöttem van, valójában több lábnyi távolságra esik, s én is a padlóra esem. Lehunyom szemeimet, s mire kinyitom, ott figyel az egész család. Ismét behunyom a szemem, s arra nyitom ki, hogy most nincsenek ott, ezután megint előjönnek, azután megint eltűnnek. Próbálok hozzájuk beszélni, de fogalmam sincs, mit mondok és mit akarok mondani, csak azt az erős szándékot érzem, hogy valami fontosat akarok mondani. Nagyon udvariasan, mosolyogva hallgatnak. Azon éjszaka a képek első megjelenése: lelki szemeim kifinomult, más világból való objektumai ezek, melyeket erősen a sajátomnak érzek (nem úgy, mint a triptamin-vizióknál, melyeket nem érzünk magunkénak).

Másnap ismét próbálkozunk. Taita Carlos azt akarja, hogy *Brugmansiát* igyak, hogy előkészítsen az ayahuasca élményére - pupillám még három napig kitágult marad. Ezúttal a főző-kunyhóban ülünk a feleségével és a gyerekeivel. A feleség hálótáskát varr, és levest főz. A gyerekek minket figyelnek s szórakozottan játszanak a földön. Carlos kimegy a kunyhóból, s hangosan rókázik. Ettől Taita Carlos ideges lesz. Több pohárnyi *huantujt* megvizsgál, hogy a mennyiséget felmérje, majd mindegyikből óvatosan visszatölt egy keveset a fazékba. Ismét iszunk, majd visszavonulunk a fiúk hálószobájába, hogy lefeküdjünk. Most jönnek a látomások. Szinte lehetetlen vállalkozás, hogy pisilni menjek, de kell. Ahogyan az erdei út bejáratához érek,

kuncogást hallok a hátam mögött, s látom, ahogy an visszafordulok, hogy az egész családd enge m les a főzők unyhóból. Járásomon nevetnek. Mások is nevetnek az ösvényen, többnyire hosszúkás, lelógó lények ezek, oldaluk fejlődése nem tökéletes, de azért kétoldali szimmetriáról tanúskodik; magukat vakarva gesztikulálnak felém, ásítoznak, szavakkal szólnak, s ajkuk nemlétező szavakat ejt ki. Körülbelül öt percem be kerül, hogy ráismerjek: *ezek a lények a fák.* Visszaváltoznak fákká, majd lényekké, majd megint fákká. '

Talán egy órámba telik, hogy felmenjek a lépcsőn a szobába. Egy vörös hajú drogos nőt látok, ernyedten csüng az ablakból. Ő is Taita Carlos egyik páciense lehet, noha nem mutattak be neki. Akkor jövök rá, hogy nem emberi lény ez, hanem egy nagy, szépen formált ág, mely a fal külső oldalánál lóg. Szólok Celsónak, hogy jöjjön megnézni, de ő valahová eltűnt, nincs ott, ahol hagytam. A fal szögein lógó kabátokat is befertőzték már a szellemarcok.

Az ágyba visszatérve váratlanul egy orratlan, fületlen banya társaságában vagyok. Kezdek ráérezni a témára, s már nem ijeszt meg, csupán kíváncsivá tesz. Kissé elfordítom a fejem - még mindig ott van az ágyamban, de most már nem fületlen-orratlan csoroszlya, hanem csak egy nagy csomóban elrendezett párna. (Valójában nem is voltak párnák.) Nem volt elemi iskolás falióra sem, se éjszakai fénnyel ellátott utazóvekker az ágy mellett, de valahányszor tudni akartam, hogy hány óta, ezek mindig megjelentek, és megmutatták az időt. A család is újra és újra eltűnt majd ismét megjelent.

A legfurcsább látomás kissé éjfél után érkezett. Celso is, én is ruhástól aludtunk egy ágyon, ahogyan utazás közben szoktuk. Taita Carlos jelent meg az ajtóban, s egy ayahuasca-beavatásra hívott meg. Parancsa, meghívása türelmetlen volt és határozott. Aggódtam és dühös, voltam, mert nem volt meg a távolságérzékem és képtelen voltam megtalálni az éjjeliszekrényt a gyufákkal és a gyertyákkal. Merészen azt parancsoltam Celsónak, hogy keljen fel és segítsen nekem - Taita Carlos hív! Több hónappal később rájöttem, hogy ez a *huantuj* egyik klasszikus hallucinatív témája: a beavatott magatehetetlen, a padlón fekszik, mikor a sámán vagy a növényi tanító váratlanul megérkezik. A beavatott nem képes felállni, s növekvő pánikkal figyeli, magatehetetlenül heverve, hogy képtelen eleget tenni a szent tanító hívásának.

PSZICHEDÉLIKUS SÁMÁNIZMUS

Később különleges tárgyak és események látomásai jöttek - úgy tűnt, nővérem egy jóslatot súg a fülembe. Az mondják az erdő népei, hogy a *huantuj* ivása megmutatja a jövőt, akár félelmetes, akár jó. Azt is hitték ezek a sámánok, hogy a maszlagfőzet *panacea,* általános gyógyszer, amellyel az ivás után legalább egy évig meg lehet előzni a rákot, az AIDS-et és a vírusok egész sorát. Másnap reggel Celso és én felfedeztük, hogy gyakorlatilag eltűntek a rovarcsípések fekete sebhelyei, melyek már három hónapja ágyazták bele magukat a bőrömbe - bőröm lágy és puha volt.

Több napra rá, amikor ugyanazon a dombos ösvényen elhagytuk az erdőt, folyton megcsúsztam és beestem hátul a sárba. Celso kezdte, ő semmit se látott az egészből, és Taita Carlos követett. Valahányszor elestem, Carlossal hisztérikusan röhögtünk, de mire Celso is visszafordult, hogy megnézze, mi olyan mulatságos, már mindig lábon álltam, mintha semmi se történt volna. Celso ugyanabba a szögesdrótba fejelt bele egyenesen, mint idefelé úton.[14]

Véleményem szerint, mivel rengeteg olyan pszichoaktív növény létezik, mely kevésbé veszi igénybe az embert, jobb, ha a *burgonyafélék* családjának tagjait főként csak esztétikus élvezet vagy történelmi érdekesség kedvéért termesztjük. Valószínűleg fontos tény, (talán további vizsgálódásnak is adhat tápot), hogy ezeknek a növénytani fajoknak nem tiltott a termesztésük vagy a fogyasztásuk, ami arra enged következtetni, hogy az Arkhónokat (Görögül: uralkodókat) jobban fenyegeti, ha az ember megváltoztatja a tudatállapotát, mint ha öngyilkosságot követ el. Akárhogyan is, hacsak nem hiteles sámántól nyerünk beavatást, aki jól érti, hogyan alkalmazhatóak ezek a növények, legjobb, ha csak kint, a tér-tudatban tanulmányozzuk őket, nem pedig a tudat-térben.

Jegyzetök:

1. Weü, A. és Rosen, W. (1983) *Chocolate to morphine: Understanding Mind-active drugs* (A csokoládétól a morfinig - az idegekre ható szerek megismerése) Houghton Mifflin, Boston 132. oldal
2. Castaneda, C. (1968) *The Teachings of Don Juan* Don Juan tanításai) Ballantine, NY, 49. oldal
2. Ugyanott, 48. old.
3. Hesse, E. (1946) *Narcotics and Drug Addiction* (Kábítószerek és a drogaddikció) New York, Philosophical Library, 103. old.
3. *Encyclopaedia Britannica* (1968) VII. kötet, 466. old.
4. *Encyclopaedia Britannica* (1911) XXVI. kötet, 896. old.
4. Harner, M. “The role of hallucinogenic plants in European witchcraft" (A hallucinogén növények szerepe az európai boszorkányság történetében) in: *Hallucinogens and Shamanism* (Hallucinogének és sámánizmus), 146. old.
5. Névtelen (1992 körül) *Cultivation Details for Exotic Plants,* of the Jungle, P. O. Box 1801, Sebastopol, CA 95473 USA (írhatunk e címre katalógusért!)
6. Miller, R. A. (1973 körül) *The Magical and Ritual Use of Herbs* (Varázslat és szertartások gyógyfüvekkel) O.A.K., 1421 N. 34th, Seattle, WA 98103,124. old.
10. Grieve, M. (1971) *A Modern Herbal* (Mai gyógyfüveskönyv), II. kötet Dover, NY, 806. oldal
11. Wittmann, C. (1991) *“Magical Flying Ointments"* (Varázslatos repülőkenőcsök), in: The Herb Quarterly, ősz, 18. oldal
12. Lyttle, T. (1983) *“A Close Encounter with Belladonna, black sheep of the psychedelic world"* (Közeli találkozó a Belladonnával, a pszichedélia

világának fekete
bárányával), in: *The Psychozoic Press,*
No. 6,
Winter, 38-42. oldal

13. Plowman, T. (1977) *"Brunfelsia in Ethnomedicine"* in:
Botanical Museum Leaflets Harvard University,
Vol. 25, No. 10, December, 306. old.

14. Névtelen (1993), *Személyes közlés*

62

NYOLCADIK FEJEZET

D-lizergsavamidok: hajnalkamagok és a Stipa Robusta

> A bódulatban betegségek okaira derítenek fényt vagy jövendölnek a “közvetítők" - a szeánsz során megjelenő elbűvölő *badu-win* vagy két fehérruhás kislány… A hajnalkamagok modern rituáléja már keresztény elemeket is magába fogadott. Egyes nevek - *Semilla de la Virgen* (A Szűz füve), és a *Hierba Maria* (Márianövény) a keresztény és a pogány elemek egyesülésére utalnak, s világos jeleit mutatják annak, hogy a *Turbina (Rivea) corymbosát* és az *Ipomoea violaceát* isteni ajándéknak tekintik.[1]

Amikor a hódító spanyol barbárok végigsöpörtek Mexikón a XVI. és a XVII. században, valóságos megszállottsággal irtották a helyi barbárok kultuszait, és saját rideg kereszténységüket erőltették helyükre. Noha töredékesek az ismereteink a Kolombus előtti mexikói vallási szertartásokról, s ezek többnyire egy-két, a szó szoros értelmében vett szívszaggató ceremónia leírására szorítkoznak, tudjuk, hogy a pszichedélikus növényeknek fontos és kiemelt szerep jutott a bennszülött tanokban. Ha ezt az adatot egybevetjük e vallásoknak az emberáldozatra utaló jellegzetességeivel, biztonsággal levonhatjuk a következtetést, hogy az ősi mexikói teológia kialakításának és kifejeződésének legfontosabb szerepeit a képzeleti világ legsötétebb Arkhónjai játszották -ahogy megtették ezt (különböző mértékben) a világ más nagy vallásai esetében is.

A katolikus hódítók a törvények érvényesítéséhez az Inkvizíció eszközeit alkalmazták, hogy beültessék enteocid képzeteiket az indián lélekbe, amihez képest a mai drogháború szinte játszótéri légpuskacsata.

Mivel a találékonyság felváltva segíti az elnyomót és az elnyomottat, nem meglepő, hogy a spanyolok nem voltak képesek az indiánok pszichotróp anyaghasználatát véglegesen megszüntetni, mert ügyesen elrejtették előlük.

Az Inkvizíció évkönyveiben gyakorta emlegetett enteogén, az ololiuqui benszülettek általi használatának elfojtása különösen bonyolultnak tűnt a conquistadorok számára. Az *ololiuqui* nahuatl nyelven kerekded tárgyat jelent, s a *coaxihuitl,* vagyis kígyónövény magjára utal. A *Convulvaceae* családjába tartozó kúszónövény Mexikó déli részének kiszáradt folyómedrei mentén található. Noha a magok nevét (a magban van a legtöbb hallucinogén alkaloid) gyakran hibásan az egész növényre alkalmazzák, ez a névzavar a modern kor eredménye. A hódítások ide-

PSZICHEDÉLIKUS SÁMÁNIZMUS

jén ugyanezt a nevet adták annak a lénynek, aki a hiedelmek szerint a magban lakozott, és aki a magok elfogyasztása után mutatta meg magát imádóinak.

> Az *ololiuqui,* a gombához és más varázsnövényekhez hasonlóan sokkal többet jelent, mint pusztán a természetfelettivel való kapcsolatot. Maga volt az istenség, az imádat tárgya, s a falusi sámánok, gyógyítók, sőt még a közönséges emberek is tiszteletteljesen megőrizték titkos házioltáraikban, a korai gyarmati időkben. Szent kosarakban és más felajánlási tárgyaikban jól elrejtőztek a magok, s imákkal, kérelmekkel szólították meg őket, szent áldozati ajándékokkal, füstölővel és virágokkal köszöntötték. Az *ololiuquit* nyilvánvalóan hímnek tartják. Még emberi alakban is megjelenhetett azoknak, akik a szent teából ittak.[2]

A spanyol inkvizíció mexikói főtisztjei között volt Ruiz de Alarcon, aki naplót is írt az *ololiuqui* kiirtására tett kísérleteiről. Mivel ez az ember Anslingeréhez hasonló hévvel vetette magát az ügybe, az indiánok tarthatatlan helyzetbe kerültek: vagy belső istenük arkhóni haragjával, vagy koruk spanyol urainak kegyetlen és különös büntetéseivel kellett szembenézniük.

> Alarcon panaszai szerint az indiánok mindig újabb utakat-módokat ötöltek ki, hogy meghiúsítsák a klérusnak, és magának a Szentszék nyomozóküldöttjének a törekvéseit. Titkos helyekre rejtették az *ololiuquit,* s nem is csupán azért, mert féltek a felfedezéstől, és az Inkvizíció büntetésétől, hanem azért is, mert attól tartottak, hogy az *ololiuqui* maga büntetné meg őket, ha megengednék, hogy az idegenek kezének érintése megszentségtelenítse. Többnyire úgy tűnt, hogy az indiánok számára sokkal többet nyomott a latban az *ololiuqui* jóindulata, mint a klérus neheztelése és büntetései. [Ahogy Alarcon mondja:] Ez nem ugyanaz a félelem, amely az igazság szolgái láttán és a megérdemelt büntetés miatt fogja el őket, inkább az a fajta rettegés, amely az *ololiuqui,* és a hiedelmeik szerint benne rejtőző istenek miatt él bennük. E tekintetben a tisztelet, melyet tanúsítanak oly zavaros, hogy kigyomlálásához Isten segítségét kell kérnünk.

Mint sokan másoknál, akik

elhivatottságot éreztek “Isten munkájának végzésére", Alarcon írásaiban is a totalitariánus elme örökösen unalmas stratégiái tükröződnek vissza. Hatalmas tüzeket gyújtott a falvak főterén, ahol minden összegyűlt bűnös szeme láttára eltüzelték a *coaxihuitl* liánt ololiuqui-magjaival együtt:

> Mindannyian végignézték, ahogy parancsomra a fent említett mag egész általam gyűjtött mennyiségét elégették, és azt is elrendeltem, hogy ha legközelebb találnak a növényből, úgy azt is el kell égetniük.[4]

Nem kellett több egy ilyenféle vizsgálatnál ahhoz, hogy az *ololiuqui* használói a föld alá húzódjanak vissza. Ott rejtőztek több, mint négyszáz évig, amíg R. E. Schultes, a harvardi etnobotanikus minden kétséget kizárólag meg nem határozta az *ololiuquit* a *Turbina,* más néven *Rivea corymbosa* *nelni* hajnalkafaj magjaként, s úgy tűnik, hogy újra felfedezték állandó alkalmazását az oaxacai indiánok körében is. Még további huszonöt évbe került, amíg Albert Hoffman, az LSD-25 (D-lizergsav-dietilamid) svájci felfedezője elkülönítette az *ololiuqui* pszichoaktív alkaloidját, a d-lizergsav-amidot (ergin, vagyis LA-111). 1960-ban történt ez, ugyanakkor, mint amikor egy másik hajnalkaféleség, a *Badoh Negro* fogyasztását fedezték fel mexikói gyógyítók körében.

Noha a két faj közül a *Badoh Negro* a hallucinogénabb, nagyjából az *ololiuquihoz* hasonlóan alkalmazták.

64

1965-ben még egy, a *Convolvulaceae* családba tartozó fajra bukkantak: az *Argyreia nervosára,* vagyis a hawaii törperózsára. Eddig ez bizonyult a leghatásosabbnak az ilyenfajta hallucinogén növények között, lekörözve a többi növényt háromszoros lizergsav-amid koncentrációjával. Érdekes, hogy ezt az eredetileg indiai származású rózsafafajtát mai tudásunk szerint nem használják sámáni célokra.

E felfedezések *egyike* sem jelentett volna sokat, kivéve az etnobotanika berkeiben, ha nem esett volna egybe az 1960-as évek világméretű pszichedélikus forradalmával. Ennélfogva nem kellett hozzá sok idő, és a nyugatiak is elkezdtek kísérletezni a hajnalkamagok pszichotróp hatásával. Eme hallucinogének iránti kezdeti érdeklődést részben onnan származtathatjuk, hogy a hajnalkamagok nem törvényellenesek, nem töri ránk az ajtót az Inkvizíció, mert egy-két Mennyei kék nyílik a teraszkorlátunkon. Ez a biztonságérzet mára azonban elmúlt, mivel jogilag a mai napig sem egyértelmű a hajnalkamagok helyzete, noha mostanság a törvényalkalmazás részéről nem mutatkozik nyomás.

A *Convolvulaceae-család* magjainak hallucinogén használata egy időben oly komollyá vált,

> hogy mind az európai, mind az amerikai rendőrségnek lépéseket kellett tennie a dísznövénytermesztésen kívül eső használat ellen.[5]

Tudomásom szerint még mindig nem illegális a hajnalkamag, de mivel a magok valóban tiltott anyagot tartalmaznak, törvényellenes őket megenni. A magokon túl azonban sok hajnalkavirágfaj levele és szára is tartalmaz lizergsavamidot. Más szóval termeszthetjük ugyan a növényt, de ha bármennyit is lenyelünk belőle, könnyen bajba kerülhetünk - szürreális egy jogszabály, sohasem hallottam arról, hogy alkalmazták volna.

Mindazonáltal tovább működik az Inkvizíció. Mivel állítólag megijedtek, hogy Amerikában több millió ember lesz hajnalka-junkie, a magokkal kereskedő társaságok (valószínűleg a *DEA,* a Kábítószer-ellenes Ügyosztály nyomására) állítólag kellemetlen hánytatóanyaggal borították be a magokat. Akár igaz ez, akár nem, bármilyen hajnalkamag-fogyasztás olyan kellemetlen, legyen szó kezeltről vagy kezeletlenről, hogy kétszer is meg kell gondolnunk, vajon meg akarjuk-e valaha ismét tapasztalni. Az irodalom hemzseg az efféle utalásoktól, például tipikusnak tekinthető a következő idézet:

> A magok használatát kísérő görcsök, hányinger és gyakori hasmenés adtak tápot annak az utcai hiedelemnek, hogy vagy maguktól volt bennük sztrichnin, vagy a forgalmazó társaság borította be őket mérgező anyagokkal, hogy elriassza az embereket a fogyasztástól. A legtöbben, akik kipróbálták, egyetértenek abban, hogy a trip nem éri meg a mellékhatásokat. Mivel a magok alacsony hatóanyag-tartalmúak, sokkal valószínűbb a testi rosszullét, mint a lelki áttörés... Szigorúan kerüljük a magas dózisokat, mert veszélyes lehet. A hányinger és az alhasi fájdalmak úgy tűnik, a hatás részét képezik.[6]

Régóta elfogadott tény, hogy a hányinger szinte biztos velejárója a hajnalkamagok fogyasztásának. Ezért hasznos lenne egy egyszerű kivonatkészítési formula, hogy a lizergsav-amidokat elválasszuk a kísérő mérgektől. Sajnos, a mai napig sem sikerült akármilyen, számomra kielégítően működő kivonatkészítési eljárásra bukkannom, noha kipróbáltam már számos, a hatvanas és hetvenes évek underground sajtójában publikált bonyolult receptet. Mivel a hajnalkamagban található lizergsav-amidok valószínűleg vízben oldódó só formájában vannak jelen, a kémiához nem értők számára időpocsékolás lenne a kémiai kivonatkészítéssel kísérletezni. A legegy-

szerűbb vizes kivonat (ez gyakorlatilag azonos a mexikói sámánok módszerével), noha valamennyire hányingerkeltő, még mindig a legjobb módja a fogyasztásnak. Számos erős rosszullétről és hányásról beszámoló alany a magokat nyelte le, ahelyett, hogy csak teát készített volna.

Hajnalkakutatásomnak még egy fontos felfedezése volt: mégpedig az, hogy mindenki másképpen reagál rájuk, eltekintve a szokásos hányingertől.

A hajnalkamagokat így készítjük elő: megtörjük őket, s hideg vízben áztatjuk 6-8 órán át A víz felszínére ülő filmszerű sűrűsödést időről időre leszedjük és kidobjuk, majd gyapotszitán át leszűrjük a magtörmeléket és a levét. A 100-250 magos szinten a legerősebb mellékhatás a gyenge hányinger és gyomorfájás. A jó hatások: ellazulás, világos elme és egy csodás, mély nyugalom érzése. Az 500 magos dózisnál viszont nagyon rosszul lettem, hányingerem volt és hánytam. Az erős émelygés egy-két halvány színes képen kívül elsöpört minden pszichedélikus érzetet. Szükségtelen hozzátennem, hogy e kísérletet nem kívánom megismételni. Kipróbáltam a hawaii törperózsa magjait is. Ezeket az alábbiak szerint készítettem elő: a magköpenyeket kiáztattam és lekapartam, mert állítólag mérgezőek. Először hat magot ettem, s élvezetes, csodás, álomszerű élményeim voltak. A második alkalommal nyolc letisztítatlan magot ettem. Sokszor volt hányingerem és nem tudtam aludni. A harmadik alkalommal 12 elkészített magot ettem: Részeg érzéseim támadtak, rosszulléttel, majd hánytam is. Utána azonban sokkal jobban éreztem magam, s a szemhéjamon belül vizuális hallucinációk jöttek. Többnyire fáradt narancsszínű, vörös, sárga és barna minták. Fennmaradtam az éjszaka rákövetkező részében, s élvezetes társalgásban vettem részt barátaimmal. Másnap reggel továbbra is jól éreztem magam, s jó hangulatom volt. Az is lehet, hogy az alkaloidok növényről növényre váltakoznak, és a termesztési feltételek, a szüret időpontja, stb. mind hozzájárulnak a magok hatásához. Voltak barátaim, akiknek csak rossz élményei voltak a hawaii törperózsa-magokkal kapcsolatban, de egy másik barátomnál csak minimális mellékhatások jelentkeztek a hajnalka fogyasztásakor. Addig áztatta a magokat, amíg könnyedén le nem jött a magköpeny, s megette belőle a csírát. Én még nem próbáltam ki ezt a technikát. A *Rivea corymbosa ololiuqui* magjait is kipróbáltam, egy barátom termesztette Hawaiiban. Hetven mag volt a legtöbb, amit egyszerre fogyasztottam. Jól

elrágtam és lenyeltem. A hatása békés, letar-gikus relaxáció volt. Úgy érzem, az *ololiuqui* szelleme nagyon jóakaratú, csodás és nyugodt, szeretnék tovább kísérletezni ezzel az enteogénnel.[7]

A fenti leírásból semmi sem emlékeztet az LSD tipikus hatásaira. Noha a következő beszámoló pszichedélikusabbnak hangzik, még sincs egy szinten az LSD korai kutatóinak lelkes hangvételével:

Kétszer fogyasztottam a hajnalkát, mindkét alkalommal magam szedtem a magokat, hogy elkerüljem a csomagolt magokon lévő kémiai szennyeződéseket. Richard Alan Millernek a *The Magical and Ritual Use of Herbs* (A gyógynövények mágikus és rituális használata) c. munkájában leírtak alapján összeőröltem a magokat, egy órán át vízbe áztattam őket, majd első alkalommal tejjel, második próbálkozásra gyümölcslével kevertem el, és megittam. Először 200 magot fogyasztottam. Nagyon zavarttá váltam, s minden idegesített, de egy kis rizs evése megnyugtatott, s egy-két órára kellemes, pszichedélikus állapotba süllyedtem. Egész idő alatt nem volt hányingerem.

Másodszorra 300 magot ettem meg, férjem ugyanennyit fogyasztott. Ezúttal Miller javaslatát figyelembe véve Dramamint fogyasztottunk (amerikai hányingerellenes tabletta) a magok lenyelése után, hogy elkerüljük az esetleges hányingert. Ennek sötétebb hangulata volt, erős auditív hallucinációkkal. Nem beszéltünk sokat a trip alatt, az volt az érzésünk, hogy közölték velünk, befelé kell fordulnunk, és ott is kell maradnunk. Lehunyt szemmel és mozdulatlanul nem éreztem magam résztvevőnek, inkább hallgatónak és megfigyelőnek. A legerősebb résznél sem éreztem hányingert, de amikor kezdtem lejönni, akkor felálltam hányni. Férjemnek nem volt hányingere, de tapasztalata egyébként minőségileg egyezett az enyémmel. Ezeknél az alkalmaknál az í. *tricolor* (í. *violacea)* faj magjaival, az Égszínkék variációval éltünk.[8]

Noha a hajnalkamagok egy, az LSD-25-el rokon alkaloidot tartalmaznak, ami a nyugati kultúrán belül szinte a hallucinogén szer archetípusa - jelentős eltérés tapasztalható a molekula *amid* illetve a *di-etilamid* változatának szubjektív tapasztalata között.

Nemcsak mennyiségi különbség van az ípo-*moea violacea* és a *Turbina corymbosa* alkaloidjai és az LSD között, a különbség minőségi is. Míg az LSD specifikus hallucinogén, addig a lizergsav-amidot és *a két növény összalkaloid-tartalmát a kife jezett narkotikus hatás jellemzi.*[9] (kiemelés tőlem) . . . .

D-LIZERGSAVAMIDOK: HAJNALKAMAGOK ÉS A STIPA ROBUSTA

Ismervén a magok erős nyugtató hatását az a kérdés, hogy vajon mennyi szükséges egy pszichе-délikusnak ítélhető állapot létrehozásához? Sokféle hajnalkamag-adagolásról számoltak be riportalanyaim- egy recept a skála legtetejéről:

1. 2 uncia (56 g) Égszínkéket keverünk el kávé-
   őrlőben.
2. Három napig áztatjuk vízben, s minden nap
   felrázzuk.
3. Kávészűrőn leszűrjük.
4. Csak a levét isszuk meg.

> Körülbelül félórán belül beállunk. Igen “elszállt" gondolatok, a látomások csak két és fél óra elteltével jönnek. Kissé megviselő élmény, de azért megéri.[10]

Hajnalkamagból már hagyományosan igen magas dózisnak számít a háromszáz, s pszichológiai és fizikai különbségeink garantálják, hogy az az adag, amely valaki számára csupán “kissé megviselő", másnak pokoli szenvedést okozhat. Ezen túl persze minden növényből más és más mennyiségű és hatóanyag-tartalmú magokat szedhetünk le, a termesztési körülményektől és más tényezőktől függően. Ha 300 mag súlyát 6-8 grammnak tekintjük, a fenti recept kétunciás (kb. 56,7 grammos) adagja több, mint kétezer magnak felelne meg! Hogy érzékeltessük, az milyen trip lehet, íme egy beszámoló egy férfitól, aki csak e szám felét fogyasztotta el:

> Saját hajnalkás élményeim igazolják e magok hallucinogén erejét. Végül is rossz trip lett, rossz helyen voltam, nem volt semmi tiszta szándékom vagy elvárásom, csak az, hogy jól érezzem magam. Körülbelül két év kellett hozzá, hogy utána visszanyerjem bizalmamat a hallucinogénekben. A rossz hatást persze jórészt az okozta, hogy vakmerően belevetettem magam ebbe az iszonyatos túladagolásba, amelyre egyáltalán nem voltam felkészülve... Emlékszem, hogy 1000-2000 között ehettem. Olvastam, hogy kb. 300 mag elég, de azt gondoltam, az a minimum adag, és jobb, ha biztosan beállok tőle... Láttam, ahogyan felém jön gyorsan egyre növekedve az az izé, amit magamban csak úgy hívok: “a pörgető"... Ez mindenen túltett, amit addig tapasztaltam... Két-három alkalommal jött, majdnem betöltötte a szobát, és akkor nagyon megijedtem, halálfélelmem volt. Nem lehetett elmenekülni, az a pörgő mozgástengely volt látómezőm közepe, a saját forgástengelyem. Rettenetes, végtelen energiával váltogatta pörgésének irányát; ahogy jött, éreztem, hogy beleolvadok, hogy felszív, identitásom és öntudatom

örökre eltűnik... Két nagy tüzes folyó, egy vörös és egy zöld osztotta ketté elmémet, ahogyan az elme és az agy dichotómiáját csupán a tökéletesen dichotóm világegyetem egyik kifejezésének éltem át, az elektrontól és a protontól kezdve, egészen a kétlebenyű kisagyig, ami a tudatos gondolat forrása volt. Minden fel van osztva, örökké kettéosztatott, akár a menny és a pokol. Most már teljesen megriadtam, és arra kértem feleségemet, hogy vigyen kórházba.[11]

A pszichedélikus élmények egyik legérdekesebb oldala az, hogy az emberek egyénenként mennyire különbözően tudnak reagálni ezekre az anyagokra. Egyikük egy kétezer magos tripet úgy ír le, hogy “kissé megerőltető volt, de megérte", míg a másik feleannyitól kórházba kerül. Pszichoaktív molekulákkal van dolgunk, melyek az egyedien individuális psziché agyi szinapszisaival lépnek kapcsolatba, ezért alapjában véve a pszichedélikus anyagok csupán önmagunk ismeretének újszerű módjait nyújtják. Mivel mindegyikünk más, különböző lesz az élmény is: Aldous Huxley is LSD-t fogyaszt, s így egy bizonyos fajta tudás birtokába kerül, s ezt teszi Charles Manson is, akire azonban valami egészen más vár.

A hajnalkamagok tudatmódosító célzatú fogyasztása a mai nyugati kontextusban kevesebb, mint negyven éves múltra tekint vissza, ami éles kontrasztban áll azzal, ahogy a természeti népek használják ezeket a drogokat már több ezer éve. A vegyészeti elemzésből megállapítható, hogy a hawaii törperózsa magjai *(Argyreia Nervosa)* sokkal gazdagabbak hallucinogén alkaloidokban, mint akár az Égszínkék *(Ipomoea Violacea),* akár a klasszikus *ololiuqui,* a *Turbina corymbosa.* Mennyiségi terminusokra támaszkodva megállapítottuk a relatív hatóerősség hierarchiáját, s az *ololiuqui* valahol eléggé a lista alján fekszik.

Ugyanakkor a bennszülött szertartásokon mind a *T. corymbosa,* mind az I. *violacea* sokkal alacsonyabb adagjait alkalmazzák, mint ami szükséges volna ahhoz, hogy a mai nyugati kultúra alanyának hallu-cinációkat okozzon. Mexikóban, ami a Föld egyetlen vidéke, ahol a hajnalkamagok fogyasztásának jól megalapozott sámáni hagyományai vannak, a hallucinogén adag tizenhárom magnál kezdődik, ami inkább a vallásos numerológiának felel meg, mint a vegyészeti analízisnek.

Hogy tovább fokozzuk a zavart, a törperózsa magjainak magas anyagkoncentrációja dacára a nyugatiak többnyire testileg kellemetlennek élik át a

tripet, s nem különösebben pszichedélikusnak. Ezzel világosan ellentétben áll a mexikói sámánok tapasztalata, akik sokkal gyengébb fajokból fogyasztanak küszöb alatti mennyiséget, hogy teljesen valós szövetségesekkel találkozzanak, akik a képzeleti világból segítik a diagnózisaikat. Honnan ez az eltérés?

Ha az adatközlők részéről feltételezzük a jóakaratot és a pontosságra való törekvést, csak találgathatunk, mi okozza ezt az eltérést az indiánok és a nyugatiak között. A legfeltűnőbb különbség talán az, hogy az indiánok vallási és gyógyítási szertartásokon fogyasztják drogjaikat, míg a nyugatiaknál vagy a szórakozást, vagy a tudományt szolgálja. Ezenkívül adódik némi különbség pusztán a vallási hiedelmek eltéréséből is, továbbá a homeopátia logikája is érthetővé tenné, hogyan lehet hatásos tizenhárom mag a bennszülöttek körében, s miért nem hat a nyugatiakra. És akkor azt is számításba vehetjük, hogy minden növénynek eltér a genetikus felépítése, csakúgy, mint a termesztési körülményei, ami persze mind befolyásolja a gyógyfű erősségét, ezt a meggondolást természetesen valamennyi e könyvben tárgyalt fajra alkalmazhatjuk.

Mivel rengeteg szokatlan, oda nem illő adat jellemzi a pszichedélikus szerekről írt tanulmányokat

és a néphagyományt, az alkímiai magyarázat tűnik a legkézenfekvőbbnek: vagyis az, hogy a megváltoztatandó tudat minősége legalább olyan fontos, mint az, hogy miféle anyaggal akarjuk megváltoztatni. Ugyanaz a kulcs több ajtót nyit, de, hogy mi vár ránk a kapuk mögött, csak akkor tudjuk meg, amikor már benyitottunk. Megvan az oka annak is, hogy miért ragaszkodik a nyugati orvostudomány a tiszta kémiai vegyületekhez: hatásuk általában véve egyértelmű, amit fontos figyelembe vennie egy olyan társadalomnak, melyet arra kondicionáltak, hogy elvárja a futószalagon készült, egyformán megismételhető eredményeket.

A sámáni-alkimista modell viszont mélyebb, határozottabb figyelmet kíván meg, s persze kevésbé erőszakos, de sokkal alaposabb és holisztikusabb. Az alkímia a tudat és az anyag koncentrált egyesítésére törekszik, olyan mesterség, amely az *unus mundusra* épül, és mély személyes kötődést követel meg a fogyasztó, és az elfogyasztandó anyag között. Ha mi magunk ültetjük a fogyasztott növényeket, akkor dinamikusan, folytonosan alakul a kapcsolatunk valamennyi növekedési ciklusukon át egészen a betakarításig. Ha ezt szeretettel és erős szándékkal tesszük, úgy már ez az élmény is varázslatos és tudattágító.

A hajnalkafélék gyönyörű növények, és még akkor is érdemes megismerkedni velük, ha az ember nem akarja magjukat fogyasztani. Az *Ipomoea violacea,* amit sokszor *Ipomoea tricolornak* emlegetnek (a hajnalkafélék osztályozása eléggé zavaros, még a botanikusok is veszekednek azon, hogy melyikük melyik), több fajtát tartalmaz. Az Égszínkék talán a legismertebb, de a Repülő Csészealj, a Gyöngykapu és az Esküvői harang is idetartozik. Noha sokszor nem olyan könnyű ezeket a magokat megtalálni, mint más virágokét, tavasszal a legtöbb kertészetnél beszerezhetőek, termesztésük rendkívül egyszerű.

Bár ez évelő faj, országunkban többnyire egynyári növényként termesztik. A hajnalka gazdag, jó elfolyással rendelkező talajban szeret nőni, napfényt és rengeteg vizet igényel, de szinte mindenhol megterem. A magok köpenye kemény, meg kell őket csippenteni, és a vetés előtt legalább két órára beáztatni. Ha jól megcsippentettük és beáztattuk a magot, kúszónövényünk hat héten belül virágzik. A magokat fél centi és egy centi közötti talajmélységbe vetjük, legalább húsz centire egymástól. Akkor válik futónövénnyé ez a faj, ha nem szorulnak össze a gyökerei. Úgy is elérhetjük ezt, hogy a cserépben felállítjuk a kúszónövényt, s egy kicsit a

cseréphe szoktatjuk őket, mielőtt kiültetnénk. Igaz, a hajnalka szereti a sok vizet, de ha a gyökerét folyton víz éri, kevés virágot hoznak a kúszónövények, és még kevesebb magot.[12]

A *Turbina corymbosa,* vagy *ololiuqui,* Mexikó klasszikus hajnalka enteogénje, Amerikában igen ritka, bár növényspecialistáktól lehet ilyen magokat is vásárolni jó drágán (1993-ban magonként 50 cent volt az áruk). Az volt a tapasztalatom, hogy minden huszadik mag kelt ki az elvetettek közül, s az is elég beteges volt. Mivel azonban nagyon elkényeztettem, sikerült szert tennem egy egészséges felnőtt növényre, amely ma már boldogan kússza körül melegházam gerendáit. Noha már két éves, még nem virágzott. Mivel nagyon ritka és törékenynek tűnik, cserépben tartom, mint évelő üvegházit, míg a kevésbé ritka *Ipomoea* violacea-példányokat hagyom kint tenyészni, s évente elhalni. (Annyi magjuk van, hogy gyakorlatilag önbevetők, s minden tavasszal sok kúszónövény tér vissza erősen, egészségesen.) Az *ololiuqui* jól tenyészik az üvegházban, s nem kell másképpen kezelnem, mint az *I. violaceát.*

A hawaii törperózsa, az *Argyreia nervosa* kifejezetten trópusi növény, bár két példányt is tartok a melegházamban, sokkal magasabb éjszakai hőmérséklethez szokhattak, mint amit én képes vagyok nekik biztosítani. Kételyeim vannak afelől, hogy valaha is jól éreznék-e magukat, ha nincs folytonosan húsz fok fölötti hőmérséklet. Nem várom el tőlük, hogy itt virágozzanak, noha a másodéves növényeim már sokkal többet nőttek, mint tavaly ilyenkor, és bár korukhoz mérve kicsik, de egészségesek.

ÁLOMFŰ (STIPA ROBUSTA)

Az álomfű durva évelő amerikai alföldi fűféle, Coloradóban, Új-Mexikóban, Texasban és Arizonában terem. Rossz híre van ebben az országrészben, mert hat az állatokra, különösen a lovakra.

Korábban hatalmas nehézségekkel kellett megküzdeniük Új-Mexikónak ebben a részében az expedícióknak, mert a lovak szívesen fogyasztották a füvet és ez a fű már kis mennyiségben is mély, ájult alvást okoz. Ez az állapot több napig is eltarthat, amely alatt nem lehet az állatokat felkelteni, csak rövid időre. Ámbátor értékes lehet az orvostudomány számára a méreganyag, amely ilyen mély alvást hoz létre az állatok körében, a gyógyszergyárak eddigi kivonatkészítő kísérletei kudarcba fulladtak.[13]

Végre azonosították az álomfű hatóanyagát: a *Discover* c. folyóirat 1992 decemberi számában van egy új keletű tanulmány, ami szerint a *Stipa robusta* D-lizergsav-amidot tartalmaz. Érdekes megjegyeznünk, hogy az alkaloidot valójában egy a növény szöveteivel szimbiózisban élő gomba készíti. Olyannyira együtt fejlődött tovább e két fajta szervezet, hogy a gomba immár a növény magjainak is szerves részét képezi, így biztosítja, hogy a szimbiózis a következő generációban is automatikusan folytatódjon. A cikk szerint az összes ismert növényfajta közül az álomfű tartalmaz a legmagasabb koncentrációban lizergsav-amidot.

Olyannyira új keletű ez az információ, hogy egy levelezőm következő tudósítása az egyetlen irányadó a *Stipa robusta* hallucinogén szerként való kezeléséhez:

> A *Stipa robusta* magjai kicsi, fekete, hosszú, vékony magok - mintha a vadrizs egy kisebb változata lenne. Nemrég nyolc magot ültettem el, s egy héten belül mind előbújtak az ágyasból.
>
> Egy magot ettem, semmi hatást nem éreztem. Később kilenc magra emeltem a dózist, elülső fogaimmal jó alaposan elrágva. Olyan kicsik, hogy gyakran eltűnnek rágás közben.

PSZICHEDÉLIKUS SÁMÁNIZMUS

Egy óra múlva egyértelmű változást észleltem idegrendszeremben. Körülbelül másfél órán belül enyhe stimuláló hatást éreztem, s a “külvilág valótlanságának érzéseit", hogy részben utaljak Albert Hoffman *Chemistry and Ethno-botany of Hallucinogens* (Hallucinogének etnobotanikája és kémiája) c. munkájában található, a tiszta lizergsav-amidokkal kapcsolatos élményleírására.

Eloltottam a villanyt, ágyba mentem és medi-tációs kazettámat hallgattam fülhallgatóval. A sötétségben könnyedén láttam e bonyolult, érzelmekkel terhes minták színtelen, finoman váltakozó hallucinációit. Semmiféle olyan fáradtság vagy hányinger nem jelentkezett, ami várható lett volna a törperózsák fogyasztásától. Valójában az élmény minőségileg más volt, mint a törperózsa. Semmit sem olvashattam a S. *robustáról,* de sejtem, hogy a hatások legnagyobb része a lizergsav-amidból jön, kisebb részük más alkaloidokból. Testileg az élmény nagyon nyugodt volt és kellemes, noha olykor kissé fura. Kb. 20-30 perccel a lefekvés után álomba merültem. A meditációs kazetta határozottan segített mind a vizuális, mind az érzésbeli élménytartalom mozgósításában és összpontosításában. Egészében véve vonzó élmény volt és megérte, legközelebb 20 maggal próbálom ki! Semmiféle kellemetlen utóhatást vagy másnaposságot nem éreztem következő reggel. Az álomfű magja feltétlenül feltárandó enteogén.[14]

Nem kell külön mondanunk, hogy mindig nagyon vigyázzunk, amikor új növénnyel kísérletezünk. Noha a *Discover* cikke megemlíti, hogy középamerikai indiánok ilyen magokat adnak a csecsemők megnyugtatására, nem tudok semmiféle bennszülött tradícióról, ami sámáni tudatállapotok előidézésére használná. Mivel a növény az amerikai Délnyugatra korlátozódik, megválaszolatlan kérdés, hogy miként szerzik meg azt a “közép-amerikai indiánok". (A népszerű sajtó eme állításait mindig kétellyel kell fogadnunk - a pszichedélikus mítoszgyártó arche-típus tűnik az egyetlen modellnek, amelyen keresztül kultúránk az ilyesféle információkat feldolgozza.) Fontos észben tartanunk, hogy a *Claviceps purpurea* nevű (anyarozs) gombafaj volt Albert Hoffman eredeti LSD-felfedezésének forrása. *Ez az a* bizonyos gomba, amely a rozshajtásokon élősködik. Legalább harminc különféle alkaloidot tartalmaz, amelyek egy része tehető felelőssé az anyarozs-mérgezésért, amely betegségben több ezren haltak meg az évszázadok során:

> Az anyarozs alkaloidok a lizergsav leszármazottai, és a hallucinogén D-lizergsav-amidé. Eme alkaloidok fő hatása, hogy üszkösödést és görcsöket okoznak. Az üszkösödéses anyarozsmérgezésben az ujjak elérzéstelenednek, majd az áldozat hány és hasmenése lesz, s egy-két napon belül elüszkösödnek a kéz-és lábujjai. Ez egész végtagjára kiterjedhet, s iszonyú fájdalmakat él át, ahogyan a vérkeringés lezárul, s végtagjai elszigetelődnek testétől... A görcsök is hasonlóan kezdődnek, de ezt a végtagok fájdalmas összehúzódása követi, mely epilepsziára emlékeztető tünetekkel egészül ki. Szent Antal tüzeként emlegették ezt a rettegett betegséget, akárhol is fertőzte meg a rozskenyeret a gomba.[15]

Aki megnézi az *Orvosi Botanika* c. kötet 417. oldalán az “Anyarozsmérgezésben elüszkösödött láb" c. képet (lásd 15.), biztosan máshová fordulna, hogy hallucinogénre leljen, vagy megpróbálná először kivonni a lizergsavamidot ahelyett, hogy bármit megenne, amiben ez a gomba megtalálható. Az *Acretnoniumban* (s ennélfogva az álomfűben is) vagy vannak, vagy nincsenek ilyesféle alkaloidok, de valahányszor új növénnyel kísérletezünk, különös óvatossággal járjunk el! Mivel gyakorlatomban még sohasem hallottam arról, hogy valaki anyarozsmérgezés-szerű tünetekről panaszkodott volna a hajnalkateától, ésszerű azt feltételeznünk, hogy a veszélyes alkaloidok nem mindig járnak együtt a hallucinogénekkel.

Jegyzetek

1. Schultes, R. és Hoffman, A. (1979) *Plants of the Gods*
(Az istenek növényei)
McGraw-Hill (UK), Maidenhead, England, 163. old.
2. Furst, P. (1976) *Hallucinogens and culture*
(A hallucinogének és a társadalom)
Chandler and Sharp, Novato, CA,
67. old.
3. Ugyanott, 68-69 old.
4. Ugyanott, 69. old.
5. Schultes, R. E. (1969) *"The New World Indians and Their Hallucinogenic Plants"*
(Az Újvilág indiánjai és hallucinogén növényeik) Dr. Laura Barnes tiszteletére tartott hetedik éves előadás, 1969, Nov. 12.
6. Smith, D., Dr. (1985) *"Abuse Folio med Alert"*
(Jelentés a kábítószerről, orvosriadó)
High Times magazine, 1985 marc,
30. old.
7. 1. névtelen (1992) *személyes közlés*
8. 2. névtelen (1992) *személyes közlés.* .■
9. R. E. Schultes és A. Hoffman (1973) *The Botany and Chemistry of Hallucinogens* (Hallucinogén növénytan és vegyi analízis) Chas. Thomas, Springfield, IL, 252. old.
10. 3. névtelen (1992) *személyes közlés.*
11. Smith, E. (1983) "Ololiuqui and Badah [így írva!]
Negro: Nature's cousins to LSD" (Az ololiuqui és
a "badah" negro, az LSD természetes rokonai)
The Psychozoic Press, No. 3, Spring, 50. old.
12. Gribber, H. (1973) Growing the Hallucinogens
(A hallucinogének termesztése), in: *20th Century Alchemist,* P.O. Box 3684, Manhattan Beach,
CA 90266,50. old.
13. Kingsbury, J. M. (dátum kérdéses) *Deadly Harvest-a Guide to Common Poisonous Plants* (Végzetes aratás - botanikai kalauz a leggyakoribb mérgező növényekhez), Holt, Rinehart and

Winston, NY, 58. old.

14. 4. névtelen (1993) *Személyes közlés.*

15. Lewis. W. H. és Elvin-Lewis, M. P. F. (1977)
Medical Botany (Orvosi botanika) Wiley-Interscience,
NY. 416. old.

KILENCEDIK FEJEZET

Meszkalin: a peyote és a San Pedro

> A San Pedro segítségével a *curandero* (táltosdoktor) befolyásolhatja az időn és téren kívüli világot: pumává vagy madárrá változhat, előre vagy vissza kalandozhat az időben és térben, messzi helyeket és embereket találhat, rájöhet, ki lopott vagy gyilkolt... Ezt varázsalkuja erejével műveli *(compacto),* amit a jóakaratú erőkkel köt. Hangsúlyoznunk kell, hogy a világ bennszülött elképzelése szerint az erők, a lények nem egyértelműen pozitívak vagy negatívak: a mítoszok világa kétértelmű. A szellem lehet jó, gyógyító, védő vagy rossz, aszerint, hogy milyen kapcsolatban áll vele megidézője, vagy hogy mi a szertartás célja.[1]

A mai Texas területén élő észak-amerikai őslakók Krisztus születése előtt már legalább ezer évvel rituálisan alkalmazták a peyote-kaktuszt *(Lophophora williamsii),* hogy bebocsáttatást nyerjenek a képzelet birodalmába. Körülbelül ugyanabban az időben kezdték el a perui indiánok a San Pedro kaktuszt fogyasztani *(Trichocereus pachanoi)* ugyanebből a célból. Noha e két különféle kaktusz szerkezete és megjelenése teljesen eltér egymástól, mindkettő ugyanazt a pszichoaktív alkaloidot, a meszkalint tartalmazza. Érdekes, talán jelentős is, hogy ennyire eltérő és egymástól elszigetelt kultúrák is ugyanazt a vegyi molekulát kezdték el alkalmazni körülbelül ugyanabban a történelmi időben.

Az európaiak nem találkoztak ezzel a vegyülettel még 2500 évig, s akkor is a spanyol Inkvizíció a rá jellemző brutális kegyetlenséggel üldözött mindenkit, aki a törvényt megszegve fogyasztani merte:

> Rengeteg indiánt megostoroztak, s néha meg is öltek, ha továbbra is használták... Volt olyan, akinek háromnapi kínzás után tolták ki a szemét, majd “a spanyolok keresztet hasítottak a hasába és éhes kutyákat uszítottak belső szerveire.

A mexikói peyote-fogyasztás és a perui San Pedro-evés eme hatásos szankciói több száz évre a föld alá kényszerítették mindkét faj használóit. Egészen a múlt század utolsó évtizedéig nem lángolt fel ismét az európaiak érdeklődése a meszkalin iránt. Az alkaloidot egészen 1897-ig nem is izolálták: csupán ekkor nevezték el, vagyis e könyv írása előtt csupán kilencvenhat évvel.

Mint általában a legtöbb, a pszichedélikus anyagokhoz kapcsolódó hagyományban, fantasztikus méretű pontatlanság gyűlt össze a meszkalin körül is. Már maga a név is ama zavarosságot tükrözi, ami a *meszkalero apacsok* (indián törzs, akik az első anyag-

mintákat szolgáltatták), a *meszkálnövény (Maguey,* amit a tequilalikőr erjesztéséhez használnak) és a *meszkálbab (Sophora secundiflora,* a peyote felfedezése előtt használt hallucinogén, ami annyira mérgező, hogy valószínűbb vele a halál, mint a hallucinációs állapot) nevének hasonlatosságából származik. (Az összes általam ismert növény közül ez az egyetlen, amelynek modern használatáról sehol egy szót sem találtam.) Mégis meszkalinnak kezdték nevezni a peyote legpszichoaktívabb alkaloidját, noha semmi köze sem volt a *"mescal"* szótőből nevezett névtársaihoz.

A meszkalin nem vált a tömegek képzeletének tárgyává egészen Aldous Huxley ma már híressé vált pszichedélikus naplójának, Az érzékelés kapuinak *(The Doors of Perception,* 1954) megjelenéséig. E könyv nagy hatással volt a kor értelmiségére, és elősegítette a következő évtized drogforradalmát is. Nemsokára egyre többen prédikáltak a meszkalin kedvező hatásáról, s a sajtó e beszámolókat gyorsan s előre megjósolhatóan a félelem és a kicsapongás meséivé fordította. Ennek eredményeképpen a hatvanas évek végére az inkvizíció a meszkalin alkalmazásának minden formáját törvényellenesnek minősítette, kivéve a peyote-szertartásra épülő *Native American Church* (Bennszülött amerikaiak egyháza, angol rövidítéssel NAC) bennszülött tagjainak peyote-fogyasztását. Ez a furcsa és alkotmányossági szempontból vitathatónak minősíthető kitétel az Egyesült Államokban jelenleg az egyetlen, pszichedélikus anyag vallási használatára vonatkozó törvényes engedély.

Nem mintha túl kényelmes lenne ez az előjog: mióta csak létezik az egyház a NAC tagjai folytonos háborúkat vívnak az állami szintű rendőrség drogügyosztályának szentséglefoglalási kísérletei ellen. A mai napig egy-két elégtelen bizonyíték miatt elejtett ügytől eltekintve, a bíróság többnyire megerősítette a NAC tagjainak a peyote szertartásos fogyasztásához fűződő jogát, amely persze nemsokára irreleváns lesz, mivel a peyote gyors ütemben tűnik el, mert túl intenzíven szedik, s Mexikóban, őshazájában már a veszélyeztetett fajok listáján van.

A mexikói kormány 1991-ben helyezte a peyote-ot a veszélyeztetett fajok listájára. Először úgy tűnt, hogy törvényellenes lesz a mexikói indiánoknak peyote-ot gyűjteniük szertartásaikhoz. Ezt a tényállást úgy javították ki, hogy a mexikói alkotmányhoz csatolták azt a cikkelyt, amely biztosítja a bennszülött indiánok számára a vallási célú peyote-használatot.[3]

Olyan ez számomra, mintha tilos lenne paradicsomot szedni, kivéve étkezési célokra. Bárki, aki egy percre is megvizsgálja az ide vonatkozó kérdéseket, rájön, hogy - mint szinte minden olyan téma, mely a tudat megváltoztatásával áll kapcsolatban - ez a terület is hemzseg a jelentős ellentmondásoktól, nevetséges paradoxonoktól és hajmeresztő abszurditásoktól. Bolygónk egyik legerősebb pszichedélikus anyagának fogyasztása törvénybe ütköző mindenki számára, kivéve egy bizonyos faji/kulturális csoport tagjait, s ugyanakkor “törvényellenesen cselekvő" emberek sokasága használja annyira, hogy már a kihalás szélére került. Egyesek számára ez a kényelmes megoldás a törvény alkalmazásának problémáira, másoknak az emberi tapasztalat jelentős vesztesége, s megint mások számára csupán egy újabb DNS molekula eltűnése - pusztán abból a célból, hogy szabadon gyakorolhassuk az ökológiai felelőtlenségre való jogunkat.

A peyote őshazája a *Chihuahua* sivatag, ami Dél-Texastól Észak-Közép-Mexikóig terjed. Már eredeti honában sem burjánzott el: körülbelül tizenhárom év alatt nő kb. 10 cm vastagságúra.

Képzeljük csak el, mennyit fogyasztanak: a *Native American Church* negyedmillió taggal büszkélkedhet, és minden tag négy peyotegombot eszik minden heti szertartáson. (Alacsony szám, mivel a pszichoaktív adag kb. hat szárított gomb - és minden egyes gomb egy kaktusznövény egész föld fölötti része.) Nem kell ahhoz varázslat, hogy kiszámítsuk: kb. egymillió gombot esznek hetente, talán ötvenkét millió gombot évente! És ebben nincs benne a mexikói törzsek aratása, sem a nem indiánoké, így nyilvánvaló, hogy a peyote a fogyasztás jelenlegi szintjét tekintve nem visszanyerhető erőforrás.

> A peyote azelőtt gyakori volt Dél-Texasban, de az elmúlt évtized során a gyűjtők, a drogosok, az indiánok és a drogügyosztály a határ mindkét oldalán gyakorlatilag kiirtotta a növényt... A peyote, más ritka kaktuszokhoz hasonlóan, gyötrelmesen lassan nő. Egy érett, *base-ball-labda* méretű növény akár harminc éves is lehet... Meg vagyok győződve arról, hogy ha ez a mítoszbaillő, értékes gyógynövény megmarad, az a természetvédők munkáját dicséri majd.[4]

Meg kell vallanom, sohasem élveztem a peyote-evést, mert íze kétségkívül a világ legrosszabb ízének tűnt nekem, olyan anyagnak, amit valami fiatal kamasz istenség álmodott meg, hogy kipróbálja, mire is hajlandók a szegény meggyötört emberek, csak hogy túllépjenek természetes állapotukon. A nyolcvanas

évek egyik nyári estéjén ettem vagy fél tucat szárított pevotegombot. Már nem is emlékszem, hogyan fogyasztottam el őket - valószínűleg felőröltem és zselatinkapszulákba tettem. Lényeg az, hogy olyan baromi rosszul lettem, ahogyan még soha. Hosszabb idővel gyomrom kiürítése után még órákig voltak száraz pszichedélikus hányási tüneteim. Félelmetes mennyiségű energiát adtam ki minden egyes tisztítás után - mintha magát az életerőmet okádtam volna ki. Egy idő után ritkultak a görcsök, de ellenállhatatlan hullámokban gyűrtek le, mintha egy égnagyságú kéz nyomna ki, mint valami régi fogpasztát. Ahogyan folytatódott ez a ritmus, egyre gyengébb és tehetetlenebb lettem, elkezdtem félni a haláltól. Semmi spirituálisat, mélyet vagy intuitívat nem nyertem ettől az élménytől, csak azt a szilárd elhatározást, hogy ez lesz az utolsó kísérletem a peyotéval. Bocsánatot kértem testemtől, s bűntudattal telve megígértem, hogy sohasem teszem ki ismét az ilyen bánásmódnak.

A legtöbb peyotista nyilván nem így érez. Olyannal is találkoztam, aki szerint a növénnyel szemben tanúsított reakcióm csak azt mutatja, mennyire messzire kell mennem ahhoz, hogy a lelki integrációm megvalósuljon. (Ismert NAC-hiedelem, hogy a peyoteevéstől átélt rosszullét foka jelzi azt, hogy az illetőnek mennyire van szüksége a tisztulásra. Lehet, hogy van ebben valami - ismerek régi NAC tagokat, akik úgy eszik a szárított peyotét, mint más a krumpliszirmot.) Akárhogy is van ez, Robert DeRopp, az ismert tudós drogkutató szerző, aki a sajátomnál sokkal jobb ajánlásokkal rendelkezik, azt nyilatkozta, hogy a “peyote nyújtja az elképzelhető legkevésbé ígéretes bebocsáttatást a mesterséges Paradicsomba..."[5]

Ez persze mind elméleti kérdéssé válhat, ha a kihalásig szedik a kaktuszt. Nyilvánvaló, hogy komolyan fenyegetett e faj életben maradása, s ezért gyakorlatiatlan további használata, ha nem egyenesen erkölcstelen.

Szerencse, hogy a meszkalin-tartalmú, perui eredetű San Pedro kaktuszt *(Trichocereus pachanoi)* nem fenyegeti a kihalás veszélye - ez a kaktusz jelenleg Amerikában is legális. A San Pedrót Szent Péter után nevezték el, aki a katolikus Paradicsomban a Küszöb Őre (nyilvánvaló indián stratégia az Inkvizíció megbékítésére), és a dél-amerikai sámánok körében összetett, rituális használati mód kapcsolódott hozzá.

A *curanderók,* a perui népi gyógyítók a San Pedro tulajdonságait ősi hagyományokból ismerik, s rituális szertartásokon alkalmazzák. A kak-

tusz felszeletelt törzsének több óráig főzött vizes kivonatát fogyasztják a segítőkkel együtt. Van úgy, hogy más növényeket is hozzáadnak, például *daturát,* amit külön főznek ki. Ebben az italban benne van a hallucinogén anyag, s a *curandero* dalokkal kéri a kaktuszt, hogy engedje látnia a páciens betegségét és a kezeléshez való gyógyfüveket is. A jósláshoz, és a varázslás ellenszereként is használják... Klinikai szempontból kellemetlen tüneteket (rosszullét, hányás és görcsök) követve a pszichés hatások a kedélyváltozásra és az érzékelés módosulására való hajlamtól függően tűnnek fel, különösképpen vizuális hallucinációk jelentkeznek, összekapcsolva más érzékcsalódásokkal. Ezután szétesik az idő és a tér.[6]

A peyotétől eltérően a San Pedro, ha már dugványkorát túlélte, nagyon gyorsan nő. Üvegházamban vannak példányok, amelyek évente fél métert is nőttek. Egyedien könnyű a termesztése, s majdnem mindenhol megnő, ahol elég enyhe a tél. Hallottam, hogy Dél-Kalifornia kertjeiben gyakran megterem. Ennek a szinte teljesen tüskétlen kaktusznak a dugványai minden különleges növényboltban elérhetőek, s még a helyi faiskolák is árulnak néha gyökereztetett példányokat.

A dugványozás a leggyorsabb és a legkönnyebb módszer, nem úgy mint a magról való nevelés. A két éve ültetett magok még mindig csak miniatűr kaktuszok, egy hüvelyknél (2.52 cm) alacsonyabbak. Sok évbe kerül majd, míg ezek a kis kaktuszok elérik a természetben gyűjtött példányok óriási növekvőerejét. A következő növényházból származó utasítások összefoglalják, mit kell tudni ahhoz, hogy San Pedro dugványokat ültessünk:

> Ellenőrizzük, hogy a kaktusz levágott felületén nincs-e penész. Ha vannak rajta puha, nedves vagy szőrös helyek, vágjuk vissza ismét egy centivel. A frissen vágott felületnek is meg kell varasodnia, mielőtt elültethetjük, ezért napon is szárithatjuk a felfedett felületet egy-két napig, amíg meg nem keményedik. Vigyázzunk a hűvös, nedves idővel. A dugványokat hetekig eltarthatjuk, mielőtt újraültetnénk.
>
> 6-8 centi mélyen ültessük el megnedvesített, laza, termékeny talajba, s ütögessük körbe a földet alul, hogy megszilárdítsuk a helyzetét. Ha meleg a talaj, akkor gyorsan gyökeret ver a San Pedro, de ha már elkezdett nőni, a sivatagtól a könnyű fagyig sok mindent eltűr. Ha a kaktuszok nem kapnak elég fényt, úgy vékonyak lesznek. Tegyünk félre mindent, amit eddig tudtunk

a kaktuszok termesztéséről, s kezeljük a San Pedrót azzal a tudattal, hogy gyorsan nőhet és ez is fog történni. Használjunk olyan gazdag talajkeveréket vagy földet, amilyenbe csak a legfinomabb gyógyfüveinket tennénk. A szórt fehér fényt szeretik a legjobban, mint például a melegházét, ahol 35-50 cm-t is növekednek évente, s szinte szemmel látható, olyan gyorsan nőnek.

Bármilyen gyökerezett növényről lehet dugványt vágni, de a legjobb, ha kicsit szögben vágjuk el a kaktuszt, hogy a víz ne gyűljön meg a csonkon. Még, ha három-négy centire is voltak visszavágva növényeink, visszanőhetnek. Egy ágat több termesztőágra felvághatunk, amelyek hossza legyen legalább 10 cm. Ha a var megszáradt már, egyenesen ültessük el őket, egyébként pedig az egyik oldalukon félig befedve, s ekkor rendszerint még több rügyet hajt. Az sem számít, ha mindkét vég kérges, az ágak kibújnak a keresztmetszet sarkaiban.

Tartsuk észben, hogy a San Pedro első számú ellensége a rothadás. Ez többnyire akkor jön, ha megsebzik, friss vágástól, ha megpiszkálják, vagy hűvös időben a túlságosan is nedves talajtól. Ha látjuk, hogy az egyik rothad, ne habozzunk, tiszta késsel vágjuk le a rothadás fölött. Addig vágjunk le kis szeleteket róla, amíg a normális színét nem látjuk. Napon vagy levegőn szárítsuk egy pár napig, amíg meg nem kemé-nyedik. A dugványok is, az érzékenyebb példányok is napszúrást kaphatnak, ha túl sokáig napon van az oldaluk, összezsugorodnak a sebhelyek mentén, amelyek felhólyagzanak és kiszáradnak, de a kaktusz még ekkor is nő tovább.[7]

Találékony ötlet lenne a peyote lassú növekvését kicselezni, ha egy peyotenövény tetejét ráoltanánk egy érett San Pedro oszlopra. Noha ezt magam még nem próbáltam, egy levelezőm leírta, mit csinált:

> Mivel a peyote oly lassan nő, megnégyszerezhetjük a sebességét, ha egy gombot odaoltunk egy hasonló átmérőjű *T. pachanoi-hoz,* vagy bármi más *trichocereus-hoz.* Ezt úgy csináljuk, hogy mindkét felületet teljesen lesimítjuk, mielőtt oltunk. Amíg megfogan az oltás, a peyotegombot a *Trichocereus* felszínéhez kell erősíteni úgy, hogy több súlyozott zsinórt vezetünk át a tetején. Egy kis vazelinkört vonhatunk a vágás köré, hogy ne száradjanak ki a kapcsolódó felületek.
>
> Négy év alatt a gomb nagyon nagyra nő. Akkor levághatjuk, visszagyökereztethetjük és visszaültetjük a talajba. Olyan is van, hogy több kölyök kidugja a fejét az eredeti mellett, kétszeres, vagy esetleg háromszoros fejek formálódhatnak. Olyat is láttam már, hogy öt gomb nőtt egy gyökérről.[6]

Noha a San Pedro csak harmadannyi meszkalint tartalmaz, mint a peyote, egy közeli rokona, a *Tricho-cereus peruvianus* állítólag megközelíti a peyote alkaloid-tartalmát. Sajnos azonban, rokonától eltérően a *T. peruvianus* nagyon ritka Amerikában. Még mindig nem fedeztem fel, hogyan jussak hozzá, s sejtem, hogy legendás ereje csupán egyike a pszichedélikus mítoszoknak, különben miért olyan nehéz megszerezni? (A legendák táptalaja a fel nem mérhető állítás). Gyakorlatilag tehát marad a *T. pachanoi.*

Várható, hogy ha egy növényben ilyen kevés meszkalin van, akkor jó sok San Pedrót kell enni, ha pszichedélikus élményre vágyunk. Azt mondják, hogy egy kb. harmincöt centi hosszú, hét-nyolc centi átmérőjű kaktuszdarab elég egy embernek. Tapasztalatom szerint nem elég, és sejtem, hogy ezért mondják sokan, hogy rájuk nem hat a San Pedro. Való igaz, hogy egy akkora kaktusz egy gyümölcssajtolóban feldolgozva kevesebb, mint egy liter zöld lét eredményez, amelyek állaga pontosan (már elnézést kérek) a takonyhoz hasonlatos.

> Akik a “törvényes mámort" keresik, nem valószínű, hogy nagyon élvezik majd a keserű, nyákos folyadékot. Nem hiszem, hogy sokat kellene aggódnunk amiatt, hogy törvényellenes-nek minősítik a San Pedrót, mert nagyon nehéz lenne rendszeresen visszaélni vele. Noha ki lehet vonni és be lehet sűríteni az alkaloidokat, ha elég jól ismerjük a kémia alapjait, mindez munka- és időigényes folyamat alacsony hatásfokkal.[9]

Ahelyett, hogy egy harminc centiszer hat centis kaktuszoszlopot fogyasztottam volna, rájöttem, hogy a száraz, porított anyagból pontosabban ki tudom adagolni a dózist. A következő táblázat segíthet ennek kísérleti megalapozásában:

> *Lophophora williamsii* - 27,0 g szárazanyag kb. 300 mg meszkalinnal ér fel.
>
> *Trichocereus peruvianus - 37,5* g szárazanyagban van 300 mg meszkalin.
>
> *Trichocereus pachanoi* - 100,0 g szárazanyagban van kb 300 mg meszkalin.[10]

Háromszáz milligramm - más pszichedélikus molekulákhoz hasonlítva elég jelentős adag kell belőle - a tiszta meszkalinból már kellően hallucinogén adag egy átlagos méretű felnőttnek. A fenti összehasonlítás szerint, ha annyi meszkalint akar az ember a San Pedróból kinyerni, akkor 100 g szárított anyagra

van szükség. Ezt hamar megkaphatjuk, ha a nyers kaktusz darabjait megfagyasztjuk, és felengedjük. Ez a folyamat ledönti a sejtfalakat, és könnyebbé teszi, hogy péppé alakítsuk a masszát a turmixgépben. Ezt a nyákos masszát azután műanyag zacskókon megszárítjuk. Ezt már könnyű összetörni, megmérni és befőttesüvegben félretenni a használathoz.

Száz gramm, az több, mint négy uncia szárított kaktusz, s noha a San Pedro nem olyan hírhedten rossz ízű, mint a peyote, korántsem olyasvalami, amit sokan kedvelnének az ízéért. Nem túl kellemes nyolcvan grammot lenyelni a keserű porból. De vannak más lehetőségek is.

Peruban a sámánok a frissen felvágott kaktusz szeleteit egy nagy üst vízben forralják, nyolc vagy még több óráig, ezután kidobják a szilárd részeket és tovább forralják, amíg csak a gyógylé kisebb teáscsészényi mennyiséggé nem sűrűsödik. Ez a hagyományos módszer. Ezt a száraz porral is meg lehet ismételni elektromos lassúforralóban, vagy pedig *spagyrikus tinktúrát* készítünk etilalkohollal. (Lásd a kivonatkészítési technikákról írt fejezetünket a részletekhez.)

Saját tapasztalatom a San Pedróval elég korlátozott - őszintén szólva a meszkalin ma már nem köt le annyira, mint azelőtt. Az elpárologtatott spagyrikus tinktúrából tizennyolc gramm súlyú szárazanyag származott (a kivonat alapanyagát sajnos nem mértük le). Ebbe egy csomag citromos pudingport kevertem, s hagytam a hűtőgépben állni. Az eredmény elképesztően keserű zselatin, nem esett jól megenni. Limonádét ittam hozzá, s az segített lemosni. Azt hiszem, hogy egész egyszerűen kihagyhatom a zselésítési fázist és lenyelhetem limonádéval.

A pszichoaktivitásról kb. annyit mondhatunk el, amit Alexander Shulgin *plusz kettőnek* mondana:

> A drog hatása letagadhatatlan, s nem csupán időtartamát, de természetét is lehet érzékelni. E szinten tesszük meg az osztályozás legelső kísérletét... Plusz kettesnél még vezetnék is, ha az életem függene tőle. Fel tudom venni a kagylót, s könnyedén beszélek, jól kezelem a telefont, de jobban szeretném, ha nem kellene ezzel foglalkoznom. Kognitív oldalam teljesen érintetlen, s ha valami váratlan történne, különösebb erőfeszítés nélkül el tudnám nyomni magamban a drog hatását, amíg a problémával nem foglalkoztunk.[11]

E San Pedro-élmény szubjektív hatásai minőségileg különböztek egy peyote-triptől. Noha enyhe

hányingert éreztem a második óra alatt, a pszicho-aktív hatás elég nyugalmas volt, nem olyan “elektromos" vagy “gyors", mint a peyote esetében. A meszkalinon kívül legalább ötven más alkaloidot izoláltak már a peyotéből, sokkal többet, mint a San Pedróból, ezért némi különbség is várható a két kísérletből.

Következő kísérletem az volt, hogy kipróbáljam azt az állítást, hogy 100 g San Pedro 27 g peyoténak felel meg, vagy 300 mg tiszta meszkalinnak. Száz gramm szárított San Pedro port főztem 24 óráig egy liter vízben. Ezt túróskendőn átszűrtem, majd ismét leszűrtem kávéfilteren. Az eredményt egy lassú elektromos fazékban főztem vissza fedő nélkül kb. nyolcvankét gramm folyadékra. Az eredmény híg, sötét szirup. Három pálinkáspohárnyi adagot elfogyasztottam, amelyeket azonnal savanyú limonádé követett. A San Pedro kivonat nagyon keserű volt, de véleményem szerint nem olyan rettenetes, mint a peyote. A limonádé sokat segített az íz eltűrésében.

Lassan jött be - sokáig azt hittem, hogy semmi se fog történni. Mégis, valahol a harmadik órában elkezdtem rájönni, hogy Shulgin *plusz hármas* kategóriájába léptem:

> Ez a drog hatásának a maximuma. A drog teljes hatásköre jelen van. Elég jól megérthetjük a jellegét (már persze, ha az amnézia nincs ott a hatások között), és pontosan meg lehet határozni a kronológiai mintát... Tudom, hogy milyen fajta hatásai vannak a drognak a testre és a lélekre. Szó sem lehet arról, hogy a telefonhoz menjek: egyszerűen azért, mert túl sok erőfeszítésembe kerülne fenntartani hangom és reakcióim normalitását. Valami válságos helyzetben közbe tudnék lépni, de nagyon kellene koncentrálnom, hogy elnyomjam a drog hatásait.[12]

A kísérlet alatt a hányinger és az enyhe gyomorgörcsök ciklikusan visszatértek az egész éjjel folyamán, s noha kellemetlenek voltak, nem gyűrtek maguk alá. Nagyon kevés olyan színes mintát láttam, amilyeneket az eddigi meszkalintripek során asszociáltam, volt benne viszont valami erős amfetamin-jelleg, mintha “elektromos" érzések mentek volna át testemen. Erősek voltak a testi hatások, noha lélektani szempontból nem éreztem úgy, hogy elértem a képzeleti világ küszöbét - se lények, se hangok. Ez a trip kb. tíz órán át tartott, s olyan lassan jöttem le róla, mint amilyen lassan indult. Szubjektíve úgy éreztem, hogy mindez 300 mg meszkalin megfelelője lehetett.

Jegyzetek:

1. Polia, M. és Bianchi, A. (1991) “Ethnological evidences and cultural patterns of the use of Trichocereus Pachanoi B. R. among Peruvian curanderos" (A Trichocereus Pachanoi B. R. használatának néprajzi adatai és kulturális mintái) in: *integration No. 1, Journal for mind-moving plants and culture* Bilwis-verlag d-knetzgau / eschenau.
2. Stafford, P. (1992) *Psychedelics encyclopedia,* 3rd ed, Ronin Publishing, Berkeley, 104. old.
3. Stuart, R. (1992) “Peyote now legal for Huichol Indians" (Törvényesen fogyaszthatják a peyotét a huichol indiánok), in: *The Sacred Record* (Szent jegyzet), Willcox, AZ, február 4. old.
4. Miller, R. (1988) Homegrown Peyote" (A peyote termesztése otthonunkban) *High Times,* szeptember, 37. old.
5. Stafford, op. cit. 133. old.
6. Ostolaza, C. (1984) “Trichocereus Pachanoi Br and R" in: *Cactus and Succulent Journal* (A kaktuszok és a pozsgások folyóirata) US. 56. kötet
7. Névtelen (kb. 1990) *“San Pedro cactus cutting care"* (Hogyan vigyázzunk a San Pedro kaktusz dugványaira?) Of the Jungle, P.O. Box 1801, Sebastopol, CA 905473
8. Névtelen (1993), *Személyes közlés.*
9. Smith, E. D. (1983) “San Pedro: Cactus of Gentle Strength" (A San Pedro: a gyengéd erejű kaktusz) *The Psychozoic Press,* N. 4, nyár.
10. Névtelen (1993) “A modest proposal" (Szerény javaslat) in: *The Entheogen Review,* 2. kötet, No. 2, nyár, 7. old.
11. Shulgin, A. és Shulgin, A. (1991) *Pihkal: - A Chemical Love Story* (PIHKAL - Kémiai szerelmi történet) Transform press, Berkeley, p. xiv.
12. ugyanot t, xxv. old. . -.

TIZEDIK FEJEZET

Az ayahuasca és analógjai: a harmin, a harmalin és a DMT

> “Don Julio, miféle látomásokat lát, amikor ayahuascát iszik?
>
> “...Sok mindent látok: csónakokat, hajókat, embereket. Szellemeket. Beszélek velük, és mindenfélét mondanak nekem. Vannak halott családtagok, vagy régi barátok. Vannak ősi, általam nem ismert szellemek is... Vannak közöttük jók is gonoszak is. De ezek is csak szellemek... Ha félsz, csak emlékezz erre. Ezek csak szellemek."[1]

Az amazonasi őserdő a világ legfontosabb *ökológiai katasztrófa-sújtotta* vidéke, ahol a nap minden órájában hektárezreket kiirtva és egész fajokat feláldozva terjeszkedik a kizárólag percérdekeket követő erdőégetéses mezőgazdaság: ez az emberi butaság és fennhéjázás nyolcmillió négyzetkilométernyi emlékműve, legtöbbünk sohasem látta még, vagy nem is fogja. Ebből a szomorú, halódó világból jön a kiterjesztett tudat elérésének egyik legerőteljesebb, az emberi történelem során fellelt segédeszköze. Ecuador és Peru területén ezt az orvosságot *ayahuasca* gyanánt ismerik, a kecsua szó eredetileg, ironikusan, azt jelenti, hogy “a halottak liánja", vagyis “halottfolyondár". Kolumbiában és Brazília egyes részein a *Tupi* indiánoktól származó *yagé* név is él (h-val ejtik), és az Amazonas vidékén terjedő mesztic vallási kultuszok *Santo Daiménak* hívják.

Az *ayahuascára,* mely két erős hallucinogén anyag szinergiájára épül, valóban illik, amit a hatvanas években mondtunk: “Far out!" (kb.: “Ez már túl van mindenen"), és “Something else!" (Ez aztán igazán más!)

> Az *ayahuascát* természete elkülöníti a legtöbb hallucinogéntől. E látomások tartalma és minősége valósággal lehengerlő mennyiségű okkult jelenést tálal fel a használójának. A szer fogyasztói valóságnak élik meg az élményt, nem “hallucinációnak" a szó szoros értelmében, egyfajta kapunak más világok felé, melyek a mienkkel párhuzamosan léteznek.[2]

Noha nevét gyakran szinonimaként alkalmazzák a *Banisteriopsis caapi* nevű óriás őserdei kúszónövény leírására is, az *ayahuasca,* mint hallucinogén anyag nem egyetlen növényt jelent, hanem a két nagyon is különböző növény keverékét. Senki se tévesztené össze a Martinit egyik pszichoaktív alkotórészével sem: sem a ginnel, sem a vermuttal, hasonlóképpen nincs is olyan, hogy *ayahuascanövény,* vagy *yagé*-növény, mint ahogyan nincs önmagában Martini ital sem. Az *ayahuasca* szó helyesen a pszichoaktív

keverékre utal, amelynek erőssége változhat az elkészítő ügyessége szerint.

Noha minden sámánnak saját titkos formulája van a keverékre (valószínűleg nincs is két egyforma belőle), a valódi *ayahuasca* mindig két alkotóelemet tartalmaz, a *béta-karbolint* és a fripiamm-alkaloidot. Az elsőt főként a (harmin és harmalintartalmú) *Banisteriopsis caapi* nevű kúszónövényből állítják elő, a másodikat pedig (N,N-dimetil-triptamin, vagyis DMT), a *Psychotria viridis* nevű bokor leveleiből. (Noha a növényfajták váltakozhatnak, az alkaloidok állandóak.) Érdekes megjegyeznünk, hogy orálisan adagolva ezen növények egyike sem pszichoaktív. (Nagyobb, toxikus mennyiségben a harmin/ harmalin állítólag hallucinációkat hoz létre, de kevésbé hősies mennyiségekben leginkább csak nyugtató, legrosszabb esetben hánytatószer.) A DMT semmilyen mennyiségben nem lesz aktív szájon át, hacsak nem egy *MAO-inhibítor* (a monoaminooxidáz enzim működését gátló) vegyülettel használjuk. Éppen ez az az elv, amely miatt hatásos lesz az ayahuasca: a *Banisteriopsis caapi* folyondár harmala-alkaloidjai erős, de ideiglenes MAO-gátlók, melyek együttműködnek a DMT-t tartalmazó *Psychotria viridis* leveleivel, s így hozzák létre a legmélyebb pszichedélikus kalandot.

Zárójelben meg kell jegyeznem, hogy a MAO-gátlás összetett kérdés, s nem könnyen fogható fel a mindennapi tapasztalat tükrében. Valójában a nyugati tudomány negyven évvel ezelőttig nem is értette teljesen. A “primitív" amazóniai ayahuasca-készítők már több száz, ha nem több ezer éve használják ki ezt a kölcsönhatást. Az antropológusok szerint ezek a törzsek (egymástól távoli területeken élnek, különböző nyelveket beszélnek, és sokan közülük halálos ellenségek) egymástól függetlenül próba-szerencse módszerrel fedezték fel az ayahuascát. Vegyük csupán az őserdő egyetlen négyzetkilométer nagyságú területét (nem is említve a növények összes lehetséges kombinációját): hogy minden egyes törzs a többitől függetlenül fedezze fel a megfelelő keveréket, pusztán magától, “próba-szerencse" módszerrel - nos ennek kicsiny valószínűsége erősen igénybe veheti a képzelőerőt.

Az indiánoknak nincs gondjuk ezzel a rejtéllyel. Ők azt mondják, hogy maguk a növények tanították meg őket arra, hogyan kell az italt elkészíteni.

> Az indiánok szerint a yagé az istenek különleges ajándéka, és csakis az indiánoké. “A mi iskolánk a *yagé,* a mi tantárgyunk a *yagé.*" mondhatják, és a *yagét* valahová a tudás és a társada-

lom eredetéhez teszik. A *yagé* tanította meg az indiánoknak, hogy mi a jó, és mi a rossz, valamint az állatok, az orvosságok és az ehető növények tulajdonságait.[3]

Már korábban láthattuk, hogy világszerte él a sá-máni kultúrákban az a hiedelem, hogy minden növényfaj “szellemeket" tartalmaz, melyeket sámáni szövetségesként munkára lehet fogni. Eme példa esetén nehezebb bármilyen jobb magyarázattal előállni: a modem tudomány csak az ötvenes években fedezte fel a MAO-gátlás jelenségét, alapkutatások során, kifinomult laboratóriumi kísérletek közepette, egy olyan világnézet alapján, ami legalább annyira távol áll a gyakorlati sámánizmustól, mint amennyire távol állnak tőlünk az ő gondjaik.

Fontos itt hangsúlyoznunk, hogy a MAO-gátlás az emberi anyagcsere rendkívül fontos alapelve, amit alaposan meg kell érteni annak, aki az ayahuascával vagy annak analógjaival akar kísérletezni.

Mindezt jól magyarázzák az alábbiak:

A monoamino-oxidáz enzim (MAO) az emberi testben termelődik, mint valamiféle kémiai fehérvérsejt. Az a dolga, hogy az elfogyasztott ételben található potenciálisan veszélyes aminokat lebontsa, és ártalmatlanná tegye. A monoamino-oxidáz a kémiai immunrendszer egyik építőköve, amely segíti az anyagcsere szabályozását és a test egészséges kémiai egyensúlyának fenntartását. A monoamino-oxidáz blokkoló olyan molekula, amely gátolja a monoaminooxidáz védőhatását. (Metaforánkat kiterjesztve, kémiai AIDS-vírushoz hasonló, mert kikapcsolja a kémiai immunrendszert.)

Sokféle anyagól kategorizáltak már MAO-gát-lókat, amelyek két kategóriába tartoznak: vagy reverzibilisek, vagy irreverzibilisek. Az irreverzibilisek valósággal elpusztítják a testben a MAO-t. Noha irreverzibilisnek hívják, ez a folyamat sem tartós, de két hétre van szüksége a szervezetnek ahhoz, hogy új MAO-enzimet termeljen. Bár sok irreverzibilis növényi alapú MAO létezik, én csupán szintetikusakkal találkoztam, pl. a *Tranylcypramine* (Amerikai gyógyszer: Parnate), amely gyakorta rendelt antidepresszáns.

A reverzibilis MAO-gátlók azonban sokkal rövidebb ideig ható anyagok, mint az a nevükből is kitűnik, s igen hasznos lehet, ha egy triptamin-hallucinogénnel együtt használjuk. A *Banisteriopsis caapi*-ban jelenlévő harmala-alkaloidok (harmin és harmalin) hatása visszafordítható, s körülbelül 6 óráig élnek a testben - ez az átlagos *ayahuasca-trip* időtartama. Ilyenkor az történik, hogy az ayahuasca-ital

AZ AYAHUASCA ÉS ANALÓGJAI: A HARMIN, A HARMALIN ÉS A DMT

harmala-alkaloidjai leállítják a test monoaminooxi-dáz-termelését, így a DMT-alkaloid képes az agy szinapszisaival közvetlenül érintkezésbe lépni. Mint egy középcsatár, aki ideiglenesen leállítja az ellenfél védelmét, hogy a DMT jobbszélső zavartalanul berúghassa a gólt.

Ez a gátló hatás azonban nem válogatós, sok más anyagot is beenged az anyagcserébe. Amikor a MAO-védelem ki van kapcsolva, a test sokféle veszé-lyes kémiai reakciónak van kitéve. A monoamino-oxidázt bénító anyagok esetében nyilvánvalóan az a legfőbb gond, hogy ha nem elég bölcsen, azaz ha nem sámáni módon használják őket, akkor bele lehet halni a használatukba. *Kötelezőek az étrendi megkötések, ha MAO-gátlókkal élünk!* E fegyelemnek kivétel nélkül alávetik magukat az ayahuascát használó délamerikai sámánok is:

> A növény tanulmányozásával együttjáró étrendi korlátozások szükségességét - azzal együtt, hogy megkövetelik a cölibátust is - egyetlen *vegetalista* sem felejtette el kiemelni. A testet meg kell tisztítani ahhoz, hogy a szellemek birodalmába utazhasson. Csak így tehetnek szert az újoncok a lelki segítőkre, csak így tanulhatnak meg z'caros-dalokat, és csakis így kaphatják meg yuchjuy-ukat, (ejtsd: jacsaj), yuwsa-jukat, (jausza) vagy muriri-jüket. Ezt a nyákot beavatása során kapja a beavatandó újonc, vagy az elősámántól, vagy a szellemektől... Csak úgy lehet valaki jó *vegetalista,* ha évekig betartja az étrendet... Az indián és mesztic sámánizmus hanyatlásának egyik fő oka az, hogy a fiatalok nem törődnek a bonyolult étrendi megszorítások betartásával.[4]

Már az eddigiekből is kiderült: igen valószínűtlen, hogy az ayahuascából valaha is rekreációs drog válik. Hatalmas erejű hallucinogén, amelyet senkinek sem szabad habzsolni gondatlanul, vagy anélkül, hogy megértené a szervezetben való működését. Az értelmes, hiteles információkon alapuló használat meglehetősen veszélytelen - de az esztelen használat könnyen halálos is lehet. A legelső aranyszabály, amit nyugati, drogokkal kísérletező embereknek emlékezetükbe kell vésniük: A HARMALA ALKALOIDOKAT (VAGY BÁRMILYEN MÁS MAO-GÁTLÓT) TILOS EGYÜTT HASZNÁLNI AMFETAMIN-TÍPUSÚ DROGOKKAL - EZ KÜLÖNÖSEN VONATKOZIK A PEYOTE-RA ÉS A SAN PEDRÓRA, CSAKÚGY, MTNT AZ *MDMA*-RA (ECSTASY).

Ha valaki nem veszi figyelembe ezt az intést, számoljon a következőkkel:

Súlyos, korábban nem tapasztalt fejfájás az első jel, mely könnyen lehet, csak az első hírvivője a betörő krízisnek, mely *cerebrovascularis* (agyérkeringési) zavarokhoz és halálhoz vezethet. A magas vérnyomást a következő tünetek kísérik: fejfájás, szívdobogás, pirulás, hányinger és hányás, fotofóbia és van úgy is, hogy *hyperpirexia,* aritmiák és pulmonáris ödéma (tüdővérzés)... A magas tiramintartalmú ételekkel kell a legjobban vigyázni. Ez a vegyület az erjedéskor keletkezik. El kell kerülni bármiféle régóta álló, fehérjében dús ételt...

[A tiltott ételek listáján - változó erősséggel -szerepel a sajt, a sör és a bor, az ecetes hering, a csiga, a csirkemáj, az élesztős termékek, a füge, a mazsola, a savanyú káposzta, a kávé, a csokoládé, a szójaszósz, a tejszín és a joghurt.]

A monoaminooxidáz-gátló anyagok, sok más gyógyszerhez hasonlóan szinergikus hatásúak, így jöhetnek létre néha a magas vérnyomással járó krízisek. A MAO-gátlók a következő gyógyszerekkel vezethetnek szinergiára: amfetamin, dextroamfetamin, metilamfetamin, efedrin, prokain (amelyben többnyire van norepinefrin is), epinefrin, metildopa, fenilpropanolamin (Az utóbbi három az USA-ban szabadon vásárolható, megfázás elleni gyógyszer)...

Nagyon komoly lehet a MAO-gátlók okozta akut mérgezés. A mérgezés jelei többnyire csak 11 óra után, vagy még később jelentkeznek... A komoly túladagolás legjellemzőbb tünete a hihetetlenül magas vérnyomás. A vérnyomás emelkedése elősegítheti a *pulmonáris oedemát,* a vérkeringés leáll, vagy agyvérzés okozza a halált.

Tünetileg kezeljük a komoly túladagolást. Mivel a magas vérnyomás életveszélyes lehet, később határozattan avatkozzunk be fentolamin-nal... 5.0 mg iv. 0.25-0.5 mg adagolásban fen-tolamint adunk 4-6 óránként im. a vérnyomás szinten tartására. Ha ez a gyógyszer nem elérhető, a klórpromazin is jó. Kezdeti dózis: 50 mg im, 25 mg im. dózisokkal követjük 1-2 óránként a vérnyomás szinten tartására. Állandóan figyeljük a páciens vérnyomását, mert a *hypertensio* szakaszát jelentős *hypotensio* (alacsony vérnyomás) is követheti.[5]

Noha én magam még sohasem próbáltam igazi őserdei ayahuascát, analógjaival kapcsolatos korlátozott élményeim meggyőztek arról, hogy normális ember nem fogyasztana ilyet egy Grateful Dead kon-

PSZICHEDÉLIKUS SÁMÁNIZMUS

certre, vagy bármilyen más “szórakozási" célzattal. Ahhoz túl intenzív és testileg is legyengít. Vajon hogyan lehet megértve és betartva a korlátozásokat az ayahuascát megfelelő módon - sámáni módon -fogyasztani?

> A *yagé* fogyasztása rémes: rázkódások, hányás, émelygés, szarás, izomfeszültség. Mégis csodálatos, rettenetes és megállíthatatlan. A Vaupes környékén az erdeiekkel élő Irving Goldman 1939-ben azt nyilatkozta: “...a *Cubeo* indiánok nem a kellemes hallucinációk kedvéért fogyasztják, hanem az egész élmény intenzitása miatt, amely az egész érzékelési skálán tapasztalható. Senkivel sem találkoztam még, aki úgy tett volna, mintha élvezné." Az ürülékben látomások vannak. A hányás árama szerintük gyakran kígyóvá vagy kígyók egész áradatává változik, amelyek kimennek és bejönnek. Az orrváladék áramában, a hasmenésben, a hányásban, a nevetésben vagy a könnyekben azonban ott rejlik a varázslatra épülő sámáni mitológia megélt élménye. E tekintetben teljes ellentétben áll a kereszténység rettenetes hatalmának domináns formájával, mely az engedelmesség államvallása. Ebben a yagé-világban semmiképpen sem lehetne a szart és a szentséget egymástól elkülöníteni.[6]

Az ayahuasca egzotikus keverék. Kevesen tudunk azonban elutazni Amazóniába csak azért, hogy megkóstoljuk. Pedig a növények, melyekből a hagyományos receptek szerint készül, trópusiak, melyek nem élnek meg az őserdőn kívül. Erre Terence McKenna figyelt fel, s a következő megoldást javasolta:

> Valószínűleg csak az ayahuasca DMT-t és béta-karbolint a megfelelő arányban tartalmazó analógja tehetik a tapasztalatot olyanok számára is elérhetővé, akik nem ott élnek, ahol őshonos.[7]

Pontosan ez az “ayahuasca-analógok" alapötlete. Azaz, ha találunk más, a *Banisteriopsis caapi* és a *Psychotria viridis* alkaloidjait tartalmazó kevésbé trópusi növényeket (melyek könnyebben termeszthetők az északi vidékeken), akkor a pszichedélikus élmény majdnem mindenki számára elérhetővé válik a bolygón, aki hajlandó termeszteni és összevegyíteni az alkotórészeket. A tökéletes ayahuasca-analóg keresése ma az egyik legfontosabb kutatási terület az amerikai pszichedélikus szubkultúrán belül.

Szerencsére több olyan nem-tropikus növény is van, amelyekből a kémiailag azonos összetételű ayahuasca-ital állítható elő. A MAO-gátló részt a

AZ AYAHÜASCA ÉS ANALÓGJAI: A HARMIN, A HARMALIN ÉS A DMT

Szíriai rutafű *(Peganum harmala)* nevű fantasztikus növényben találták meg. A magokból 4% harmin-harmalinkeveréket izoláltak, amely már igen erős koncentráció, sokak szerint felülmúlja az eredeti amazóniai *Banisteriopsis caapi-liánét* Valójában a harmala alkaloidok e növényről kapták a nevüket.

A Szíriai rutafű régóta ismert Kisázsiában, ahol a magvait a “törökvörös" nevű szőnyegfesték készítéséhez használják. Valószínűleg egy ismeretlen növénybarát hozhatta át az Újvilágba. A termesztő az új-mexikói Deming városban élt, ahol a *Peganum harmala* elvadult, és 1938-ra már a texasi Pecos városáig is elhatolt. Mára - hivatalos források szerint -már Texasban, Új-Mexikóban, Arizonában, Nevadá-ban és Kaliforniában is elterjedt. Még azt is hallottam, hogy a montanai telet is átéli, tehát nyilvánvaló, hogy ha egyszer már jó helyen ültették el, úgy igénytelen sivatagi évelővé válik.

A hivatalos jelentések azt próbálják elhitetni, hogy ez a növény “túlságosan elterjedt" (vannak területek, ahol bevették a gyomirtó programba), de nemrégiben, fogadott hazájában tett gyűjtőutamon alig találtam belőle. Egy jó helyre leltem a 10-es gyorsforgalmi mellett Fort Stockton és a texasi El Paso között. 1992 augusztusára már több szíriai rutafűnövényt is láttam az autópálya elválasztósáv-jában, a 159-es kijárat mellett rögtön keleti irányban. Kb. fél pint magot gyűjtöttem három növényről, s volt ott még egy jó pár.

A sámáni alkalmazás mégis azt követeli, hogy az ember maga nevelje növényét a maghoz. Hihetetlen mennyiségű finom szintű energia cserélődik ki a termesztő és a növény között. Ez talán misztikusnak hangzik, de aki csinálta már, érteni fogja, mit akarok mondani. Sokkal többről van itt szó, mint amit a bal agyféltekére koncentráló logika sugallhatna; “művelt" nyugatiakként nem vesszük komolyan a képzeleti világ lényeit, s ezért, hátrányunkra, ők is lenéznek minket.

> Kell hogy legyen spirituális kapcsolatunk, hogy erőt adhasson. Megfelelőnek kell lennie létformánknak, mert spirituális lények befolyása alatt állunk. Léteznek, még ha nem is látjuk őket. Ők azok, akik vigyáznak a növényekre. Ők az őrzők, akik felügyelnek a növényre. Ezért nem is szolgálnak látomással annak, aki nem felel meg ennek a *ciencia vegetalistának,* amit régen úgy hívtak, hogy *alquimia palistica* (növényi alkímia).[8]

Hogy az ember kitartását lemérje, a Szíriai rutafű minden termesztői bölcsességünket igénybe veszi: nem bostoni páfrány ez, hanem egy furcsa, bonyolult “gyom", ami a legpusztább sivatagi talajban is megnő, de termesztése igen nehéz, még a legellenőrzöttebb üvegházi körülmények között is. Jó kiindulási alapot nyújthatnak egy ritka növényekre specializálódott kertészet alábbi termesztési utasításai az egyedi élményhez:

Termesztés: A magok igen jól kicsíráznak, ha vékonyan szórjuk a talajba, s kissé benyomogatjuk őket. A növényeknek enyhén szűrt napfényre, meleg hőmérsékletre, és folyamatos nedvességre van szüksége. Egy darabig hagyjuk így őket, még akkor is, ha sűrűn nőttek, mert végzetes lehet a fiatal palánták megzavarása. Amikor már úgy tűnik, hogy tövük eléggé megerősödött, elővigyázatosan ültessük át őket, különösen ügyelve a finomabb hajszálgyökerekre és a hozzájuk tapadó földre. Ne törjük meg, és ne csupaszítsuk le a palánták gyökerét. Ültessük most kissé mélyebbre a növényeket mint korábban, és egy ideig tegyük ki a napra. Locsoljuk, de ne vigyük túlzásba. A vetőkeverékből még évek múltán is előjöhetnek új palánták. Elég kis helyet foglal el ama élettér, amit e faj szeret. A természetben, noha nyáron és ősszel az anyabokrok ezrével vetik a használható magokat, elég kevés kel ki. A palánták természetes környezetben is mindig speciális mikroklímát követelnek, pl. patanyomokban kelnek ki szívesen: lehet, hogy azért, mert több nedvesség és árnyék éri őket a lábnyomban. Gyakran remekül kihajtanak a magok, de később speciális termesztési körülményeket igényelnek. Jó a homokos talaj keverék, de csak annyi víz kell, amennyi feltétlenül szükségesnek tűnik. Részben takarjuk el a növényeket a déli naptól, de tartsuk őket melegen. Természetes környezetében elég hideg van éjszaka, de ez csak a száraz évszakokban van így, és sokan azt mondják, hogy jó eredményeket értek el úgy is, hogy a tél kezdetén hagyták kiszáradni növényüket és hideg, sötét helyen tárolták, majd tavasszal visszanevelték. Van néhány öreg anyanövényünk, amelyek olykor egy egész évet életjelek nélkül töltenek el, de később egy teljesen megjósolhatatlan időpontban zöld leveleket hajtanak.[9]

Sajnos igen nehéznek találtam a *Peganum harmala* magról való termesztését. Miután féltucatnyi növényt felneveltem fiatal palántakorukig, többé soha-

sem indítanám el őket lapos tálakban, ahogyan fent ajánlják. Bár ezek a magok kicsik, érdemes rájuk áldozni annyit, hogy egyenként ültetjük el őket (alkalmanként csipesszel) a palántacserepekbe, amelyekből később átültethetjük őket a nagy cserepekbe. Az átültetés igencsak megviseli a palántákat, s megspórolhatjuk magunknak a sok aggódást, amit magukhoz térítésük okoz, ha hajlandóak vagyunk egyenként foglalkozni velük. Ha már a palántacserépből ültetjük át őket, mindenhová gond nélkül kiültethetők.

Bár felleltük a Szíriai rutafűt, mint a legjobb esőerdőn kívüli harmala-alkaloidforrást, kevésbé állunk jól DMT-forrásokkal. Nem mintha nehéz lenne DMT-t tartalmazó növényeket találni. A *Desmanthus illinoensis* (az Egyesült Államok középnyugati vidékén honos hüvelyes gyom a Legummosoe-családból), *az Arundo donax* (bambuszszerű növény, Indiából származik, ma Amerikában több helyen vadon nő), és a *Phalaris arundinacea* (gyakori fűféle) mind tartalmaznak DMT-t különféle koncentrációban. Vannak arra utaló jelek, hogy ez az alkaloid elég gyakori - csupán eddig nem elemezték a számításba vehető növényeket a mai kémia bonyolult módszereivel.

A *Leguminosae* például egy igen nagy botanikai család, több DMT-tartalmú növény otthona. Egyszer már azt hittem, hogy ráakadtam egy *Desmanthus* növényre egy texasi országút mellett. Texasban az útpadkákat is nyírják, s az ott élő növényeket nyaranta többször is alaposan visszacsonkolják. Amit Desmanthusnak hittem, valójában egy csökött mesquite-bokor volt, amely elterjedését tekintve talán az egyik leggyakoribb gyom Texasban, de szintén a *Leguminosae* családba tartozik. A *Desmanthus és* a *mesquite* levélmintái nagyon hasonlóak. Kíváncsiságból - miután hibámat felfedeztem - felütöttem Michael Moore *Medicinal Plants of the Desert and the Canyon West* (A nyugati sivatagok és kanyonok gyógyfüvei) c. munkáját a mesquite címszónál, s rájöttem, hogy ennek a növénynek bizonyos fajtái a leveleikben, tokjaikban és a kérgükben 5-hidroxi-triptamint és triptamint tartalmaznak. Eme alkaloidok molekulárisan nincsenek messze a DMT-től, vagyis az N,N-dimetil-triptamintól. Azt gondolom, hogy valószínűleg igen sok DMT tartalmú növény nő körülöttünk, s talán érdemes lenne a *Leguminosae* családba tartozó példányokkal kezdeni a keresést.

Az Egyesült Államok területén fellelhető három DMT forrás közül az *Arundo donax* a leggyakoribb, de ez legkevésbé alkalmas az ayahuasca előállítására. Gázkromatográfiás vizsgálatokkal kimutatható, hogy a DMT-n kívül több kellemetlen mellékhatást

okozó alkaloidot is tartalmaz. Egyszer például 1 g *Peganum harmala* kivonatot nyeltem le 50 mg *Arundo donax* kivonattal. Semmi pszichoaktivitást nem tapasztaltam, de visszafogott allergiás reakcióim támadtak. Alig telt el egy óra, látásom megromlott, alig tudtam elolvasni egy folyóirat cikkeit. Később nedvesek és kissé duzzadtak lettek a szemeim. Másnap közepes szemgyulladással ébredtem és itt-ott kiütések jelentek meg a testemen. A tünetek három nap alatt húzódtak vissza. Nyilvánvaló tehát, hogy vigyáznia kell annak, aki új növényekkel kísérletezik, különösen ha olyanokkal, amelyek sámáni használata nem ismert.

A mai napig nem próbáltam ki a *Desmanthus illinoensis* kivonatát (prérimimóza, illinoisi csomófű) de levelezőim tájékoztattak arról, hogy az egyik közeli faj, a *Desmanthus leptolobus* még több DMT-t tartalmaz. Az alkaloidok mindkét fajnál a gyökérkéregben lelhetők fel, amit rögtön a begyűjtés után le kell fejteni a gyökértestről. (Száradás után sokkal nehezebb feladat a test és a kéreg szétválasztása.) Ennek egyik legegyszerűbb módja, ha a frissen szedett gyökeret kalapáccsal szétzúzzuk. Ettől a kéreg felreped, s könnyebben lehántható, s szárítható a későbbi feldolgozásig. (Az alkaloidkivonat-készítés módszereit könyvünk későbbi fejezetében tárgyaljuk.)

Valamennyi ma Észak-Amerikában megtalálható DMT-forrás közül a *Phalaris* fű egyes változatai tűnnek a legígéretesebbnek mind a termesztés, mind a kivonat készítés tekintetében. Mivel az *Arundo donaxnak* és, a *Desmanthus illinoensisnek* csupán a gyökérkérge tartalmazza a keresett alkaloidot, az ott található anyagok előállításához egy jó pár éves példányt kell feláldozni. A *Phalaris* fű DMT-tartalma viszont a levelekben és a szárakban koncentrálódik. Erőteljes kivonatok készíthetők már akkor is, ha csak nyessük a növényt, így nem kell feláldoznunk az anyanövényeket. Ezen kívül a *Phalaris-t* könnyű termeszteni, kiállja a fagyos kanadai telet is, s szinte mindenhol megterem. Noha elég durva fű, ház előtti gyepként is ültethetjük. Ebben az esetben egyetlen fűnyírásból egész évre elégendő DMT-t nyerhetünk ayahuasca szeánszainkhoz.

Én 125 mg harmalakivonathoz 50 mg *Phalaris* fű kivonatot kevertem. Ezúttal nem voltak allergiás reakcióim, s az ital határozottan pszichoaktív volt. Sajnos a legtöbb ayahuascakeverékhez hasonlóan ezt is erős hányingerhullámok kísérték. Az élményt Shulgin Plusz 2-vel értékelné: határozottan hatott, de nem annyira, hogy ne tudtam volna közbelépni, ha szükség lett volna rá. Erősebb is lehetett volna a trip

AZ AYAHUASCA ÉS ANALÓGJAI: A HARMIN, A HARMALIN ÉS A DMT

(mondjuk, úgy kb. két szárított grammnyi *Psilocybe cubensis-nek* megfelelő), de határozottan pszi-chedélikus volt.

Mint általában a kimondhatatlan állapotokat, ezt is elég nehéz szavakba foglalni. Azt érzékeltem, hogy legalább három energiamező sugárzik testemből, különféle hullámhosszokon. Szokatlan érzés, még sohasem találkoztam vele. Erős, álomba ringató látomásaim voltak, melyeket azonnal elfelejtettem. Nagyon nyugodt “gyengeség"-érzés árasztott el, mintha tudatomat csak egy vékony fonál kötné össze a testemmel. Nem állítanám, hogy testen kívüli élmény volt, de közel járhatott ahhoz. Bár határozott problémát jelentett az émelygés, végül is nem hánytam. (Ez nem volt jó stratégia, mert az élmény valószínűleg jóval intenzívebb lett volna, ha nem arra összpontosítom figyelmem és energiám nagy részét, hogy visszafogjam a hányást. Az ilyen helyzetekben az játszik jól, aki alárendeli magát a bekövetkező eseményeknek).

A dél-amerikai *Santo Daime* kultusz egy nyugati beavatottja szerint az emésztőszervi zavar nem elkerülhetetlen, s nem is igazi mércéje az ayahuasca-trip valódiságának. (Más szavakkal, a *Native American Church* sok, peyote-ot fogyasztó tagjától eltérően, akik szerint az ember spirituális fejlődésének mércéje az, hogy milyen fokozatú émelygést érez, az ayahua-sca bennszülött fogyasztói jobban szeretik, ha nem kell annyit foglalkozniuk a hányingerrel.) Az étrendről azt derítette ki, hogy ha egy gramm lecitint fogyaszt az ember az előző napon, majd a szeánsz előtt két órával ismét, akkor az émelygés nagyrészt elmarad. Ezen kívül az ayahuasca-tea ivása után szeletelt gyömbér rágásával szüntethető meg a rossz szájíz.

Ami az étrendet illeti: a fűszerezetlen hal és a banán a klasszikus ayahuasca-bevezető étrend az amazonasi vidékeken. Megfigyelései szerint a perui *ayahuasquerók* a legszigorúbbak - egysíkú, főként vegetáriánus étrendet írnak elő. A nyugati emberek számára, akik többnyire nem tudnának ilyen szigorúak lenni önmagukkal szemben, a minimális diéta (azon anyagokon túl, melyeket amúgy is tilos elfogyasztani egy MAO-gátlóval) megtilthatja a kávét és az alkoholt, s a zsíros ételek szintén kerülendők.

Az ayahuasca-analógokkal kísérletezők úgy tűnik egyetértenek abban, hogy az ayahuasca-analógok közös fogyasztása gyakran gyógyító krízis felé vezet, itt egy csoport jegyzete olyanoktól, akik 125 mg harmalát fogyasztottak 50 mg *Phalarisszel:*

Először a harmala-kivonatot nyeltük le, s széthúztuk a kapszulákat a nyelés előtt. A *Phala-ris* alkaloidot negyedóra múlva ettük, csupán annyi etilalkohollal eloszlatva a gumiszerű kivonatot, amennyi a feloldáshoz szükséges. Ehhez kis mézet, C-vitamint és vizet kevertünk, hogy emészthetőbb teát készítsünk...

1992. december 15... Hatan vagyunk. Olyan mintában foglalunk helyet, mint L. álma mutatta. Én éppen neki háttal ülök, A, N, M, és S. ül a négy világtáj szerint. Fél óra múlva L. elkezd ringatódzni, dalolni, azt ismételgetvén, hogy “Emlékszem,..Emlékszem..." Gyógyító válságba esett, és megkezdte a tisztulást. Később azt mondta, hogy visszament a DNS-ébe, s mindenféle megőrzött emléket felderített magában, egészen vissza az ősóceánig. A gyomra mindezt nagyon rosszul viselte, az én első őserdei tripemre emlékeztetett. Körülbelül egy hétig még ebben a gyógyító transzban maradt. A. és én belefogtunk sámándolgainkba. A. énekelt, és hangokat küldött L. testébe. Én továbbra is ültem, és vele éne-; keltem, hogy segítsem a munkáját. Egyszer szívással is kiszedtem és kitisztítottam valamit L. teste számára, máskor kapcsolódni akartam hozzá, s kihívni, de nem akarta, hogy bárki is hozzá nyúljon. Remek vizsgát tett a fűcsörgő. M, S. és N. csendben magukban ültek. Kb. hat óra elteltével...

Úgy tűnik, belső látomásszerű, információs jelentése van ennek az élménynek, ha egyedül fogyasztjuk sötétben. Másrészt az ismerősökkel való együttlét fokozhatja a sámáni élmény gyógyító hatását, miközben erősíti a személyközi kapcsolatokat és kötődéseket. Gyakran van úgy, hogy egy ember merül gyógyító krízisbe, és többen mások sámáni módszerekkel segítik őt. Egyszer csak minden megoldódik, azután mindenki mélyebb fizikai és mentális terekbe hatol, együtt a többiekkel.. Az eredmény: energetikai kapcsolódások sora, a gyógyító folyamat részeként. Az élmény finom, könnyed vibrációja gyakran egy egész hétre is elhúzódik. Testileg utána jobban vagyok, mint a gomba után - megerősít, ahelyett, hogy elfárasztana.[10]

A csoportos kísérletekkel szemben a magányos ayahuasca-élmény “belső képzeletbéli és információs középpontja" gyakran egy tanárral, idegennel vagy valami személyes fejlődés irányába húzó erővel kapcsolja össze az embert. Íme egy drámai beszámoló egy levelezőmtől, aki fél-analógot fogyasztott, *Peganum harmalát* az eredeti *Psychotria viridis* levelekkel.

10 gramm *Psychotria viridis* levelet és 8 gramm *Peganum harmala* magot használtam a kísérlethez, mindkettőt egy növényeket postán értékesítő cégtől vettem. Turmixgépben összekevertem őket, és nyolcliteres fazékban több napon át összesen 8 óráig főztem. Kb. négy óra főzés után a vizet másik kondérba tettem, és új vízzel még négy órát főztem. Akkor a növényi anyagokat eltávolítottam, a két folyadékot összeöntöttem és főztem, amíg két és fél deci zöldesfekete folyadék maradt vissza. A második főzésnél kissé elszámoltam magam - elaludtam, s arra ébredtem, hogy elfogyott a víz. Azonnal friss vízzel töltöttem fel, s a víz elnyerte egy idő után megfelelő sötét színét. Lehet, hogy ez a hibám hatott az ízére, de nem károsíthatta meg az alkaloidokat.

Nem voltak tiszta szándékaim, csak annyi, hogy valamit fel akarok fedezni. Senkit sem ismertem, aki ugyanezt próbálta volna (nem is voltam benne biztos, hogy működik), és úgy éreztem, hogy egyedi élmény előtt állok.

Miután a levet visszaforraltam két és fél decire, beraktam a jégszekrénybe, hogy langyosra hűljön, és nagyobb pohárba öntöttem. A sötét lé zavarosnak tűnt, s nem volt jó szaga. Felkészültem, s egynegyedét a szájamba vettem. Úgy írhatom le a legjobban, hogy a lé mintegy kiugrott a szájamból. Nem fuldokoltam - ajkaim és nyelvem egyszerűen visszautasították. A konyhai lefolyóba köptem. A kezdeti sokk után (és én azt hittem, hogy a hajnalkatea rossz ízű!) ismét felkötöttem a gatyamadzagot, s megint megpróbáltam, az eredmény hasonló volt.

Most már majdnem a tea felét elpocsékoltam. Cigarettára gyújtottam, és a nappaliban leültem, hogy újra átgondoljam a dolgot. Furcsa volt ez így, mert annyit olvastam, gondolkodtam felőle, és aztán meggondolandó a levelek magas ára is - és ezek után egyszerűen nem tudom lenyelni. Arra gondoltam, amikor don Juan Castanedán nevet, és lehülyéztem magam.

Harmadszori próbálkozásra vodkával öblítettem ki a számat, hogy elzsibbadjon a nyelvem. A vodka nem számított, de lenyeltem a többit. Egyszerűen förtelmes volt az íze. Egy pár pillanatig még ki akart jönni, de valahogyan sikerült benn tartanom. Bementem a nappaliba, és lehevertem a kanapéra. Este negyed tizenkettő volt. Olvasmányaim szerint a hatás hamar jelentkezik, így vártam. Hamar úrrá lett rajtam az elkeseredés, és az, hogy nem fog hatni. Totál hülyének éreztem magam. Bekapcsoltam a TV-t, és

valami rettenetes Psycho-feldolgozást kezdtem nézni, majd végül lehunytam a szemem. Néhány másodpercen belül nyomást éreztem a halántékomon. Újabb néhány másodperc után valami megmozdult a szemhéjam mögött. Felültem. Vibrált a szoba. Egyik kezemet elhúztam a szemem előtt, és kisebb csóvát hagyott maga után. Tetőtől talpig megremegtem: végre megtörténik! Háromnegyed tizenkettő volt.

A lámpa égett, minden világos volt, és halvány minták borították a falakat. Feldobott hangulatban voltam. Bementem a hálószobába, bekapcsoltam az “Amazonasi őserdő hangjai" c. kazettát, és lefeküdtem. Olcsó magnón játszottam le a szalagot, de úgy hangzott, mintha hi-fi sztereó lett volna. Élénk képek kísérték az állati és vízi hangokat - különösen a nagymacskákét. Egyszer úgy tűnt, mintha egyikük szájában láttam volna, ahogyan belül a nyelve vibrált.

Amikor egy rovar zúgása idegesíteni kezdett, kikapcsoltam a magnót, bevittem a cigarettát, a hamutartót és a gyufát a sötétebbik belső hálószobába, ott leültem a heverőre, és bámultam. Ezeket a képeket lehetetlenség lenne leírni. Először csalódást éreztem. A McKenna által leírt látomásokról áhítoztam - tájak, látképek, és hasonló. De ez az érzés hamar eltűnt, mert csodálatos volt, amit láttam. A “mozaik" és a “mintás szövet" szavak jutottak eszembe. Háromdimenziósak voltak, és mintha 7-8 centire előttem lebegtek volna. Igen idegen mintájúnak tűntek (Azték?), organikusnak, de kiszámítottnak. Azon kaptam magam, hogy hangosan köszönetet mondok eme szép képeknek. Nagyon sokáig tartott ez - minden időérzékemet elvesztettem.

Akkor kezdődött a mámoros furcsaság. Eltűntek a szövetek, s a sötétség vette át a hatalmat. Hamar cseppkövek és padlótól mennyezetig tartó oszlopok nőttek ki. Barlangban voltam szikla-alakulatokkal, amelyek Dali által tervezett fákra emlékeztettek - egyszerre növényi és ásványi. Miközben közöttük mozogtam, észrevettem, hogy egyikük nagyobb, mint a többiek. Közelebbről láttam, hogy nagy hasadék tátong oldalában. Belül üres volt, s halvány kék fény töltötte be.

Akkor vettem észre a lényt. Körülbelül akkora volt, mint egy nagy kutya, de hüllőszerű volt. (A “sárkány" szó lebegett tudatomban.) Azonnal elkezdett közeledni hozzám. Csak három métert kellett megtennie, és máris az oszlop mellé tudta nyomni arcát. (Látták az *Űrből jött*

című sci-fiklasszikust? Volt egy kishasonlóság az űrszörnyek és em

e lény között.) Most úgy érzem, hogy itt szúrtam el. Ez a lény hozzám akart közelebb kerülni, de én se nem szóltam hozzá, se nem mentem közelebb. Elfelejtettem, hogy résztvevő vagyok, s nem csak szemlélő. Egy kis ideig egymást bámultuk. Végül a lény csókszerű mozdulatot tett ajkaival, és egy kékesen világító labda jött ki szájából, át a résen, s ott lógott a térben. A kép többi része elhalványult, de a labda - háromdimenziós kivitelben - még percekig ott lógott a szobámban. Végül elhalványult, és tudtam, hogy vége a csúcsnak. Ahogyan ágyamon feküdtem, még mindig minták zsongtak szemhéjam mögött, és halvány, fekete emberalakok.

A következő nap hívtak kötelességeim, így korábban kellett felkelnem, mint ahogyan szerettem volna. Egy-két óráig még elég ködösen gondolkoztam. Ami a lényt illeti... biztos vagyok benne, hogy kapcsolatot akart alapítani, bár nem tudom, miért. A következő alkalommal kérdéssel felfegyverkezve lépek majd be ebbe a birodalomba. Még az is jobb lett volna, ha megkérdezem: “Ki vagy?", mint ez a buta bámulás. Attól tartok, hogy a lény idiótának tart.[11]

Az ayahuasca-analógok gondolata eléggé új keletű ahhoz, hogy adott legyen egy rendszeresen használt növénypár és módszer, amit követni lehet. Eddig ezen a területen végzett legtöbb kísérletem nem eredményezett semmi érdekeset, és testileg is kellemetlenek voltak. Ugyanakkor a MAO-gátlás elvének alkalmazása kétségkívül alkalmas arra, hogy a triptaminos hallucinogének hatását növelje. A *Peganum harmala* magjaiból készített kivonat ugyanolyan hatásos, mint bármelyik amazóniai béta-karbolinos főzet. Ezért nemcsak a DMT-s keverékkel dolgozhatunk: ha például egy gramm harmalakivonatot öt gramm pszilocibingombával keverünk össze, ez elegendő kihívást jelent a képzelet birodalmának bármely felfedezője számára. Noha a mai napig nem volt még dolgom se a valódi ayahuascával, se az analógjaival, nehéz bármi erőteljesebbet elképzelni, mint a fenti “gomba-ayahuasca-kombinációt", talán csak a szívható DMT kivételével, amit a soron következő fejezet tárgyal.

Jegyzetek

1. Gorman, P. (1992) “Journeys with ayahuasca, the vine of the little death" (Utazás az ayahuascával, a kis halál folyondárjával) *Shaman's Drum,* Ősz, 49. old.
2. Lyttle, T. (1993) Recenzió az “Ayahuasca Visions, the Religious Iconography of a Peruvian Shaman" (Ayahuasca-látomások: egy perui sámán ikonográfiája) c. műről, in: *Psychedelic Monographs and Essays,* 6. sz, 202. old.
3. Taussig, M. (1987) *Shamanism, Colonialism and the Wild Man: a Study in Terror and Healing* (Sámánizmus, kolonializmus és a Vadember: tanulmány a rettenetről és a gyógyulásról) Chicago: University of Chicago Press, 140. old.
4. Luna, Luis E. és Amaringo, Pablo (1991) *Ayahuasca Visions: The Religious Iconography of a*

Peruvian Shaman (Ayahuasca-látomások: egy perui sámán ikonográfiája) North Atlantic Books, Berkeley, 13. és 48. old.

5. Bassuk, E. L., M. D., és Schoonover, S. C, M. D., (1977) The Practitioner's Guide to Psychoactive Drugs (Orvosi kalauz a pszichoaktív drogokhoz). Plenum, N.Y., 40. old.
6. Taussig, op. at, 406-412
7. T. McKenna (1989) Among Ayahuasquera (Ayahuascával gyógyító nők között) *Gateway to Inner Space,* Prism, Great Britain, 202. old.
8. Luna és Amaringo, op. cit., 48. old.
9. Névtelen (1992) *Cultivation Details for Exotic Plants* (Termesztési tippek egzotikus növényeinkhez) Of the Jungle, Box 1801, Sebastopol, CA 95473
10. Johnny Appleseed (álnév) (1993) Ayahuasca analog experiences (Tapasztalatok az ayahuasca analógvegyületekkel) in: *The Entheogen Review,* Vol.2,No.2, Summer Solstice
11. Ismeretlen (1992), személyes közlés

TIZENEGYEDIK FEJEZET

Szívható növényi DMT

> Az elmúlt ötszáz évben a nyugati kultúra elnyomta a testetlen értelmes lények gondolatát -a szellem jelenlétét és valóságát Fél perc a DMT-villanásban, és ez többé nem lesz kérdés.[1]

A szívható DMT különösen hatékony válfaját lehet nyerni a *Phalaris anindinacea* nevű fűféleségból. (Ez valószínűleg az egyéb DMT-tartalmú növényekre is érvényes, amelyek tucatjait határozták meg nemrég, s egyre többet fedeznek fel).[2] Ezt a felfedezést egy hónappal azután tettem, hogy befejeztem e könyv kéziratát, és elküldtem a kiadóhoz. Elhatároztam, hogy kiegészítésként hozzáírom ezt a fejezetet. Legjobb tudomásom szerint nyomtatott formában eddig még soha nem közölték ezeket az információkat, noha nem állítom, hogy én lennék az első felfedező.

Mint sok más felfedezés, ez is szinte a véletlen műve. Két összenyomott kapszulányi *Phalaris* kivonatot akartam az ayahuasca-analóghoz előkészíteni. (Lásd a kivonatokról szóló fejezetet arról, hogy miképpen készíthetünk a *Phalaris-fűből* kivonatot). Az anyagot egy pálinkáspohárba helyeztem, amelyben alkohol volt, hogy visszaoldjam a kivonatot. Miután a tört zselatindarabokat eltávolítottam, félretettem a poharat, és elfelejtkeztem róla. Persze, az

alkohol hamar elpárolgott, s valami kátrányszerű lepedék maradt hátra. Ezt hetekig elölhagytam. Egyszer majdnem kidobtam, azután egy hirtelen ötletem támadt: mi lenne, ha megpróbálnám elszívni?

Ennek megfelelően ismét feloldottam a kátrányt alkoholban, és egy csipet oreganót adtam hozzá, hogy legyen mivel szívni. Az alkohol elpárolgása után nagyon kevés (250 mg-ra becsültem) *Phalaris*-szal átitatott anyag maradt vissza. Ezt több napig állni hagytam és nem vártam, hogy a keverék még szívhatóan pszichoaktív lesz. (Ha az lenne, már hallottam volna róla, nemde?) Képzelje el az olvasó, hogy meglepődtem, amikor egy igen alkalmi helyen és beállításban (koradélután a hálószobában) egyetlen belégzés után elmémet azonnal agyi hurrikán sodorta el gyorsan pulzáló fehér fénybe. Szerencsére tudtam, milyen a DMT-villanás, ezért nem ért tökéletesen váratlanul. Naplóm következő oldalai mesélik végig a történetet:

Naplójegyzet, 1993. okt. 1.

> Tegnap délután szívtam egy kis oreganót, amit kb. 50 mg Phalaris-kivonatba mártottam, és az alkoholt hagytam róla elpárologni. Ez abból az anyagból készült, amit R. készített, hogy

később harmala-kivonattal vegyítve ayahuasca-analógként alkalmazzuk. Az eredmény nagyon erős DMT-trip volt - egyenrangú az injekcióban kapott DMT-élménnyel, amit tavaly januárban az új-mexikói egyetemen próbáltam ki, noha ezúttal nem láttam lényeket.

Egyre csak McKenna szavai jutnak az eszembe: “Az újdonság időben érkezik." Ennek félelmetes implikációi vannak: adott egy természetes DMT-forrás, talán a bolygó legerősebb hallucinogénja, amit bárki termeszthet az udvarán, és elkészíthet a konyhájában! A DMT a képzelet birodalmának egyik kulcsa, nem való mindenkinek. Ha mindenhol elérhető lesz, valószínűleg előfordul majd az is, hogy az emberek nem tudják kezelni a hatást, éppen ezért biztos, hogy rossz lesz a sajtója. Ugyanakkor katalizálhatja az emberi tudat kvantumugrását - amelyre minél hamarabb szüksége lenne fajunknak és bolygónknak.

Naplójegyzet, 1993. október 4.

A DMT-élménnyel járó félelem valami olyan, ami felülmúlja az akaratot - létezik, s szembe kell néznünk vele. Nem volt még annyiszor ilyen élményem, hogy megtudjam, vajon lehetséges-e túllépni a félelmen. Még Grade és Zarkov is azt mondják: “mindig kissé szorongunk, mielőtt DMT-t szívnánk..."

Érzéseim azt súgják, hogy a test, illetve a test tudata (kabbalisztikus héber nyelven: *nefes)* az, ami a rettegés állapotába kerül, s a tudat magasabb szintjei ezt igen nehezen tudják csak legyőzni. Az a tény, hogy a DMT már létezik a testben (említésre méltó, hogy a tobozmirigyben), továbbá, hogy a DMT villanásnak igen sok köze van a halálközeli állapothoz, azt sugallja, hogy a DMT normális feladata az, hogy az élet és a halál közötti, vagyis az élet és a képzeleti világ közötti átmenetet biztosítsa. Valóban “kis halálnak" tűnik, amikor az ember ezt szívja:

> “Teljes hatású adaggal (pl. kb. 25 mg) olyan bizarr az élmény, hogy a tapasztalatlan ember azt hiheti, hogy meghalt, vagy haldoklik, különösen, ha a test tudata is elvész."[3]

Naplójegyzet, 1993. okt. 16.

S. és én szívtunk egy pipányit a “tantrikus slukkerből", amit magam csináltam. (Egy üstből két szár - mindketten ugyanakkor lélegzünk be.) Hihetetlenül erős trip - ezzel az új anyaggal talán eddig a legerősebb. Mély lélegzeteket vettem, hogy vele tudjak áramolni.

Naplójegyzet, 1993. okt. 27.

Tömény Phalaris-kivonatot szívtam: körülbelül 50 mg-ot slukkonként. Csodálatos trip volt, azt hiszem, hogy elájultam. Nem tudtam követni az időt. Újra és újra azt kérdeztem magamtól: hol vagyok? Azt hittem, hogy a hálószobában vagyok, aztán kiderült, hogy mégis az irodában. Ez teljesen összezavart, de jónéhányszor előfordult még az, hogy elfeledkeztem térbeli és időbeli helyzetemről.

Van egy gyönyörű szójáték/mantra: *The third I is we.* (Nagyjából: A *mi* a harmadik szem/ személy).

Magamat és S.-t uralkodónak láttam. Lehet, hogy hinduk voltunk, de egyiptomi beütéssel. S. jobbján ültem, egy kicsit lejjebb, noha valahogyan “egyenlőek" voltunk. Ezek vagyunk “mi" a létezés valamelyik magasabb szintjén. Valószínűleg sok mindent elfelejtettem, mivel az élmény álomszerű volt, de egészen biztos, hogy “valahol máshol" jártam.

Naplójegyzet, 1993. okt. 28.

Furcsa, megváltoztatott tudatállapotban ébredtem. Még most is érzem. Az biztos, hogy a lelkem valami erőteljes változáson megy át.

Naplójegyzet 1993. okt. 29.

Ez volt eddig a legkeményebb trip. Örülök, hogy S. velem volt, majdnem elájultam. A hirtelen gyors belégzés miatt zsibbadó végtagokkal jöttem ki belőle. Az energia és a fény bezúdulása olyan intenzív volt, hogy teljesen meglepett, alig tudtam megőrizni ép elmém. Beletelik egy kis időbe, amíg ilyet szívok megint. Félelmetes!

Nagyon sokat kellene dolgozni azon, hogy meghatározzuk, hogyan is lehet megfelelően használni ezt az anyagot. Ez a lehető legszubjektívebb élmény, és mint minden pszichedélikus anyag, oda viszi az embert, ahol éppen tart. (Hová máshová vinné?) S. még nem ijedt meg, s fénylényekkel találkozik - persze neki volt halálközeli élménye is. Én csak az erős fehér fényt látom, s azzal kísérletezem, hogy a félelem ne söpörjön le a lábamról. Több belső munkát kell végeznem, hogy megint felkészüljek rá. Intuícióim azt súgják, hogy a mozgás és a légzés az a két terület, amelyet fel kell térképezni ahhoz, hogy az anyag használatához sámáni keretet alkossunk.

A DMT az emberi metabolizmus normális része (megállapították, hogy a tobozmirigy, azaz a “harmadik szem" termeli), s testileg nem minősül

92

károsnak, de nehéz ezt elhinni abban a pillanatban,
amikor átszikrázik a szinapszisokon. Hirtelen és erős
a kezdés - a hatás pedig azonnal érezhető, még
mielőtt kilélegzünk. Álljunk ellen annak a kész-
tetésnek, hogy ellenálljunk, áramoljunk az él-
ménnyel, lélegezzünk vele. Képzeljük azt, hogy zen-
meditációt végzünk a Hirosimai robbanás közepén.
Segít, hogy tudjuk: nem tart sokáig. Tíz percen belül
lecseng.

AZ ÖSSZEHASONLÍTÁS KEDVÉÉRT

Az LSD akárhogyan is, de mesterséges anyag, amit egy professzor szintetizált egy laboratóriumban. Olyan drog, amit jelenleg bonyolult technológiával állítanak elő és a dealerek földalatti hierarchiáján keresztül szerezhető be. Ezért az LSD *par excellence* a mai fogyasztói társadalom pszichedelikuma. Minden várható jó hatása ellenére a toxikus és haldokló techno-gazdasági rendszer terméke. Ugyanez érvényes a többi nagybetűs rövidítéssel jelölt hallucinogénre is, mint amilyen a PCP, az MDMA, a 2-CB, stb.

Az ayahuasca, ami őserdei növények kivonata, az amazonasi sámán drogja. A hagyományok szerint olyan emberek használják, akik a miénktől egészen eltérő környezetben élnek. Nem a mi kultúránkból nőtt ki, s érthető, ha bizonyos emberek szerint erőltetett az átplántálása. A mai nyugati emberek nem fogadják el egykönnyen a növényi tanító fogalmát, s a kivonatok szigorú szomatikus mellékhatásaival sem barátkoznak meg.

A *Phalaris-ből* nyerhető DMT teljesen új felfedezés. A növény olyan ayahuasca analóg, mely természetes formában tartalmazza a DMT-t és az 5-MeO-DMT-t, és a sarkvidékeken kívül bárhol termeszthető. Nincsenek szomatikus mellékhatásai, (pl.: émelygés és hányás), s a kivonat előállítása nem függ bonyolult laboratóriumi folyamatoktól, felszereléstől vagy tudástól; beszerzéséhez nem szükséges a profitcsináló monopolisztikus árusokra támaszkodni. Gyorsan hat, túl intenzív, és gyorsan múlik: pontosan úgy működik, ahogy élünk. Itt van előttünk első ízben, Fejlett Technológiától, Drogüzér Kapitalizmustól, Kulturális Szokatlanságtól és Szomatikus Panaszoktól mentesen a legerősebb ismert enteogén. Bárki ingyen hozzájuthat, aki hajlandó vállalni a gondot, amit a növény termesztése és a feldolgozása jelent. (Mivel a *Phalaris* megjelenésre a ház előtti gyepre emlékeztet, kibújik minden tiltó törvény hatálya alól.)

Figyelembe véve eme váratlan ajándék történelmi kontextusát, nehéz lenne másképpen tekinteni rá, mint a tudat kvantumugrásához kívánatos potenciális katalizátorra. Mindez nem kevesebb, mint egy, a képzelet birodalmából érkező kihívás, mely az emberi evolúció következő lépésének megtételére szólít fel.

Az erő kísérjen utunkon: ne éljünk vissza a fénnyel!

Jegyzetek

1. Terence McKenna (1993) a *Green Egg* interjúja, Nyár
2. Ezen a területen még sok kutatást kell végezni.
   Nyilván nagyon sok függ minden fajtától,
   és variációitól, mint ahogy az egyes növények közötti különbségtől is. Például a *Desmanthus illinoensis* gyökérkérgéből készített kivonat csupán küszöbjelenségeket hozott létre, Shulgin kategóriái szerint *plusz egyet.* Különös figyelemmel kell kidolgozni bármilyen DMT-tartalmú növény alkaloidjainak kivonására a legjobb módszert. A nem kívánt keverékalkaloidokat is számításba kell vennünk (mint pl az *Arundo donax* esetében).

   Kiegészítő jegyzet: Miután e könyvet már kinyomtatták, egy svájci gyógyszergyár teljes vegytani analízis alá vetette a *Phalaris arundinacea* növényt, amivel kísérleteztem. A legfontosabb alkaloid az 5-MeO-DMT, a DMT közeli analógja. A *Phalaris arundinacea* híres arról, hogy igen változékony a triptamin-alkaloid tartalma - egyes variációkban 5-MeO-DMT van, másokban DMT, van olyan is, amiben mindkettő, vagy egyik sem! Igen jelentősek a két anyag szubjektív különbségei: a DMT vizuális jellege erős, sokszínű, az 5-MeO-DMT erőteljesebb, de kevésbé vizuális. Aki már kóstolta őket, nem tévesztené össze e két hallucinogént. Egy barátom az 5-MeO-DMT-t az Erő névvel illeti, a DMT-t meg a Dicsőség néven. Nincs kétségem afelől, hogy a kettő kombinációja az Ótestamentumban istenfélelem névvel illetett vallási élményt hozhatja létre.
3. Meyer, P. (1993) “Discarnate entities induced by
   dimethyltryptamine (DMT)"
   (A dimetil-triptamin (DMT) által előidézett testetlen lények.), in:
   Psychedelic Monographs and Essays,
   6. sz, Boynton Beach, FL. 39. old.

TIZENKETTEDIK FEJEZET

Pszilocibin: a “varázsgomba"

> A pszilocibingomba fogyasztására első ízben Tezozomoc utalt, aki II. Montezuma koronázási ünnepélyéről beszámolva megemlékezett az ünneplőkről is, akik látomásokat láttak és hangokat hallottak: “ezáltal ezeket a hallucinációkat isteni jeleknek, jóslatoknak, a jövendő dolgok kifürkészésének tekintették".[1]

A fent leírt koronaünnepély 1502-ben zajlott, körülbelül tizenhét évvel a spanyol hódítások előtt. Montezuma azon kívül, hogy uralkodó volt, egyben viselte *Huitzilopochtli* hadisten templomi főpapjának tisztségét is. Ez az isten talán a leggyilkosabb Arkhón a képzeleti világból előlépettek közül. Azon kívül, hogy pszichedélikus gombát fogyasztottak, Montezuma és koronaünnepélyének vendégei egyaránt részt vettek azokon a ceremóniákon, amelynek során lüktető szíveket téptek ki élő emberek mellkasából, s ezeket kegyesen felajánlották vérszomjas istenüknek. *Huitzilopochtli,* aki napisten volt, “ételként" követelte meg a napi véráldozatot, s híveinek nem kevesebbet ígért, mint az egész világ feletti uralmat - ha a megkívánt vallási formában végzik el a szertartásokat. Az ilyen lények szokásosan ezt a fajta szerződést ajánlják fel: a skizofrének is gyakran kapnak az általuk hallott hangoktól ilyen ígéreteket, melyeknek feltétele hogy vasfegyelemmel engedelmeskedjenek hasonlóan őrült parancsoknak.

Noha a sötét erők az emberi hiedelmek formálása során mindig is támaszkodtak a drogokra, a pszichе-déliák végső soron romlásukat hoznák, a tudattér lakóiként ugyanis nem bírnak ki túl sokat a tágult tudatból, mert végül is ott fosztaná meg őket hatalmuktól, ahol lakoznak: az emberfőkben.

Noha nincsenek ezt bizonyító forrásaim, de Montezumának és követőinek gombalátomásai valószínűleg összefüggésben állnak az írott történelem egyik leghihetetlenebb előrejelzésével. Az azték legenda szerint *Huitzilopochtli* legfőbb vetélytársa *Quetzalcoatl* volt, ki évszázadokkal azelőtt elhajózott Mexikóból Kelet felé. Ez az isten, akit szakállas fehér emberként ábrázoltak, azt üzente nekik, hogy visszatér és visszaveszi királyságát az azték naptár “egy-nád" évében, ami 1519, ugyanazon év, amikor Cortez flottái feltűntek Veracruz előtt. A jóslat évekkel előzte meg a spanyolok érkezését, így amikor a szőrös arcú, világos bőrű európaiak éppen a kellő időben érkeztek meg, az aztékok nem tudtak magukhoz térni. Való igaz, hogy Cortez könnyű győzelme a túlerő ellen nemigen következett volna be, ha nem erősítette volna meg az előrejelzést.

Akármi is volt a jóslat forrása, úgy tűnik, a multi-verzum más erőinek nem tetszett, ahogyan *Huitzilo-pochtli* markában tartja az aztékok hiedelemrendszerét, különben mire lenne jó az előrejelzés? A történelem utólagos tanulsága és a képzelet birodalmának újabb felfedezései egyaránt az emberi fejlődést, az evolúciót irányító *teleológiai erőre* mutatnak rá: noha a spanyol hódítók durva kereszténysége ritkán volt a szeretet és testvériség ama ígért vallása, még mindig jobb volt, mint a *status quo* Huitzilopochtli idején, tehát bizonyos értelemben tudati fejlődést eredményezett.

A pszilocibingomba továbbra is képes előidézni a jövő képeit: Peter Stafford *Psychedelic Encyclopaedia* (Pszichedélikus Enciklopédia) c. munkájában leírja, hogyan mutatta meg a a pszilocibin egyik híres kutatójának, Stanley Krippnernek a Kennedy-gyilkosságot:

> ...Lincoln vonásai lassan elhalványultak, s Kennedy-é vették át a helyüket. A helyszín még mindig Washington, D. C. volt. A fegyver még mindig a szobor talapzatánál hevert. Füstkí-gyócska szállt fel a puska csövéből, s a levegőben kanyargott. A hang megismételte: “Lelőtték. Lelőtték az elnököt." Szemem arra nyílt, hogy könnyezem... 1962-ben, első pszilocibin-kísérletem idején nem foglalkoztatott annyira ez a . Kennedy-látomás, annyi más vízió került az utamba. De csak ez az egy látomás csalt könnyeket a szemembe, így teljességében belefoglaltam a *Harvard-nak* küldött jelentésembe. Másfél évre és egy hónapra rá, 1963 november 23-án visszatért hozzám az a látomás, amint Kennedy meggyilkolását sirattam.[2]

A tudományos materializmus szemében mindez tiltott téma. Mindezek ellenére ez egy pszichedélikus anyag által nyújtott előrejelzés dokumentált esete, s történetileg van annyira autentikus, mint az a jóslat, amely ledöntötte Montezuma trónját. (Mivel a pszichotróp növényeknek igen nagy jelentősége volt a prekolumbián mexikói törzsek életében, ezért úgy vélem hogy fogyasztásuk alakította ki *Quetzalcoatl* visszatérésének látomását.) Terence McKenna gyakran érinti ezeket a kérdéseket:

> A pszilocibin-élmény úgy tűnik azt sugallja, hogy létezik egy párhuzamos univerzum, ami egyáltalán nem hasonlít a miénkhez, s szándékkal bíró lények lakoznak benne... Filozófiájának alapos átgyúrása nélkül egyetlen redukcionista vagy empiricista sem lenne képes átélni azt, amit én átéltem.[3]

A történelem során az emberiséget mindig a régi paradigmák kényelmessége vonzotta, s nem az újak kihívása: akiknek érdekük volt a *status quo* fenntartása, soha sem akarták “alaposan átgyúrni filozófiájukat". Amennyire én tudom, az ilyen átrendeződéseket *mindig* kényszer váltja ki.

Az Eisenhower-évek végére *status* quónkra már alaposan ráfért az átgyúrás. Noha senki sem imádta név szerint *Huitzilopochtli-t,* szelleme kövérre hízhatott a kibontakozó vietnami és a polgárjogi konfliktusok során. Változásra hívtak az idők, s a pszichedélikus drogok elősegítették ezt a változást. Ezt úgy is értelmezhetjük, hogy a képzelet birodalmának “akarattal bíró lényei" azon voltak, hogy egy bizonyos gombafaj (és még számos más anyag) segítségével új irányok felé tereljék a történelmet. De először is elérhető katalizátorra volt szükség.

A mexikói indiánok már évezredek óta sámáni-módon alkalmazták a pszilocibin-gombákat, míg a nyugati tudomány csak 1953-ban fedezte fel őket, amikor R. Gordon Wasson, az ünnepelt tudós és felesége fellelte használatukat egy távoli, Oaxaca környéki faluban. Ez egy-két hónappal Aldous Huxley első meszkalin-tripjét követően történt, amit a következő évben kiadott *The Doors of Perception* (Az érzékelés kapui) c. műből ismerünk. A következő nyáron, 1955. júniusában Wasson is elfogyasztotta élete első pszilocibinadagját, s a *Life* magazin 1957 júniusi számában egy újságcikkben tette közzé tapasztalatait. 1958-ban Albert Hoffmann izolálta, elnevezte és szintetizálta a gombák aktív hatóanyagait: a pszilocint és a pszilocibint.

1959-re gyorsan nőtt az érdeklődés a (számunkra) új anyagok emberi potenciálja iránt tudományos, intellektuális és művészeti körökben egyaránt. Kitalálták és megépítették a hatvanas évek pszichedélikus rakétáját: a kilövésig még egy éven át csendben haladt a visszaszámlálás, mintha a történelemnek meg kellett volna várnia, hogy ténylegesen elkezdődjön az új évtized. Ezután, 1960 nyarán Timothy Leary, a harvardi pszichológus mexikói nyaralása idején átesett első pszichedélikus élményén - pszilocibingombával.

Az a pár gomba volt a szikra, amely beindította a fúziót, s az évtizedet hamarosan fellőtték, hogy San Francisco-i híres Szeretet nyarának (Sumer of Love) csillaghullása idején robbanjon, amit sokan a korszak legjobb vonásainak kulminációjaként érzékeltek. Persze 1966-ra már a legtöbb pszichedélikumot a szigorúan szabályozott kategóriába helyezte a törvény, de ez olyan volt, mintha a július negyedikei

ünnep közepén megpróbálnák betiltani a tűzijátékot. Én magam a Haight-Ashbury negyedben laktam akkoriban, s meglepve tapasztaltam, miként fajulnak az események csicsás ruhájú fiatal lányok augusztusi virágosztásától egészen addig, hogy újév előestéjén bőrszerkós motorosok egy kapualjban agyontapossanak egy nyomorult koldust. Tovább fokozódott a zavar, miközben az évtized belecsúszott a sötétségbe. Utólag visszatekintve azt gondolom, hogy a probléma oka egyszerűen az volt, hogy nem tudtunk mit kezdeni a pszichedéliákkal, mert kultúránknak soha nem volt semmiféle modellje arra hogyan is használjuk őket. Ha Timothy Leary helyett valami öreg amazóniai sámán lett volna a gurunk, a korszak talán beválthatta volna a kezdeti várakozásokat.

Vagy talán mégsem. Az alapján, amit a hatvanas években megtapasztaltunk és megtanultunk, úgy tűnik, hogy Leary a megfelelő ember volt, a megfelelő helyen és időben: a sors embere - mindenféle mérce szerint. Veleszületett lelkesedésének, ultraliberális nézeteinek és az emberi természetbe vetett ártatlannak tetsző hitének köszönhetően szinte puszta kézzel fel tudta nyitni a tömegek tudattalan elméjét, akár egy borsókonzervet. A tömegek nem voltak erre felkészülve, de a *status quo* megkapta a kegyelemdöfést, s noha a 67-es nyár szeretet- és békeideáljait soha sem valósítottuk meg, igazán az emberi tudat - értékeljük ezt bárhogy - visszavonhatatlanul megváltozott.

A hatvanas évek pszichedélikus felfedezési láza a hetvenes évek kokainjárványába fulladt. Ezután viszont alászállt a nyolcvanas évek “csak mondj nemet!" jelszóval jellemezhető új *status quója,* amely azért kiáltott, hogy végre felborítsa a tudatban bekövetkező tömeges eltolódást. Ebből a sötétségből lépett elő Terence McKenna, a kilencvenes évek drog-guruja, aki annyi év száműzetés, zavar és reakciós dogma után ismét tiszteletreméltóvá tette a pszichedélikus élményt. Fontos, hogy választott drogja a pszilocibingomba.

Noha Leary először a pszilocibingombát kutatta, szinte azonnal átállt az LSD-re, mikor az elérhetővé vált számára. Még további bizonyítást igényel, de valószínűnek látszik, hogy a hatvanas évek és a kilencvenes évek drogélményeinek alapvető eltérése a két drog különbségének tudható be. A '60-as évek kedvenc drogja az LSD volt, ami egy mesterséges, laboratóriumban készülő vegyület. A pszilocibin már csak azért sem volt túl népszerű a kor szubkultúrájában, mert alig lehetett beszerezni. Nehéz mestersége-

sen előállítani, s akkoriban még nem volt megfelő módszer a gombatermesztésre. Mivel jó sok acid forgott közkézen, senkinek sem volt fontos, hogy gombakultúrákkal pocsékolja az idejét.

Noha vállalkozó szellemű dealerek gyakran áztattak bolti gombákat LSD-be, hogy “varázsgombaként" árulják az utcán, igazi pszilocibint általában nem lehetett kapni a hetvenes évek közepéig. Ekkorra az utcán kapható szerek egyre kétesebb minősége már cerebrális orosz ruletté züllesztette fogyasztásukat. Ha valaki tapasztalatokat akart szerezni anélkül, hogy kockáztatná testét s elméjét, magának kellett megtermelnie a katalizátort.

1976-ban, a valószínűtlen O. T. Oss és O. N. Oeric szerzői álnévvel látott napvilágot a *“Psilocybin: Magic Mushroom's Growing Guide"* (Pszilocibin: útmutató a varázsgomba termesztéséhez) c. könyv. E neveket úgy találták ki, hogy közvetlenül Jonathan Ott, az ismert pszichedélikus kutató elé kerüljenek a bibliográfiákban. Ma már mindenki tudja, hogy a mű szerzői Terence és Dennis McKenna. Először történt meg, hogy a nagyközönség elé tárták a gombatermesztés egy igen egyszerű módszerét. Ezt a szerzők láthatóan erkölcsi kötelességüknek érezték, egy olyan tettnek, mely megszabadíthatja az embereket az utcai dealerek hitvány kapitalizmusától és felkészíti őket arra, hogy sámáni szövetségre lépjenek magával a gombával.

Akkorra McKenna már elég tapasztalatot szerzett a pszilocibinnel kapcsolatban Dél-Amerikában ahhoz, hogy felismerje: nem csupán az utcai acid olcsó helyettesítőjéről van szó, hanem igazi *enteogén*-ről, saját magában létező lényről, mely aktívan elősegíti az emberi tudat fejlődését.

> A gomba világosan megmondta: “Amikor egy faj arra készül, hogy a csillagokba induljon, a bolygó magjáig megrázkódik." Egész evolúciónk e pillanat kedvéért halad előre, s nincs visszaút. A szabadság és transzcendencia olyan dimenziója terül majd el előttünk ha egyszer megérkezünk, hogy elhibázottnak fog tűnni az anyaméhbe való visszatérés gondolata. A képzeletben fogunk élni.[4]

Én a “képzeletben" való létet úgy értelmezem, hogy sámáni bejárásunk nyílik a képzeleti világba. Ez esetben az, hogy “a csillagokba indulunk", metaforává válik, mert nem a külső, hanem a belső térbe indulunk. McKennától eltérően én nem hiszem azt, hogy elképzelhető volna nagyobb létszámú ember számára a bolygó elhagyása fizikailag, de lehet, hogy

néhányunk számára hamarosan eljön az idő, hogy puszta testi megtestesülésünket valami sokkal tágasabbal váltsuk fel. Más üzenet ez, mint Leary híres mantrája: *Turn on, tune in, drop out!* (Állj be, hangolódj át, szállj ki!) Abban a bizonyos kontextusban és helyzetben a pszichedélikus élménynek politikai jelentősége volt, ami - noha egybehangzóit a kor forradalmi jelszavaival - előre megjósolható módon olyannyira kivívta az Inkvizíció haragját, hogy még a tudományos kutatásokat is megtiltották.

Noha a hetvenes évek vége felé egy LSD-trip során már találkoztam belső hanggal, akkoriban nem volt ez a jelenség túl gyakori. Nem sokat hallottunk a hangokról és a lényekről, míg McKenna el nem kezdte terjeszteni pszilocibin- és DMT-élményeit a nyolcvanas-kilencvenes években. Mintha a belső erők arra vártak volna, hogy mi (és az egész bolygó), felkészülten fogadhassuk őket.

Eme írásmű korában a pszichedéliákkal kapcsolatos legkomolyabb érdeklődés fókuszában (mely éles ellentétben áll a rekreációs célzatú használattal) a képzeleti világ áll. McKenna magát hajótörött tengerészhez hasonlítja, aki visszatér, hogy közölje a civilizációval a csodálatos Újvilág felfedezését a látóhatár mögött. Jó ez a metafora, noha a mai felfedezés nem függ uralkodók kegyétől és hajóktól, mint ahogyan attól sem, hogy űrhajókat szerezzünk, vagy beszálljunk a NASA milliárdos költségvetésébe. Akárki, aki hajlandó öt gramm szárított pszilocibin-gombát elfogyasztani, beléphet a képzelet birodalmába, s maga nézheti meg, hogy a jelentésekből mennyi is a valóság.

Ennél a pontnál fel kell tárnom a könyvben tárgyalt növényekkel kapcsolatos személyes elfogultságaimat. Tapasztalatom szerint azon természetes anyagok közül, melyeket eddig kipróbáltam, a pszilocibingomba a legkövetkezetesebb hatású, legkönnyebben elérhető katalizátor. Még fogadásból sem ennék *Daturát,* a hajnalkavirágoktól és a meszkalintartalmú kaktuszoktól pedig inkább rosszul leszek, mintsem hogy betépnék, és az ayahuasca analógjait sem tökéletesítették a mai napig (bár elképzelhető, hogy mire ez a könyv az olvasó kezébe jut, ez is megvalósul). Marad a gomba, amit könnyű termeszteni, nem túl rossz az íze, tehát nem kellemetlen a fogyasztása, ritkán vezet rosszulléthez, s rendszeresen pszichedélikus állapotot eredményez. A gomba elfogyasztása után nem kell órákig fohászkodni azért, hogy ne hányjunk, és közben azon tűnődni, hogy érzünk-e valamit. Negyedóra-háromnegyedóra elteltével többnyire nem lesz kétségünk e felől.

Több mint húsz évig ellenálltam annak, hogy pszilocibinféleket[5] termesszek. Nagyon fontos az eljárás sterilitása, s mivel dolgoztam már laborasszisztensként, így tudom, milyen játszi könnyedséggel fertőzheti meg valami a művet - még a legszigorúbb előírások betartása esetén is. Azt hittem, több a tennivaló annál, semhogy megérné a fáradtságot a termesztés, hacsak nincs kapcsolatunk valami drága laborral - bizonyára senki sem tudna sikerre jutni a saját konyhájában. Akkor egy napon egy barátomtól három lezárt Petri-csészényi *Psilocybe cubensis* gombakultúrát (micéliumot) kaptam, mely agar-agaron nőtt. Vagy hagyom meghalni az anyagot, vagy elkezdek magam is gombát termeszteni. McKenna könyvének segítségével felfedeztem, hogy mindez nem is olyan ördöngős dolog. Persze egy pár edény és tartály elvész a penész és a baktériumok martalékaként, de végül fantasztikus mennyiségű gombát nyerünk. Nagyon szeretném hangsúlyozni:

ha az ember ésszerű gondossággal jár el, a gombatermesztés nem nehéz, és az eredmény messze megéri a különleges bánásmódot.

Csak röviden foglalom össze termesztési tapasztalataimat, mivel a gombatermesztést jobban kifejti az a két mű, amelyekről azt gondolom, hogy nélkülözhetetlenek azok számára, akik pszilocibingombát szándékoznak termeszteni.

1. Oss, O.T. és OericO.N. (1976,1986) *Psilocybin: Magic Mushroom Grower's Guide,* (Pszilocibin: útmutató a varázsgomba termesztéséhez), Lux Natura, Berkeley

2. Stamets, P. és Chilton, J. S. (1983) *The Mushroom Cultivator* (A gombatermesztő) Agarikon Press, Olympia, WA.

Ha az USA csendes-óceáni északnyugati vidékén lakik az ember, s tudja, mit keressen, könnyen be-gyűjthet egy pszlocibinféleséget, a többieknek viszont otthon kell termeszteniük. Speciális kereskedések árulják a micélium beoltásához szükséges spórákat. (Mivel e spórákban nincs pszichedélikus anyag, Kalifornia kivételével mindenhol törvényesen birtokolhatjuk őket.)

A fenti könyvek részletesen leírják, hogyan lehet egy “oltócsuklyával" felszerelve beoltani az agar-agart. Ez tulajdonképpen steril tér, melyet otthon is könnyen elkészíthetünk. Én például széles ragasztószalaggal egyszerűen elzártam egy kartondoboz réseit, majd két lyukat vágtam bele oldalt, hogy a kezemet beletehessem. Tetejére szögletes nyílást vágtunk, amit celofánnal leragasztottunk ablak gyanánt, hogy lássuk, mit csinálunk. Nagyon egyszerű ezt belülről sterilizálni: 25%-os fehérítővel (hipó) kell befújni, majd Lysollal, vagy más légfertőtlenítővel. A könyvek leírják a lényeges részleteket. Ezeket is csak azért írtam le, hogy bemutassam: az oltócsuklyának nem kell drágának vagy bonyolultnak lennie.

A McKenna-könyvben befőttesüvegeket javasolnak a gombatermesztésre. A Stamets-könyv ezt elavultnak minősíti, és termőtálakon vagy kádakban ajánlja a termőtest növesztését. Tapasztalatom szerint az utóbbi előnyösebb: könnyebb és produktívabb is egyszerű, olcsó műanyagedényekben és lavórokban termeszteni. Amikor a gombaoltóanyagot kiültetjük, csak borítsuk be két és fél centi mélyen a kád vagy edény alját perlittalajjal - ott lefolyhat a fölösleges víz. (A bakteriális fertőzés legismertebb oka az, hogy a rozsba oltott micélium vízben *áll,* ami persze gyakori az üveges termesztésnél.) A perlittalaj tetejét bo-

rítsuk kéregőrleménnyel, amit a növényboltok a gyomnövények elterjedése elleni szórásra árulnak, hogy átengedje a vizet. Ez szigeteli el a beoltott rozst a perlittől. A túl sok víz így nem szívódik fel a micéliumba - végül is nedvesen akarjuk tartani a micéliumot, s nem vízben tocsogva. A micéliummal beoltott rozst akkor a kéregőrlemény tetején szétterítjük, és kb. két centi borítást teszünk rá. Naponta locsoljuk vízzel, hogy nedvesen tartsuk, s így a gombák egy idő után átdugják fejüket a talajrétegen. Igazi izgalom, mikor mindez megtörténik, mert egyszerre százával jönnek.

Minden könyv azt tanácsolja, hogy szárítsuk meg minél gyorsabban a gombákat, majd a fogyasztásig fagyasszuk le légmentes tartályokban. Tapasztalatom szerint a szupermarketekben árult olcsó gyümölcsaszalógép is kiszárítja a gombát négy-öt óra alatt. Gyorsabban megy így, mint a levegőn vagy a sütőben. Amikor már teljesen szárazak, kb. ropiszerűek, feldarálom őket egy konyhai robotgépen, kimérem ötgrammos adagokba és kis műanyagzacskókban tartom a fagyasztóban. Az a lényeg, hogy minél gyorsabban elkerüljenek a levegőről, mert az oxidáció még fagyott állapotban is gyorsan kikezdi őket.

Nem eszem sűrűn gombát, sohasem gyakrabban, mint havonta. A filozófusi és spirituális szándék megköveteli az összpontosítást és az önmegtartóztatást. Úgy találtam, hogy egy erős gombaélmény hosszú ideig kitart: időre van szükségem ahhoz, hogy integrálhassam a kapott látomásokat. Ahogy öregszem, egyre nő ennek az igazsága.

Ahhoz, hogy megtapasztalhassuk ama képzeleti világot, legalább öt gramm szárított gombát kell lenyelnünk. Ha elég erős a gomba, akkor ez kb. 15 mg tiszta pszilocibinnek felelhet meg. McKenna ezt írja erről az adagról:

> Mi történik harminc milligrammnál? Negyvenötnél vagy hatvannál? Testileg ezek nem lennének veszélyes dózisok, ám az elme törékeny konstrukciójából szemlélve rémisztő adagok ahhoz, hogy kipróbáljuk őket ... ahogyan átkelünk az ötgrammos határon, majd a hat- és a hétgrammoson, a szó mindennapi értelmében egyre kevésbé lesz drogszerű, s egyre inkább eseménnyé, tapasztalattá válik: egyedi találkozás közted és egy máshol lakozó között.[6]

Ez a magában is elég nehéz vállakozás még hatékonyabbá tehető, ha egy gramm *Peganum harmala*-kivonattal erősítjük meg az öt grammnyi szárított gombát. (Persze senki se kísérelje ezt meg, ha még

nem ismerős a pszilocibin berkeiben.) Én magam legitim ayahuasca-analógnak tekintem e kombinációt, noha a N,N-dimetil-triptamin (DMT) helyét átveszi rokona, a 4-foszforiloxi-N,N-dimetil-triptamin (a pszilocibin). Ez így egyáltalában nem való “szórakozásra", vagy lazításra, noha valami ekszтázisszerű azért marad benne:

> Az ekszтázis komplex érzés, melyben öröm, félelem, rettegés, diadal, megadás és együttérzés lakoznak. Az ekszтázis e történelem előtti fogalmát átvette a kényelem modern fogalma, egy teljesen vérszegény szó. A drogok nem a kényelmet szolgálják, s azok, akik mégis ezt hiszik, de még a menekülést keresők is jobban teszik, ha nem játszanak a drogokkal, hacsak nem kedvelik, ha az orruk alá dörgölik saját dolgaikat.[7]

Ez számomra teljesen új terület, s csak most kezdtem bele felfedezésébe. Elég annyit mondanom, hogy olyan városokat láttam, amelyek a konszenzuális valóságban egyszerűen nem léteznek, amilyeneket az *ayahuasquerók* írnak le az Amazonasnál. E látomás általános előfordulásáról Luna és Amaringo is beszámoltak a sámánizmusról szóló gyönyörű könyvükben (Luna szavával élve):

> E könyvünkben leírt látomások kb. egyharmada egy olyan archetípust örökít meg, amit Pablóval nem fedeztem fel még elég pontosan: a városok városát. Vagy szétszórtan keleties az építészeti stílusa, (kínai, arab vagy indiai) vagy futurista, vagy mindkettő. Vagy a víz alatti világban vannak, vagy más bolygón. Pablo szerint az ilyen városokban tanítják a sámánokat a fejlett spirituális lények. Számuk végtelen, és finom, megtisztult anyagból vannak.[8]

William Burroughs is megemlíti ezt a jelenséget a *The Yage Letters* c. művében: “...Aznap éjjel élénk álmom támadt... Valami összerakott város volt ez, részben New York, részben Mexico City, részben Lima, ahol ezidőtájt még nem is jártam... Nem véletlen, hogy azt mondják: városokat lát, aki *yagét* eszik."[9]

A gomba-ayahuascával végzett kezdeti felfedezéseim testileg annyira fárasztónak bizonyultak eddig, hogy még nem voltam képes túl sok összpontosított sámáni munkát végezni alattuk. A keverék egész egyszerűen kilapítja az embert. Mint minden ayahuasca-féleség esetében, itt is számolhatunk némi emésztőrendszeri izgalommal, de addigra már annyira átalakul az ember tudata, hogy a rosszullét és a hányás egyszerűen nem fontosak.

1. Stafford, P. (1992) *Psychedelics Encyclopaedia*
(Pszichedélikus enciklopédia), Rorún, Berkeley,
275. old.
2. Ugyanott, 276. old.
3. McKenna, T. (1991) “Sacred plants and mystic
realities" (Szent növények, misztikus valóságok)
The Archaic Revival (Az ősi újjászületés), Harper, San Francisco, 241-242 old.
4. McKenna, T. (1993) *Omni* folyóirat interjúja,
május, 92. old.
5. Több gombafajta tartalmazza a hallucinogén
pszilocibint - a *Psilocybe* családnak szinte minden tagja. E gombákat ma a pszilocibinfélékként
emlegetik.
6. McKenna, T. (1993) A *Green Egg* c.folyóirat interjúja,
nyár, 17. old.
7. McKenna, *Omni* interjú, május, 90. oldal.
8. Luna, Luis E., és Amaringo, Pablo (1991) *Ayahuasca*
Visions: The Religious Iconography of a Peruvian
Shaman (Ayahuasca-látomások: egy perui sámán
ikonográfiája), North Atlantic Books, Berkeley, 41. old.
9. Burroughs, W és Ginsburg, A. (1963) *The Yagé Letters*
(A Levelek a *yagé* földjéről), City Lights, San Francisco, 16. old.

TIZENHARMADIK FEJEZET

Kisebb pszichedélikus növények

“Ha nem érdekel a koffein, a nikotin vagy az alkohol, akkor a “törvényes beállás" önellentmondás" - (Pszichedélikus növényekről tartott találkozón elcsípett megjegyzés).

E kötet egyik melléktémája a pszichedélikus mítoszok helyzete a magát ésszerűnek és tudományosnak tekintő kultúrán belül. Senki sem tudja elkerülni, aki akár csak felületesen is tanulmányozta a pszichedélikumokat, hogy ne merüljön őrjítően ellentmondó adatok örvénylő zavarosába. Néha úgy tűnt nekem, hogy körülbelül kétszer annyi mítoszt hallok, mint tudományos adatot - még a hivatalos szakértők sem egyeznek meg mindenben.

Ez leginkább a tárgy törvényellenes státuszának tudható be (akkor terjed a szóbeszéd, ha elnyomják a tényeket), de egy idő után az ember gyanakodni kezd, hogy másról is szó van. Az emberi lélek mítoszteremtő archetípusai nehezen érhetők el, és amikor pszichedélikumokat alkalmazunk a képzeleti világ és a tér-tudat közötti kapcsolat megteremtésére, mindennemű példa és utat mutató kulturális szankció nélkül nézünk szembe eme erőkkel. Miután nincs élő hagyományunk ezeknek az észleleteknek az összerakásához (legyen az sámáni, vallásos vagy tudományos), nem lepődhetünk meg, hogy csupán a tények és a képzelet hiedelmekkel és kívánságokkal gazdagon fűszerezett keverékével táplálkozhatunk. Úgy tűnik nekem, hogy hasonló helyzetben vagyunk, mint a korai térképészek, akik odaírták térképük szélére, hogy “itt laknak a sárkányok". Már régen eljött annak az ideje, hogy végre fény derüljön ezekre a kérdésekre, s legalább a kísérleti tényeket elkülönítsük a határtalan folklórtól.

Egyik ilyen tanulmányozandó és tisztázást kívánó terület az úgynevezett “törvényes beállás" problémája, vagyis azok a növények, amelyeket pszichedélikusnak mondanak, de az Inkvizíció még nem sorolta őket a tiltott gyümölcsök listájára (Schedule 1 - mely a tilalmas anyagokról rendelkezik). Nem sorolom ide a “félig törvényes" pszichedélikumokat, például a hajnalkát és a San Pedro kaktuszt, mert noha ezeket törvényesen lehet termeszteni, de fogyasztásuk tilos. Ezeket amúgy is tárgyaltuk korábban, az ayahuasca-analóg-növényekkel együtt, amelyeket a mai napig nem nyilvánítottak törvényellenesnek. (Nagy csomó ügyvédre és bohócra lenne szükség, ha ezt valaki racionálisan ki akarná ötölni).

Ezt a fejezetet a gyakrabban előforduló kisebb pszichedélikumoknak szántam, sámáni hagyománnyal övezett, vagy legalábbis állítólagosan tudatváltoztató hatású növényeknek.

SALVIA DIVINORUM

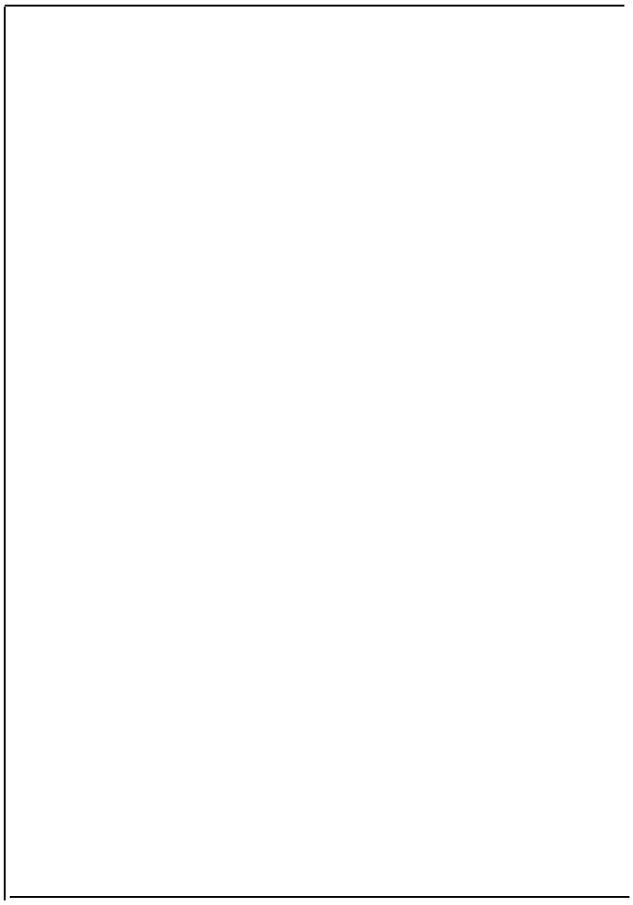

Ennek, a mentafélék családjába tartozó növénynek a nevében a *divinorum* szó azt jelenti, hogy “a jósoké, a látnokoké" - azaz jósmenta. Csak egy néhány négyzetkilométernyi területen nő Mexikóban, a mazaték indiánok használják sámáni gyógyszertartásaikon (ez az a bizonyos törzs, amelyik a [modern] világnak újra megmutatta a pszilocibin-gombát). Egyszer voltam egy tanfolyamon, ahol egy mexikói *curandera* (javasasszony) sokáig mesélt arról, hogyan használja ezt a növényt. Nem tudom, mennyi veszett el a fordításban (nem beszélt angolul), de világos volt, hogy rendkívüli tisztelettel emlegeti a *hojas de la Pastora* (spanyolul: a Pásztorlány füve) nevű növényt...

Az az érdekes, hogy a *S. divinorum* botanikai szemszögből kultigénnek minősül, vagyis olyan fajnak, amely az emberi tenyésztés, s nem a természetes kiválasztódás útján lett olyanná, amilyen. Állítólag még nem nő vadon, s magjait meddőnek mondják; a *Salvia divinorumot* csak dugványról lehet szaporítani. A mazaték sámánok ezzel a módszerrel termesztik saját növényeiket rejtett, titkos helyeken. A pszichedélikumok körüli általános zavarnak megfelelően van rá bizonyíték (noha nem teljesen megalapozott), hogy a *S. divinorum* termékeny magra képes, s nem is igazi kultigén. Akár igaz ez, akár nem, Mexikó mazaték vidékeit leszámítva a növény egzotikus, melegházi növény, amely szerencsére elég hamar beindul a dugványból.

Mesterségük gyakorlásához a mazaték sámánok három hallucinogén növény rendjére támaszkodnak: *Salvia divinorum, Rivea corymbosa* (hajnalkamagok) és a *Psilocybe cubensis* (a szent gomba). Minden tanítványt a hierarchia lépcsői szerint avatnak be:

> Kezdetben egyre nagyobb dózisban fogyasztják a *S. divinorumot,* hogy “a menny útjá-val" megismerkedjenek. Ezután jön a hajnalkamagok megszelídítése *(Rivea corymbosa)...* végül megtanulják a szent gomba használatát is... A [S. *divinorum]* farmakológiailag a leggyengébb a három hallucinogén közül. Fogyasztása után Szűz Mária beszél az emberhez, de csak teljes csendben és sötétben... Don Alejandro azt mondta a kérdezőknek, hogy a *Salvia,* a hajnalkamagok és a gombák mind a saját “históriájukat" (spanyolul: *história)* mondták el, és a *[S. divinorum]* volt a legjobb gyógyítótanár, mert tőle lehetett a legtöbbet tanulni. Noha csak gyengén pszichotróp, a Salvia teája is látomásokat okozhat a megfelelő körülmények között. A S. *divinorum* és a hajnalkamagok megismerése után a tanítvány útja jóval kevésbé rögös a gomba használata felé, mintha csak a gombára támaszkodna, amely ezen túl a jövőbéli sámánnak szélesebb választékban nyújtja a hallucinogén élmény változatait.[1]

A *Salvia divinorum* leveleiben található aktív hatóanyagot a mai napig sem azonosították még. Mostanáig senki sem volt képes kimondott hallucinogén vegyületet találni benne, noha a bizonyítékok azt sugallják, hogy az inkább terpén, mint alkaloid. A hatóanyagkivonás nehézségei valószínűleg annak tudhatók be, hogy a levelek leszedése után a hatóanyag végletesen instabil. Noha egy-két napig állítólag még működik, egy-két óra alatt elveszti a hatását mindenféle tea, amit

belőle készítenek. Tapasztalatom az, hogy a szedés után azonnal megfagyasztott leveleknek később felengedve és teában fogyasztva semmi hatása nem volt, ezért a fagyasztás sem őrzi meg az aktív princípiumot.

A *Salvia divinorum* adagja az 5 pár és a 120 pár levél között változik (240 levél). (Akár gombákról van szó, akár a *Salvia* leveleiről, a mazaték javasasszo-

KISEBB PSZICHEDÉLIKüS NÖVÉNYEK

nyok párokban ajánlják). Az átlagos adag valószínűleg huszonöt pár (ötven levél), noha jó nagy bokorra lenne szükség - vagy több közepesre - ahhoz, hogy ennyit lehessen róla szüretelni anélkül, hogy az anyanövényt lecsupaszítanánk. Mivel minden levél más és más, a súlymérték megbízhatóbb: kb. 100 g anyagnak elégnek kéne lenni egy pszichedélikus élmény előidézéséhez, ha egyáltalán van ott valami, ami ilyennel szolgálhat. (Az én egyéni tapasztalatom nem perdöntő a növénnyel kapcsolatban).

A tripet általában elég finomnak mondják. A levelek elrágása után, vagy a tea lenyelése után egyedül ülünk a sötét szobában. Kevésbé érzékeny körülmények között nincsenek látomások, és gyakran a gombatrip első stádiumaira emlékeztetnek - mozgó, színes fények, stb. Bizonyos élmények érdekesebbek, mint mások; mint minden pszichedélikus elmebéli térbe való kirándulás alkalmával, itt is sok függ az alany tudatától:

> Ahogyan a sámán beszélt, Valdes (aki csak pár rövid látomásig jutott, amiket nem is mesélt el) fekete eget látott, melyben ragyogó színes tárgyak úsztak. Azt találta, hogy gyorsan halad az egyik felé, s valóban azt érezte, hogy egyre gyorsulva szeli át a teret, maga mögött hagyván a többieket. A fény mazaték faluvá változott, ugyanolyanná, mint amilyen *curanderóé,* Valdes fölülről látta, mintha hegyről nézne lefelé. Bizonyos házak oldalánál sajátos formák: kaleidoszkópszerű füstoszlopok lebegtek. Akkor megint vissza az űrbe, el a látomástól... [Később] egy

Lábjegyzet a Salvia Divinorumhoz: (szerző leveléből a magyar kiadásba, 1996.)

E könyv első kiadása már nyomdába került, még mielőtt teljesen átélhettem volna a *Salvia Divinorum* hatását. Azóta igen sokat tanultam e növényről. A hatékony molekula egy úgynevezett terpén, amely az LSD-hez hasonlóan a mikrogrammos adagolásban is hat! Ahelyett, hogy egy “kisebb pszichedélikum" lenne, ez az új molekula, a *szalvinorin-A* az eddig növényben felfedezett legerősebb hatóanyag. Legtöbben egyetértenek abban, hogy a kivonat szívása igen megerőltető, sőt veszélyes élmény. Gyakran túladagolják, és csak tapasztalt sámáni utazók hajlandók többször is ismételni. Mivel hallottam, hogy sokan a leveleket szívják, hogy enyhébb, kezelhetőbb hatást nyerjenek, öt-hat alkalommal ki is próbáltam, de távolról sem tapasztaltam semmi pszichedélikusnak nevezhető érzést. Gyakori ez, elsőre kevesen állnak be a *Salviá-tól.* Ne adjuk föl -érdemes tovább próbálkozni.

Tavaly egy barátom megtöltött egy nagy dohánypipát a szárított *S. divinorum-levelekkel,* s azt mondta, háromszor lélegezzek be mélyet, feküdjek le és csukjam be a szememet. Meg is tettem, és azonnal elfelejtettem, ki vagyok! Csupán maga a tudat voltam, anélkül, hogy akármiféle személyiségem is lett volna. Nagyon furcsa tudatállapot ez, szinte lehetetlen is leírni. Ez a “nem-én tudatállapot" furcsa, halványszínű dimenziót figyelt éppen, melyet falak szövevényes mintájának bonyolult sorozata töltött ki. Mintha éreztem volna, hogy egy más kor gyermekeivel állok szemben, talán a Chaucer-kora-beli Angliából. A “Tudat" rendkívül otthonosan érezte magát ebben a dimenzióban: nagyon ismerős volt neki, mintha már számtalanszor megéltem volna azt a helyet. Egy idő után a “Tudat" tudatára ébredt magának, és annak, hogy valaki nevet, s lassan visszaalakult ego-tudatommá. Kinyitottam szemem, hogy megnézzem, ki nevet, mert szerintem nem volt illendő, s zavart Ahogy kinyitottam a szemem, eltűnt a másik dimenzió, és felfedeztem, hogy én vagyok az, aki nevet! Ez a magától jövő nevetés nevettetett engem, nem fordítva, s nagyon sok erőfeszítésbe került, mire megnyugodtam.

Azóta az első, hihetelen élmény óta már több Salvia Divinorum tripem volt, mindegyikük elég különös. Egy alkalommal például egy tökéletesen sima, lapos narancsszínű fennsíkon találtam magam, amelyen a perspektíva vonalai a horizontig kirajzolódtak. Szobrok hosszú sora sorakozott ott, s mindegyik azonos volt: Félix, a macska! Nesze neked szürrealizmus! Minden tapasztalatom hátborzongatóan ismerős volt, s kialakult a meggyőződésem, hogy a valóságnak egy egészen különös terébe nyertünk bebocsátást. A *Salvia* talán a legerősebb dimenzióváltó növényi szer, amit valaha is fogyasztottam.

Sok ember szerint a *S. divinorum* ha úgy tetszik, egy istennő jelenlétét hívja elő. Noha én ezzel csak egyszer-kétszer találkoztam, egyetértek: van valami határozottan női, s mi több: tiszteletet parancsoló erő e növény körül. Noha nem volt félelmetes élményem (mint a triptaminokkal), a legtöbben nem fogyasztják túl gyakran a *S. divinorumot,* s akkor sem frivol célzattal. A *Szalvinorin-A* bárkit próbára tesz, s sohasem szabad kísérő nélkül fogyasztani, hogy legyen valaki, aki megvédhet.

A DMT-hez hasonlóan a szívott Salvia rövid trip: kb. tíz perc. Ha a keserű ízt kibírja az ember, úgy fogyasztásának módja az, ha elrágjuk, s addig tartjuk a szánkban, amíg csak lehet. Ez kb. egyórás tripet ígér. A *Salvia* furcsasága talán a DMT-évél is felér, de nagyon finom. A teljes hatás élvezetéhez csukott szemmel, sötét szobában fogyasztandó. Úgy érzem, nagyon sokat tanulhatunk még ettől a növénytől, s manapság az emberek számára elérhető tanító orvosságok közül talán a legígéretesebb. Igazán tisztelem.

bizarr, színes tájon találta magát, egy férfival beszélt, aki vagy a kezét rázta, vagy abba kapaszkodott. Emellett volt valami, ami hatalmas, szivárványszínű csíkokból épült összeragasztható repülőgépmodellre emlékeztette. Nagyon meglepte, hogy mennyire “valóságosnak" érezte, amit látott.[2]

Frissen vágott, gyökereztetés nélküli *Salvia divi*-norum-szárakat kaphatunk különleges növényházakból kb. harmincöt dollárért. Elég könnyű őket nevelni, ha különleges termesztési követelményeiket kielégítjük. Ha már van egy elég nagy növényünk, még több dugványt vághatunk róla és tucatszámra termeszthetjük.

Mélyebbre ültetjük át, mint azelőtt. Nagyon könnyű elérni, hogy buján tenyésszen, de bizonyos feltételeket biztosítanunk kell neki. Ne hagyjuk, hogy megfagyjanak (ha enyhébb a fagy, akkor a föld alatti részükből gyakran visszanőnek), s a túl sok napot és meleget sem szeretik. Az az ideális, ha hűvöstől melegig terjed a hőmérséklet, s lehetőleg nem túl hideg, 10-20 fok. A száraz levegő árt nekik, s ezt azonnal látni: a levelek széle meggörbül majd lehullanak. Különösen, ha a levegő meleg vagy forró és száraz. A teljes napot sem szeretik. 50% és 80% közötti árnyék a legjobb. A locsolás a legfontosabb, rendszeres, megfelelő mennyiségű vizet igényelnek. Tegyünk úgy, mintha otthonukban, a magas hegyekben lennének, ahol, noha nincs fagy, nincs meleg sem, és mindennap esik. Az árnyékos folyómeder, ahol a növény nő, elég hideg vizű, a levegő relatív páratartalma majdnem 100 % és hűvös van. A növények és a levelek szeretik a rendszeres párát vagy fújó-locsolót, még ha folyamatosan működik is. Tartsuk ezt is észben. Ha bent nőnek, szeretik a fürdőszobát, s ha elég a fény, alig várják, hogy velünk együtt zuhanyozzanak, vagy legalábbis naponta lezuhanyozzuk őket. És ne legyen forró a víz (elég, ha meleg). Az egészség és a méret gyakran a gyökér körülményeinek függvénye. Szeretik, ha jó sok helye van gyökereiknek, minél több, annál jobb. Néha megmagyarázhatatlanul betegnek, furcsának tűnnek, de többnyire csupán átültetésre van szükségük. Fekete, trágyás, gazdag földet használjunk, és egyharmad építési homokkal keverjük, ha a mazaték Sierrá-nak ama erdei aljnövényzeti klímáját akarjuk utánozni. Olykor-olykor adjunk nekik hallisztet vagy valami hasonló folyékony tápanyagot. A mieink az üvegház egyik sarkát lefoglalták, az emelt virágágyakban gyökerezve, hogy jó sok

helyük legyen, mivel ezt nagyon szeretik. A párásító naponta ötször bekapcsol egy percre, hogy elég nedvesek legyenek. Ezzel együtt nyáron a virágágyakat is locsolni kell. Túlnőnek a fejemen, és áthajolnak az üvegház tetején (Három méter), ezért köteleket feszítettünk ki minden irányba, hogy az ágak ne hajoljanak túl mélyre. Decemberben virágzanak. Az eddigi legkeményebb fagy idején döbbenten láttuk, hogy keményre fagytak, saját levük megfagyott és az ágaikat tetőtől talpig kihasította. Fekete masszává engedtek fel, de tavasszal úgy visszanőttek, mint azelőtt soha.[3]

Én sikerrel termesztettem a *S. divinorumot* sóderral töltött hidroponikus tartályban. Nagy és egészséges bokor kezdett kifejlődni - egészen addig, míg a macskám rá nem ugrott, s el nem törte a tövét.

A COLEUS-FAJTÁK

Wasson szerint a mazaték adatközlők azt mondták neki, hogy a *Coleus* nevű gyakori dísznövény, a S. *divinorum* rokona, s szintén használták a gyógyítók hallucinogén célokra. Ezt többen ismétlik a szakirodalomban. Levelezőim közül sokan azt mondják, hogy a *Coleus* pszichoaktív, mások azt mondják, hogy nem. Mivel én magam még nem próbáltam ki, nem tudom egyiket sem alátámasztani. (Egy idő után az ember elveszti a kedvét s türelmét ahhoz, hogy nagy mennyiségű, hánytató hatású levelekkel kísérletezzen, különösen, amikor olyan könnyen elérhetőek a kevésbé kétértelmű pszichotróp növények!) íme egy sámán beszámolója, aki tudhatja, mit mond:

> A curanderónak több kerti Coleus-félesége is nőtt otthona mellett. Wasson nyilatkozta azt, hogy a mazatékok szerint a *Coleus* gyógyhatású vagy hallucinogén gyógynövény, a *S. divinorum* közeli rokona. (Wasson, 1962). Don Alejandro szerint azonban e növények nem gyógynövények, lánya csupán szépségükért vásárolta meg őket a piacon.[4]

ACORUS CALAMUS

Az *Acorus Calamus* (Kálmosgyökér) félig vízinövény, mintha egy magas, vékony liliom és egy nádbuzogány kereszteződése lenne. Angolul *Sweet Flag, Sweet Sedge és Rat Root* néven is ismerik, mind az Óvilágban, mind az Újvilágban terem. A kálmosgyökeret régóta használja a természetgyógyászat a szé-

KISEBB PSZICHEDÉLIKUS NÖVÉNYEK

düléstől a bronchitiszig mindenféle tünet gyógyítására. Sok minden, amit e növényről írtak, sajnos mendemondának hangzik, a szerzők keresztbe idézik egymást. Bizonyos indián törzsekről “azt mondják", hogy lovaiknak a verseny előtt szippantópor formájában adagolják, hogy nyerjenek; más indiánok kb. tizenhat centi gyökeret elrágnak, amikor amfetaminszerű állóképesség-javítóra van szükségük, hosszú tundrai utazásaik során.

A kálmosgyökér aszaront tartalmaz, ami a TMA-2 nevű fenetil-amin előanyaga, ami állítólag 18-szor erősebb a meszkalinnál. Valószínűleg ez a tény az, amelyik bizonytalan hírnevét megalapozta - senki se biztos benne, hogy stimuláns-e, nyugtató-e, hallucinogén-e, vagy mindhárom egyszerre. (Még sosem találkoztam senkivel, aki valójában evett volna belőle.) Bizonyítható, hogy az észak-amerikai válfaj szegény az aszaronban, úgyhogy a kálmosláz egyelőre nem okoz álmatlanságot a Drogügyi Hivatalnak.

> A beszámolók, amelyek azt állítják, hogy az észak-amerikai indiánok az *Acorus calamust* szertartásaikhoz használták, gyakran tartalmaznak olyan kijelentéseket, melyek szerint e növénynek nyugtató hatása van aszarontartalma miatt. Sajnos, e kijelentések indiai anyagmintákkal végzett kísérletekre utalnak. Jelentős bizonyítékok vannak arra, hogy az aszaront nem várhatjuk el az észak-amerikai diploid növényekben, csak a triploid vagy tetraploid óvilágiak-ban.[5]

Van egy hatalmas, egészséges *A. calamus* növényem, amit hidropónikusan növesztek, mivel vízi vagy félig vízi, kedveli ezt a nedves környezetet. Sohasem fogyasztottam még, mivel egyáltalában nem voltam meggyőződve róla, hogy hallucinogén, s nem akartam feláldozni gyönyörű növényemet azért, hogy bizonyítékot szerezzek.

HEIMIA SALICIFOLIA

Ezt a növényt *Sinicuichi-nek* hívták az aztékok, s mexikói sámánok még mindig használják transzlátomások katalizátoraként. Én magam semmit sem észleltem állítólagos hatásai közül, de ez lehetett az alacsony dózis következménye is, s nem csupán az anyag hibája. Több szerző szerint tíz gramm frissen szedett levél az alapdózis. Ha megint kipróbálnám, tizenötöt ennék.

A *Heimia salicifolia* érdekes, ismeretlen mexikói hallucinogén, a *Lythraceae* család tagja, azték neve az volt, hogy *sinicuichi.* Ez a narkotikum érdekes auditív hallucinogén, de vizuális hallucinációkat nem okoz. A leveleket kissé megszárítjuk, megtörjük vízben, és a napra tesszük erjedni. Az ital enyhén részegítő hatású, szédülést, álmos örömérzést okoz, a környezet elsötétül, a világ összemegy, megváltozik az idő és a tér érzékelése, feledékenység is felléphet, továbbá auditív hallucinációk és a valóságtól való eltávolodás. A hangok mintha eltorzítva nagyon messziről jönnének. A bennszülöttek szentként tisztelik a *sinicuichit,* természetfeletti erőket tulajdonítanak neki, hogy élénken vissza tudnak emlékezni mindenféle részletre évekkel azelőtt, hogy még a születés előtti eseményeket is felfedi. Ötféle alkaloidot fedeztek fel a *Heimia salicifoliában.* A legfőbb pszichoaktív alkaloid a *kriogenin,* amelyről a kísérletek megmutatták, hogy minőségileg utánozza a teljes alkaloidkivonat hatását.[6]

A *sinicuichi* magjait beszerezhetjük különleges növénykereskedésekből: tapasztalatom szerint nagyon hamar és könnyen nőnek. Úgy tűnik, a tavaly vetettek közül mindegyik kihajtott. Több *H. salicifolia* növényem lett, mint amivel kezdeni tudtam volna valamit. Ez a faj nagyon érzékeny arra, hogy jól locsolják; már egy-két óra kiszáradt állapot is veszélyesen elhervasztja őket. Ennek is jó sok hely kell a gyökér növekedésére, és elég hamar megkapaszkodik a cserépben.

CALEA ZACATECHICHI

Noha a növényt egész Mexikóban használják a népi gyógyfüves természetgyógyászatban, csupán egyetlen törzs alkalmazza álombéli jóslásokra:

> Kizárólag az Oaxaca-környéki *Chontal* (ejtsd: csontál) indiánok használják a nemrég felfedezett *[Calea zacatechichi]* hallucinogént. Azért fogyasztják, hogy “érzékeiket élesítsék vele", s hogy szavakkal lépjenek kapcsolatba a szellemvilággal. Intenzíven keserű íze miatt már régóta kedvelt népi gyógyszer lázra, hányingerre és más panaszokra (a *zacatechichi* azték szó, jelentése “keserűfű"). Miután a zúzott száraz levelekből készített teát megitta, az indián leheveredik egy csendes helyre, és elszív egy száraz levelek-

ből sodort cigarettát. Amikor kissé álmosnak érzi magát és hallja saját pulzusát, szívverését, tudja, hogy eleget vett magához. Nemrégiben egy-két tanulmány arra utalt, hogy az auditív hallucinációkat egy eddig ismeretlen alkaloid okozza.[7]

Számomra rendkívül szórakoztató, hogy e növénynek erősen keserű íze az, ami miatt gyógyfüves használatra javallt, gondolom, úgy gondolkoztak, hogy ha elég rossz az íze, akkor hat! Tapasztalatom szerint ez nem logikus. Túl sok rosszízű növényt ízleltem már meg, amelyeknek semmi hatásuk sem volt, csak a gyomromat rontották el.

Én a mai napig sem tudtam *zacatechichi-magjai*-mat kicsíráztatni, s több levelezőm ugyanilyen problémákkal küzd. Van két cserepes példányom, ezeket egy barátomtól kaptam. Túl kicsik még ahhoz, hogy levelet lehessen szedni róluk, ezért nem tudtam még letesztelni e növény állítólagos pszichotróp jellegét. Van viszont rá kemény bizonyíték, hogy lehetőségeket nyújt, mint álomhozó növényi anyag:

> Az EEG jellemző lassúsága és a mindkét kivonattal kezelt alanyok megnőtt reakcióideje azt sugallja, hogy hipnotikus hatású vegyületek lehetnek a *zacatechichiben...* Eredményeink azt sugallják, hogy a *zacatechichi* kivonatai, de különösen a metanol-frakció olyan anyagokat tartalmaznak, amelyek szubhipnotikus adagolású diazepamra emlékeztető hatást váltottak ki. Sokkal több álomról számoltak be a metanolos frakció elfogyasztása után. a növényi kivonat adagolásától az álmok száma is megnőtt, jobban, mint a diazepamtól... Az álomra nem emlékezők nagyobb csoportot alkottak a placébós kontrollcsoportban, és a diazepamosban is, míg ennek megfelelően azok, akik több, mint egy álomról számoltak be, mindig a *zacatechichit* fogyasztott emberek voltak... A metanolos kivonat használói sok színről számoltak be álmaikban. Eme eredmények azt mutatják, hogy a *zacatechichi* adagolása növeli mind az álmok számát, mind azt álomra való emlékezés működését az alvási periódusok során... Mindez oda vezet, hogy a *Calea zacatechichi* élénk hipnagóg képeket idéz fel az alvás I. fázisában (SWS).[8]

Akik komolyan dolgoznak álmaikkal, azonnal felismerik akármilyen anyagnak a jelentőségét, ami fokozhatja a szellem terében tett éji kalandozásaik hatását. Természetes mód ez arra, hogy belépjünk a képzelet világába, anélkül, hogy az erős hallucino-

gének rögös mellékhatásokkal teli útját kellene taposnunk. Érdekes megfigyelés, hogy akik végre megtanulták irányítani tudatos aknáikat, már többnyire lényegtelennek tartják a hallucinogéneket.

A DMT ÉS A HARMALIN EGZOTIKUS FORRÁSAI

Több külföldi növény tartalmaz - főként a trópusokon - DMT vagy harmala-alkaloidokat. Ezeket különleges boltokban lehet beszerezni. A *Psychotria viridis* (bokor) és a *Banisteriopsis caapi* (hatalmas fás kúszónövény) az őserdei *ayahuasca* klasszikus részei, de más fajok is elérhetőek. Nem sorolom itt fel őket, mert nincs velük tapasztalatom, s úgy tudom, olyan különös termesztési követelményeik vannak, amelyeket az észak-amerikai termesztő nemigen tud gyakorlatilag megismételni. Akárhogyan is, a bennük levő alkaloidokat könnyebben lehet más, már leírt növényekből kinyerni.

AMANITA MUSCARIA

A nem tiltott hallucinogének közül a *Datura* mellett talán semmi sem hozza annyira lázba a népi képzeletet, mint az *Amanita muscaria,* az úgynevezett légyölő galóca. A mítoszok köde oly sűrűn öleli körül ezt a gombafajt, hogy mindenki elfelejtette, hol is fekszik az igazság, még akkor is, ha lábuk alá kerül a ködben.

Talán a legelterjedtebb mítosz (amely bizonyos körülmények között zavarbaejtően igaznak bizonyulhat) az, hogy az *A. muscaria* halálos méreg - ha egyet megeszünk, “biztosan belehalunk". A kontinuum másik felén helyezkedik el az a hipotézis, mely szerint ez a rejtélyes Szóma, melyet árja Védák dicsérnek, eme ősi himnuszok, melyek egy olyan ismeretlen, ősi hallucinogén, a Szóma dicsőségét zengik, amely felerősítette a primitív emberiségre ható vallási impulzust, s elindított két világvallást: a Zarathusztra-kultuszt és a hinduizmust. Eme két szélsőség között, mármint halálos méreg vagy vallási szent anyag, a tények és találgatások hatalmas szürke zónája húzódik. A következő információk valószínűleg igazak:

Ez a fehérpöttyös, piros gomba (a nyugati kultúrában az archetipikus “gomba") Földünk északi szélességein él. Régebbi beszámolók szerint a szibériai sámánok használták, noha nem vagyok benne biztos,

KISEBB PSZICHEDÉLIKUS NÖVÉNYEK

hogy ma is megfigyelhető még ez a jelenség. E gombát körülvevő titokzatos mítoszháló része az is, hogy be lehet állni, ha az ember olyannak issza meg a vizeletét, aki ette. Csakis vadon él, többnyire a nyírfák körül, s nem lehet termeszteni. Az *A. muscaria* körüli adatok nagy része azért ellentmondó, mert az egyedi darabok igen eltérő hatásúak lehetnek - a hatékonyság sok mindentől függ, többek között a talaj állapotától, a nedvességtől, az időjárástól és a genetikus szerkezettől vagyis az aktuális alfaj (legalább hatot különböztettek eddig meg) tulajdonságaitól. Az is fontos, hogy mikor szedik:

Megfigyeléseink szerint számos eset konklúziójaként elmondható, hogy a legfontosabb változó tényező, hogy mikor szedik a gombát. A legerősebb gombákat augusztus közepén szedtük, a szezon kezdetén. A szeptemberi gombákban a narkotikus és a testi hatások voltak erősek, míg az augusztusiakban a látomásos, pszichedélikus hatás volt erősebb... A drog mennyisége: 1-3 gomba augusztusban, vagy 4-5 szeptember közepén. De még a mennyiséget kiegyenlítve sem hasonlóak a hatások, a szeptemberiben a hányinger testi tünete sokkal erősebb, mint a látomásos, narkotikus élmény... Azt hiszem, az

> *Amanita* legerősebb oldala az, hogy csendes belső beszélgetést hoz létre, amikor az embernek az az érzése támad, hogy fontos felismerések érik, s ez az érzés sokáig megmarad az élmény után. Azt hiszem, ez a gomba nagyon sokat tud tanítani magunkról.[9]

A fenti megfigyeléseket Európában tették, így különbségeket is észlelhetünk összehasonlítva az Észak-Amerikában gyűjtött példányok hatásával. Az *A. muscaria* halálos adagja mai tudásunk szerint (a fenti cikk megjelenésétől) körülbelül öt kiló gomba lenne, sokkal több, mint amit akárki meg tudna enni. íme egy hallucinogén-adagolási útmutató, amit egy névtelen fénymásolt cikkében találtam, egy levelezőm küldeményében:

> Egy felnőtt számára ajánlott 10-15 g szárított gomba. Vigyázzunk, hogy a kalap-szár arány három az egyhez körül legyen. Elkészítés: Törjük finom porrá a szárított gombaanyagot. Kisebb fűszerőrlő a legjobb erre a célra. Keverd össze egy csésze (2,5 dl) vízzel egy kis edényben. Lassan felmelegítjük kb. 80-85 fokra. Ne főzzük. Teamódra áztassuk. Legalább félóráig tartsuk 80-85 fokon - egy süteményhőmérővel mérhetjük hőmérsékletét, miközben olykor megkeverjük... Hagyjuk eléggé lehűlni ahhoz, hogy elfogyaszthassuk. Mindent megeszünk, a szárazanyagot is. Nem tanácsos a szárazanyagot kiszűrni. Ezért a legjobb, ha finom porrá őröljük az anyagot. Az elixir sűrűsége kb. a paradicsomlevesé... Jó, ha utána üdítőt iszunk, de tekintsünk el a koffeintől. Különleges elővigyázat: nem szabad alkohollal keverni- A kísérlet előtt 48 óráig tartózkodjunk az alkoholfogyasztástól.[10]

Kicsit kérdéses, hogy továbbadjak-e egy általam még nem próbált anyagról egy ilyen névtelen információt. Azért teszem, mert örökös az érdeklődés az *Amanita muscaria* iránt, és, mert bízom abban a levelezőmben, aki küldte. Van valami autentikus a hangzásában is. (Pereskedő hajlamú olvasóim ismét elolvashatják a könyv elején a felelősséghárítást.) A cikk folytatása közli, hogy normális, ha az ember alszik a fogyasztás után:

> Félórával, másfél órával az *[Amanita muscaria]* fogyasztása után rosszullét és álmosság tör az emberre. Itt válik fontossá a lazítás. A pihenés és az alvás enyhíti a rosszullétet. Feküdjünk le, és aludjunk egy-két órát... Ez a fázis lényeges a nyersanyag tiszta, finom szómává alakítása szempontjából. Felébredéskor megérheted, és élvezheted, mint egy hernyó (sic!), aki lepkévé változik.[11]

PSZICHEDÉLIKUS SÁMÁNIZMUS

Egy másik levelezőm küldte a következő leírást egy Amanita-tripről:

A három résztvevő A. B. és C. volt, míg D. volt a kísérő. Noha sohasem kísért még, és maga sem fogyasztott pszichedélikumokat, kórházi ápolónő volt, ezért vele biztonságban éreztük magunkat. A gombákat egy hete találtuk, és napon, sütőben és légkondicionálóval szárítottuk. Teljesen szárazak voltak már, mire megettük őket. Mindenki kb fél csésze (1,25 dl) finomra őrölt, szőlőlében feloldott gombaport fogyasztott el 10 óra 10 perckor. Ezután többen algakapszulákat is ettek.

10.20-kor C. rosszul lett., A. és B. sétálni ment. 10.30-kor A. is és B. is szédülni kezdtek, A. inkább mint B. A. ekkor lefeküdt C. mellé, aki hányt, majd visszaitta hányását. 10:40-kor megint kihányta, s most már nem volt hozzá kedve megint visszaforgatni. A. kifejezetten különösen érezte magát, émelygett és hányingere volt. Amikor légzése lassult, még rosszabbul érezte magát, míg amikor mélyen, lassan lélegzett, már nem is volt olyan rossz. B. sokat mozgott: azt mondta, ha mozog, nem érez hányingert.

A. kezd ellszállni, mintha testen kívüli élményei kezdődnének: “annyira el akarok szállni, már majdnem elmentem, már majdnem elmentem…” C. mindenfélét hall a szobában, s nyáladzik. Mind a hárman imádkoztak és meditáltak a fogyasztás előtt, végiggondolva minden reményt, félelmet, érzést, leginkább a hála, tisztelet, félelem érzéseit: ez a világ legősibb pszichedélikuma. Ekkor kétórás különös alkonyi állapot jött. C. nem volt magánál, gyors, rövid lélegzeteket vett. (Egyébként is hiperaktív típusú [nő]). D. sokat aggódott miatta. C. nem izzadt, s a nyála sem folyt. A. és B. néha rángatództak, izzadtság borította őket és nyál folyt vagy csöpögött a szájukból. B. volt inkább magánál, s azon tűnődött, vajon eleget evett-e. A. nem tudta, mennyi idő múlt el. Azt hitte, vagy ébren van, vagy nagyon is életszerű álmai vannak: teljes tudattal álmodott. Csak kevéssé, vagy egyáltalában nem figyelt a zenére. Kb. két méterre feküdtek a legtöbben a hangos, méteres hangszóróktól.

A. ledobta takaróját, forró volt, és izzadt, hideg és lehűlt. D. szerint egy külső szemlélő számára senki sem tűnt hidegrázósnak. A. nagyon be volt tépve, úgy érezte, hogy ilyet még sohasem tapasztalt azelőtt. Azt mondta: “Az,

hogy pszichedélikus, az túl széles kategória: minden belefér, túl sok mindenről elhisszük, hogy pszichedélikus. Mintha minden ugyanolyan lett volna, de mégis egészen más. De mégis olyan volt, mint amilyennek ismertem." Mindenki kiment nevetni, és azt kérdezték: “Na, mi van?" Nem tudták megmondani, be vannak-e állva, vagy sem. B. azt gondolta, nem, C. sem, de A. azt, hogy *igen.* Annyit vett észre, hogy a fű árnyéka és a növényeké is más volt, de visszatekintve azt nyilatkozta, hogy “egy fokkal, vagy egy kvantumszinttel másként tűnt, egy eltéveszthetetlenül furcsa, kísérteties árnyalattal".

Mozgászavar lépett fel: botladoztak. Mind boldogok voltak. Nagyon keveset észleltek a látás birodalmában. Erős szeretetet éreztek egymás iránt, de nem aggódtak azon, hogy elmondják-e ezt, mint az MDMA alatt. Mindenki úgy érezte, mintha együtt lenne benne, de nagyon sok erőfeszítésbe került, hogy többet kinyögjünk, mint egy-két furán csonkolt mondatot. Túlságosan be voltak tépve ahhoz, hogy beszélgetést folytassanak. Mintha egymás mellett mennének a tengeren... B. és C. éhesek voltak, és nem voltak annyira beállva. Mind hidegek voltak és melegek egyszerre. Mindhárman ugyanakkor keltek fel a padlóról, izzadva, s gomba-szagú nyálat hullajtva. A-nak felfúvódása és görcsei voltak. Böfögött és szellentett, és nemsokára jobban érezte magát, különösen, miután D. meggyőzte arról, hogy jó lenne egy csésze forró misólevest innia és lezuhanyoznia.

B. és C. egy pipányi marijuanát szívtak, és még jobban beálltak. Úgy tűnt, mintha A. fél órával megelőzné B.-t és C-t. Eredetileg B. kérdezte, amikor délben egykor mindenki felkelt, hogy A. kér-e még. A. azt mondta “Szó sincs róla." Később B. is egyetértett azzal, hogy ő maga sem ehetett volna többet, mihelyst jól belekezdett. A zene elképzelhetetlenül intenzív volt, talán a valaha tapasztalt legintenzívebb. Minden hang, saját emelkedésében, csúcsában és tetőzése utáni zuhanásában, együtt minden egyes dallammal és azok alkotórészeivel. A. érezte a hangokat, majd egyenként egyesült velük testileg: teste volt a zene minden hangja. “Tökéletes" mondta, miközben egy *New Age* szalag végét hallgatta. Szinte túl sok energia áramlott belé a zenéből - sikítani akart, hogy egy részét feloldja. Olyan érzése volt, mint aki a jövőt sejti meg és érzi a múltat, mint egy teleszkóp az időn keresztül. Amit a jövőről mondott, jelen időről való

állításnak hangzott, vagy mintha ugyanaz lett volna, mint ami a múltban volt. Azt mondta: “Úgy érzem a múltat és a jövőt mint jelenbéli valóságot” Néhány jövőre vonatkozó terv automatikusan megvalósulni látszott, mégpedig magától értetődő természetességgel.

Volt egy jellemző érzés, hogy *tanítanak minket.*" Hihetetlenül öreg vagyok, idegen, földből gyúrt, druidaszerű sarki, nyári, szibériai fa-szellemszerű lény. “Erőteljes volt, és ősi, bölcs és lassú, szépiabarna és sápadtzöld. “Itt vagyok, ragyogok, mit kérdezel tőlem?" Nagyon türelmesnek tűnt - a gomba elég finom és jóakaratú volt, jóakaratú tündéristen, mozdíthatatlan felsőbb lény. A. úgy érezte, könnyedén át tudja dugni rajta a kezét.

Olykor kissé delíriumosan érezték magukat. Úgy érezték, ha kevesebbet ettek volna, az segített volna még jobban emlékezni. Noha nem találták túl erősnek az élményt, olykor megközelítette azt a mértéket. Kb. du. 4-ig hevertek, és mikor felkeltek, jól érezték magukat. Negyedórát sétáltak, egy kissé rázósan, ugyanazzal a furcsa dupla valóságérzettel, mintha az lett volna a normális, de mégis letagadhatatlanul más. Fél hatra mindannyian igen jól érezték magukat, éhesek voltak, s készek a társalgásra, sokat kuncogtak. Egy kis marijuanát szívtak a melegvizű medencében. Mindenki nagyon frissnek érezte magát - semmi másnaposság, mindenki energikus, nyugodt, boldog, áldott, meglepett.

C. mondott ki valamit, ami mindenkire állt: valahányszor észrevettük, hogy valami furcsa volt, vagy beállt, vagy betépett, azonnal átalakult, laposabb, kevésbé vágyszerű organikus élmény lett. A gomba nem akarta, hogy disszociált megfigyelők legyünk!. Olyan volt, mint az ébren álmodás, de mihelyt elég éber és világos lett (mivel tudtuk, hogy benne vagyunk) már nem is volt az álom. Nagyon furcsa, hogy ilyen erős hatás ilyen finoman meghatározott legyen. Remekül aludtak, semmiféle különös álmuk sem volt. Másnap mindannyian azt mondták, hogy látásuk kitisztult.[12]

Az Amanitával elért paranormál tapasztalatokra példák lelhetők fel: Puharich, Andrija (1974), The Sacred Mushroom, Doubleday, Garden City, NY, amelyben egy fizikus ismertet néhány meglehetősen bizarr tapasztalatot, melyeket a gombával kapcsolatban szerzett: kommunikáció testetlen létezőkkel, melyek során ősi egyiptomi rítusokat írtak le, stb.

TABERNANTHE IBOGA

A *Tabernanthe Iboga* nevű afrikai cserje az *iboga* és az *ibogain* forrása, melyek a bolygó két legerősebb pszichedélikuma hírében állnak. E drogokat lehetetlenség Amerikában megszerezni, mert már évek óta a “Schedule I" osztályba sorolták őket. (Annak ellenére tették ezt, hogy a *Tabernanthe* sohasem volt droghasználat tárgya az Egyesült Államokban, nem is lehetett volna ilyen célokra megszerezni.) A legtöbben sohasem hallottak még a *T. ibogáról.* Azért foglaltam bele ebbe a fejezetbe, mert sámáni erőnövény hírében áll, és mert érdekes módon ez kínálja a kábítószerfüggés egyik lehetséges gyógymódját.

A *T. iboga* gyökerének kivonatát néhány afrikai törzs a fiúk kamaszkori beavatási szertartásainál alkalmazza. Egyszer egy életben fogyasztják a szert, s akkor a célból, hogy a felnőttkorba lépő fiúk előtt felfedjék a képzelet birodalmának valóságát. A férfiassággal vélik azonosnak ezt a tudást:

> Az *iboga* a mögöttes birodalom létezésének csalhatatlan bizonyítékát nyújtja mind a látás, mind a tapintás, mind pedig a hallás megjelenítőrendszerében. Spirituálisan megváltoztathatatlan lényege révén az ember két létsíkra is tartozik, s ezekkel keveredvén, nem tudja, hol kezdődik a halál, hol a születés. Minden jelentését elveszti a test halála, mert semmi más, mint új élet, más létezés... “Az iboga az amely megmutatja a különböző léteket..." Az iboga eltünteti az időt, *a jelen, a múlt, és a jövő eggyé vegyül...* Az iboga felszívódásával az ember a szülőhelyére tér vissza, oda, ahonnan jöttünk... A beavatandó fél azáltal nyeri el a beavatást, hogy felfedezi az ősi szellemeket, a *Bwiti-ket* egy másik valóságban, vagyis *másik életben, ami egy*szerre ágazik el a *beavatási halálból és a testi halálból.* Az éber álom alatt saját létének jelenében, múltjában és jövőjében megpillantja az ember megváltoztathatatlan spirituális lényegét és azt, hogy a létezésnek egyszerre két síkján élünk... A *[Mitsogho* törzs tagja] csak kétszer teszi meg ezt az utazást: *a beavatás napján és halála napján.* Ki van zárva, hogy ismét ugyanilyen körülmények között fogyasszon ibogát. (Kiemelés az eredetiben.)[13]

Ha eme alkaloid rituális használata ténylegesen megteremti a képzelet világának megcáfolhatatlan bizonyítékát, az azt jelenti, hogy sok tekintetben megváltozik az élete annak, aki fogyaszt belőle. Bizonyíték van rá, hogy az ibogain alkalmazásával gyógyítani lehet a heroin-függőséget.

Egyszeri kezelés ibogainnal vagy ibogainhid-rokloriddal szájon át 6 mg/kg-tól 19 mg/kg-ig terjedő adagolással lehetővé tette, hogy a páciens legalább fél évre abbahagyja a heroinfogyasztást.[14]

Mivel eme állításoknak már a bizonyítása vagy kutatása is a törvénybe ütközik, annak eldöntése, hogy ez csupán egy újabb pszichedélikus mítosz-e, a jövő feladata marad. Ahol a törvény szankciói még a természet tényeinek megismerését is gátolják, az ész a törvényeket formáló alapfeltevések újraértékelését követeli meg.

Jegyzetek

1. Valdes, L. et al. (1983) *"Ethnopharmacology of Ska Maria Pastora (Salvia Divinorum, Epling és }ativa-M.)."* (A Ska Maria Pastora (Salvia Divinorum, Epling és Jativa-M.) etnofarmakológiája) in: Journal of Ethnopharmacology, 7. sz, 287-312

2. Ugyanott.

2. Névtelen (1992 körül), *Cultivation Details for Exotic Plants,* Of The Jungle, P. O. Box 1801, Sebastopol, CA 95473

3. Valdes, *op. cit.*

3. deSmet, P. (nincs dátum) *Ritual Enemas and Snuffs in the Americas* (Szertartásos beöntés és szippantás Észak, Közép és Dél-Amerikában) Rosetta Folios, Berkeley, CA 124. old.

6. Schultes, R. E. (1976) *"The New World Indians and Their Hallucinogenic Plants"* (Az Újvilág indiánjai és hallucinogén növényeik) *Dr. Laura Barnes emlékét ünneplő hetedik évi előadás, 1969 nov. 12-én.*

7. Schultes, R. E. (1976) *Hallucinogenic plants* (Hallucinogén növények) Golden Press, N. Y., 152. old.

8. Mayagoitia, L. et al (1986) *"Psychopharmacologic Analysis of an Alleged Oneirogenic Plant: Calea Zacatechichi"* (Egy állítólagos oneirogén növény pszichofarmakológiai vizsgálata) Journal of Ethnopharmacology, 18,229-243 oldalak.

9. Festi, F. és Bianchi, A. (1992) *"Amanita muscaria" integration* No. 2/3, bilwis-verlag. d-8729 knetzgau/eschenau, 79. old.

10. Névtelen (nincs dátum), *"The revised anonymous Amanita muscaria eaters'hand paper,"* (A névtelen Amanita muscaria-evők kézibrosúrájának felújított változata) Mushroom Times (kiadási adatok hiányoznak)

11. Ugyanott.

12. Névtelen (1993) *személyes közlés a*

szerzőnek.

13. Goutarel, R., (1993) “Pharmacodynamics and therapeutic applications of Iboga and Ibogaine" (Az iboga és az ibogain farmakológiai dinamizmusa *és* gyógyalkalmazásaik) *Psychedelic Monographs and Essays* No. 6,71-111 old.

14. Ugyanott. 95. old.

TIZENNEGYEDIK FEJEZET

Kivonatok készítése

> A perui sámánizmus annyiban hasonlít az európai alkímiára, hogy az anyag átalakításához lelki erőkre is támaszkodott, de az európai alkímia elveszett a fémek és megtisztított elemek bűvöletében. A pszichedélikus sámánizmus nagyobb örömét lelte az élő anyag, különösen a növények tanulmányozásában, amelyekben az alkaloidokon kívül más, az emlősök idegrendszerére jótékonyan ható élettani alkotórészek is találhatók.[1]

A törzsi társadalmak többségében a pszichedélikus növények kivonatának készítése igen egyszerű folyamat: leggyakoribb az, hogy a sámán egyszerűen lefőzi a nyersanyagokat egy üstben, s megissza a koncentrált oldatot. Mi más hagyományból származunk, mások a hiedelmeink és az elvárásaink. Példának okáért “civilizált" ízlésünk annyira kifinomult, hogy nehéz bármily keserűnek vagy undorítónak ítélt dolgot lenyelnünk, pedig a pszichoaktív növényi kivonatok sajnos többnyire ilyenek. Nem ismerek jóízű növényi hallucinogént, olyat, amit még akkor is megennék, ha nem lenne pszichedélikus hatása. A nyugati ember többnyire jobban kedveli a pirulákba vagy kapszulákba sajtolt, könnyen lenyelhető, tiszta vegyületeket, amelyek gyors és biztos hatással kárpótolnak minket azért, amit az élmény élethűsége tekintetében veszítünk.

Bár együttérzek azokkal, akik viszolyognak a rettenetes ízű, hánytató kotyvalékok lenyelésétől, én mégis a sokkal “szervesebb" sámáni alkímia híve vagyok. A pszichedélikus sámánizmusban az élmény tartalmát nagymértékben befolyásolja a fogyasztónak a szerhez fűződő viszonya. A mag elültetésétől a növény segítségével megidézett energiák átéléséig rengeteg mélyértelmű, türelmes érintkezés zajlik le. Ha a szubsztancia és elfogyasztója között ilyen szoros kapcsolat alakul ki, az szinte kizárja a “szerrel való visszaélést".

Mindezek ellenére, mivel néhány növényi szubsztanciának fertelmes íze van, nem elvetendő gondolat a legkellemetlenebb hatásokat enyhítő kivonatolási eljárások végrehajtása. A kivonat készítését is beépíthetjük a meditációba. Ez az alkímia alapelve.

Nagyon sok drogreceptet nyomtattak már ki. Sajnos ezek többnyire olyan szerzők művei, akik túl sokat feltételeznek az olvasóikról, pedig azok, akik pszichedélikus kivonatot szándékoznak készíteni, nem biztos, hogy ismerik a szerves kémia nyelvezetét és alapelveit. Ebben az esetben viszont az ember vakon követ olyan utasításokat, melyeket nem értett meg teljesen. Ez az alkímia ellentéte, s több mint

valószínű, hogy hibákhoz vezet. Noha a bonyolult laboratóriumi folyamatokat (pl. az LSD-szintetizá-lását) amatőröknek nem szabad megkísérelniük, több egyszerű eljárás van, amelyek véghezvitelét biztonságosan vállalhatja bármely ésszerűen türelmes és értelmes ember.

AZ ALKALOIDKIVONÁS ALAPELVEI

Jómagam egyébként nem elégszem meg azzal, hogy egyszerűen csak kövessem egy recept előírásait; minden műveletet meg akarok érteni - mikor mit végzek, és miért van rá szükség. Ehhez a fajta megértéshez viszont szükség van némi kémiai alapismeretre. Remélem, hogy az alább következő információkat sikerült olyan nyelven megfogalmaznom, hogy azok érthetőek lesznek azok számára is, akik nem foglalkoznak kémiával. Jó kezdet például a *pH* fogalmának tisztázása.

A pH olyan számérték, mely egy 0-tól 14-ig terjedő skálán azt mutatja, hogy relatíve mennyire savas vagy lúgos a közeg. A nagyon alacsony pH értékű közeg nagyon savas - mint például az autóakkumulátorokban levő sav; a magas pH értékű vegyület nagyon lúgos - mint az ammónia vagy maga a lúg. (A lúg és a bázis szinonimák.) Ebből következik, hogy a 7-es pH semleges kémhatást jelent - se nem lúgos, se nem savas. A tiszta víz a pH-semlegesség etalonja.

Minden lehetséges savasság vagy lúgosság ezen a 0 és 14 közötti pH-skálán helyezkedik el. Ezt fontos tudni, mert a természet törvényei szerint, ha *vízben oldódóvá akarjuk tenni az alkaloidot, akkor először savassá kell tenni a közeget.* Ennek megfelelően, *ha azt akarjuk, hogy szerves oldószerben, pl. éterben oldódjanak ki, akkor erősen lúgossá kell tennünk a közeget. A* legtöbb pszichoaktív anyag, amit ki akarunk vonni “alkaloid", melyek 7-es pH fölötti vegyületek, Webster Harmadik Új Nemzetközi Szótára a következőképpen definiálja a kifejezést:

> Alkaloid: többnyire magos növényekben található, a szerves bázisok csoportjába tartozó nitrogént és rendszerint oxigént is tartalmazó vegyület, mely többnyire savakkal formált só alakjában fordul elő... a legtöbb bázis színtelen és jól kristályosodik, keserű, komplex struktúrájú, s legalább egy nitrogénatom van gyűrűiben..., optikai és élettani aktivitásuk miatt sok ilyen bázist illetve sóikat gyógyszerként alkalmaznak (pl.: morfin, kodein.)

Íme három olyan terminus definíciója, melyeket feltétlenül ismernünk kell:

Sav: olyan vegyület, mint például a sósav, a kénsav vagy a benzoesav, amely képes bázisokkal sót formálni.

Só: a közönséges sóhoz hasonló vegyületek fajtája... amelyek a savak és a bázisok reakciójából jönnek létre.

Bázis: olyan vegyület (mész, ammónia, marólúg, vagy alkaloid), amely savval reagálva sót formál, víz eliminálásával vagy anélkül.

A kémiai kivonás célja az, hogy a pszichoaktív alkaloidokat elkülönítsük a növényi anyagtól. Ez úgy végezzük, hogy először egy savas oldatban for raljuk az összezúzott növényt, amitől az alkaloid *só* formáját veszi fel. Szűrés után a növényi pempőt kidobjuk. A vízből úgy vonjuk ki az alkaloidot, hogy a maradék folyadékot lúgossá tesszük, és szerves oldószerrel keverjük el. Az alkaloidok a szerves oldószerbe vándorolnak, melyet akkor leszívunk és egy széles tányéron szétöntünk. Az oldószer gyorsan elpárolog, maga mögött hagyva az alkaloidot - szerencsés esetben annak kristályos formájában, vagy amint az gyakoribb, egy nem túl tiszta nyúlós massza alakjában.

BEMUTATÓ PÉLDA

Ha a *Phalaris arundinacea* alkaloidjait akarjuk ki vonni, először is porrá kell zúznunk a fűvagdalékot. Kiváló módszer bármilyen nővény sejtstruktúrájának szétrepesztésére, ha éjszakára befagyasztjuk, majd felengedjük, majd ismét befagyasztjuk, és azután ismét kiolvasztjuk. Két-három ilyen kör után általában elég kásás lesz az anyag, s könnyen felap-rítható turmixgéppel. A *Phalaris-fű* esetében, ami hajlékonyabb, s nehéz szétroncsolni, először is be-fagyasztjuk, s keményre fagyott állapotában tesszük az aprítógépbe, hogy a vágófej könnyebben aprít hassa fel.

Az eredmény pépes anyag lesz, amihez annyi vizet adjunk, hogy önthető levest nyerjünk. Ezután adjuk hozzá a savat - ne túl sokat (később az oldatot meglúgosítjuk, így nincs értelme túlságosan lecsökkenteni az oldat pH-ját) - csak éppen annyit, hogy ötös pH értékű legyen.

Többféle könnyen beszerezhető savval dolgozhatunk. A tiszta ecet, a citromlé, és a fotósok által az előhívás leállításához használt anyag mind az ecetsav különféle formái. Ez utóbbit akármilyen autós-

boltban megvásárolhatjuk, noha sokkal drágább, mint a desztillált ecetesszencia, amit az élelmiszerboltokban árulnak. A sokkal erősebb kénsav és sósav rendkívül korrozív anyagok, kerüljük őket, vagy csak különös elővigyázatossággal alkalmazzuk.

A pH-t ellenőrizzük pH-papírral, ez többnyire kapható a nagyobb illatszerboltokban. A papírcsík más és más színt ölt aszerint, hogy milyen az anyag pH-ja, amelybe belemártották. Ha a papírcsíkot ezután a mellékelt színskálához illesztjük, pontosan meghatározható az oldat pH értéke.

A sav reakcióba lép a növényi anyag alkaloidjaival és sóvá alakítja azokat. Ezt a folyamatot elősegíthetjük, ha a savasított oldatot lassú tűzön egész éjszakán át rotyogni hagyjuk; tartsuk rajta a fedőt, hiszen nem akarjuk, hogy a víz elpárologjon. Két-három ilyen alkalomra van szükség ahhoz, hogy az összes alkaloid az oldatba vándoroljon. Ezután a növényi anyagot először ruhaszövettel, majd papírból készült kávéfilterrel [vagy vegyi szűrőpapírral] kiszűrjük. Most már, mivel az általunk keresett alkaloidok átvándoroltak a vizes oldatba, a szilárd anyagot kidobhatjuk.

Ezután öntsünk az oldathoz egy kevés (10-15 százaléknyi) zsíroldót: metilénkloridot, étert, kloroformot vagy könnyűbenzint. Ez utóbbi Coleman-tűzanyagként vagy öngyújtótöltőként kapható. Itt az a célunk, hogy eltávolítsuk a zsírokat és olajokat az oldatból - ezek az oldószerbe vándorolnak. Rázzuk fel az oldatot, és tegyük félre annyi időre, hogy két réteggé szeparálódjon, egy vizesre és egy oldószeresre. Ha készítettünk már ecetes-olajas salátaöntetet, akkor megfigyelhettük, miként működik ez az elv.

Noha nem kötelező, egy elválasztótölcsér (fenékcsapos lombik) jó szolgálatot tesz ilyenkor. Ez az egyszerű laboratóriumi felszerelés üveg vagy műanyag edény, melynek fenekén csap van, s felül nagy dugó zárja le. Felül beöntjük a két folyadékot (persze ilyenkor be van zárva az alsó csap); bedugjuk az edényt és erősen rázzuk, hogy jól elkeveredjenek. Ezután félretesszük, hogy a két folyadék két külön rétegbe váljon egymástól el. Miután többször felráztuk és hagytuk szétválni, kinyitjuk a csapot, hogy az alsó frakciót leengedjük. Mielőtt a leereszkedő felső frakció a kivezetőnyíláshoz érne, zárjuk el a csapot.

Ezzel újra szétválasztottuk a két eredeti folyadékot, de mivel egy ideig össze voltak keveredve, a kiszűrendő anyagok (ebben az esetben, a zsírok és olajok) az oldószerbe vándoroltak. Attól függően, hogy milyen oldószerünk van, lehet a vizes réteg fölött vagy alatt - az éter a tetején úszik, míg a

metilénklorid a fenékre süllyed.

Ha nincs elválasztótölcsérünk, úgy is szétválaszthatjuk a két frakciót, hogy óvatosan leszívjuk az egyik réteget. Ezután dobjuk el az oldószeres réteget (a nem kívánt zsírokkal és olajokkal együtt), és összpontosítsuk figyelmünket a maradék vizes oldatra, amelyben az alkaloidok vannak.

A következő lépés a lúg hozzáadása az oldathoz. A kivonatformulákban gyakran használják az am-móniumhidroxidot, ami folyadék. Ha ez nincs, akkor a házi marólúg-kristályokat (lefolyótisztítószerként árulják) vízzel magas koncentrációjú oldatba visz-szük. (A lúg veszélyes vegyi anyag. Olvassuk el és kövessük a dobozon levő utasításokat!) Ezt a folyadékot kis adagokban adjuk hozzá az oldathoz, újra és újra felrázva, s tesztelve, amíg a pH el nem éri a 9-es vagy a 10-es értéket. Általában több gondos műveletre van szükség, a kívánt pH érték beállításához. Ha túlságosan sietünk, könnyű túllúgozni az oldatot.

Kémiailag az oldat lúgosításának hatására a só kiválik, és az alkaloid szabad bázisos formába kerül. Most már nem só, így nem oldható vízben, csak a fent említett szerves oldószerek valamelyikében. Ezen anyagok legtöbbjét nem túl könnyű beszerezni, de az étert motorindító-folyadék formájában árulják az autósboltok. (A folyékony étert úgy nyerjük ki a sprayből, hogy lefújjuk a sprayt egy húsz-huszonötcentis, egy-másfélcenti átmérőjű műanyagcsövön. Az éter kicsapódik a cső falán, s lecsepeg a tartályba, míg az inert hajtógáz feloldódik a levegőben. Ezt nyilván nem jó zárt helyiségben végezni, vagy tűz, szikrák környékén!) Azonnal fedjük be az edényt, hogy a folyékony éter elpárolgását fékezzük.

Az oldószerből a vizes oldat 10 %-ának megfelelő mennyiséget kell alkalmazni egy-egy kivonatolási szakaszban. Ezt szemmértékre úgy a legkönnyebb megbecsülni, hogy megnézzük körülbelül hol húzható meg a 10 %-nyi oldatot jelölő vonal a tárolóedény falán. Ezután adagoljunk ennek megfelelő mennyiségű oldószert a folyadékhoz, melynek így már 110 %-nyi lesz a térfogata. (Nem kötelező ezt rendkívüli pontossággal kimérni.) Az edényt (ha nincs elválasztótölcsérünk, akkor egy befőttesüveg is megteszi) jól zárjuk le, hogy az oldószer ne párologjon el az oldatból.

Ahhoz , hogy az összes alkaloidot kinyerjük az oldatból, négy kivonatolási szakaszt kell végigcsinálni. Az elsőt 24 óra elteltével végezzük, majd utána hetente egyet. Az oldószeres réteg hamar sötétebb, többnyire sárgás vagy barnásvöröses színt ölt. Ez jelzi az alkaloidok jelenlétét, ahogyan lassanként

kioldódnak a vizes oldatból. Körülbelül egy hónapba kerül a nagyját kioldani, és naponta kétszer kell felrázni, hogy minden alkaloidmolekula kapcsolatba kerüljön az oldószerrel. A heti kivonatolások alkalmával óvatosan különítsük el ezt a vizes oldattól a fent leírt módszerek valamelyikével. Tegyük félre ezeket az oldószeres frakciókat, és öntsük össze egy nagyobb edénybe. A kivonatolási eljárás befejezéséig minden alkalommal öntsünk új oldószert a vizes oldathoz.

Az utolsó lépés az, hogy a vegyített oldószeres frakciókat egy lapos edénybe vagy serpenyőbe öntjük, s tűztől, szikrától mentes nyílt térben elpárologtatjuk. A párologtatás után visszamaradó szárazanyag tartalmazza az alkaloidokat, melyeket zselatinkapszulába helyezhettünk. Ha túlságosan nyúlós, egyszerűen lisztet adagolunk hozzá, hogy könnyebben kezelhető legyen.

Fontos emlékeznünk rá, hogy a növény minden alkaloidját extraháltuk, nemcsak a keresett pszicho-aktív alkaloidokat. Ebben lehetnek mérges vegyületek is, s nagyon fontos, hogy jó elképzelésünk legyen arról, hogy mi is lehet a növényben, mielőtt elfogyasztanánk a kivonatot. Az *Arundo donax* például, a DMT mellett sok más olyan alkaloidot is tartalmaz, amelyek allergiás reakciót keltettek bennem, amikor lenyeltem a kivonatot. Ezek a nem kívánt vegyületek eltávolíthatóak ugyan, de annak kivitelezése több kémiai gyakorlatot igényel, mint az enyém.

KÍSÉRLETI DÓZISAJÁNLATOK

A fenti példával élve, a *Phalaris Arundinacea* esetében a DMT volt az extrahált alkaloid, s kb. 50 mg adaggal kezdhetjük, amit kombinálhatunk 1 g *Peganum harmala* kivonattal (lásd később). Ezt a dózisajánlatot azután fölfelé vagy lefelé igazíthatjuk, amíg el nem érjük a kívánt hatást.

Egy nemrég lezajlott, a hallucinogénekről szóló konferencián egy nemzetközi tekintély 141 mg harmin és 35 mg DMT arányát ajánlotta. Ez a keverék hivatásos kémikus által laboratóriumi körülmények között végzett növényextrahálás termékéből indult ki. Saját kivonataim nem ilyen tiszták, ezért az ilyen kombinációkkal kísérletező vállalkozókat arra buzdítom, hogy a mennyiséget igazítsák saját élményeikhez. Elég az, ha annyit írok: a tiszta vegyi anyagok ajánlott aránya 1,5 mg harmin vagy harmalin testsúlykilogrammonként, és DMT-ből 0,5 mg. Ez egy 75

kilós ember esetében 102:34 arányú lesz. Ez nem veszélyes dózis, úgyhogy nyugodtan felkerekíthetjük 150 mg harminra 50 mg DMT-vel. Az egyszerű növényi kivonatok sohasem ilyen tiszták, így mindig igazítanunk kell az arányt. (Például az én házi harmalakivonatom nem hat egy gramm alatt.)

Az Amazonasnál persze a sámán nem használ miligrammskálát vagy oldószereket, és nyersanyagainak minősége a hely függvényében, továbbá növényről növényre változik. Nem meglepő tehát, hogy az ayahuasca-főzetek sámánról sámánra változó erősségűek, és minden egyes főzet más. Sok tér nyílik a kísérletezés számára, ha növényekkel dolgozunk, nem pedig finomított kémiai molekulákkal.

A PEGANUM HARMALA KIVONATOLÁSA

Mivel a *Peganum harmala* magjai bővelkednek a könnyen kioldható koncentrált harmala-alkaloidok-ban, amelyek a szájon át fogyasztott DMT-vel vagy pszilocibinnel vegyítve egészen erőteljes pszichedé-likus élményt váltanak ki, figyelmükbe ajánlom az itt következő extrahálási receptet. Minden e téren folytatott eddigi kísérletem közül ez volt a legeredményesebb. Olyan egyszerű, hogy bárki sikeresen végrehajthatja speciális felszerelés nélkül is. (Nem kell kezelnünk szerves oldószerrel, s még zsírtalanítanunk sem kell!) Valóban, ha valaki mindent elfelejtene, amit e könyv írt, s csakis a “gomba-ayahuascára" összpontosítaná figyelmét, még mindig élete végéig elég felfedeznivalója támadna.

Először is zúzzuk porrá a kimért súlyú *Peganum harmala* magokat. Tételezzük fel, hogy egy biztonságos dózisnyi harmala-kivonat kb. három gramm magból jön létre. Ezért úgy mérjük le nyersanyagainkat, hogy a kívánt adag függvényében 3:1 arányban lehet számítani a magokat - hat gramm mag két adag, kilenc gramm három adag stb. Én magam egy West Bend 6505 márkájú fűszeraprítót használok, ami gyorsan porrá zúzza a száraz magokat. Tegyük a magok porát 30 %-os ecetsavoldattal egy elektromos lassúforralóba és csendesen forraljuk egy éjszakán át. (A koncentrált citromlé olcsó ecetsavforrás. A 33 %-os oldat előállításának legegyszerűbb módja, ha egy rész citromlét összekeverünk két rész vízzel.) Miután 12 óra hosszat főztük kb. 90 fokon, szűrjük át egy szűrőpapíron vagy kávéfilteren, s tartsuk meg a folyadékot, majd a szilárdanyag-kását főzzük tovább új citromleves oldattal. A második extrahálás ered-

ménye igen látványos, borostyánsárga oldat fluoreszkáló zöld árnyalattal - nyilvánvalóan hatékony anyag! Ismét megszűrjük, eltávolítjuk a pépet és elpárologtatjuk egy elektromos lassúforralóban az összeöntött oldatot, amíg száraz port nem kapunk. A végén tartsuk szemmel, mi történik, nehogy leégjen az edényben. Kaparjuk le a kivonatot egy zsilettpengével: kissé ragadós, vörösesbarna kristályos anyag. Mérjük meg ezt az esszenciát, osszuk szét a tervelt adagolás szerint és tegyük zselatinkapszulákba. Ilyen adagolás mellett önmagában még nem hallucinogén, de bármilyen triptaminos hallucinogén hatását jelentősen megemeli, ha együtt fogyasztjuk őket. (Két gramm *Psilocybe cubensis* úgy jön be, mintha öt lenne, stb.)

Vállalva a fölösleges ismétlés vádját, megismétlem itt:
FIGYELMEZTETÉS! Soha ne fogyasszunk együtt *har-mala* alkaloidokat peyotével (meszkalinnal), MDMA-val (Ecstasy) vagy más amfetaminfajtával, és már két nappal a drog fogyasztása előtt figyeljük, ellenőrizzük, mit eszünk-iszunk, és tovább két nappal utána is - ez MAO-gátló, s nem szabad gondatlanul kezelni. Lásd az ayahuasca és analógjai c. fejezetet.

SPAGYRIKUS EXTRAHÁLdfi

A spagyrikus extrahálásnál az alkímia elveire támaszkodik. A kifejezés a következőképpen határozható meg:

> A görög *spagyria* szóban két szó rejlik: *szpao:* kihúzni, elválasztani, és *ageiro:* összegyűjteni, összekötni, összeilleszteni. E két fogalom volt minden valódi alkímiai mű alapja, innen a gyakran idézett szólás: *"Solve et coagula, et habebis magisteriuml"* (Oldj és köss, s tiéd a mesterműl)[2]

A *mesterműl* az alkímiai műveletek végterméke, amelyben egy egészet (mint például egy növényt) alkotórészeire bontanak. Ezeket különféle módokon kitisztítják, majd újra összerakják. Ez az *új egésszé* való átkombinálás az, amely megkülönbözteti az alkímiai folyamatokat az egyszerű kémiai extrakciótól.

A spagyrikus elmélet mögötti felfogás holisztikus rendszerszemléletet tükröz. Noha az eljárás elválasztja az egyik alkotóelemet a másiktól, bizonyos mértékben kapcsolódik a forrásanyag mintázatához. Az egyes alkotóelemek megváltoztatása során is megőrzi a teljesség alapelvét. Ez persze új vegyületet eredményez, de olyat, ami nincs teljesen kiszakítva az eredeti anyag egységéből.

A kémiai extrahálás, nem úgy, mint az alkímiai, tiszta vegyületeket párol bonyolult csoportokból, s mindent elhajít, amit nem használt fel. Ipari mércét használva: a vásárlóknak készült termékek (“buy-products") és a melléktermékek (“byproducts") szétválasztása eredményezi azt, amit mi toxikus szemétnek nevezünk. Az *alkímiai* extrahálási folyamat viszont, bár kiválasztja, amit akar, mégis tudja, hogy a természetes vegyület teljessége sérülne, ha megváltozott részeit nem tennénk össze ismét. Az alkímia egyfajta “kémiai ökológiát" hirdet, amelyben minden létrehozott anyagnak meg kell őriznie energetikus kapcsolatát az archetípussal, melyből származott.

Lehet, hogy ez misztikusnak hangzik, de ha az energetikus hierarchiába rendezett képzeletbéli világok sámáni feltevését elfogadjuk, a teljesség mintáinak fenntartása és folytatása tökéletesen érthetővé válik. Mindez azt is megmagyarázza, hogy miért idézi elő a “tisztított" vagy “finomított" molekulák előállítása a “varázslóinas tragédiáját", hiszen olyan világban engedik őket szabadjára, amelynek nincs megfelelően fejlett természetes védekezőrendszere, hogy az elbánhasson velük. A szintézis nélküli analízis (összerakás nélküli szétszedés) egy, a teljességtől elszakított folyamat - ez a ráksejtek működési alapja. E hely nem alkalmas arra, hogy eme meglátásokat kivetítsem a mai világhelyzetre, de érdemes továbbgondolni az elvet.

A spagyrikus eljárás röviden három lépcsőben írható le: szétszedés, tisztítás, újraösszerakás. íme még részletesebben:

> Az alkimistáknak érdekes módszereik vannak arra, hogy egy gyógyfüvet különböző alkotórészeire szedjenek, majd ezeket megtisztítván, ismét összekeverjék a végső alkoholos elixírben. Egyszerűen úgy mondhatjuk, hogy a spagyrikus tinktúra, mert így hívják, úgy készül, hogy az értéktelen hordozóanyagot, vagyis szilárd maradékot, amit többnyire kidobnak, itt finom hamuvá égetik, porrá őrlik és visszateszik a szűrt folyékony oldatba. Ekkor óvatosan újrapárolják az oldatot, így a hamumaradék az edény fenekén marad. Az ilyen alkímiai gyógy-fűkészítmények készítése kulcsot nyújthat egy elveszett, titkos mesterség megértéséhez, a növények életerejének közvetlenebb extrahálásához.[3]

A spagyrikus eljárást a növényi anyag porrá zúzásával kezdjük. A példa kedvéért mondjuk, hogy a San Pedro kaktusz kivonatát készítjük. Miután egyszer-kétszer megfagyasztottuk és felengedtük, a

PSZICHEDÉLIKUS SÁMÁNIZMUS

kaktusz puha darabjait kisebb részekre vágjuk és turmixgépben összezúzzuk. Az eredményül kapott nyákot *vízzel* addig hígítjuk, amíg könnyen önthetővé nem válik. Ezt süteménylapokra kiterítve műanyagfóliával borítva megszárítjuk. Amikor már teljesen megkeményedett az anyag, akkor gyorsan porrá őröljük egy darálóban. 100 g port mérünk ki adagonként, és elkeverjük egy nagy üvegedényben 500 ml etilalkohollal. Száz százalékos vodka is megfelel. Rázzuk ezt fel naponta többször két hónapig. Az alkaloidok így bevándorolnak az alkoholos kivonatba.

A következő lépésben az oldatot átszűrjük egy ruhán, majd egy szűrőpapíron vagy kávéfilteren. A folyékony tinktúrát zárjuk le, és tegyük félre. A szü-redéket tegyük félre, és terítsük ki száradni. Amikorra ismét víztelen porrá alakult, tegyük serpenyőbe és addig melegítsük, amíg el nem ég. Ajánlatos ezt kint végezni, mert sok füstöt csinál. Az a cél, hogy a port fehér hamuvá “kalcináljuk". Először fekete szénné ég el, de, ha a tűzön hagyjuk, előbb-utóbb finom, fehér porrá ég el. A fehér hamut olyan finomra őröljük, amilyenné csak lehet, és visszakeverjük az alkoholos tinktúrába. Ezt a keveréket egy-két hétig naponta kétszer fel kell rázni, majd ismét leszűrni (ezúttal félredobhatjuk a szüredéket), majd párologtassuk el a tinktúrát szárazanyaggá. Ez az elfogyasztandó anyag.

Az alkímia elméletének megfelelően a melléktermékét tűzben megtisztítottuk úgy, hogy a legkisebb közös többszörösére (hamuvá) redukáltuk, majd ismét visszakevertük az extrahált tinktúrába. Energetikailag, noha igen más, mint az eredeti anyag, ismét teljes egészet alkot. A fenti San Pedro kaktusz példája szerint középutat hoztunk létre a kaktuszlé ivása (ahogyan Peruban csinálják) és a tiszta meszkalin kapszulájának leny élése között (ahogyan Berkeley-ben teszik).

> A spagyrikus módszer “feltárja" a növényi anyagot, és saját folyamatai által erősebb gyógyító erőket szabadít fel. A hatása alapjában véve szinergisztikus, és nem az a fontos számára, hogy aktívan izolálja a farmakológiailag fontos vegyületeket. A spagyrikus kivonatokat nem ítéli meg igazságosan az, aki az analitikus kémia vagy a farmakológia mércéi szerint értékeli, még akkor sem, ha ezek a tudományok saját rendszerükben meg tudják magyarázni - legalábbis részben - a spagyrikus gyógykészítmények hatását... Sok ilyen fogalom és elképzelés esetében olyan analógiákkal van dolgunk, amelyek értékesnek bizonyulhatnak, mint ahogyan a hagyományos akupunktúra esetében is.[4]

Meg kell vallanom, az ilyen eljárásokkal kapcsolatban nincs még elég tapasztalatom ahhoz, hogy többet nyilatkozzak annál, hogy intuitív alapon igen vonzónak találom mindezt, mint egy, a modern nyugati sámánizmus felé mutató filozófiai elvet. Már csak azért is, mert azzal, hogy megtisztítjuk és később visszaengedjük a termékbe, elismerjük, hogy felelősek vagyunk a “hulladékokért". Az alkímia is, a sámánizmus is a tudat (tudattér) és az anyag (tértudat) közötti dinamikus egyensúllyal foglalkozik, hogy elérje az *unus mundusnak* nevezett kitágult valóságot. A tudat anyagba irányítása, és építése a spagyrikus elmélet előírásait követve, s mindez a pszichedélikus növényekre alkalmazva ígéretes lépésnek tűnik ebbe az irányba.

Jegyzetek

1. McKenna, T. (1989) “Among Ayahuasquera"
(Ayahuascás varázsasszonyok között)
in: C. Ratsch, ed. *Gateway to Inner Space*
(Út a belső térbe), Prism press, Great Britain,
191. old.
2. Június, M. (1985) *Practial Handbook of Plant Alchemy*
(A növényi alkímia gyakorlati kézikönyve),
Inner Traditions, N. Y. 1. old.
3. Tierra, M. (1988) *Planetary herbology*
(Globális gyógyfűtan), Lotus Press, Santa Fe 62. old.
4. Június, *op. cit.* 3. old.

TIZENÖTÖDIK FEJEZET

Módszertani gondolatok

> A szertartás hatása valószínűleg független annak tartalmától. Nem hiszem, hogy számít, miféle szabályokat állítanak fel a droghasználat ellen, ameddig valaki is szabályokat állít. Ha célt vagy okot kell szolgáltatnunk eme szabályokra, akármilyen cél vagy ok megteszi, amíg az megfelel a fennálló hiedelemrendszernek. Az indián társadalmakban a szertartást gyakran az isteni növényben lakozó szellem vagy isten tiszteletével magyarázzák. Amerikai társaságban a rituálét a “jó társasági forma" alapján érthetjük meg. Az elv mindkét esetben a drogok negatív erejétől védi azok fogyasztóit[1]

Mindannyian az ellentétek egy-egy szenvedélyes kicsapódásából léptünk be a téridőbe, melynek során DNS-molekuláink kettéváltak, azután újra ösz-szeilleszkedtek, többdimenziós kapcsolatrendszert építve ki az anyag és a tudat között. Az éterinek tetsző a sűrűnek látszóval párosítva. Ezután mindannyian olyasféle kontextusba érkeztünk, amit a család, a kultúra és a történelem határolnak körül egy bolygón, ahol a természet erői kellőképpen együttműködnek az élet fenntartásához. Noha eme körülmények némileg befolyásolnak minket, mégis mindannyian egyediek vagyunk, és így több-kevesebb képességgel rendelkezünk adott lényegünk, lényünk módosításához.

Vagy legalábbis azt hisszük. A tudat, amikor az ismeretlennel találkozik, hiedelmet kovácsol és azután a halálig ragaszkodik hozzá, mert ennek racionalizált szerkezete nélkül kiszolgáltatott az értelmetlenség kibírhatatlan mélységeinek. Mégis valami a normális tudat felszíne alatt tudja bennünk, hogy eme gondolatilag gyártott biztosítékok mögött még mindig létezik a Rejtély, s az azzal való szembeszállás többnyire a tiszta rettenet élményével jár. Ezért töltjük azzal életünket, hogy meggyőződéseinket védjük, s elkerüljük mindazt, ami túllép a kényelmes megértés keretein.

A pszichedélikus önfelfedezés a kvantumfizika pszichológiai megfelelője, a hiedelem és a Rejtély közötti személyes találkozó, ahol csatára hívják a hiedelmet, míg kő kövön nem marad. Ahol pusztulnak a régi elvek, s nyomukban újakat nemzünk. Nem mindenkit érdekel az ilyen világok felkutatása. Úgy tűnik, akik hatalmas beruházásaik miatt rendkívüli módon függenek a *status quo-tól,* azok minden rendelkezésre álló eszközt megragadnak azért, hogy másokat megakadályozzanak a felfedezésben; vannak viszont olyanok, akiket - történjen akármi -, valami mindenáron odahajt. E feszültség táplálja a tudat evolúcióját.

Fontos észben tartani, hogy a hiedelmek e változás lényeges eszközei. Legyenek bár hiedelmeink teljesen tévesek, szerkezetük “valós" és ez teszi számunkra lehetségessé, hogy várakozásainkat tapasztalatainkhoz igazítsuk. Mindig megterhelő, ha a tapasztalat nem felel meg várakozásunknak, de ha tovább folytatjuk, s hipotézisünket haladásunk szerint változtatjuk, a világ lassan laposból gömbölyűvé válik: a newtoni fizikából létrejön az einsteini, a tegnapi dogma mára babonává változik. A tudás illúziója képessé tesz minket arra, hogy az ismeretlentől való félelmet eloszlassuk, s felépítményt ad számunkra, hogy dönthessünk. Lehet, hogy ez nem más, mint illúziók variációs tánca egymással, de ez alapján már élhetünk; és időt is nyerünk, hogy a végére egyenlíthessünk - vagy legalábbis hogy hihessünk ebben.

A nyugati világ elterjedt hiedelme szerint a betegséget főként patogének (csírák), kémiai egyensúlyi problémák vagy genetikus adottságok okozzák. A sámánizmus világában a betegséget valamiféle varázslat eredményének tekintik - mások gonosz gondolatainak. Bizonyos kultúrákban nincs is más kóreredettan. Ha megbetegszünk, valaki ki akar velünk szúrni, s csak a sámán képes kitalálni, hogy ki is az, és csak ő képes az átkot eltávolítani. Az itt következő idézet kis ízelítőt ad az ilyen hiedelmekből, ahogyan azokat a pánamazóniai ayahuasca-sámánizmus meggyőződései példázzák. A *mai de ojo,* a szemmelverés nagyon kétes eredetű baj, mivel úgy tűnik, tudatos szándékon kívül is terjedhet:

> A szemmelverés eme betegségének mind az okozója, mind a gyógyítása a tudattalanban rejlik. A gonosz szemű személy, akinek nézése a gyakran halálos emésztőszervi megbetegedést okozza, nincs tudatában ama tekintet erejének. Tudattalan erő az, előre meg nem gondolt cselekedet, talán az irigység kvintesszenciája - *la envidia* saját életre kel, a szándékon túl és azon által is.[2]

Az *envidia* (irigység) kissé tudatosabban alkalmazott betegség. Ha ezt kapjuk el, valaki szándékosan meg akar minket betegíteni:

> Úgy tűnik, az ember akármit irigyelhet. És veszélyes az irigy ember, mert annyira felajzza az irigysége, hogy a varázs következő eszközeivel élve ölni próbál majd - *chonta* (az alföldi indiánok által használt fúvócsöves lövedék); *mágia* és *capacho* (a hegyvidéki *Sibundoy* indiánoknál); *mágia, sal és maleficio* (a civilizált kasztok, osztályok körében - feketék és fehérek között.)[3]

Manapság romantikus vonzódás ébredt a Nyugaton az ayahuasca-sámánizmus iránt. Összezavarva, csalódva egy olyan elméleti fizikában, amelyik minden anyagot szubatomikus részecskékre oszt szét, majd kijelenti, hogy ez a “végső valóság" az égvilágon semmiféle racionális törvénynek nem engedelmeskedik, hamarosan a tudomány előtti világ hasonlóan égbekiáltó hiedelmeihez fordulunk. A kérdés az, hogy vajon valóban képesek vagyunk-e elfogadni egy idegen kultúra sámáni hipotéziseit? Íme egy több részből összeillesztett leírás arról, amit tipikus dél-amerikai gyógyító ayahuasca-szeánsznak nevezhetnénk:

> Egy helyi indián férfi lépett Pedro szenvedő oldalához. Pedro akkor már egy ideje hányt.
>
> - Erőszakos ez a gyógyszer - mondta két öklendezés között. A férfi ekkor rákezdett panaszaira.
>
> - Elszökött a feleségem... beteg a fiam... és az egész ház tele van gonosszal... Nem tudom, mit csináljak...
>
> - A mindenségit... - fortyant fel Pedro együttérzésből, arcát kezébe temetve.
>
> Ez így folytatódott egész éjjel. Néha felkeltek szarni vagy hányni, majd visszajöttek a tűzhöz. Máshol hideg volt. Többnyire a varázslat megelőzéséről és a gyógyításáról beszéltek... Sexto, a tavi ember elmondta a szenvedésekkel teli elmúlt három év történetét. Szünetet tartott.
>
> - Gonosz lehellet, *mai aires* - vonta le magabiztos hangon egy nő a következtetést.
>
> Sexto gyöngyöző arccal bámult rá.
>
> - Á, dehogy! Varázslat! - mondta.
>
> - Tiszta *sal,* tiszta varázslat - szólt bele a sarokban ülő fiatal ember, - biztos, hogy az!
>
> Egyenként hozták a nők gyermekeiket, hogy meggyógyuljanak az *espantóból* (félelem). Sírtak a csecsemők. A sámán még őket is túlharsogta, keményen vágta a dalt a széles éjszakai égbe és a lenti sötét tóba.[4]

A szemmelverés, az irigység és a félelem a nyugati gyógyítás szerint általában nem számít kórokozónak. Nem hisszük el az ilyen diagnózist, naiv babonának bélyegezzük. Mégis a sámán e jelentéskeretben dolgozva rendszeresen gyógyít valós testi betegségben szenvedő embereket. Minden más magyarázattól elkülönítve ez egész egyszerűen pszichoszomatikus gyógyítás, s talán több köze van a pszichiátriához, mint a városi rutingyógyításhoz - vagy mégsem? Hol vonjuk meg az anyag és a szellem határát?

Úgy tűnik, a hiedelmeknek már önmagukban is erejük van. Talán van valahol egy sablon a képzeleti világban, amely bármilyen hozzárendelt paramétert szerkezetbe sajtol, s azzal a beállítással ebben a dimenzióban kelt hatásokat. Más szóval, ha elég energiát adunk egy hiedelemnek, *az kisebbfajta természeti erővé válhat,* ami képes más, általánosabb erőforrásokat is a saját szolgálatába állítani.

Az én egyik hiedelmem az, hogy akinek már volt teljesen kifejlett DMT-utazása, az semmiféle hiedelmet sem vehet teljesen igaznak vagy teljesen hazugnak. Valójában ebből a szempontból az, amit megegyezés szerinti valóságnak fogunk föl, csak ideiglenesen “valóságos". Legtöbben hallottak már a buddhisták ama meggyőződéséről, hogy “Az élet illúzió." A DMT-élmény tökéletesen alátámasztja ezt a feltevést. (Valójában a “részleges" vagy “relatív valóság" pontosabb kifejezés, mint az “illúzió".) Az egyik leghihetőbb magyarázat ennek lehetségességére az, hogy az a “valóság"-ot bármely olyan neurotranszmitter megalkothatja, amelyet az agy éppen felhasznál.

> Ha valaki a DMT-hez vagy az 5-MeODMT-hez hasonló anyagot szív vagy injekciózik, olyan helyzetet tapasztal, amelyben az agy *lát,* vagyis kémiailag reagál valamivel, ami a szokásos neu-rotranszmitterre emlékezteti, de egy-két atommal eltér. Ez teszi lehetővé eme mutáns kémiai anyagoknak, hogy a szerotoninnak fenntartott helyet elfoglalják. Mindkettő elég közeli molekuláris szinten és funkcionálisan is ahhoz, hogy a szerotonint helyettesítse, s most a DMT vagy annak analógjai szervezik az ingereket, amelyeket eddig a szerotonin szervezett meg... Ha az agy minőségileg... azonos módon működik... mind a szerotonin, mind a DMT [esetében], fel kell tételeznünk, hogy amennyiben az egyik hallucináció, akkor lehet, hogy a másik is az. Ebben az esetben az amit “normális" valóságnak hiszünk 5-HT (szerotonin) hallucináció, míg a skizofrének a DMT hallucinációban élnek. Vagy egyik sem hallucináció, csak más “lencsével" nézzük azt a két nagyon is valóságos, de kissé átigazított valóságot.[5]

Dimenzionális kifejezéssel élve ez a feltevés azt állítja, hogy egymással majdhogynem analóg molekuláris kulcsok sora határozza meg azt, hogy milyen érzékszervi birodalmat észlelünk. Ebbe a dimenzióba a szokásos kulcs a szerotonin, de ha a képzelet birodalmaiba szeretnénk utazni, azt hasonlóképpen felnyitja tudatunk előtt egy másik vegyület. Jelentős és érdekes, hogy a legerősebb pszichedélikus szerek

nagyon hasonló szerkezetűek a szerotoninhoz! Valami bölcset és megnyugtatót találtam a következő állításban: “Az élet csupán szerotonin-hallucináció!"

Innen szikrázik elő a kérdés: akkor mi a valós? Mi fekszik e multiverzum részvalóságainak mátrixán kívül, amelyek önmagukban az emberi képzelet által alkothatónál nagyobb méretű “hiedelmeknek" tűnnek - talán az istenek hiedelmei ezek?

Mivel az ilyen kérdés szónoki marad, hasznosabb a Rejtéllyel való találkozás eszközeként feltárni a hiedelem struktúráját. Ebből következik, hogy nem számít, hogy *mit* is hiszünk, amíg hajlandóak vagyunk annak szerkezetét kiindulópontként használni a tapasztalat feldolgozására. Enélkül a hivatkozási pont nélkül semmi alapon sem tudnánk változtatni vagy építeni. Ennélfogva annál könnyebben fogadjuk el az ismeretlen megjelenését, minél ruganyosabb a szerkezet.

A “hipotézis" fogalmára is gondolhatunk. Ideális esetben egy munkahipotézisbe bele van építve a változtatás lehetősége, akár az állandó változtatásé is. A hiedelmek azonban éppen azért okoznak gondot, mert általában merevek és nehezen módosíthatók. A hipotézis azt tételezi fel, hogy nincs tudásunk, de megpróbálunk tanulni. A hiedelmek kitartanak a bizonyosság kényelmes illúziója mellett. Tehát ahhoz, hogy a Rejtélyhez fűződő kapcsolat gyümölcsöző legyen, “Az adeptusnak fel kell készülnie bármely kérdésben kialakított álláspontjának, sőt még a gondolkodás formáival és törvényeivel kapcsolatos veleszületett elképzeléseinek szétzúzására is".[6]

Véleményem szerint a DMT, ami a *par excellence* sámáni drog, a legmegfelelőbb arra, hogy egónkat mindezekre felkészítsük.

A pszichedélikus növények hagyományos használata szinte mindig szertartásos formában történik. A szertartás nem más, mint stílusba öntött (vagyis strukturált) hiedelem-kifejezési mód. “Szent" teret biztosít, ahol emberi megértésre alkalmas kifejezésekké alakítható sablonban nyilvánulhat meg a Titok. Ennélfogva nem is számít, mi a szertartás, amíg érthetőnek véljük, ami onnan jön. Terence McKenna figyelte meg a következőt:

> Még beszélgetésben is részt veszek a hallucinogén terekben, s azt mondom: “Mutasd meg, hogy milyen vagy valójában!" És akkor úgy indul, mint egy orgonahang, s bársony függönyök emelkednek fel egymás után. Körülbelül háromnegyed perc után azt mondom: “Elég abból, hogy milyen vagy magadban. Menjünk vissza a

PSZICHEDÉLIKUS SÁMÁNIZMUS

> táncoló egerekhez és a kis tündérkékhez, tudod, a boldog, kedves dolgok! Ez halálra rémit!" ... Mindig elmaszkírozza magát. Nem teljesen őszinte a találkozó. Tudja, hogy nem tudunk vele szembenézni... *Annyi projekciót fogad el, amennyit csak rávetíthetünk. Szó szerint túlszárnyalja az emberi képzelet határait, így rávetíthetünk akármilyen képet, ő fogja és megnyilvánítja.* Az egereket, a tündéreket, az idegen emberrablókat. (Kiemelés tőlem.)[7]

Másrészt nem elég akármilyen hiedelemmel indulni, ha nem vagyunk képesek legalább a valószínűség státuszát megadni neki, legalább a munkahipotézis szintjén. Én magam nagyon használható hipotéziseket találtam három olyan rendszerben, amelyekben, úgy hiszem, az emberi tudat három analóg sablonja rejlik: ezek a *sámáni világnézet,* a *nyugati titkos hagyomány* és az *analitikus (jungi) pszichológia.* Nem fontos, hogy ezek teljesen pontosak-e. Valahonnan el kell indulnunk. Ha sehol sem kezdjük, biztos, hogy megőrülünk a tudattérben.

Egy hasznos meditációs technika: lazítsunk, csukjuk be a szemünket és képzeljünk el egy tájat, amelyben valamilyen a föld mélyébe vezető bejárat van. (Csak a díszleteket készítjük elő, a képzelet maradékát a tudattalan elme szolgáltatja. Ha megfelelően csináljuk, akkor résztvevők, megfigyelők leszünk egy belső filmben.) Képzeletünkben belépünk a barlangba, és követjük egy más tájra, vagy a sámáni képzelet Égi világába, vagy a Földalatti világba. Ott keressük az erőállatot, ami a tudáshoz vezeti az embert.

Jung egy ehhez nagyon hasonló folyamatot alkalmazott, amit “aktív képzeletnek" hívott. Más ezoterikus tanításokban ugyanezt a gondolatot alkalmazzák minden egyes hiedelemrendszer szimbolikus paramétereihez. A kabbalisták az Életfával foglalkoznak. Évekkel ezelőtt volt egy könyv, amelyben nagyon hatásos módszert írtak le a Tarot-kártyák ilyenféle használatára.[8] Másszóval, bármilyen szimbólumrendszernek adhatunk valamennyi valószínűséget (“hitet"), s az működni fog. Gyakran csak annyira van szükség, hogy az idevágó rendszert esztétikailag értékeljük valamennyire.

Az “aktív képzelet" tehát igazolt technikája a képzelet világába való belépésnek, akár pszichedéli-kumokkal, akár nélkülük. ízelítőül íme egyik sámáni transzom plusz kettes fokozatú San Pedro tripen. Kissé átalakítottam a meditáció szerkezetét, hogy pillanatnyi valóságomhoz jobban illeszkedjen. Barlang helyett azt képzeltem el, hogy a számítógépem által kivetített szövegszerkesztő terébe lépek bele:

Bementem a számítógép-terminálba, le egy kisebb lépcsőn (10 lépcső) egy nagy alagút bejáratához. Kb. félúton e köztes folyosón balra befordultam egy kisebb alagútba. Ez kissé görbült és kanyargott, s majd hirtelen pocoklyuk méretűvé zsugorodott. Innen léptem elő (pocok méretű lettem én is) egy számos San Pedro kaktusszal megtűzdelt tájra. Jött egy nyúl (nálam nagyobb), s a hátára ugrottam. A nyúl egy óriási San Pedro kaktusz törzséhez vezetett, melynek tövében ajtó nyílt. Beléptem az ajtón, és egy előtérben találtam magam. Volt egy lift, amely rengeteg emelet megtétele után a “tetőn" lévő [csillagászati] megfigyelőkupolába vezetett. Nagy üres terem volt ez, minden oldalról nagy ablakok borították, melyek üvegpanelein át látszott a sivatag, s benne a San Pedro kaktuszok ezrei nőttek minden irányban. Akkor egy mögöttem nyíló ajtóra lettem figyelmes, ami egy dolgozószobába vezetett. Egy jólfésült, hivatalos modorú titkár lépett ki:

- Mr. Pedro már várja Önt! - mondta.

Beléptem Szent Péter dolgozószobájába; egy . hatalmas igazgatói íróasztal mögött ült *(á la* nagyvállalat-vezető). Fehér fény vette körül, s nem láttam tisztán arcvonásait. Barátságosan egy íróasztalával szemben elhelyezett székre mutatott. Megkérdeztem tőle, hogy hogyan kell helyesen használni a San Pedro kaktuszt. Három kiindulási vezérfonalat ajánlott nekem. (Az volt az érzésem, hogy több volt, de ezekkel képeztek kiindulási alapot):

1. Légy őszinte! (Semmi közönséges, világi célú használat!)
2. Ne félj - akármi is történik a tripen, az belső fejlődésedet segíti elő, és így a program ré-sze.
3. Légy figyelmes az új irányokba mutató “útje-lekre"!

Kezet rázott velem, és úgy tértem vissza, ahogy jöttem.

Nagyon érdekes látomás volt - nagyon találékony és meglepő. Egyfajta sajátos humorérzék bújhat meg valahol a pszichémben: Szent Péter (San Pedro) mint nagyvállalati vezető, amint egy “terméket hirdet"! Szimbolikus szinten működik - könyvem a pszichedélikumok sámáni alkalmazásának gondolatát “árulja".

Ha megfelelő módon csináljuk, az ilyen “belső vezető" meditációkból a meglepetés, az öröm és a csodálatosság érzései származnak - sosem tudjuk, mi következik. Olyan ez, mint az éber álom, finom be-

hatolás a képzelet birodalmába, de számomra csakis alacsonyabb dózisoknál lehetséges. A magas dózisok többnyire túl erősek ahhoz, hogy a “felállítsam a díszleteket" a kezdeti képhez, de ez lehet, hogy megtanulható. (Az is hasznos technika lehet, ha egy őszinte partner bevezet a vizualizációba.) Az a tapasztalatom, hogy a magasabb dózisok szinte önmaguk szerkesztik össze valóságukat. Íme egy ilyen trip leírása:

> Kb. 2,5 g pszilocibingombát ettem. Körülbelül egy óra alatt álltam be. A tipiben töltöttem az éjszakát, egy kis tűzzel, hogy távoltartsa a szúnyogokat. Számos vizuális minta: hihetetlenül bonyolult tekergőző kék és kékeszöld arabeszkek jelentek meg amikor lehunytam a szemem. Ezután vonagló vörös és kék kígyókat láttam erős nagyítású részletekben: minden pikkelyt, minden színmintát, mintha igazi kígyók lettek volna! Nem félek, semmi effélétől - gyönyörűek voltak. S. és én egy személyes belső gyakorlatot végeztünk: automatikusan “közvetíteni" kezdtem valamit, amit saját tágabb pszichém egy magasabb részének hittem. Ez a “lény" (James), tanár volt, s kitartó türelemmel munkálkodott S. kislányos jellemvonásain. Az egész dolog egy másik élethez kapcsolódott, amelyben S. beavatáson esett át, hogy törzsi javasasszony lehessen. Úgy tűnt, hogy fogságba esett fehér lány volt, akit már kora gyermekkora óta a törzs nevelt, de a sámáni öregek “a kiválasztottak" egyikének tartották. A tárgy egy fiatal lány felnőtté válástól való félelme volt, félelem attól, hogy felelős szerepet játsszon a törzsében. Ennek valahogy köze volt az S. életében akkor zajló változásokhoz - az én véleményem szerint ahhoz, hogy nem volt hajlandó akaratát használni vagy erejének szerkezetet adni. “James" előrefelé ösztökélte az időben, oda, amikor a lány már erős sámán, de ez végül is nem sikerült, a lány egy része úgy döntött, hogy megmarad az akaratos, szemtelen kislány-rész... Körülbelül két óra után tetőzött a trip, s kezdtem elveszteni James-t -időszakosan megjelent majd ismét távozott, s végül eltűnt.

Meglátások: Amit többnyire “szórakoztató" dózisnak neveznek, könnyen megengedi, hogy a belső térbe jussunk, s teret nyújtsunk a munkának. Kissé emeltebb dózissal is meg kell majd próbálnom, de az intuícióm azt sugallja, hogy az alacsonyabb dózisok kezelhetőbbek. Működő pszichoterápiás módszert lehetne így kidolgozni - a neo-sámánizmus terápiáját!

Ideiglenesnek tekinthetőek a képek és metaforák ebben az élményben, mégis, valami mindkettőnk tudatában létrehozta a kibontakozó forgatókönyvet, s mi ezt követtük. Nem tudom, de nem is érdekel, hogy a helyek történetileg pontosak-e. Egyszerűen érdekesek voltak, és sokat fedtek fel a közöttünk játszódó belső mozgásokról kapcsolatunk ama fázisában. A “James" nevű lényt (engem inkább Jimnek hívtak egész életemben, ismerőseim közül senki sem hív Jamesnek) “a Másik" gyanánt éltem meg, valakiként, aki hozzám kapcsolódik, de nem én magam vagyok ő - a szó köznapi értelmében. Rendkívül imponált türelmes bölcsessége, korántsem olyasmi ez, amelyben bővelkednék.

Engem a magasabb dózisok elsodornak energiájukkal; oda jutok, ahová ők akarnak vinni, s addig valahogy kibírom, amíg vége nem lesz. Itt egy példa erre is:

> Túlságosan be vagyok tépve ahhoz, hogy az időre figyeljek. Csak két gramm gombát és 1 gramm harmala-kivonatot ettem, de az előző öt-grammos tripemmel is felér. Gyengének érzem magam, de akaraterővel mozgásra késztethetem magam. Mindenfelé félárnyékos áttört minták tömkelege kavarog, színük nem oly élénk, mint az eddigi tripeken. Akármerre nézek, bonyolult mintákat látok - minden a környezetébe illeszkedik egyetlen jelentőségteljes átfogó gestalt gyanánt. A szél fújja a leveleket a kinti fákon, egyértelmű tánc ez, a kozmosz folyamatával összhangban. Perzsaszőnyeg-minták mindenfelé. Testem elég hideg, a tűzhely mellé bújok, noha S. azt mondja, a szoba túl hideg neki. Minden lehetetlenül bonyolult és összefűzött - afrikai kereskedelmi záloggyöngyök mintájára. A hangok nagy távolságról érkeznek. Az ausztrál bennszülöttek szalagról játszott zenéjében a csattogópálcikák hangja mintha nagyon messziről érkezne, ütemük szürrealisztikus módon lelassult - valahogyan vészjósló. (Visszatekintvén ez jel lehetett a sámáni alkalmazásra: Hallgasd az ütemet, és kövesd!) Átmeneti rosszullét, de nem annyira kellemetlen - hullámokban jön, majd elmegy - könnyen kezelhető. Nagyon nehéz a sámáni fókuszt beállítani - a drog túl erős ahhoz, hogy koncentráljak rá. Bárcsak lenne egy tanárom. Az egész trip szubjektíve sokkal hosszabbnak tűnik, mint a 2,5 grammos élményem júniusban. Az az érzésem, hogy tudatom visszavonhatatlanul megváltozott! Akármire nézek, úgy tűnik, hogy minden kicsiny emberi koponyákból áll - mint a nepáli nyakláncomon. Nincs

PSZICHEDÉLIXUS SÁMÁNIZMUS

semmiféle említésre méltó rossz élményem -akárhányszor valami túl furcsává válik, csak elengedem, és eltűnik. A tetőzést követően, ahogyan kezdtem lassan lejönni, köny-nyebbé vált a sámánság. A “Rétegek és Fölöttes rétegek" fogalma - nehéz ezt leírni, de úgy éreztem, hogy a valóság dimenzióinak egymásra rakott rétegeit látom. Például S-re néztem, s láttam különféle esszenciáit, majd egójából beszélt, s azonnal rájöttem, hogy az ego a legkevésbé lényeges része - szinte lényegtelen burok. Olyan sejtéseim támadtak, hogy olyan erők vannak benne, melyek megvédik a rontástól - úgy is mondhatjuk: vezérangyalok. Rezgése arra enged következtetni, hogy már régen meg is halhatott volna, ha nem lennének mindezek körülötte. Nem vigyáz a testére - a tüdeje nagyon gyenge, sokat dohányzik. Bele tudtam látni a mellkasába, de el kellett fordulnom: nem bírtam. (Micsoda sámán!) Csakis azért van még életben, mert külső/belső erők fenntartják. Neki aztán valóban vannak “őrangyalai", noha nem láttam őket színről színre - csak következtettem jelenlétükre. Nagyon mély, csodákkal teli élmény, noha még csak a felszínt karcoltam meg.

Ennél a lépésnél hangsúlyoznom kell, hogy mennyire könnyű lenne készpénznek fogadni ezeket a tapasztalatokat, s kemény, magvas hiedelmekké növeszteni őket. Ez a veszély bármilyen intenzív érzékelésben megvan, de a pszichedélikus tudatállapotok különösen alkalmasnak bizonyultak erre. A hiedelem szerkezete lényeges, de a tartalom mindig ideiglenes. Gondolkodjunk metaforikusan, hipotetikusan, de sohase essünk a dogmatizmus csapdájába!

Senki sem tökéletes. Emlékezzünk a korai hatvanas évekre, és az akkor zajló lelkesen térítő szellemű prédikálásra. A legextrémebb körökben úgy tűnt, hogy a pszichedélikumok adnak választ az egész bolygó minden problémájára. Az angol *enthusiasm* (lelkesedés) szó gyökere ugyanaz [görögből], mint az *entheogéné.* Mindkettő az “entitások" [középkori latinból], a *lények* megjelenésére utal, (theos = [görögül] isten) a képzelet birodalmából a tudatos énen át. Ezek a lények azután átveszik az irányítást és az *en-theos-iasmus* [az angol *enthusiasm:* lelkesedés - a ford.] kritikátlan rabszolgái leszünk. Arra ébredünk, hogy valami kiegyensúlyozatlan erő a hipertérből meglovagol minket. (Egyensúly nélküli, mert nincs a kritikus megkülönböztetés által kiegyenlítve). Semmi sem ilyen tiszta a multiverzumban (meta-világegyetemben) - tehát fontos lenne az egyensúly.

Ezért hasznos a képzeleti valóságba való belépéshez bármely, az egyensúlyt elismerő és értékelő hipotézisrendszer. Ennek remek példája a perui San Pedro kultusz, ahol a gondolat testi megjelenést nyer a sámán *mesáján,* vagyis ceremóniákhoz használt oltárán. A *mesa* baloldalát a rosszal azonosítják -betegség, boszorkányság stb. A jobboldalt tartják a gyógyító, életadó erők oldalának, és a központ középen fenntartja köztük az egyensúlyt.

Ezek az oltárok többnyire igen nagyok, s rengeteg (a sámán számára) szimbolikus jelentőségű tárgy van rajtuk. Az oltár baloldalán archeológiai darabok (csontok, régi cserepek stb.), és állatokra (például kígyó, szarvas) utaló tárgyak találhatók, míg a jobb oldalán vallásos szentképek, szobrok, képek és más kegytárgyak a katolikus szentek óriási pantheonjából. Világosan tükrözi ez az elrendezés a régi, prekolumbián indián istenek és a kereszténység küzdelmét, ami már a spanyol hódítása óta uralja e kultúrákat. Ezen a szimbólumszerkezeten, ezen a “hiedelemrend-szeren" át nyeri el hatalmát a sámán a képzeleti világ erőinek meglovagolásához:

> Jósé (a sámán) elmagyarázta, hogy mind a bal, mind a jobb oldal erőit el kell sajátítania, és sohasem beszélt volna a bal oldalról mint *rossz-indulatú* erők forrásáról; számára ez az életveszé-lyes erők forrása volt, s ebben semmi kifejezett erkölcsi értékelés nem volt... Jósé veszélyesnek írta le a szertartási szeánszot, lehetséges, hogy halálos találkozók történnek az életet fenyegető erőkkel. Arról is mesélt, hogy voltak más gyógyítók kevésbé erőteljes oltárokkal és gondatlan szertartási szokásokkal, akik életüket vesztették az erősebb varázslókkal való találko-zó alkalmával. Másrészt Jósé beszélt a szeánszok esztétikai és gyönyörteli értékéről is. Mikor megkérdeztem, honnan származik számára az élmény élvezete, így felelt: ,. ;<t,,,.
>
> - Mert ez az enyém, ez az én munkám. Mert gyönyörű, erős dolgokat látok, és mert a végén meggyógyítom a pácienseket."[9]

Azon túl, hogy megfigyelhetjük e sámán hivatkozási keretét és hiedelemrendszerét, amelyeket a hipertérbe való kirándulásokhoz használ, egyfajta hozzáállást is kialakított önmagában - a “játék" fogalmát - amely könyéknyi helyet biztosít számára, hogy manőverezhessen ama hiedelemrendszeren belül Erről úgy tűnik, a “hipotézis" legjobb értelmezésének felel meg , olyanféle rugalmas hozzáállás, amely bármit képes elfogadni, amit a Rejtély elénk hajít:

Jósé nézőpontjából nézve nincs ellentmondás a szertartás fenyegető és a gyönyörkeltő elemei között. Ez azt hiszem, nyilvánvaló a *játék* és a *játszani* szavak folytonos főnévi és igei használatából. Az egész asztalra, *(mesára)* utalva azt mondta Jósé: *mi juego* (az én játékom). Szertartásos énekében dúskálnak az olyan kifejezések, mint a *"vengo jugando"* (játszva jövök) *"sigo jugando"* (tovább játszom), és *"vámos jugando"* (gyerünk játszani!)... Jósé számára tehát a szertartás átélésében központi szerepe van annak játékként vagy társasjátékként való felfogásának... Akkor válik érthetővé a *mesa* szerepe a játékban, ha figyelembe vesszük, hogy Jósé találkozója a veszélyes elemekkel a San Pedro által keltett látomásélmény terében játszódik... Az oltár abban segít Jósénak, hogy ura legyen látomásainak, azáltal, hogy formával és jelentéssel látja el őket... Egy idő múlva már világossá vált, hogy Jósé képes arra, hogy a drogos állapotban neki mutatott képeket és érzékleteket érthetőnek élje át, s ez nagyban függ attól, hogy azt a képvilágot már konkrét formában elrendezte a *mesa* tárgyaival. Erős utalások vannak arra, hogy a *mesa* szimbólumai nem mások, mint a hallucinogén képzeletvilág konkrét megjelenítései... A sámán a mesa-műtárgyat arra használja, hogy valami olyasmit hozzon át, amit *"látó"* állapotában látomásként látott. Ez mind azt a feltevést látszik igazolni, hogy a *mesán* található tárgyaknak közvetlen köze van a meszkalin-hallucinációkhoz, mivel oly vizuális rögzítéssel szolgálnak, hogy specifikus célok eléréséhez alkalmazhatók emlékeztető gyanánt... A sámán úgy fogja fel a *mesát,* hogy az játékmező, szimbolikus paradigma, ami előtt a szertartást lejátsszák. Az életet fenyegető, és az életadó, életet tápláló erők közötti küzdelmet jelképezi, mely a jobb és a bal között zajlik. De ez a küzdelem, ez az ellenállás beavatássá válik, elhatározássá, s a sámán újra megerősíti mind a jobb, mind a bal uralmát. Miként az újvilág sámánjai mindenfelé, Jósé is az ellentmondó erők hadakozásának egyensúlyozója. Jósé számára a szertartás, amit a *mesa* konkrét szimbólumokba önt, a mindkét oldal elsajátítása révén mindkettő fölött álló egyéniség által lejátszott egyensúlyozó mutatvány, kötéltánc.[10]

A fogalomalkotás a képzelet egyik funkciója, a képzelet terében zajló tevékenység. Az ölt formát, amikor felállítjuk a színfalakat az előbb leírt "belső vezető" meditációhoz. A tudományos materializmustól megfertőzött, nem-sámáni társadalomból érkező, a hipertérbe pszichedélikus drogokkal belépő

nyugatinak szüksége van valamiféle meglehetősen elasztikus, rugalmas szerkezetre (hipotézisre). Nagyon ajánlatosak a fenti perui fogalmak (akárhogyan is alakítjuk azokat át személyes használatra). Ezeket a gondolatokat talán ismerősebb környezetbe helyezhetjük Robert Frost egy-két versszakával:

> De engedjen, aki akar, a
> különválásnak; Az én célom a
> léttel, hogy egyesítsem
> Hivatásom és elhivatottságom -
> Miként egy látást alkot a két
> szem is. Csak, ahol egy a
> szeretet s a szükség, És a munka
> - játék, halandó tétekért, Csak
> ott tesszük meg egyáltalán, amit
> A jövőért teszünk, s a
> Mennyországért.[11]

Jegyzetek

1. Weil, A. (1972) *The Natural Mind*
   (A természetes szellem)
   Houghton Mifflin, Boston, 108. old.
2. Taussig, M. (1987) *Sliamanism, Colonialism and the*
   Wild Man: a study in Terror and Healing
   (Sámánizmus, gyarmatosítás és a Vadember:
   tanulmány a rettenetről és a gyógyulásról),
   Univ. Chicago Press, Chicago, 172. old.
3. Ugyanott, 397. old.
4. Ugyanott, 251. old.
5. Lyttle, T. (1985) *"De Arié Alchemistica dehac re Altéra*
   Intelligenda" (A megváltoztatott tudat és az alkímia
   művészete és tudománya),
   Psychozoic Press, Summer 10. sz.
6. Crowley, A. (1929,1976) *Magick in Theory and*
   Practice (A Magick elmélete és gyakorlata),
   Dover, N. Y. 296. old.
7. McKenna, T. (1993 nyár)
   Green Egg
   (Zöld Tojás) nevű folyóirat interjúja
8. Steinbrecher, E. C. (1978) *The Inner Guide Meditation*
   (A belső vezető meditációja),
   Blue Feather Press, Santa Fé. (E könyv több nyomtatáson ment át, s több mint egy kiadón -lehet, hogy még nyomtatják. Különösen ajánlom.)
9. Joralemon, D. (1984) *"Symbolic space and ritual time ,*
   in a Peruvian healing ceremony"
   (A tér szimbolikus alkalmazása és szertartás egy perui gyógyszertartáson)
   Ethnic Technology Notes 19. sz. San Diego Museum of Man, 7. old.
10. Ugyanott, 7. old.
11. Frost, R. (1964) *"Two Tramps in Mud Time"*
    (Két csavargó sáridőben) Complete Poems of Robert Frost, Holt, Rinehart és Winston, N. Y. 357. old.

Utószó

Mostani szememmel nézve teljesnek tűnik ez a könyv, de senki sem tudja nálam jobban, hogy még mennyi mindent belefoglalhattam volna - kimeríthetetlen a téma. Egy-két személyes megjegyzéssel zárnám.

A droggal való visszaélés témája biztosan felmerült néhány olvasó elméjében. Senki nem vitatná, aki volt már a Névtelen Alkoholisták tizenkétlépcsős találkozóján, hogy komoly problémáink vannak e téren. A történelem azt mutatja, hogy állandó, stabil kultúrákban a droggal való visszaélés statisztikailag elhanyagolható. Abból, hogy már szinte semmiféle stabil kultúra nem maradt a bolygón, következik, hogy amikor a drogokkal való visszaélés járványszerűvé válik, túllép az egyéni patológián és sokkal mélyebb szintű problémát tükröz vissza. Ha az átlagember már nem képes valósághűen elképzelni, hogy a holnap jobb, mint a ma, a drogokkal való visszaélés *a jövővel kapcsolatos bizalmatlansági vétóvá válik.* Mindez tehát széteső társadalmi szerkezetek *tünete,* s nem az *oka.*

A pszichedélikus növények, melyeket e könyv tárgyal, többnyire nem képezik visszaélés tárgyát. A történelem folyamán fő használatuk sámáni kontextuson belül, vagyis *gyógyítási környezetben* zajlott. Többnyire gyógyhatásúnak tekintik őket, nem menekülési lehetőségnek. Csak a mi hisztérikus kultúránk az, amelyik képtelen különbséget tenni jól látszó differenciáik alapján, így erőltet bele minden “drogot" ugyanabba a kategóriába, s használatukat a gyilkosokénál is súlyosabb büntetésekkel sújta. Akik így kezelik személyes ügyeiket, többnyire az elmeosztályon kötnek ki. Ez a megközelítés a sámáni megközelítés szöges ellentéte:

> Noha az elmebeteg “sikertelen misztikus", a sámán igen sikeres és hatékony tagja a közösségnek: nem “betegsége" irányítja őt, hanem ő kontrollálja a “betegségét", általában hatásos a megjelenése, egészsége és sokoldalúsága kifogástalan, értelmi képességei messze túlszárnyalják környezetéét... A sámánnak többnyire semmi köze sincs az áldozatokhoz, se a rendszeres imához, legfontosabb funkciója az, hogy... a kozmikus álmok berkeiben szakértő és vezető legyen... A sámán mindenekfölött közvetítő a “kozmikus régiók" birodalma felé.[1]

Noha e könyv feltevése szerint a tudat a valóság sámáni modellje szerint működik, világosan ki kell jelentenem, hogy a szó szokványos értelmében nem tartom magam “sámánnak". Nem vagyok gyógyító, s

a gyógyítás kevéssé érdekel. A tudat misztériuma vonz, és sámáni módszereket, technikákat használok arra, hogy eljussak a tudat máshogy nehezen elérhető állapotaiba. Nem hiszem, hogy a pszichedélikus szerek többek lennének, mint eme átalakulás hasznos katalizátorai. A fétis, amit gyakran csinálnak belőlük hasonló a Holdra mutató ujj imádásához. Ha tudnám, hogyan vigyem be éber tudatomat az álmokba, talán meg sem írtam volna ezt a könyvet.

Kétséges számomra, hogy a növényeknek van-e szellemük vagy lényük, de én tiltakoznék utoljára, hogy nincs. Egész egyszerűen nem tudom; mióta DMT látomásom volt, semmit sem állítok az agnosz-ticizmuson kívül. Paradox módon ez számomra az igazi Gnózis: tudjuk, hogy nem tudunk, és ez az egyetlen, amit biztosan tudhatunk. Mivel kíváncsiságom határtalan, nem nyomaszt, és nem ijeszt el a kihívás.

Ami a képzeleti valóság entitásait illeti: ha most megkérnének arra, hogy mai gondolkodásomat ösz-szefoglaljam róluk, azt mondanám, hogy az emberi tudatra merőleges térdimenziók lakosai, hogy vannak közöttük “jók" és vannak “rosszak", hogy a kettő között nagyon nehéz a mi téridő-helyzetünkből különbséget tenni. Hozzátenném, hogy evolúciós választás, hogy kiterjesszük tudatunkat, saját terükben találkozzunk e lényekkel, s nyomorult alávetettség nélkül ismerjük meg őket. Lehet, hogy ez a transzperszonális felnőttségbe való beavatás. Számomra csak ezt a játékot érdemes játszani, mert ez esik egybe a Rejtély útjával, s bárki lehet játékos, aki hajlandó saját lelkét felfedezni. Ide kínálkozik naplómból még egy újabb megfigyelés:

> Tegnap kinn jártam a műhelyben, és berontottak a kutyák, simogatásért versengve. Eszembe jutott, hogy olyan lehetek nekik, mint Isten - folyton az emberi figyelemért versenyeznek, úgy tűnik, sohasem kapnak eleget és egymással harcolnak, csak, hogy még többet kapjanak.
>
> Semmi sem akadályozná meg ezt a három nagy és erős állatot abban, hogy oly szabadon éljenek, mint a prérifarkasok a hegyen - semmi sem gátolja meg őket, kivéve azt a “hiedelmüket", hogy én kellek nekik ahhoz, hogy ehessenek.
>
> Az ember és az istenei között kissé másnak tűnik a kapcsolat. Istennek való hízelgésünkben olyanok vagyunk, mint a kutyák, mintha azt mondanánk:
>
> - Becsülj le, míg hiszek Benned, de néha légy

szíves, és táplálj belém egy kis vigaszt afelől, hogy a létem nem értelmetlen!

Muszáj visszaemlékeznem a “száműzetés éveire", amikor kutya voltam a fejemben elképzelt, vagy az engem elképzelő isten lába előtt - nem is tudom, melyik, talán mindkettő.

Egy kutyát sem kezelnék úgy, mint ahogyan Isten tette velem, és egy idő után lázadni kezdtem és mérges kutya lett belőlem. A mérges kutya angolul *mad dog,* visszafelé olvasva *god dam.* Hányszor mondjuk minden nap: “God damn!" (kb.: Isten verje!) Talán az angol nyelv leggyakoribb felkiáltása ez - oly gyakori, hogy nem is sejtjük mélyebb, ironikus felhangjait. Valóban kegyetlen, megalázó szolgaságra kárhoztattak minket az istenek azért, hogy olykor leereszkedően megsimogassanak? Kinek jó ez?

Az a kutya, aki felfedezi saját félreértelmezett lojalitását, valójában mérges kutya. Lehet, hogy itt az idő a rend visszafordítására és az isteneket kell elátkoznunk. Vagy legalábbis felnőni annyira, hogy kinyilváníthassuk: nem függünk a hatalmuktól. Csak az tart vissza a szabadságtól, hogy azt hisszük, szükségünk van rájuk, hogy ehessünk.

Visszagondolva eszembe jut, hogy ez csak az első lépcső: valami kötelező kamaszlázadás. Jó sok bajt spórolhatunk meg magunknak, ha együttműködünk ezekkel az erőkkel - úgy, hogy azonnal a második lépést is megtesszük, és magunk is istenekké válunk.

Ez visszautal e könyv előszavában megpendített hipotézisre, hogy a pszichedéliák kellően sok ember általi szándékos használata nagy ugrást hozna létre fajunk kollektív tudattalanjában, olyan ugrást, amely elég lenne ahhoz, hogy megoldja korunk halálos problémáit. Ha így lesz, ez lesz az emberiség első tudatos evolúciós döntése. Vajon elég bölcsek vagyunk-e ahhoz, hogy a túlélést válasszuk a kihalás helyett, vagy a képzelet birodalmának arkhónjai és démonai továbbra is elhomályosítják ítélőképességünket? Hányan fogják ezt a döntést megtenni közülünk?

A “mutáns felfedező" látszata vagy felbukkanása a kultusz vagy a paradigma válságának idején a faj túlélési reflexének magasabb értelmi kifejeződése is lehet, reménnyel és új lehetőségekkel való feltöltekezés - éppen akkor, amikor a törzsi demoralizáltság mindenkinek csupán a halálban való rezignált megnyugvást kínálja. A fáradtság, az éhség, a búskomorság és az energiahiány eltűnnek, ha az agy vallásos reflexe és

a hozzátartozó metafizikai gondolkodás által ; hajtva a most már szerető együttműködésben élő csoport újítja meg erőfeszítéseit a túlélésre.[2]

Ha valós a képzeleti valóság, akkor itt az idő, hogy tudatára ébredjünk. Többé már nem csak a misztikusok és a látnokok titkos tudománya ez, fajunk túlélése függ ma attól, vajon részt tudunk-e venni az *unus mundusban.* Ha valóságos ez a mutáció, akkor elképzelhető, hogy a mi döntésünktől is függ, hogy élő katalizátorai leszünk-e. Végül is ezzel a döntéssel nem veszíthetünk.

Olyan idézettel zárom könyvemet, ami számomra összefoglalja a pszichedélikus önfelfedezés létjogosultságát:

> Ma úgy tűnik, lehetséges a pszichedélikus triptaminok segítségével a halál állapotába merészkedni még mielőtt meghalnánk, s hozzáedződni ahhoz az állapothoz. Ez a sámán és a spirituális harcos útja. A halál idején, amikor az átmenet végül is visszavonhatatlanul megtörténik, a pszichedélikus önfelfedező olyan birodalomba lép, amit már előzetes élményéből ismer, s remélhetően nem söpri el sem a félelem, sem a tudatlanság.[3]

Jim DeKorne 1993. augusztus 14-én

(A magyar kiadáshoz a szerző által csatolt angol nyelvű hozzátoldások dátuma 1996. szept. 1. - a ford.)

Jegyzetek

1. Kohsen, A. (1966) Recenzió a “Sámánizmus, az ekstázis ősi technikája" (M. Eliade: Shamanism: Archaic Technmiques of Ecstasy) c. könyvről, in: *Psychedelic Review,* 7. sz. 118. old.
2. Mandell,A. *“The neurochemistry of religious insight and ecstasy"* (A vallásos látomás és extázis neurokémiája) (Publikációs adatok híján lévő Xerox másolat)
3. Meyer, P. (1993) *“Discarnate entities induced by dimethyltryptamine"* (A dimetiltriptamin által indukált testetlen élőlények), Psychedelic Monographs and Essays, 6. sz, Boynton Beach, FL, 56. old.

A KÖNYVBORÍTÓRÓL

(Személyes kézirat, 1996. szeptember 1-én Jim DeKorne tollából)

E könyv borítója eredeti festményről készült, melyet a szerző 1979-ben vásárolt a mexikóvárosi Fonart Galériában. (A Fonart Galériában a mexikói kormány azzal támogatja az indián törzseket, hogy helyet biztosít hagyományos mesterségeik termékei és művészetük eladására.) A festő durván mázolta a plakátfestéket az egyszerű, fél centis, 43 x 69 cm méretű farostlemezre. A (legalábbis a szerző számára) ismeretlen művész szerényen csak *"Pedro D".* névvel írta alá képét. Fogalmam sincs, hogy ki ő, vagy hogy miféle törzshöz tartozik, de a munkája azt sugallja, hogy a művész mélyen ismeri a sámáni kozmoszt - s valószínűleg maga is hatalmas sámán.

A festmény főalakja, egy "pszichedélikus" aurával körbevett ember a barna, hegyes földön áll a kép közepén. Ez a sámánok világnézetének "középső világa": itt és most, a Föld bolygón. Látszik, ahogyan e középvilág valami égszerű térben lebeg, s felhők veszik körül. A férfi jobb kezét felfelé nyújtja, míg bal keze lefelé mutat. A sokszínű aura azt sugallja, hogy magas lelki fejlettségű emberről van szó: a hagyományos mexikói indiánok kultúrája szerinti *sámánról.*

A föld alatt az alsó világ: az állati erők és primitív szellemek lakhelye. Itt két "lényt" látunk, nyilván nem emberek, mert szárnyasok. Testtartásukból ítélve valami versenyben vesznek részt egymással, talán még ökölre is mennek. Rögtön ezalatt formátlan lényt láthatunk, valami ezüst kulimászból néz ki egy szem, és jobb oldalon egy száj is. Az európai alkímia képeihez hasonlítván e lényt mindig sárkányként ábrázolják, s a kollektív tudat még nem összeépített, összerendezett tudattalan erői alapján talán közel áll a freudi "id"-hez.

A sámán fölött még egy alaktalan ezüstös valami lebeg, s ez már túl elvont ábrázolás ahhoz, hogy valamiféle lény lehessen: ezüstös madárszárnyra vagy ezüstös lángnyelvekre emlékeztet: az egész ereje felfelé irányul. Ez a sámánok Világmindenségének transzcendens felső világa, s mivel a sámán jobbjával nyúl föl oda, tudatos akaratának, szándékának összpontosításáról van szó. (A "jobb" a tudatosat, a "bal" a tudattalant jelenti.)

E felső forma és a legalsó sárkány az egyetlen ezüstszínű alakok a képen, ami közeli kapcsolatukra utal. A felső világ energiája a természet magasabb erejét jelképezi, amelyet mégis a sárkány alvilágából merít: az alakul át alkímiai módon.

Az 1. ábra tizenhetedik századbeli európai alkímiai rajz, mely a "REBIS" nevű androgün alakot ábrázolja, aki sárkányon áll. Az androgün az alkímiai gondolkodás számára gyakran jelenti az ellentétek végleges egyesülését, e kép szerint ezt az egyesülést a sárkány, vagyis a tudattalan leigázásából nyerjük. A borítólapon a két küzdő angyal az ellentétek mozgékonyabb kapcsolódását jelöli, ami e gondolat talán valóságízűbb változata.

A 2. ábrán, a marseillesi tarot Nap kártyáján e szimbólum másik változatát látjuk. Nyilvánvaló, hogy az antropomorf nap pszichedélikus sugaraival nagyon hasonlít a borítón levő alak fejére és az őt övező dicsfényre. Alant két gyermek, egy fiú és egy lány állnak egy befalazott kertben. Ez megint másik képe az egymással kapcsolódó ellenhatásoknak (egyes tarotkártya-sorozatokon táncolnak a gyermekek.). A kertet a sámáni középső világként szemlélhetjük: a Föld bolygón élt itteni, mostani életünkként.

Noha lehetséges, hogy művészünket, Pedro D-t megihlette a Nap kártyája, történetesen éppen a marseillesi tarotból, nem túl valószínű, hogy érdekelték volna az alkímiai szimbólumok. De még ha érdekelték is volna, akkor is rendkívül eredeti a sámáni gondolatok egyesítése a nyugati titkos hagyományok gondolataival. Felesleges lenne azt képzelni, hogy e mexikói indián alkimista vagy okkultista, mivel a képzeleti világba tett elegendő mértékű kalandozás is könnyedén vezethet ugyanilyen meglátásokhoz.

NÖVÉNYEK ÉS VEGYÜLETEK JEGYZÉKE

acid: 4-6,8,11,13,15,97
Lásd: LSD
Acorus calamus: 104,105
kálmosgyökér, enyhe *pszichedélikum, aszaront* tartalmaz
agar-agar: 98-99
zselatinos táptalaj gombatermesz-téshez
Amanita muscaria: 106-107, 110
Légyölő galóca, hallucinogén gomba
amfetamin: 78,83,105,115
serkentő hatású vegyület, *népszerű nevén speed;* az amfetaminfélekhez tartozik a *meszkalin* és az *ecstasy* is
amid: 66
a szerves *molekulák egy típusa, mely szerves sav és amin (vagy ammónia) reakciójából jön létre)*
anyarozs: 70
Claviceps purpurea, az LSD alapanyagát tartalmazó élősködő gombafaj
Argyreia nervosa: 65, 67,69
hawaii törperózsa, hallucinogén, *LSD* szerű *alkaloidot* tartalmazó dísznövény
Arundo donax: 86, 93,114
olasznád, DMT-tartalmú nádféleség
aszaron: 105
a kálmosgyökér *(Acorus calamus)* hatóanyaga
Atropa belladonna: 54, 56
nadragulya, lásd: *Datura*
atropin: 53-54,59
Datura-féle növényekben előforduló mérgező *alkaloid,* melyet a gyógyászat pupilla tágításra használ
ayahuasca: 35,48-51,54,60-61,81-82, 84-91,93, 98-101,106,114-115,118 legalább két növényből, a *Psychotria viridis-ből* és a *Banisteriopsis caapi-ból* álló dél-amerikai sámáni hallucinogén szer

B

Badoh Negro: 64
Lásd: *Rivea corymbosa*
Banisteriopsis caapi: 81-82, 84-85,106 dél-amerikai fás kúszónövény az esőerdőben, az *ayahuasca* nevű ital alkotóeleme *harmin* és harmalintartalma miatt
belladonna: 53-55,59,60,62
lásd: *Datura,* szó szerint olaszul: *szép asszony* - olasz nők szemükbe a nadragulyaféle növény főzetét csöppentették, mert úgy vélték, kitágított pupillákkal szenvedélyesebbnek és vonzóbbnak találják majd őket.
beléndek: 53-54
Hyoscyamuis niger, lásd: *Datura-félék*
béta-karbolin: 82,84, 89
ebbe a vegyületcsoportba tartoznak a *harmin* és a *harmalin*

Calea zacatechichi: 105-106
mexikói álomidéző fű
Cannabis indica: 59
és *sativa* enyhe hallucinogén gyógyfű, pipából vagy *joint-ból* szívják, olykor ételekbe keverik vagy kivonatokat *(hasis)* készítenek belőle. Egyéb nevei: *marijuana* (marihuána), fű, spangli, *ganja,* tea, grass; hasis: has, csoki, *shit,* haska
2-CB: , 93
Alexander Shulgin mesterséges hallucinogénje
Claviceps purpurea: 70
anyarozs, a rozson élősködő bíborszínű gombaféle, az *ergot-alkaloidák* gazdag lelőhelye
coaxihuitl: 63-64
az *ololuiqui* nevű hallucinogén mag növényének indián neve *(Rivea corymbosa)*
Coleus: - 104
színes levelű dísznövény, a *Salvía divinorum* rokona
Convolvulaceae: 65
a szulákfélék családja, melybe a haj nalka és hallucinogén rokonai

tartoz
nak (pl. *Ipomoea violacea)*

Cs

csattanós maszlag:
lásd: *Datura stramonium*

D

Daturafélék: 53-55, 57,59-60,106
a burgonyaféleségek családjához tartozó maszlagféle növények, többnyire mérgezőek és hallucinogének. Ide tartoznak az *Atropa belladonna* (nadragulya), a *Datura metel* (métely), a *Datura meteloides,* a *Datura inoxia* (Indiánmaszlag), a *Hyoscyamus niger* (beléndek), a *Datura stramonium* (csattanós maszlag), és az óriás *Datura*-faféleségek (pl. *Brugmansia, Brunfel-sia).*

Desmanthus illinoensis: 86, 93
DMT-tartalmú amerikai cserje, a füzényfélék családjába tartozik *(Lythraceae)*

Desmanthus leptolobus: 86
DMT-tartalmú amerikai cserje, a füzényfélék családjába tartozik *(Lythraceae)*

DET:

40
Dietil-triptamin, a DMT-hez hasonló, de mesterséges hallucinogén szer

diazepam:

106
nyugtatószer (Seduxen)

dietilamid:

66
valamely szerves savnak a dietil-aminnal képzett amidja

DMT: 45-50,81-84,86,89,91-93, 93-99,103,106,114,119,126
N,N-dimetil-triptamin, az emberi szervezetben is termelődő erős hallucinogén

DNS:

74,88,117
dezoxi-ribonukleinsav: az öröklődés alapanyaga

ecstasy:

35,83,115,127
MDMA, pszichoterápiában is használt amfetaminkészítmény

efedrin:

83
az *Ephedra* nevű sivatagi növény kivonata, ma már mesterségesen is készül. Serkentő, étvágycsökkentő, tüdőtisz-tító hatása ismert

epinefrin:

83
gyógyszeranyag

ergin:

64
az LSD-vel rokon alkaloid, a *Rivea corymbosában* fordul elő

ergot

16
anyarozs, az *LSD alkaloidáinak* kiin-dulóanyaga

PSZICHEDÉLIKUS SÁMÁNIZMUS

fenetilamin:
szerves kémiai vegyületcsoport, az amfetaminok is ide tartoznak
fenilpropanolamin: 83
megfázás elleni szer az USA-ban
fentolamin: 83
nyugtató vegyület
füzényfélék:
Lythraceae, lásd: *Desmanthus*

H

harmalin: 47,81-82,85,114,106
MAO-gátló alkaloida, előfordul a *Banis-teriopsis caapi és* a *Peganum harmala* nevű növényekben, de az emberi agyban is
harmin: 81-82,85,114
MAO-gátló alkaloid, a *Banisteriopsis caapi* és a *Peganum harmala* nevű növényekben fordul elő, de az emberi agyban is
hawaii törperózsa: 65-67, 69
Lásd: *Argyreia nervosa*
Heimia salicifolia: 105
azték hallucinogén, a *Lythraceae* család tagja
5-hidroxitriptamin: a *DMT* rokon vegyülete
Hierba Maria: 63
az *Ipomoea violacea* és a *Turbina (Rivea) corymbosa* spanyol neve
hioszciamin: 53
a Datura-féle növényekben, pl. a *be-léndekben (Hyoscyamus niger)* található mérgező, hallucinogén alkaloid
huantuj: 60
dél-amerikai hallucinogén főzet a *Brugmansia* nevű Datura-féleséget felhasználva

I

iboga, ibogain, ibogainhidroklorid: 109-110 a *Tabernanthe iboga* hatóanyagai
indiánmaszlag: 54-55,59
lásd: *Datura inoxia*
Ipomoea tricolor: 68
hallucinogén hajnalkaféleség
Ipomoea violacea: 66-69
hallucinogén hajnalkaféle, az LSD-hez hasonló vegyületet tartalmaz

L

joint: 10
marihuánás vagy hasisos cigaretta
kálmosgyökér 104-105
Acorus calamus
kannabisz: 8,10,17
Cannabis indica, marijuana, kender, *ganja* (ejtsd: gandzsa), hasis, fű, *joint* stb.
ketamin:
szintetikus állati nyugtatószer és emberi *hallucinogén*
klórpromazin: 83
erős mesterséges nyugtató
kriogenin: 105
a *Heimia* alkaloidja

Leguminosae: 86
a hüvelyesek egyik családja
Légyölő galóca: 106-107
Amanita muscaria
Lizergsavamidok, D-lizergsavamid: 63-66,69-70 lásd: LSD
Lophophora williamsii: 58,73.76-77 lásd: peyote
LSD: 1,3-7,9,11,13,15-16,46-47,64, 66-67,70-71,93,97-98,103,111 *D-Lizergsav-dietilamid,* erős hallucinogén, az *anyarozsból* gyártják, de közeli variációi természetesen is előfordulnak középamerikai növényekben: *Rivea corymbosa, Ipovioea violaceae, Stipa robusta*
Lythraceae: 105
a füzényfélék családja, ide tartoznak a DMT-tartalmú *Desmanthus* fajok

M

mandragóra: 53

Mandragora officinalis, a Datura-félesé-gekhez tartozó mérgező-hallucinogén növény

MAO: 82-83
a monoaminooxidáz enzim, ami a gyomorban a monoaminra végződő *molekulákat,* így például a DMT-t lebontja

MAO-gátló: 47, 82-83, 85, 87, 89,115 olyan szer, amely ideiglenesen felfüggeszti a *MAO* enzim működését, lehetővé téve az (mono)aminoknak az emésztőrendszerbe bejutását. A sámánok növényei között ilyen a *Banisteriopsis caapi,* s ennek a DMT-vel való kölcsönhatására épül az *ayahuasca* nevű hallucinogén működése

marijuana:

59
a *Cannabis indica* női virágai.

maszlag: 53-56,59-91
lásd: *Datura*

MDMA:

83,93,108,115
Ecstasy néven ismert amfetaminké-szítmény

5-MeoDMT:

50
természetes hallucinogén vegyület, az emberben is előfordul

meszkalin: 11,73-75,77-79,96, 98,105,115-116,123 a *peyote és* a San Pedro kaktusz hallucinogén alkaloidja, az amfetaminféleségekhez tartozik

meszkálbab:

74
Sophora secundiflora, mérgező, hallucinogén közép-amerikai dísznövény

meszkálnövény:

74
Maguey-kaktusz, a *tequila* nevű mexikói pálinka erjesztésére használják

metanol:

106
metilalkohol, vegyi oldószer

metilamfetamin:

83
serkentő *drog*

metildopa:

83
megfázás ellen használt gyógyszeranyag az Egyesült Államokban

muszcimol:
az *Amanita muscaria* hatóanyaga

muszkarin:
az *Amanita muscaria* hatóanyaga

N

nadragulya: 54-56,60
Atropa belladonna, a burgonyafélék közé tartozó növény, gyökere néha emberalakú. Lásd: *Datura*

N,N-dimetil-triptamin: 45, 82, S6,99 DMT, természetesen és mesterségesen is előforduló erős hallucinogén anyag

norepinefrin:

83
mesterséges gyógyszer (noradrenalin)

O

olasznád:

87
Arundo donax, DMT-tartalmú növény

ololiuqui: 63-64,66,67, 69,71
lásd: *Rivea corymbosa*

ördögfű: 53-54,56
lásd: *Datura,* lásd: *Castaneda*

R

Rivea corymbosa: 64, 66,102
közép-amerikai hallucinogén folyondár, LSD-szerű vegyületet, *ergint* tartalmaz (dietil-Lizergsav-amid)

Szóma:

49,106
istenített hallucinogén az óind *Védák* szent könyveiben, a magasabb tudat megtestesítője

szulákfélék:
Convolvulaceae

PCP:

93
állati érzéstelenítőszer, mesterséges hallucinogén

Peganum harmala: 49, 57, 84-86, 88-89,99,114
szíriai rutafű, *MAO-gátló* hatóanyagban gazdag közel-keleti eredetű növény

peyote: 14,58, 73-79
a *Lophophora williamsii* nevű közép-amerikai kaktusz szárított tetőrésze, mely gazdag a *meszkalin* nevű halluci-nogénban; több vallásos kultusz tár gya .

Phalaris arundinaceae:
pántlikafű, *DMT-t* tartalmaz

Psilocybe cubensis:

18,57,86, 98,102,114
a pszilocibin-tartalmú varázsgomba latin gyűjtőneve. A leggyakrabban termesztett faj neve *Stropharia cubensis.*

prokain:

83
érzéstelenítő, serkentő gyógyszer

Psychotria viridis: 82, 84, 88,106
dél-amerikai cserje, melynek levelei DMT-tartalmuk miatt az *ayahuasca* egyik gyakori anyagát szolgáltatják

pszilocin:

96
a varázsgomba *(Psilocybe* vagy *Stropharia)* egyik hallucinogén hatóanyaga

pszilocibin:

28,38,41,4445,89, 95-100,102,114,121 a varázsgomba *(Psilocybe* vagy *Stropharia)* legerősebb hallucinogén hatóanyaga, a DMT-hez hasonló vegyület

Q

quinolizidin:
a *Heimia salicifolia* alkaloidja

Salvia divinorum: 102-104,110
jósmenta, szalvinorin-A-t tartalmazó ritka közép-amerikai hallucinogén növény

San Pedro: 54, 57, 73,75-79,101, 115-116,120,122-123 *Trichocereus pachanoi*

SantoDaimé: - 81
lásd: *ayahuasca* "■

Seconal:

12
amerikai fájdalomcsillapító

Semilla de la Virgen:

63
(a Szűz füve) az LSD-hez hasonló vegyületeket tartalmazó *Turbina corymbosa* és *Ipomoea violacea* spanyol neve

sinicuichi:

105
lásd: *Heimia salicifolia*

Solanaceae:

53
a burgonyafélék családja, ide tartoznak a maszlagfélék is

Stipa robusta: 63, 69
Álomfű, az USA délnyugati részén termő enyhe hallucinogén gyógynövény

Stropharia cubensis:
a legerősebb, leggyakrabban termesztett hallucinogén “varázsgomba"

Sz

szalvinorin-A:

103
a *Salvia divinorum* hatóanyaga

szerotonin:

119
ingerületátvivő anyag, a jóllakottság és a lazulás érzéséhez és más működésekhez járul hozzá

Szíriai rutafű: 49, 57,84-86
Peganum harmala, szíriai rutafű: lásd: *ayahuasca*

szkopolamin:

53,59
a *Datura-féle* növényekben előforduló mérgező, hallucinogén és érzéstele-nítő *alkaloid*

Tabernanthe iboga:

109
afrikai hallucinogén , , ,\

tequila:

74
mexikói kaktuszpálinka

terpén: 102-103
szerves kémiai vegyületek egy csoportja

tiroxin:
ételekben, pl. sajtban előforduló szerves vegyület

TMA-2:

105
fenetilamin, a kálmosgyökérhez kapcsolódik

tobozmirigy:

92
az agy része, a keleti mitológia felsőbb látással társított *harmadik szemének* a helyén

Trichocereus pachanoi: 57, 73, 75, *77,* 79 *San Pedro,* meszkalin tartalmú, gyorsan növő dél-amerikai kaktuszféleség, Peruban sámáni kultusz tárgya

Trichocereus peruvianus:

77
a San Pedro (T. *pachanoi)* rokona, állítólag erősebb annál

triptamin:

35,47,61,82,86, 89,93,103,114, 127 kémiai vegyületek egy családja, melyhez a *DMT,* a *DET* és a *pszilocibin* is tartozik

66-67, 69

Turbina corymbosa:
lásd: *Rivea corymbosa*

V

Violaceae: az ibolyafélék családja

yagé. 81-82,84,100
(ejtsd: jáhé) az *ayahuasca* egyik tájnyelvi elnevezése

SZAKKIFEJEZÉSEK, NEVEK ÉS FONTOSABB IDEGEN SZAVAK JEGYZÉKE

A

acid trip: látomásos élmény az LSD-vel addiktív: függőséget okozó, azt kialakító (anyag)

agónia: gyötrelem, haláltusa

alkaloid: keserű növényi anyag, többnyire gyógyító, mérgező vagy tudatbefolyásoló hatású, lúgos kémhatású vegyület

alkímia: európai és arab ezoterikus hagyomány, az alkimisták - többek között - az anyagok spirituális szerepét és átalakulásait tanulmányozták, eközben számos olyan felfedezést tettek, melyek megelőlegezték a modem kémiát. Újrafelfedezői szerint (pl. *Jung)* az alkímia a spirituális fejlődés módszere, s gyakran rejtett metaforákban beszél.

Álomidő: az ausztrál bennszülöttek kifejezése “transz"-állapotukra

Alsó világ: a sámánizmusban alagúton a föld vagy a tenger gyomrán át jut el ide a látnok

Amazónia: az Amazonas folyó környéke, őserdei vidék Dél-Amerikában

analízis (a kémiában): anyagelemzés

analóg: itt: párhuzamos, kémiailag azonos hatású vagy rokon anyag

analógia: párhuzam

android: emberalkatú robot

Anslinger, Harry: Amerikában a húszas években a marihuána (*Cannabis indica)* használatának betiltását nagy buzgalommal keresztülvivő politikus

antropológia: eredeti szándéka szerint “egzotikus" és archaikus emberi kultúrákkal, ősi hagyományokkal foglalkozó tudomány

antropomorf: emberalkatú, emberre szabott

antropomorfizáció: valaminek emberre szabott fogalmakkal való leírása

archaikus: ősi, hagyományos, régi

archetipikus: az *archetípusok* birodalmában létező, vagy onnan származó

archetípusok: *(Jung)* a kollektív tudattalan tartós ősformái

aritmia: ritmuszavar (orvosi kifejezés)

Arkhónok: *gnosztikus* kifejezés az emberek felett uralkodó láthatatlan lényekre

árja: az *indoeurópai* nyelveket beszélő népek ősei (régies megfogalmazásban)

asszociál: különféle képzeteket, hangokat stb. tudatosan vagy tudattalanul összefűz, emlékezve vagy elképzelve egymáshoz hasonlít

asztrális: *misztikus* fogalom egy érzéken túli szellemi rétegre

atom: alapvető kémiai elemek - szén, oxigén stb. - legkisebb, kémiai eszközökkel tovább nem bontható specifikus egysége ami azonban maga is részecskékből áll

auditív: hallási

aura: szabad szemmel láthatatlan fénytest az élőlények körül, az élőlényt körbevevő energia

auricularis: a szív egyik része az orvosi embertanban |

automatikus írás: *szürrealista* módszer, transzba esett, véletlent követő írási technika

ayahuasquero, nőnemben -a: az *ayahu-asca* hallucinogén szerrel élő sámán spanyol neve

B

Bardo: a *tibeti buddhista* hitben az életek közti “köztes lét birodalma", a halál utáni megvilágosodás lehetséges színhelye

bilaterális: kétoldali

bilaterális szimmetria: kétoldalú *szim-metria*

bolo tie: nagy ezüstcsattal díszített bőrnyakkendő

bronchitisz: hörgőgyulladás

Buddha: indiai vallásos tanítómester, az

érzékcsalódások örök kerekéből való szabadulás, a *megvilágosodás* hirdetője

buddhista: *Buddha* tanainak követője

Bwiti: afrikai hallucinogén kultusz, tagjai a *Tabernanthe ibogát* használják

carrtpa: amazóniai indián törzs, részben már beolvadt a környező társadalomba

Carlos Castaneda: spanyol-amerikai misztikus szerző és tanító, állítása szerint titkos indián hagyományok örököse, végzettsége szerint *antropológus.*

Catal Hüyük kb. tízezer éves romváros a mai Törökországban, lakói az Istenanyát imádták.

cerebrovascularis: az agy vérkeringésével kapcsolatos

Chaucer, Geoffrey: középkori

angol író *chontal:* mexikói

indián törzs

contact high: amikor a nem fogyasztók is “elkapják" a tudatváltozást

conquistador: spanyol hódító Amerikában

cölibátus: önmegtartóztatás, az orgazmus és a nemi aktus kerülése

cubeo: (ejtsd: kubeó) indián törzs *Amazó-niában*

curandero, -a: gyógyfüves népi gyógyító spanyol-Amerikában

D

dealer, (kábítószer)kereskedő

Delphoi: ógörög város, ahol híres jövendőmondó jósnők éltek

démon: rosszindulatú szellem

definíció: szó, fogalom

meghatározása

Dévák: a hindu *mitológia* félistenszerű, démoni lényei, a természetfölötti dimenzióban lakoznak

diagnózis: orvosi

kórmegállapítás diagram: ábra,

rajz, használati kép

dichotóm: kettéosztott, kettészelt, két nagy. részből álló

dichotómia: kettéosztottság, kétértékűség

dimenzió: (lét)kiterjedés, a pont, vonal, tér és idő, stb. kiterjedése

Dionüszosz: a bor és a mámor istene a görög mitológiában

diploid: kételágazású

disszociált: szétvált, kívülről másként érzékelő

dogma: vallásos rendszerek kétségbe nem vonható tétele

don Juan: *Castaneda* állítólagos indián tanítómestere

dózis: (orvosi) adag

drog: idegrendszerre ható szer (régebben csak gyógynövénykivonat)

druida: az ősi kelta vallás papja, sámánja

dualizmus: a kettősség elmélete, *két alapvető erőt* feltételező rendszer

Dzsihád: a *muszlim vallás* egyik előírása, kötelező szent hadjárat a hit terjesztésére, vagy a hívők elnyomói ellen

---

ego: lélektani vagy filozófiai én, a személyiség magja

egocentrikus: az énre központosuló

ego-komplexum: a valóság energiáinak olyan csoportosulása, amely az “én" érzetét eredményezi

egzotikus: távoli, külországi, idegen, délszaki, rejtélyes, ritka

Eisenhower-évek: Eisenhower az ötvenes években volt amerikai elnök (1952-1960)

ektoplazma: az *egzotikus* népi varázsgyógyászatban és a médiumok között a testen megjelenő, többnyire emberi vagy állati szövetre vagy váladékra emlékeztető mágikus anyag

elektron: negatív töltésű elemi rész, az atomok egyik alkotórésze

emanáció: kiáradás, kiáramlás (pl. isteni fényé) - a gnoszticizmus és a Kabbala szerint így keletkezett a világ

empiricista: filozófus, aki csak a tapasztalatnak hisz

entelekheia: saját célját magában hordó jelenség

enteogén: más szó a hallucinogén anyagra, jelentése: az istenséget megnyilvánító valami

eon (vagy aion): nagyon nagy korszak, több ezer vagy millió év

erőtárgy: a sámáni hiedelem szerint személyes életerővel feltöltött tárgy

etika: az erkölcs és a magatartás szabályainak filozófiai tanulmányozása

etnobotanika: a növények népi (etno-), sámáni használatának kutatása

extrahálás, extrakció: a vegyészetben a kivonatok készítése

Eukleidész: a hagyomány szerint a görög *geometria* első összefoglalója

evolúció: fejlődés, a törzsfejlődés

excentrikus: megjátszottan különleges, külsőséges

extradimenzionális: minden dimenzión túl létező, transzcendens

extatikus: önkívületi, elragadott

Égi világ: a sámánok kozmoszában a felső birodalom, lásd még: felső világ, a mennyország *archetípusa,* az égitestek és az űr világa, a sámáni utazás során oda repül fel a sámán

éter. a teret kitöltő őselem többféle misztikus természetmagyarázat szerint (lásd: hindu *akasha)*

Felső világ: a sámánizmusban a mennybéli archetípusok birodalma

femme fatale: (ejtsd: fam fatál) a végzet asszonya, a férfit veszélybe sodró női archetípus egyik megjelenése

fotofóbia: kóros iszonyodás a fénytől (orvosi kifejezés)

frakció: a kémiában a különféle oldószerrel, vagy más módszerrel egymástól elkülönített oldatrétegek

fundamentalista: a hitelvek magyarázatában szigorúan a hagyományra és kanonikus írásokra támaszkodó

---

gázkromatográfia: kémiai analitikai módszer anyagok finom összetételének vizsgálatára

geometrikus: mértani idomokból, háromszögből, körből, négyszögből álló

globális: általános, az egész bolygóra kiterjedő

gnoszticizmus: ókori vallási, filozófiai irányzat, a kereszténység egyik forrása és vetélytársa

gnosztikus: a *gnósziszt,* a tudást hirdető és kutató, az ókeresztények hitével versenyben álló filozófus

Gnószisz: ógörögül tudás, gyakran a *gnosztikus filozófia* “felsőbb tudása", a késő ókori ezoterikus misztikus tanok összefoglalása

H

hallucináció: látomás, vagy érzékcsalódás, vagy éber álom, a sámán különleges látása vagy látomása

hallucinogén: látomáskeltő anyag

Harvard: amerikai egyetem Új-Angliában

hexagram: hat vízszintes, párhuzamos vonalból álló alakzat. A vonalak vagy *jin* vagy *jang* erejűek, s vagy idősek, vagy fiatalok

hidropónikus: talaj nélküli termesztés

hierarchia: uralmi vagy fontossági sorrend, szerkezet, piramis

hinduizmus: India ősi vallása, mely a Védák többezeréves szent szövegeire, hagyományaira épül

hiperpyrexia: izzadás, láz

hipertér: a tudat és tudattalan három dimenziót túllépő lelki, transzcendens “helye"

hiperventiláció: túl erős, túl gyakori légzés

hipnagóg: az alvás küszöbén jelentkező

hipnózis: tudatváltoztatás, transz, melyet gyakran mások nyelvi formái, viselkedése vált ki - ebben az állapotban az ember jobban képes a *tudattalan* információt feldolgozni

hipotézis: tudományos feltevés, elmélet

Hoffman, Albert: az LSD nevű híres hallucinogén svájci felfedezője

holisztikus: az egészre irányuló, minden rész egymásrahatását figyelembe vevő

holografikusan: mint egy *holográf,* az egész információt mindenhol visszaadva

holográf: új térbeli képrögzítés lézersugárral, az egész kép a kristály minden részében benne van

holokoenotikus: olyan szervezet, mely ben minden rész befolyással van a többire.

homeopátia: a hasonlót a hasonló elvével, gyógyfűkivonatokkal gyógyító európai iskola, alapítója Samuel Hahnemann

SZAKKIFEJEZÉSEK, NEVEK ÉS FONTOSABB IDEGEN SZAVAK JEGYZÉKE

Huxley, Aldous: angol író, aki könyvet írt híres *meszkalin-kísérletéről, The Doors of Perception (Az* érzékelés kapui) címmel

hypertensio: magas vérnyomás *hypotensio:* alacsony vérnyomás

I

ikaros: Ikarosz, a szárnyas ember görög mítoszából eredő spanyol név: irányító, *navigáló* hagyományos dalok az ayahuasca-látomások sámáni birodalmában

identitás: kilét, önazonosság, a lény, vagy ember milyensége

ikonográfia: (pl. archetipikus) képek, képi szimbólumok leltára, leírása

illegális: törvénybe ütköző

illúzió: érzékcsalódás, hamis képzet

im.: intramuscularis, az izomba adott injekció rövidítése

immunrendszer: a szervezet védekezőrendszere, melyben a kórokozókat és a méreganyagokat kiszűri

implikáció: következmény

individualizmus: az egyén tiszteletét hirdető eszme

interface: eredetileg a számítógépek közötti információs kapcsolat, kölcsönösen módosító összekap-csolódás

internátus: bentlakásos iskola

interszubjektív: alanyok, egyének között zajló, többeket bevonó

interdimenzionális: a dimenziók között ható, azokat összekapcsoló

intenzitás: erősség, sűrűség

intuíció (melléknév: *intuitív):* sejtés, közvetlen tudás, ami túlesik a racionalitás határán

Iquitos: város Peruban az Amazonas partján

irracionális: ésszerűtlen, az ész határain túli

irreverzibilis: visszafordíthatatlan

iv.: orvosi rövidítés, a vénába adott injekció

izolál: kivon, elkülönít

J

jang: az ősi kínai természettudomány szerint a tevékeny, kezdeményező, a mennyei, a férfias archetípusok eleme, amely ellentétéből, a jin-ből születik és abba fordul

jin: az ősi kínai természettudomány szerint a befogadó, a Föld, a női archetípusok eleme, amely ellentétéből, a *jang-ból* születik és abba fordul

jívaro: amazonasi sámánhitű indián törzs elterjedt spanyol neve

jóga: indiai testi-szellemi módszerek a *transzcendenssel* való egység elérésére

Jung, C. G.: svájci *pszichológus,* az *archetípusok* és a *közös tudattalan* fogalmának megalkotója

K

Kabbala: a zsidó valláson belüli okkult, ezoterikus hagyomány, az önformálás misztikus útja

kabbalisztikus: a *Kabbalá-val* kapcsolatos

Káli: hindu istennő, a pusztítás, a szétesés, a halál princípiuma

kalligráfia: díszes írás, jelképes írás, képírás

katalista: Lásd: katalizátor

katalizál: elősegít egy folyamatot, anélkül, hogy részt venne benne

katalizátor = katalista: kémiai kifejezés: a folyamatban részt nem vevő, de azt elősegítő vegyi anyag

kecsua: indián nyelv Peruban

kisagy: az agy egyik része a tarkó fölött

koan: tudatváltoztató hatású kérdés, példázat, mondás a Zen-buddhista gyakorlatban

kohézió: a vegytanban és a fizikában az összetartó, összehúzó erők működése

kognitív: a felfogással, tudással kapcsolatos, a *kognitív pszichológia* a tanulást és emlékezést tanulmányozó lélektan

kollektív tudattalan: *Jung* kifejezése az *archetípusok* közös emberi honára

kollektivizmus: az együttes emberire épülő, közösséget hangsúlyozó eszmerendszer

kommunikáció: infomációcsere, kapcsolatteremtés

kommunikál: kapcsolatot teremt, információt ad át és fogad be

komplexum: együttes, a lélektanban lelki problémák, jelenségek jellegzetes csoportja

kompromisszum: kölcsönös engedmény, egyezmény

konszenzuális: közösen elfogadott (pl. hiedelmek)

konszenzus: jelen értelmében *antropológiai* kifejezés azokra a hiedelmekre, amelyekben egy csoport tagjai többé-kevésbé, vagy egyaránt megegyeznek

kontextus: szövegkörnyezet, tágabb értelemben környezet

kontinuum: a matematikai-fizikai műveletek tere, folytonos létezése, *dimenziója*

kontrollcsoport: a csupán *placébót* vagy semmit sem fogyasztó emberek csoportja a szerek hatását kutató kísérleteknél

kopt: afrikai keresztény felekezet

kozmológia: a Világegyetem leírásával foglalkozó elmélet

Középső világ: a sámánizmusban a mindennapi észlelet világa

kritikus (mint mennyiség): küszöbérték, amelynél a kémiai vagy nukleáris reakció beindul

kronológia: időrend

kultigén: csak termesztett növény, vadon nem fordul elő

kvantumugrás: váratlan minőségi ugrás

---

laikus: hozzá nem értő, képzetlen

Lappföld: Finnország északi részén a sámáni hagyományú *lappok* sarkvidéki területe

látens: rejtőzködő, nem megfigyelhető -például az élettani öröklésben a *látens tulajdonság*

Leary, Timothy: az LSD-t népszerűsítő *harvardi* pszichológus professzor a hatvanas években

legális: törvényes, jogi

letargia: fáradtság, bágyadtság, mozgásképtelenség,

M

machete: (ejtsd: macsete) nagy bozótvágó kés Spanyol-Amerikában

PSZICHEDÉLIKUS SÁMÁNIZMUS

mantra: eredetileg a hang-meditáció ismételt szava, de az amerikai köznyelv szerint mindenféle sűrűn ismételt kifejezés

materialista: anyagelvű, anyaghoz kötődő (filozófia, felfogás)

magköpeny: a növények magjának a *csírát* tápláló része

Manson, Charles: amerikai tömeg-gyilkos a hatvanas évek végén, aki csoportjának rémtetteiért az LSD-t hibáztatta

materializmus: anyagelvűség, az anyag elsődleges voltában való hit

mazaték: közép-amerikai indián törzs, hallucinogén kultuszok fenntartója

mátrix: rendezett minta (matematikai hasonlat)

McKenna, Terence: A hallucinogénekkel és a sámánizmussal foglalkozó amerikai író, gondolkodó

meditáció: szellemi módszer az egység elérésére, például a Transzcendentális Meditáció, vagy a buddhisták *vipas*-sani-meditációja

mesa: (spanyolul ASZTAL) a San *Pedro-sá*-mán varázsasztalt terít ki mindenféle tárggyal. Érdekes, hogy sok délnyugati indián törzs meg úgynevezett *mész* nevű, lapos tetejű sziklás hegyeken él, így elképzelhető, hogy a mesa általában az élet színterét jelképezi.

mesquite: közép-amerikai cserje

meszkalero apacs: délnyugat-amerikai indián törzs

metabolizmus: anyagcsere

metafizika: az észlelt valóságon túllépő hiedelemrendszer, hagyomány

metafora: tartalmi hasonlatosságon alapuló szókép, jelkép, párhuzamos vonalon futó mese

meteorológus: az időjárást és annak előrejelzését kutató szakember

micélium: a gombák földalatti “fonalai"

mikroklíma: kis helyen érvényes természeti viszonyok

misztérium: a Rejtély

mítosz: varázstörténet, többnyire *arche-tipikus* tartalommal

mitsogho: (ejtsd: micogó) afrikai törzs

molekula: a vegyületek, anyagok kémiai sajátosságokat megőrző legkisebb része, atomokból épül fel

molekuláris: a *molekulák* szintjén ható

Mona Lisa: *Leonardo da Vinci* olasz reneszánsz festő híres női arcképe

monád: külön létező szellem

monológ: amikor egyvalaki beszél, vagy magában beszél valaki (színpadon, filmen)

monoteizmus:

egyistenhit

monoteista:

egyistenhívő

multidimenziós: több *dimenzióban* (kiterjedésben) létező

Multiverzum: többrendbéli világegyetemek egymásra épülő sokasága (szerző kifejezése)

mutáció: genetikai változat, tulajdonságváltozás (az élettani törzsfejlődés-elméletből vett fogalom)

N

NAC: Lásd: *Native American Church*

nahuatl: az aztékok leszármazottainak nyelve Mexikóban

narkotikus: altató, bódító

Native American Church: amerikai indián egyház, melynek tagjai rendszeresen *peyotét* fogyasztanak szertartásaikon

navahó: (angolul: Navajo) népes pásztor-kodó indián törzs az USA sivatagos délnyugati vidékén, főleg *Új-Mexikóban* és *Arizonában*

navigáció: irányítás, hajó, repülő, űrhajó esetében.

neurobiológia: az idegrendszer tudományos élettana

neurotranszmitter: idegingerületet továbbító anyag a sejtek között

neurózis: idegbetegség

New Age: (angolul Új Kor) a nyolcvanas évek eklektikus szellemi-spirituális mozgalma Nyugaton

numerológia: a számok, születési és betűszámok, a számok *szimbolizmusának,* törvényszerűsé-geinek misztikus kutatása

O

Oaxaca: város Mexikó nyugati partján, közel a *mazaték* indiánok földjéhez

objektivitás: 1. személytelenség, általánosság, más emberek által is tapasztalt létezés, 2. tárgyilagosság

objektív: személytelen, általános, tárgyi

objektív lélek: az emberiség közös, személytelen, tudattalan “formája"

objektivizálódni: megvalósulni, közösen tárgyi valóságként észlelni

okkult: rejtett, varázslással, rejtélyes és mögöttes dolgokkal terhes

ödéma: vizenyő, bevérzés

ökológia: a természet, az élőlények nagyobb összefüggéseinek vizsgálata

ontológia: a lét törvényeinek tanulmányozása *a filozófiában*

ómen: előjel, üzenet

---

pantheon: az istenek gyülekezőhelye, csarnoka

paranormális: a rendessel, a megszokottal párhuzamos, de attól eltérő

paradigma: tudományos gondolatok koronként változó alapmintája

paradoxon: látszólagos ellentmondás

par excellence: a valódi, az eredeti, a legkitűnőbb

párkák: három istennő, az ógörög *mitológiában* a sors fonói és szövői

Patagónia: Dél-Amerika déli csücskén található síkvidék (Argentína és Chile)

paternalista: atyáskodó, lenéző, másokat gyermekként kezelő viselkedés

patológia:

kórélettan

patologikus:

kóros

patriarchális: az apai ág és a hímneműek uralmát, örökösödését és hatalmát az anyai és a női erők rovására szorgalmazó és fenntartó

pejoratív: rosszindulatú, elítélő

pentagram: ötszögű *geometriai* alakzat, amelynek *mágikus* jelentőséget tulajdonít több titkos hagyomány

perifférikus: a perifériára (latinul: kerület), a szélére csúszott

perspektíva: a látás tengelyének összetartása az optikában

Petri-csésze: kémiai edény

placébó: hatástalan anyagból készült ál-gyógyszer a gyógyszerek lélektani hatásának kiszűrésére

Pleroma: a sokaság létrétege a *gnosztikus* világnézetben

SZAKKIFEJEZÉSEK, NEVEK ÉS FONTOSABB IDEGEN SZAVAK JEGYZÉKE

polaritás: ellentétes skála

poltergeist: spontán pszichokinézis, önkéntelen változás az anyagi környezetben

posztmodern: a modern kor utáni, az ipari kort követő

potenciális: várható, lehetséges

prekolumbiánus: Kolumbusz, tehát a fehér ember jövetele előtti, ősi amerikai

proton: pozitív töltésű részecske az *atom* magjában

psziché: lélek (a könyvben *Jung* szóhasználatában)

pszichedélikus: tudatmódosító

hatású pszichiátria: orvosi

lélekgyógyászat

pszichoaktív: a tudatot, a kedélyt, a központi idegrendszert befolyásoló

pszichoanalízis: Freud által alapított pszichológiai irányzat

pszichológia: lélektan

pszichopatológikus: a lélek betegségére utaló

pszichoszomatikus: a test és a lélek egymásra hatására épülő

pszichoterápia: lélekgyógyászat

pszichotróp: tudatmódosító

(anyag) pszichózis: őrület,

elmebetegség

Pterodactylus: ősmadár, átmenet a gyíkok és a madarak között a földtörténeti középkorban

pulmonáris: tüdőhöz kapcsolódó

Quito: Ecuador fővárosa

R

redukcionista: filozófus, aki mindent valami "alapvetőbbre" vezet vissza

reverzibilis:

visszafordítható rítus:

szertartás

---

samadhi: megvilágosult egységállapot az indiai jógában

Santa Fé: város Új-Mexikó északi részén

Schultes, Richard Evans: az etnobotani-ka alapítója, a hallucinogén növények használatát kutató *harvardi* tudós

set: (ejtsd: szet) a személyes várakozások összessége, mely mintegy körülveszi a drogélményt

setting: (ejtsd: szeting) a helyszín, a környezet, melyben a drogot fogyasztják

Shulgin, Alexander orosz származású kaliforniai kémikus, mesterséges hallucinogének tervezője, a PIHKAL c. könyv szerzője (lásd az 1. fejezet jegyzetét)

sibundoy: indián törzs Dél-

Amerikában sipibo: indián törzs

az Amazonasnál

skizofrénia: hasadtelméjűség, gyakran hallucinációkban bővelkedő elmebetegség

spagyrikus tinktúra: alkímiai tinktúra-készítés, melyben a növény mindegyik alkotórésze szerepet játszik

spirituális: szellemi, lelki

spontán: magától megvalósuló, belső indíttatásból

spóra: a gombák

szaporodóanyaga

stabil: állandó, megbízható,

tartós

status quo: a fennálló nyugalmi helyzet, politikai vagy tudati értelemben

sterilitás: csíramentesség

stressz: zavaró, erőltető hatás,

inger

struktúra: rendszer, szerkezet

Sz

szemantika: a nyelvészetnek a jelentés tanulmányozásával foglalkozó ága

szemeszter: a tanév fele, egyetemen és amerikai középiskolában

szféra: eredetileg gömbhéjszerű burkolat, ma réteg, pl. az élet rétege, a *bioszféra*

szimbiotikus: *szimbiózisból* kifejlődő, ahhoz kapcsolódó

szimbiózis: a biológiában két faj állandósult, kölcsönös együttélése

szimbolizmus: *szimbólum,* jelkép használata

szimbólum: tudatos vagy tudattalan jelkép, *Jung* szerint lényegesebbik része mindig rejtélyes, lefordíthatatlan marad

szimmetria: geometriai sajátosság, melyről akkor beszélünk, ha egy idomot egy belső ponton (középpontos szimmetria), vagy egy metsző tengelyen át vetítve (tengelyes szimmetria) visszakapjuk magát az eredeti idomot

szinergikus: együtt másképpen ható, pl. gyógyszerek

szinesztézia: több érzékszerv egyidejű keresztező működése

szinkronicitás: racionálisan, természettudományosan nem magyarázható, jelentéssel bíró egybeesés - eredetileg *Jung (és Pauli, az ismert fizikus)* kifejezése

szinkronjelenség: lásd szinkronicitás

szinonima: nyelvészeti kifejezés rokon vagy azonos jelentésű szavakra

szintetikus: mesterségesen előállított

szkeptikus: kételkedő, hitetlenkedő, óvatos

szocializáció: társadalomba való beépülés, beépítés

szomatikus: testi

sztetoszkóp: a szív és tüdő meghallgatására alkalmas, fülbe csatolható orvosi műszer

szubhipnotikus: az altató adag alatti (adag)

szubjektív: személyes, egyéni, az alany szemszögéből átélt

szubjektivitás: az egyéni létező, az Én szemszögéből, bentről átélt tapasz
talat

szubkultúra: kisebb egység a kultúrán belül

szürrealisták: (többek között) az álmokat kutató századeleji európai művészcsoport

---

tabu: tiltott dolog, törzsi tilalom

tantrikus: indiai misztikus szellemi irányzat

Tarot: kabbalisztikus eredetű rejtett, jelképes kártyákra írt jósrendszer, a tarokk-kártya rokona

teleológiai: a (természeti) jelenségek magyarázata egy végső cél vagy terv segítségével (filozófiai kifejezés)

teleportáció: anyagátvitel a szellem közvetlen hatására

terra incognita: latinul *ismeretlen föld,* a középkori térképeken alkalmazott jelzés felderítetlen területek jelölésére

tetraploid: négyelágazású

Thug: gyilkos hindu *szekta,* nevükből származik az angol nyelv orgyilkos jelentésű szava

Tibet: főleg *buddhista,* részben sámáni vallású ország, ma Kína fennhatósága alá tartozó autonóm terület

tipi: hagyományos indián sátor

torreádor spanyol bikaviador

toxikus: mérgező (orvosi

kifejezés) transz: megváltozott

tudatállapot, *medi-tatív* állapot

transzcendencia -

transzcendens: a megismerés határain túli, lásd: *hiper-tér, meditáció*

trip, szó szerint: utazás, *hallucinogén* vagy más drogélmény

triploid: háromelágazású

triviális: mindennapi, olcsó, lényegtelen

tropán-alkaloidok: a Datura-féle növényekben előforduló hallucinogén illetve idegrendszerre ható alkaloidok közös neve (vegyülettípusuk alapján)

tsentsak: (ejtsd: cencak) a *jívaro* sámánizmus *erőtárgya*

tudattér: a szerző kifejezése a világunkra merőleges “belső" *dimenzióra*

tupi: indián törzs az Amazonas vidékén

u

UFO: betű szerinti jelentése: azonosítat-lan repülő tárgy; gyakran földönkívüli civilizációk űrjárműveivel azonosítják

Új-Mexikó: Az USA egyik délnyugati állama, Mexikóval határos

underground: földalatti, félig törvényes

Upanisádok: ősrégi, szanszkrit nyelvű klasszikus lelki szövegek, a hindu titkos hagyomány forrásai

V

varázsgomba: lásd *Psilocybe* és *Stropharia cubensis*

Védák: a *hinduizmus* magasabb tudatról és mitológiáról szóló szent szövegei

vegetalista: dél-amerikai gyógyfüvész, az *ayahuasca* és más növények sámáni alkalmazója

vétó: akadályozó erejű

szavazat viking: ősi

skandináv harcos nép

Zarathusztra: a hagyomány szerint perzsa vallásalapító

zuni: ékszerészetéről híres indián törzs Új-Mexikóban (USA)

140 *Egyes alapvető kémiai kifejezések, mint pl. sav, só, bázis teljes magyarázata a tizennegyedik fejezet elején található.*

E L Ő K É S Z Ü L E T B E N

Jim DeKorne: A tudat mozgásban

Ji King - Rajzos útmutató a jövendőmondás kínai művészetéhez